С П Р А В К А
за отразяване на становищата по проекта на
Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, постъпили в МОН

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложение	Приема/не приема предложението	Мотиви
521.	Emilia Slavova 19 юни 2025 г. 15:51:02 ч. Портал за обществени консултации	**Няма обществен консенсус за въвеждането на задължително-избираемия предмет Добродетели и религия!/2** Продължение на предния пост: * Петиция срещу въвеждането на този предмет в тази форма с 8900 гласа против (https://www.peticiq.com/signatures/473707/); * Позиция на Асоциация "Родители" (https://roditeli.org/pozicziya-na-asocziacziya-roditeli-otnosno-vavezhdaneto-na-zadalzhitelen-predmet-po-religiya-v-uchilisthe/); *Анкета сред родители на Асоциация "Родители" с красноречиви резултати (https://roditeli.org/wp-content/uploads/2025/03/roditeli-religia-v-uchilishte-top-lines-report.pdf); * Позиция на Национална мрежа за децата по предложенията за изменения в ЗПУО (https://nmd.bg/podkrepa-i-razvitie-a-ne-sankczii-i-podchinenie-v-uchilisthe/); *120 въпроса на Национална мрежа за децата относно религията в училище (https://nmd.bg/naczionalna-mrezha-za-deczata-roditeli-grazhdanski-organizaczii-i-aktivisti-s-nad-120-vaprosa-kam-ministerstvo-na-obrazovanieto-i-naukata/);	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си

				право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
522.	Emilia Slavova 19 юни 2025 г. 15:51:44 ч. Портал за обществени консултации	**Няма обществен консенсус за въвеждането на задължително-избираемия предмет Добродетели и религия!/3** * Отворено писмо на представители на българската академична общност относно въвеждането на религия в училище (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeQ_bPTuH2nr-nwIC5isVgRmZ5D6uegSZUzJGIu4bkKmu4J1Q/viewform) * Становище на Обществения съвет към 41 ОУ „Св. Патриарх Евтимий“ относно концепцията на МОН за изучаване на добродетели и религи (https://www.facebook.com/vera.asenova); * Становище на граждански организации и експерти от сферата на образованието относно “Концепция за изучаване на добродетели и религии – програма „добродетели/ етика“ (https://zaednovchas.bg/reformata-v-obrazovanieto-iziskva-poveche-ot-30-dni/); * Петиция до Омбудсмана на РБ в защита на светския характер в българското образование (https://www.peticiq.com/485611); *Два протеста под надслов "Училището не е църква!" на 8 май и 15 май 2025 г.; * Множество изразени позиции в медиите против въвеждането на този предмет на интелектуалци и университетски преподаватели: проф. Амелия Личева, проф. Валерия Фол, проф. Веселин Дафов, д-р Женя Лазарова, проф. Калин Янакиев, проф. Олег Йорданов, проф. Сергей Игнатов и т.н.;	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си

		* Дори православни формации изразяват негативно отношение към това предложение, както става ясно от сайта Hristianstvo.bg (https://hristianstvo.bg/от-евангелие-към-методичка/; https://hristianstvo.bg/когато-вярата-се-подменя-с-национална/; https://hristianstvo.bg/религия-православие-патриотизъм-иде/ и т.н.)		право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
523.	Emilia Slavova 19 юни 2025 г. Портал за обществени консултации	**Няма обществен консенсус за въвеждането на задължително-избираемия предмет Добродетели и религия!/4** Струва си МОН внимателно да се запознае с всяко от изброените възражения и да преосмисли позицията си, според която предложението се радва на широк обществен консенсус. **Консенсусът по-скоро е в обратната посока: подобен предмет, наложен като задължителен, е опасен и вреден.** **Затова предлагам:** **Оттегляне на предложението по чл. 11, ал. 1 „**Обучение, свързано с религиите, включително с елементи на конфесионално обучение, в системата на предучилищното и училищното образование се осъществява само при условията и по реда на този закон.“ и свързаните с него промени в останалата част на ЗПУО. **Часът по религия следва да остане както е в момента - като избираем предмет.** Противното би обезсмислило твърдението, че всяко дете ще има **избор**. Най-ясният гарант за подобен избор и именно предметът да остане **избираем**. Ако се въвежда нов час, целящ да осъществи възпитателна функция, борба с агресията, създаване на добродетели, възпитаване на ценности и пр., то той следва да е изцяло светски (**без конфесионални елементи**), да се посещава от **всички ученици** (а не да се прилага сегрегация на религиозна основа), и да се обмисли	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или

		внимателно след **широк дебат** между професионалните общности: педагози, психолози, философи, литератори, специалисти по гражданско образование и т.н. Този час не бива да се свързва с която и да е религиозна общност, защото това е автоматична предпоставка за разделение сред учениците, а също и сред обществото. Конфесионалното образование има своето място и то е в храма: чрез неделни училища, летни училища, извънкласни клубове по интереси, всякакви доброволчески инициативи и пр. Живеем в демократична държава, член на Европейския съюз, и никой не ограничава правата на вярващите да упражняват своята религия, нито правата на децата да се запознават с различните религии. Но това трябва да стъпва на изцяло доброволна основа и не бива да минава през институционално наложеното и задължително за всички образование в страната. **МОН следва да се съобрази с обществените нагласи и да не допусне поредното разделение в обществото около това силно контестирано предложение.** Д-р Емилия Славова, университетски преподавател, инициатор на "12 писма до дванайсетокласниците", съосновател на първия родителски кооператив в България		религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
524.	radostinazd 19 юни 2025 г. 15:51:58 ч. Портал за обществени консултации	**Относно създаване на нов учебен предмет Религии и Добродетели** И в трите предложени форми на обучение в закона е разписано, че ще има "конфесионални елементи", което означава,че няма светска форма, а фактически задължителното налагане на религиозни възгледи. Ислям и православие се изучава и сега. Информация за религиите и изобилно съдържание по темата с добродетелите има достатъчно и сега. С предложението всъщност се задължават всички ученици под една или друга форма да изучават вероучение или съдържание с елементи вероучение. Това не само нарушава правата и свободата на личността, но и отнема, гарантираното от Европейската Харта на правата на човека, право на родителите да възпитават религиозно децата си.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се

		И не само грубо се нарушават правата и свободите на гражданите, но практически избор няма да има - децата ще бъдат разделени по етнически и/или религиозен признак и така ще се формират класове, което ще дискриминира децата, за които няма да има нито материална, нито ресурсна база, за да им се гарантира избор. Родителите много добре знаем как се случва - ще се дадат документи просто за подпис и ще се каже, че няма клас и/или възможност за друга група. Това, ще доведе до религиозно противопоставяне, насилствено налагане на възгледи, потенциални религиозни конфликти, а особено в смесените и отдалечени райони е потенциална опасност за етническия мир и ислямска радикализация. Малките населени места са децентрализирани и особено в смесените райони няма как да се осъществява контрол какво се случва. Кой може да гарантира, че няма даж се появи финансиране с цел ислямска или православна радикализация? В сегашната динамична ситуация да поставяме бомби със закъснител, да противопоставяме, разделяме и радикализираме децата и съответно - обществото, е риск за националната сигурност на страната. Искаме ли на територията на България религиозни и етнически конфликти? Искаме ли пренасяне на кървави конфликти между шиити и сунити тук? Искаме ли радикален ислям? Искаме ли противопоставяне между протестанти, православни и католици? Искаме ли противопоставяне между тези общности и еврейските, например? Или всички срещу агностици/атеисти? Предложеният предмет е опасност за националната ни сигурност, няма как да се осъществи истински избор на практика и ше донесе само конфликти и противопоставяне. Освен това, се харчи обществен финансов и обучителен ресурс без никакво национално съгласие и въпреки многобройните исторически и научни доказателства, че религиозните възгледи не трябва да се внушават насила в светското училище под никакъв предлог.		отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
525.	radostinazd 19 юни 2025 г. 16:00:49 ч.	**Относно промени в начина оценяване и премахване на възможността за обжалване на оценките от матурите**	Не се приема	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по

	Портал за обществени консултации	Наред с предложението за насилствени религиозни индоктринации, в проекта е разписно, че се отнема правото на родителите да проверяват и обжалват оценките от матурите. Правото за обжалвана и прозрачността са базови принципи и права на гражданите във всяка демократична държава. Предложено и оценяването да се формира и на база някакви неясни "поведенчески" критерии, които ще са напълно недоказуеми и субективни. Реално, предложението казва, че МОН и служителите в системата не могат да грешат. Премахва се прозрачността и се легитимира субективността в оценяването. Дава се практически неоспоримо право на учителят да оценява уменията и знанията на ученика без ясни критерии. Това ще е още една косвена принуда върху родителите да плащаме за правилните школи и правилните частни уроци и да не смеем да подаваме сигнали за нередности под страх от субективно отношение към детето ни като възможна форма на отмъщение. Проблемите в образованието не могат да се решат чрез отнемане на права на родители и деца за сметка на администрацията и работещите в системата.		който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите. Разпоредбата е допълнена и прецизирана.
526.	Павлина Михайлова 19 юни 2025 г. 16:41:18 ч. Портал за обществени консултации	**Присъдата чужди хора да решават формата на обучение за детето ми!!!!** Против всякакви норми е чужди хора да решават в каква форма на обучение да е детето ми в училище. Над 15 години работят да приобщават децата ни и сега изведнъж някой предлага да ги осъжда на ИФО, когато преценят. А ние всички знаем какво означава това. Почти винаги ще е такава преценката. Звучи ми като: Осъждам детето Ви на доживотна присъда в самота!!! Защото точно това се случва. 11 години затворени в една стая с един учител след това не искат да се срещат с хора, не искат да излизат, затварят се в себе си.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след

		ТОВА ЛИ ИСКАТЕ???? ДА УНИЩОЖИТЕ ДЕЦАТА НИ!!! НЯМА ДА СТАНЕ!!! ЩЕ ИЗЛЕЗЕМ ВСИЧКИ НА ПРОТЕСТ!!!		обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
527.	NP 19 юни 2025 г. 17:42:47 ч. Портал за обществени консултации	**Промени** **В чл. 145,** ал. 2 след думите „по чл. 142, ал. 3, т. 1“ се поставя запетая и се добавя „на учениците в VIII клас в математическите гимназии и в природоматематическите гимназии, извън приетите в V клас,“. Нормата е противоконституционна, освен, че противоречи на ЗПУО. Противоречи на чл. 6 от Конституцията и на чл. 3, ал.2, т.1., т.3 и т.4. от ЗПУО. Или всички деца полагат изпити по НВО спрямо, които се определя приема в VIII клас или НВО да отпадне за всички деца. В останалите специализирани училища децата държат изпити по НВО и кадидатсват на „общо основание“ за оставане в тези училища. Не може децата приети в математически училища след пети клас да са изключени от системата на външно оценяване. В крайна сметка изпита за прием в пети клас на тези „специализирани“ училища е само по математика. Т.е. изпит по български и двойка да имат няма	Приема се за сведение	И до момента ЗПУО дава възможност за прием в МГ и ПМГ на деца с изявени дарби в областта на математиката. Учениците, приети в специализирани училища, в т.ч. и в МГ и ПМГ в края на 7. клас също ще полагат изпити от НВО. В същото време, учениците от МГ и МПГ, които желаят да се включат в приема за други училища в гимназиалната степен, могат да го направят. А в МГ и ПМГ се предвижда прием след 7. клас в допълнителни паралелки. Законопроектът не въвежда оценка на поведението. Предложенията не

		значение, няма да готвят биология, химия или география за природоматематически гимназии, защото са приети в V клас? Нормата следва да отпадне. Ако нормата не отпадне, следва да има отложено влизане в сила с поне 5 години, за да осигури равен достъп на децата, които са в момента в 4, 5 и 6 клас и ще бъдат поставени в неравностойно положение спрямо децата кандидатсвали и приети миналата или тази година. Подготовката за изпитите за математическите състезания за прием след 4 клас НПМГ или СМГ е две години, което касае децата и от втори и трети клас от тази годинина. **Чл. 48.** (1) Спортните училища осигуряват общообразователна подготовка и специализирана подготовка в областта на спорта, а в средната степен на образование - и професионална подготовка в професионално направление "Спорт". Липсат текстове, в които да се посочи в каква професионална подготовка ще предоставят новите специализирани училища и в кое професионално направление., съгласно националните и европейски класификатори. Когато се разширява кръга на специализираните училища следва да се посочат мотиви съотносими с критериите за другите училища поставени в същата категория. **Относно промените в Чл. 39.** (1) Специализирани са училищата за подготовка на кадри в областта на спорта, изкуствата, културата и за нуждите на вероизповеданията. Досегащният текст определя като специализирани училища, които са или включени в списък на защитени професии, или за разширено изучаване на дисциплини извън Европейската квалификационна рамка за ключови компетентности. Математиката и пророматематическите науки са част от Европейската референтна рамка - математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството. С тези промени излиза, че на ключовите компетености определени на ниво ЕС в България ще се изучават само в специализираните училища.		засягат текстове от ЗПУО, подложени за обществено обсъждане.

		Още повече в мотивитие към тази промяна представен от МОН на www.strategy.bg е записано: „Към момента училищата с профил „Математически“ и/или „Природни науки“ имат право да осъществяват държавен план-прием след завършен IV клас и да обучават ученици за придобиване на разширена подготовка в областта на математиката и природните науки в прогимназиалния етап на основното образование. Ученици, завършили основно образование в такива училища, **на общо основание отново кандидатстват за прием в същите училища.** В преобладаващата част от случаите се прилагат рутинни практики за оценяване, фокусирано върху оценката, без да се дава информация за напредъка на ученика към определен момент, а това пречи да се установяват силните и слабите му страни като предпоставка за отчитането на неговия прогрес в постигане на целите, да се направят необходимите констатации, да се анализират причините и да се препоръчват конкретни стъпки, за да се намали „незнанието“. Сравнително слабо е използвано формиращото оценяване в системата, особено в класовете след начален етап. Не се оценяват в достатъчна степен социално-емоционални и социално-поведенчески умения.“ Промените целят, според записаното от МОН само на учениците в специализираните математически училища да се прилагат системи за проследяване и адаптиране към средата, което противоречи на целите на ЗПУО. Къде остава равния достъп до образование и равнотото третирание на учениците? Препоръка: да се оставят тксестовете в настоящият вид или да се представят мотиви и/или добри практитки от други страни членки на ЕС доколко това не е ограничаване на достъпа до качествено образование на всички деца, съобразно етапите на обучение.		
528.	GalYol 19 юни 2025 г. 18:34:57 ч.	**Коментар свързан с приема в МГ** Предложението децата, приети в математически гимназии след 4-ти клас, да продължат обучението си без изпит след 7-ми клас ограничава достъпа до и без това малкото математически паралелки.	Не се приема	Учениците, кандидатстващи за приемане в 5. клас в МГ и ПМГ, и учениците, кандидатстващи за приемане в 8. клас в тези училища, не

	Портал за обществени консултации	Приемът след 4ти клас е фокусиран върху състезателна математика, която стандартно не се изучава в училище. Това означава, че ще се подкрепи допълнително порочната практика с частните уроци и математическите гимназии ще бъдат достъпни само за децата, чиито родители могат да си позволят да ги пращат на школи и частни уроци.		се състезават за едни и същи места. Това не поставя учениците в неравностойно положение, тъй като всички имат еднаква възможност да кандидатстват, както след 4. клас, така и след 7. клас.
529.	SvetlaY 19 юни 2025 г. 18:53:43 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 1 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно

				определянето на формата на обучение.
530.	SvetlaY 19 юни 2025 г. 18:54:46 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
531.	SvetlaY 19 юни 2025 г. 18:55:45 ч.	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Обосновка:	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на

	Портал за обществени консултации	1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

532.	19 юни 2025 г. 18:57:25 ч. SvetlaY Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 2 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответствуващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

533.	19 юни 2025 г. 18:59:06 ч. SvetlaY Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите иматправо, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
534.	19 юни 2025 г. 19:01:03 ч. SvetlaY	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 3 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на

	Портал за обществени консултации	"ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до		ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Светла Йорданова		
535.	GalYol 19 юни 2025 г. 18:58:18 ч. Портал за обществени консултации	**Коментар относно въвеждането на предмет "Религия и добротедели"** Коментар относно въвеждането на предмет "Религия и добротедели" Бих искала да изразя мнението си против предложеното въвеждане на нов предмет "Религия и добродетели". Информация за основните световни религии и съдържание по темата с добродетелите има достатъчно и сега. С предложението всъщност се задължават всички ученици под една или друга форма да изучават вероучение или съдържание с елементи вероучение, което противоречи на светския характер на образованието в България. Това не само нарушава правата и свободата на личността, но и отнема, гарантираното от Европейската Харта на правата на човека, право на родителите да възпитават религиозно децата си. Допълнително, няма яснота как ще се осъществи на практика обучениено на децата в разлечните направления (православно християнство, ислям, добродетели). При обсъжданията беше споменато бегло, че всеки родител ще може да избере какво да изучава детето му, което предмолага разделяне на децата за тези часове. Разделяне, изцяло основано религиозен признак, което е предпоставка за противопоставяне и потенциални конфликти на етническа и религиозна основа.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или

				религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
536.	kkssll1980 19 юни 2025 г. 21:49:52 ч. Портал за обществени консултации	**Ефикасност в постигане на целите за подобряване на възпитанието** Изключително добър закон, който включва множество отдавна чакани промени. Адресирани са голяма част от недостатъци на сега действащия закон. Добре би било единствено, да се преразгледат средствата за постигане на по-силен акцент върху възпитанието, като част от образованието. Възпитанието е преди всичко право и отговорност на родителите. Училището може да има роля там, където родителите не справят, което е измеримо посредством честотата, броя и вида на налаганите предупредителни мерки. Въвеждането на допълнителен предмет, акцентиращ върху възпитанието в добродетели и ценности за всички ученици е нецелесъобразно и икономически необосновано, доколкото повечето деца са получили и разширяват тези знания в семейна среда. Предметът следва да се разглежда в контекста на превенцията на проблемно поведение и да не е задължителноизбираем за всички, а само за ученици, които имат реална необходимост. За останалите деца предметът може да бъде свободноизбираем. Това ще спести ресурси на държавата, които могат да се насочат към развитието на таланти у децата, например за допълнителни часове по математика, спорт или изкуства, за които в момента родителите отделят собствени средства.	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа
537.	vaniab	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО)**	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за

	20 юни 2025 г. 00:50:49 ч. Портал за обществени консултации	В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" , изразено тук: 12 юни 2025 г. 08:08:27 ч. Живот със Синдром на Даун		конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
538.	Banko 20 юни 2025 г. 10:15:08 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в

		конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
539.	Banko 20 юни 2025 г. 10:16:54 ч.	**ЧАСТ 2 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на

	Портал за обществени консултации	1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
540.	Banko 20 юни 2025 г. 10:19:10 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 3 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството;	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено,

		- образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Банко Генчев		че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
541.	fmaja 20 юни 2025 г. 11:15:20 ч. Портал за обществени консултации	**Против** 1. Предложение в ЗИД, § 47 Възразявам срещу предложенията в §47 със следните мотиви: 1. Те не изпълняват заявеното намерение за пренасочване на оценяването от запаметяване към умения. 2. И сега на различните функции на оценяването, в т.ч. изброените тук, е отделено внимание в Наредба 11, чл. 5. Проблемът е, че не излизаме от рамките на "констатиращата“ и „селективната“. 3. Не е ясно какво следва да означава "синхрон в оценяването по различни предмети".	Приема се за сведение	Не се съдържа конкретно предложение

		4. "Саморегулирането на усилията" в този контекст е просто поредното "как да принудим детето да научи това, което ние искаме от него в този момент" и няма нищо общо с важното умение за саморегулиране на ученето, което би трябвало да включва свободно целеполагане, избор на време и средства за следване на поставените цели, умения за самооценка и др.	Приема се частично	Направена е редакция
		5. Предложението в §47, т. 4. а именно, създаване на нова ал. 5 в чл. 117, гласяща: „Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения“, е категорично неприемливо. То представлява изключително опасна легитимация на наказателните оценки и смесване на оценката за знания и умения с оценка за поведение. Оценката за поведение/дисциплина дори в явна форма е вредна и опасна. Тя на практика прехвърля отговорността от професионално подготвения възрастен учител към детето и евентуално родителите. Оценката за поведение е чисто и просто наказателна мярка, която в някои случаи може да постигне краткотрайно подчинение , но не и полезен ефект във формирането на личността. Неслучайно всички значими автори в педагогическата и психологическата литература отричат наказателния подход. Децата и подрастващите имат нужда от подкрепа, насърчение и личен пример, от здрава връзка със зрели и отговорни възрастни, от уважение, което ги учи да уважават себе си и другите, не от санкции и оценки. В прикрития вид, който в момента ни се предлага, тази оценка е още по-опасна. Второкласникът, който тича в коридора, защото е бил принуден два часа да седи на чина, без да мръдне, да получава ниска оценка по родинознание, понеже не е усвоил правилата в урока за правата и задълженията на учениците? Седмокласникът с отлични математически умения – защото от скука говори в час? Дванадесетокласникът с развито критично мислене и подчертан интерес към проблемите на гражданското общество – защото си позволява да изрази различно мнение от това на учителя? *	Приема се частично	Текстът е редактиран

		Когато говорим за преразглеждане на оценяването, трябва да помислим за какво служи то в крайна сметка и въобще за мястото му в училище. Цифровата (или еднословна) оценка дълбоко опорочава процеса на учене, подменяйки из основи целта и смисъла. Детето вече не учи, за да задоволи вроденото си любопитство и естествения подтик за развитие, а за да отговори на външни очаквания, да избегне наказание, да почувства моментно възнаграждение. Учителите се превръщат в треньори, чиято цел е подопечните им да се представят добре на поредното НВО и това вече започва от първия досег с училището. Оценяването, чиято масова цел е да покаже какво не знае ученикът, води и до състояние на постоянен стрес, в което устойчивото и автентично учене просто не е възможно – чисто неврологично дори, да не говорим за подменената мотивация и за всички други опасни последици от стреса, в т.ч. за психичното здраве. Оценката няма нищо общо с ползотворна обратна връзка, която помага на ученика да подобрява знанията и уменията си, а на учителя - да адаптира и да усъвършенства методите и подходите си. Особено вредни са тестовете, които възпитават опасни нагласи на налучкване, фалшиво усещане за знания, неумение за изразяване. Необходимо е фундаментално преразглеждане на оценяването. То може да се запази единствено за финални изпити, удостоверяващи, че ученикът е овладял определено ниво на компетентности за съответния етап. В процеса на обучение обаче е важно да даваме конструктивна обратна връзка, която подкрепя усилията, очертава конкретни насоки за работа, насърчава мотивацията за развитие и вярата в собствените сили и възможности. Всичко това е изначално невъзможно в сегашната система на оценяване и предложенията в ЗИД по никой начин не способстват за решаването на проблема; напротив, задълбочават го с неясни формулировки и създават нови, още по-опасни проблеми с включването на компонент поведение.	Не се приема	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие

				между резултатите. Разпоредбата е допълнена и прецизирана.
542.	Нора Гавазова, председател на Фондация за детско развитие „Калейдоскоп“ Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 1105-126/19.06.2025	На основание чл. 27, ал. 1 от Закона за нормативните актове и в нормативно установения срок, Ви предоставям СТАНОВИЩЕ от Фондация за детско развитие “Калейдоскоп” по проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование в частта, касаеща ранното детско развитие Фондация “Калейдоскоп" подкрепя необходимостта от внасяне на промени в Закона за предучилищното и училищното образование. По отношение на образованието в ранна детска възраст, което полага основите за бъдещ успех на отделните хора и общностите, целите и мерките на законопроекта следва да подсилват функцията на системата за ранно образование и грижа като двигател за обществено развитие и да бъдат насочени към: • изграждане на холистичен модел за ранно образование и грижа, базиран на детското участие и преживяване; • премахване на съществуващите бариери пред частните и самоорганизирани услуги за образование и грижа в ранна детска възраст (ОГРДВ); • преминаване към модел на равноправно субсидиране на държавни и недържавни услуги по избор на семействата, който ще работи за изравняване на неравенствата, вместо за задълбочаването им. **Алармираме както МОН, така и българското общество, че в предложения Проект на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО не е предвидена нито една цел/мярка, предоставяща основни права или насочена към подобряването на качеството и реалната наличност (“*provision*”) и достъпност на висококачествени услуги за образование и грижа в ранна детска възраст — четирите основни стълба, върху които трябва да се изграждат системите за ранно детско развитие и учене в Европейския съюз** [1]**. В частта, засягаща ОГРДВ, настоящият проект отдалечава България от европейските препоръки за**	Приема се за сведение Пприема се за сведениие	Изразена е подкрепа

		качество и базирани на данни политики за ранно детско развитие. **ПОЗИЦИЯ** Разбирането, че **институции, които не предоставят на практика основните човешки права и правата на детето, са вредни за системата и обществото, е в основата на политиките на ЕС по отношение на образованието и грижата за децата.** Ако спецификите на рамките за качество в образованието следва да се разработват на национално ниво, то **ЕС дефинира като базова предпоставка за качествено ОГРДВ предоставянето на основните човешки права, най-вече правата на детето** – например гарантирането, че децата няма да бъдат поставяни в позицията на обект на пасивно учене и дисциплиниране, а ще развиват умения за живот – с подкрепата на техните семейства, общността и добре подготвени и достатъчно на брой специалисти. [1] [3] [5] Данните за София, Пловдив, Варна, Стара Загора от години показват нарастващ недостиг на местата в детските градини, вследствие на който се стига до масово завишаване на допустимия брой деца в група; влошаване на качеството на работния процес и прегаряне на работещите в институциите. Затвърждаването на една изкривена нормалност, в която групите в големите градове достигат до над 30, в някои случаи и 40 деца, се случва паралелно с невъзможността за отваряне на по-малки групи в малките населени места, където деца в рискови групи нямат достъп до услуги за ОГРДВ или са превозвани до други градове с цената на продължително транспортно време и рискове. От една страна, част от тези неравенствата се запълват успешно от самоорганизирани от общностите услуги като кооперативи, детски центрове, читалищна грижа и др., които се радват на нарастващо доверие от родителите и обществото. От друга – самоорганизираните услуги са обхванати единствено в НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА СРЕДСТВА ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА РАЗХОДИТЕ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ РОДИТЕЛИТЕ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕТО И	Приема се за сведение Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		ОБУЧЕНИЕТО НА ДЕЦАТА, КОИТО НЕ СА ПРИЕТИ В ДЪРЖАВНИ ИЛИ ОБЩИНСКИ ДЕТСКИ ГРАДИНИ ИЛИ УЧИЛИЩА ПОРАДИ ЛИПСА НА СВОБОДНИ МЕСТА, без да са припознати като образователни по смисъла на НАРЕДБА № 24 от 10 септември 2020 г. за физическата среда .. и Наредба за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование, поради което не могат да допринасят за огъвкавяването и разрастването на системата за ОГРДВ. **Считаме, че заключението на Анализа за съответствие с правото на ЕС, ако такъв действително е бил направен, не съответства на реалността.** От спешна необходимост е чрез проекта да бъде създадена нова нормативна уредба, която да легитимира и насърчи цялата палитра от частни и публично-частни услуги, които се развиват в българското общество, за да бъде постигнато: • разширяване и демократизиране на публичната мрежа от заведения за предучилищно образование и грижа; • партньорство между общините, публично-частните и частните услуги при осигуряването и разпределянето на места за децата в предучилищна възраст по райони; • разнообразяване на подходите към ранното детско образование; • осигуряване на реален достъп до различни по вид и начин на управление услуги за ОГРДВ, съобразно насоките на ЕС за изграждане на висококачествени системи за ОГРДВ**.** **Долуизброените проблеми, които са определящи за българския контекст на западащо образователно качество и нарастващи образователни неравенства, изискват следното синхронизиране на целите и мерките в законопроекта с конкретните препоръки на ЕС за политиките за ранно детско развитие**: • Непредоставени права *“Докато националните и местните образователни системи трябва да се основават на различните международни договори за правата на човека, целящи да защитят най- добрите интереси на всички деца,* ***институциите за образование и учебните програми трябва да бъдат ориентирани по такъв начин, че да допринасят***	Приема се за сведение	Не се съдържат конкретни предложения

		за упражняването на всички човешки права от всеки член на обществото. *”* [2] “*...Ето, сега затворете книжките и ще скачаме като зайчета”... Това да му викате “игра”?! Лъжете се. Това не е автентична игра. В последните години ние* (б.а. — от Университета) *виждаме как децата все повече са уморени и все по-малко имат кога да играят истински, защото плановете ви са препълнени и вие препускате от ситуация в ситуация… Това НЕ е автентична игра и съвсем не развива същите умения за живот в детето.*” [3] Изследването “Визия за децата”, проведено с 12 фокус групи в 10 населени места през 2023 [3], показа, че в България институциите на детската градина и яслата най- често изискват от детето да бъде обект на пасивно учене и послушание; потискат естествените умения за учене и развитие чрез експериментиране, игра и общуване; не съществуват в синергия със семейството, общността и живия свят, а съставляват една реалност, в която изборите и интересите, дори игрите, които детето може да управлява само или да участва в управлението им, са сведени до минимум. **В мотивите, целите и мерките на настоящия проект не откриваме стремеж, системата да бъде демократизирана чрез ориентирането ѝ към участие и реално предоставяне на липсващите права: проблем, който по същество е в основата на всички други обществени кризи, свързвани с държавната образователна система – неграмотност и образователна бедност; задълбочаващи се неравенства; ниски нива на гражданско участие; нарастващи конфликти в отношенията между родители и учители и др.** • <u>Незадоволително качество</u> *“Данните сочат, че само висококачествените услуги за образование и грижи в ранна детска възраст носят ползи, докато* ***услугите с ниско качество имат значително отрицателно влияние върху децата и върху обществото като цяло. Съображенията, свързани с качеството, трябва да имат приоритет при разработването на политики и мерки и при провеждането на реформи.”*** [1]		

		При липса на водеща цел "качество" и конкретни мерки в посока предоставяне на права и промяна на структурите, основните цели на проекта на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО по отношение на възрастта 0-7, формулирани като "*обхващане, включване и предотвратяване на отпадането*" на децата в институциите, са в пряко противоречие с Препоръката на Съвета за висококачествени системи за ОГРДВ. В частта "Очаквани резултати от прилагането на новата уредба" в Мотивите към проекта дори се предполага, че създаването на законова основа за гарантиране правото на образование на всяко дете и на всеки ученик се изчерпва с "*посочване на всички институции, пряко отговорни за обхвата на децата и учениците, както и с регламентиране на реда, в съответствие с който се създават райони и екипи за обхват*". Извеждането на подобна причинно-следствена връзка е крайно неуместно за държава-членка на ЕС и буди притеснение относно базовата политическа грамотност и мотивите на авторите на проекта. Задължителното образование в демократичната държава е едновременно задължение и право: компонентът на задължението в това право следва да е насочен към най-добрия интерес на детето, а не против него. **България не може да си позволи законопроект, който си служи с инструментите на тоталната държава, в разрез с международното право и прилагането му в образованието: "***националното законодателство често отразява нагласата, че задължителното образование е просто една възможност за държавата да упражнява властта си да налага, регулира, принуждава и контролира най-ранния образователен етап, а самото* ***право*** *на образование често се пренебрегва.* ***Необходими са мерки за защита на правата на човека, за да се предотврати злоупотребата с това правомощие от страна на държавата****."* [2] • Недостиг на местата в големите градове; липсващи услуги за ОГРДВ в малките населени места		

		“Близо 10 хил. деца останаха извън детските градини в София след първото класиране” *“13 на всеки 100 варненчета остават без място в детска градина. (...) В Стара Загора местата са едва 87 на 100, в Пловдив – 79 на 100. Прави впечатление, че през последните години няма значителни промени, а в най-големите общини показателят се влошава.”* *“3300 деца над допустимото са записани във варненските градини и ясли. В 68 % от групите не е спазено изискването за всяко дете да има осигурени 4 кв. м. площ”* [4] **Липсата на цялостна правна уредба и държавна визия за демократизиране на образованието и грижите в ранна детска възраст вече стана причина за образуване на първо дело срещу България** [5] **пред Европейския комитет за социални права. Настоящият проект на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО следва задължително да адресира като основна цел демократизирането на достъпа и качеството чрез мерки, базирани на препоръките на ЕС, с които показателите да започнат да се подобряват.** Вместо това, сред поставените цели виждаме очакване “*да бъде повишен обхватът на децата и на учениците в системата на задължителното предучилищно и училищно образование чрез регламентиране на законово равнище на ангажимента на държавните институции съвместно и координирано да работят за обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст*.” **Как и къде** ще бъдат обхванати *хилядите* деца в големите градове, чиито общински и частни институции са препълнени, и стотиците в малките населени места, където е невъзможно да бъде отворена масова услуга? • <u>Неравен и неравнопоставен достъп до висококачествени услуги</u> *“Разрастването на частния сектор все повече създава две паралелни образователни системи с две различни нива на качество, при което държавното образование става нарицателно за „лошо*		

		държавно образование за бедните“. ***Възможността за безплатно образование за много родители не е „безплатна“ в пълния смисъл на думата, защото тяхната отговорност към децата им не им оставя друг избор, освен да отпаднат от държавното образование и да се влеят в частното. Това прави образованието на децата зависимо от покупателната способност на семейството им и е в пряк конфликт с международните документи за правата на човека, изискващи от правителствата да осигурят равен достъп до образование за всяко дете.*** *”* [2] За да гарантират едновременно качество, достъпност и детецентрираност, **държавите в ЕС се разграничават от модел на финансиране, обвързан с унифицирана държавна философия, какъвто е българският. Вместо това, публичното финансиране е разширено до палитра от услуги, които поставят на фокус образователния плурализъм и насочват частната инициатива в полза на споделената грижа за децата.** Българското общество има спешна необходимост законопроектът да се свърже с европейските препоръки за равен достъп до образователно многообразие, за да бъде спряно погубването на държавната система по модела на цитираното по-горе **“***нарицателно за „лошо държавно образование за бедните”***. Прозрачен механизъм за разпределяне на държавната субсидия към палитра от държавни и не-държавни ранно образователни услуги по избор на родителя** ще даде възможност това да се случи. • <u>Ниско обществено доверие и ниво на адаптираност към нуждите на децата, семействата, общините</u> *“Правителствата са длъжни да гарантират, че образованието е достъпно, като същевременно зачитат свободата на родителския избор по отношение на образованието на техните деца.* ***Международният закон за правата на човека изисква от държавата да зачита свободата на родителите и общностите да създават и управляват образователни институции. Целта е да се предотврати държавният монопол върху образованието и да се защити образователният плурализъм.*** *”* [2]		

		“(13)За да се превърне участието на родителите в реалност, ***услугите за образование и грижи в ранна детска възраст трябва да бъдат разработени в партньорство със семействата и да се основават на доверие и взаимно уважение”*** [1] ”Табл. 1.3. Пътна карта на политиките за ОГРДВ с трайно въздействие върху равенството и приобщаването Области на политиката и свързани насоки 1. Намаляване на разликите в участието в ОГРДВ 1.1: Преодоляване на преките бариери пред участието в ОГРДВ(…) *“****гъвкави или алтернативни форми на предоставяне на ОГРДВ (напр. работно време, продължителност, съвместно ползване на услуги), които да смекчат бариерите пред участието на уязвими семейства****”* *1.2. Преодоляване на косвените бариери пред участието в ОГРДВ:(…)* ***Насърчаване на участието на семейството и общността в ОГРДВ, за да се засили доверието в качеството и приобщаването на услугите в ОГРДВ*** *2.2: Справедливо разширяване на възможностите на децата да участват във висококачествени процеси* ***Разширяване на обхвата на регулациите и рамките за качество до традиционно нерегулираните заведения по пропорционален начин*** *(…)”* [6] Проектът следва да бъде допълнен с **мерки за синхронизирането на България с Препоръките към Конвенцията за правата на детето, Европейската рамка за качество и насоките на ОИСР, в частта, касаеща правото на родителите и общностите да създават и управляват независими и *алтернативни на държавния модел* образователни институции в полза на системата**. У нас такива са родителските кооперативи и други форми на сдружаване (детски центрове, читалищни услуги, групи за майки и бебета, работилници с деца от маргинализирани квартали и др.). Тези услуги са гъвкави, произлизат от локалния контекст и са насочени към подобряването му, затова навсякъде в Европа		

		практиката е, те да допълват и подпомагат усилията на общината в осигуряването на места за всички деца. **Към момента МОН изгражда директни бариери пред участието на алтернативния сектор и образователния плурализъм, поставяйки най-малките деца в ситуация на образователен монопол и в разрез с международното право. Проектът следва да разреши това, като предостави на кметовете възможност да управляват регистър на самоорганизираните алтернативни услуги за ОГРДВ. По този начин проблемите с наличността, достъпността, ниското доверие и отнетите от родителите и общността права за осигуряване на споделени услуги ще получат реално и устойчиво решение – както в големите градове, така и в малките населени места.** • **<u>Липса на холистичен модел за ранно детско развитие и учене през първите седем</u>** *"**Предлаганите услуги се организират най-добре, когато се изхожда от разбирането, че образованието и грижите са неделими.** Това следва да се основава на разбирането, че **детството е ценност само по себе си и че децата следва не само да бъдат подготвени за училище и за зрелостта, но и да бъдат подкрепяни и ценени в ранните години.**"* [1] ***"Рамките за детецентрирани, основани на науката за детското развитие, учебни програми, трябва да обхващат всички възрастови групи и видове заведения за ОГРДВ. Тъй като децата учат чрез игра и се развиват в множество области (включително когнитивни и социално-емоционални), моделите на учебните програми могат да поддържат холистичен и базиран на играта подход към ранното развитие, като същевременно вграждат възможности за по- целенасочени взаимодействия, фокусирани върху специфични умения, съобразени с етапите на развитие на децата."*** [6] Спрямо най-малките си граждани България прилага модел на ранна институционализация в хомогенна и стандартизирана система, която е опционална за възрастта до 3г. и задължителна; ориентирана към		

		постиженията, вместо към детството като ценност – от 4 до 6г. В настоящия проект на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО виждаме, че този модел ще се затвърди, но вече ще се нарича "Система за ранно детско развитие". **Внасянето на понятието "ранно детско развитие" в ЗПУО следва да бъде не само "на хартия", а да бъде обвързано с цел за изграждане на единен холистичен модел от раждането на детето до постъпването му в първи клас, каквито са препоръките на ЕС за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст**. В този смисъл, възразяваме срещу поставената основна цел за запазване на статуквото чрез "*синхронизация*" и "*приемственост*" на вече съществуващите услуги "*като отделни етапи на ОГРДВ, без да се променят организацията, структурата и управлението на детските ясли, нито правомощията по компетентност на съответните министри*." **ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ НА НОВИ ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПЪЛНЕНИЯ** Непредоставянето на човешките права и правата на децата, както и липсата на качество, места, холистична насоченост, гъвкавост на услугите и равен достъп до тях за всички групи от населението, изискват от България да следва препоръките на ЕС за изграждане на висококачествени системи за ОГРДВ и да ориентира системата към нуждите и ресурсите на съвременното демократично общество. Необходимо е да бъдат отстранени несъответствията с международното право; да бъдат легитимирани неинституционалните, алтернативни на държавния модел услуги, които следва да се регулират директно от общините; да бъдат насърчени гъвкави модели по отношение на работното време и местоположението; образователните програми и партньорствата между родители и учители. **За постигане на гореизложеното предлагаме да се добави следната промяна в ЗПУО, с която това да се случи:**		

		ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ (Обн., ДВ, бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 98 от 2016 г., изм., бр. 105 от 2016 г., бр. 58 от 2017 г., изм. и доп., бр. 99 от 2017 г., изм., бр. 24 от 2018 г., изм. и доп., бр. 92 от 2018 г., изм., бр. 108 от 2018 г., бр. 24 от 2019 г., доп., бр. 42 от 2019 г., изм., бр. 100 от.2019 г., бр. 101 от 2019 г., изм. и доп., бр. 17 от 2020 г., бр. 82 от 2020 г., изм., бр. 17 от 2022 г., изм. и доп., бр. 34 от 2022 г., изм., бр. 102 от 2022 г., изм. и доп., бр. 11 от 2023 г, изм., бр. 102 от 2023 г., изм. и доп., бр. 23 от 2024 г., бр. 27 от 2024 г., бр. 69 от.2024 г., бр. 26 от 2025 г.) **§ 1а. в чл. 2 се правят следните изменения:** **1. Създава се ал. 6:** **(6) Системата по ал. 1 включва и допълващите услуги за ранно детско образование и грижа за деца от три месеца до задължителна възраст за училищно образование, които се регламентират с наредба на министъра на образованието и науката и на министъра на здравеопазването.** **Към § 149., с който се предвиждат промени в чл. 118 от Закона за здравето да се добавят следните изменения:** **1а. В ал.1 след думите “детски ясли и детски кухни” се добавя “и се предвиждат допълващи услуги за ранно детско образование и грижа.**” 3. Създава се ал. 5: **(5) Допълващите услуги за ранно детско образование и грижа и изискванията към тях се определят с наредба на министъра на образованието и науката и на министъра на здравеопазването.** Посочената наредба следва също да замени актуалната НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА СРЕДСТВА ОТ ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА РАЗХОДИТЕ, ИЗВЪРШЕНИ ОТ РОДИТЕЛИТЕ ЗА ОТГЛЕЖДАНЕТО И ОБУЧЕНИЕТО НА ДЕЦАТА, КОИТО НЕ СА ПРИЕТИ В ДЪРЖАВНИ ИЛИ ОБЩИНСКИ ДЕТСКИ ГРАДИНИ ИЛИ УЧИЛИЩА ПОРАДИ ЛИПСА НА СВОБОДНИ МЕСТА и да позволи пренасочването на		

		държавната субсидия към публично-частни и частни услуги без излишна административна тежест и по избор на родителя. Предвид изложените аргументи и сериозността на несъответствията с международното право и ключовите международни документи, изразяваме увереност, че МОН няма да отклони България от европейския ни курс към качествено ранно детско развитие и законопроектът ще бъде приведен в синхрон с препоръките на ЕС относно политиките за демократизиране, децентрализиране и плурализиране на образованието и грижата за децата. Имаме готовност да подкрепим МОН и НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ при изготвянето на посочената в предлаганите промени на закона наредба за допълващите услуги за ранно детско образование и грижа. [1] **ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 22 май 2019 година за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст** (2019/C 189/02) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/? uri=CELEX:32019H0605(01)&from=LV [2] **Manual on rights-based education**: **global human rights requirements made simple.** (2004). Bangkok: UNESCO Bangkok https://www.right-to-education.org/sites/right-to-education.org/files/resource-attachments/ManualonRights-basedEducation_ Tomasevski_0.pdf /Бел.: преводът е наш/ [3] Визия за децата. Пълен доклад от изследването (2023) https://kaleidoscope.bg/2024-2/ [4] Информация от медиите за 2025 и 2025: https://www.moreto.net/novini.php?n=494880 https://www.varna24.bg/novini/varna/13-na-vseki-100-varnencheta-ostavat-bez-myasto-v-detska-gradina-2077295 https://www.mediapool.bg/blizo-10-hil-detsa-ostanaha-izvan-detskite-gradini-v-sofiya-sled-parvoto-klasirane-news371026. html [5] **EUROCHILD срещу България — № 221/2023** https://www.coe.int/en/web/european-social-charter/-/new-complaintconcerning-bulgaria? fbclid=IwAR0zW66-		

		6C4WJRnmCbFdJNdbhAOZAXvCDDNmDUWGsnuUMt7Lc5aKwteh73k [6] **OECD (2025), Reducing Inequalities by Investing in Early Childhood Education and Care, Starting Strong**, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/b78f8b25-en		
543.	СЪЮЗ НА РЪКОВОДИТЕЛИТЕ В СИСТЕМАТА НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА В БЪЛГАРИЯ – СОФИЯ-ОБЛАСТ Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 1102-75/20.06.2025 г.	СТАНОВИЩЕ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА СЪЮЗА НА РЪКОВОДИТЕЛИТЕ В СИСТЕМАТА НА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА В БЪЛГАРИЯ – СОФИЯ-ОБЛАСТ ОТНОСНО: Проект на промени в Закона за предучилщно и училищно образование В резултат на проведени разговори и обсъждания с членовете на СРСНПБ секция София-област, бихме се радвали да бъдат направени следните промени и разяснения: 1. За забрана на телефоните в училище от страна на учениците – да бъде ясно регламентирано.	Приема се за сведение	Разпоредбата е разписана ясно.
		2. За санкциите на учениците: - забрана да се обжалват мерките; „отстраняване от училище за до 3 дни“ – да се осъществява в учебна среда при педагогически специалист. Това ще даде спокойствие на родителите.	Не се приема	Отстраняването се прилага само в краен случай и в зависимост от конкретната ситуация
		3. Час „Добродетели и религии“ – да бъде регламентирано какво ще е съдържанието.	Приема се за сведение	Ще бъде регламентирано в подзаконовата нормативна уредба
		4. Ежегодно оценяване труда на учителите и директорите. Ние предлагаме да е на две години.	Не се приема	Системното оценяване на труда на педагогическите специалисти създава основа за обратна връзка, самооценка и професионално развитие. Чрез установяване на силните страни и областите за усъвършенстване се повишава ефективността на преподаването, което води до по-добри образователни резултати за учениците.

		5. Езикова подготовка на учениците и повтаряне на първи клас, ако ученик не владее добре български език. Ние предлагаме да се повтаря в 4 или пити клас не само заради езиковата подготовка по български език, а и заради елементарна математическа подготовка. Има ученици, които в пети клас не знаят таблицата за умножение.		Повтарянето е възможно само веднъж, само в първи клас и само, когато не се владее български език.
		6. Да отпаднат удостоверенията за завършен 2 и 3 клас. Оценките могат да се видят в електронния дневник.	Не се приема	
544.	ОБЩИНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ НА СРСНПБ ГРАД ДОБРИЧ srsnpb@abv.bg 20 юни 2025 11:56 Електронна поща	**Позиция по предложения за изменение и допълнение на ЗПУО** **ДИСЦИПЛИНАРНИ МЕРКИ** Предложението за ограничаване използването на мобилни телефони в училище (чл. 172, ал. 1, т. 12) е своевременно и необходимо с оглед възстановяването на дисциплината и концентрацията в учебния процес. Чл. 199 Създава се ал. 6: „(6) Когато ученикът с поведението си значително възпрепятства провеждането на дейностите в училището, той може да се отстрани от училище за срок не по-дълъг от 3 дни.“-Против сме. Има неясни условия. Ефекта е неоднозначен. Демотивираните ученици ще се стремят към това отстраняване от училище. **Отстраняването от училище да е свързано с финансова санкция за родителите и уведомяване на работодателят им.** Необходимо е тя да бъде придружена от задължителни последващи действия: среща с родител, консултация с психолог, писмен анализ от ученика и възстановяване на пропуснатите часове Мерките по чл. 199, ал. 4, 5 и 6, предупредителната мярка "предупреждение за преместване в друго училище", както и санкцията "преместване в друго училище" не се налагат на учениците в класовете от началния етап.“ Предлагаме **Да се налагат и на учениците в класовете от началния етап**	Приема се за сведение Не се приема	Изразена е подкрепа Отстраняването се прилага само в краен случай и в зависимост от конкретната ситуация
		ПРЕДУПРЕДИТЕЛНИ МЕРКИ Категорията „предупредителни мерки“ създава объркване, поради липса на яснота относно тяхната същност, налагане и правна сила. Предлагаме:	Не се приема	Разделението е насочено към осигуряване на гъвкава педагогическа среда и етапно и възпитателно въздействие.

		* Да отпаднат като отделна категория. * Да бъдат ясно обвързани с подкрепящите дейности по Наредбата за приобщаващото образование. * Санкцията "забележка" да бъде възстановена в съществуващата й форма.		
		ОЦЕНЯВАНЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ И КРЕДИТИ Предложението за ежегодна оценка и задължителни квалификационни кредити е неприемливо. То води до: излишна административна тежест, повишен стрес и риск от формализъм,. Предлагаме: Кредитите да са 2 за всяка година, един от вътрешноинституционална и един в резултат на обучение по програми на организациите по чл. 222, ал. 1.	Приема се за сведение	Ежегодното оценяване и проследяване на квалификационното развитие не са наказателни инструменти, а средство за професионално израстване, подкрепа и признание. Те трябва да бъдат разглеждани в контекста на кариерното развитие, мотивиращата среда и съхраняването на професионалната идентичност на учителя. Ежегодната оценка не е излишна административна тежест, а инструмент за професионално развитие. Когато е основана на ясни критерии, конструктивна обратна връзка и насоченост към подкрепа, тя подпомага педагогическите специалисти в самооценката и кариерното им израстване. Формализмът възниква не поради самото оценяване, а при липса на смислено прилагане и лидерство от страна на ръководствата.
		ПРЕДМЕТ „ДОБРОДЕТЕЛИ И РЕЛИГИИ“ Предметът „Добродетели и религии“ (§31 от промените) крие риск от субективна интерпретация и идеологическо влияние.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни

		Има потребност от изучаване на предмет „ЦЕННОСТИ И ДОБРОДЕТЕЛИ“. Подкрепяме изучаването му като избираема подготовка с ясен, неутрален и приобщаващ подход.		предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
		ПОВТАРЯНЕ НА КЛАС И ИНТЕНЗИВНА ЕЗИКОВА ПОДКРЕПА Подкрепяме възможността за повтаряне на първи клас и разширяване на тази мярка в начален етап при непокриване на ДОС. Подкрепяме и предложената езикова подкрепа за ученици с недобро	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		владеене на български език, при условие че се осигурят ресурсите и обучен персонал. Това е жизненоважно в училища с ученици от различен етнически произход и ще улесни тяхната образователна интеграция. Прецизирането на санкциите спрямо учениците е необходимо и в голяма степен оправдано. Подкрепяме повтаряне от 1 до 4 клас при неусвояване на ключови компетентности по български език (чл. 131, ал. 1) Предлагаме скрининг тесте в детската градина да е задължителен.		
		НВО Да отпаднат НВО в четвърти и десети клас, а НВО след седми клас да се промени като интегративен изпит, който да включва материал и от природните предмети;	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
		ЗАВЪРШВАНЕ НА ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ Предлагаме да остане след 7 клас,в противен случай ще настъпи анархия в смяна на учебни планове и програми,професионалните гимназии ще бъдат с нулев прием,което е риск за съществуването им.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
		ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ Предлагаме ЕПЛР в училище или в детската градина да определя дейностите за подкрепа на детето, а не родителят да има решаваща роля. Родителят да няма право да обжалва решението на ЕПЛР и педагогическия съвет.	Приема се частично	При взимане на решението ще участват както родителите, така и ЕПЛР.
		ДЕТСКИ ГРАДИНИ Предлагаме : В детските градини времето за ваканция да бъде обвързано с финансово участие на родителите, заявили желание децата им да посещават градината през ваканцията; Да се въведат санкции за родители,на деца с проблемно поведение/финансова и обществено полезен труд/.Медицинското лице да е на щат в детската градина.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

545.	Люси Паунова lusi_paunova@abv.bg June 20, 2025 11:48 AM Електронна поща	• Защо учениците със специални образователни потребности нямат право да повтарят учебната година/дори ако искат/, а здравите деца имат право?Що за несправедливост и дискриминация!!!Би трябвало да имат право да повтарят по здравословни причини, когато се налага или имат желание. • Болните деца, които учат по-бавно и по-трудно от здравите, понякога имат нужда да наваксат пропуските си от минали години/като повтарят учебната година/, за да могат да вървят след това в крак със здравите. • Моето дете е хиперактивно, но с нормално умствено развитие, с много интереси и наклонности, а здравословното му състояние позволява завършване на средното образование и нормална професионална реализация и приобщаване към обществото.Преди няколко години то имаше много голям проблем с вниманието. Затова го записах да учи три години ментална аритметика , която не беше препоръчана от лекар, но имаше голям ефект върху съсредоточаването му.Но за съжаление през тези 3 години изпусна учебен материал, защото не посмях да го товаря едновременно с менталната аритметика и целия учебен материал, тъй като щях да съсипя здравето му с такова нечовешко натоварване.След менталната аритметика години наред се опитва да догони пропустатия учебен материал, но не може, защото това не е в човешките възможности дори за здравите деца.Стремейки се да догони дори премина на индивидуално обучение по много предмети, но се оказа че това ще направи почти невъзможно завършването на средното образование. • Догонването на учебния материал на практика е изтезание за болните деца и е жестоко за тяхното здраве като натоварване.Те се нуждаят от промяна на Закона, която да им позволи да повтарят една или повече учебни години, за да могат след това да разгърнат всичките си възможности.Нека законодателят да прояви разбиране и човечност към тези деца и да не спъва тяхното развитие и професионална реализация.	Не се приема	На учениците със специални образователни потребности се осигурява както обща, така и допълнителна подкрепа за личностно развитие. В рамките на общата подкрепа те могат да бъдат подкрепяни чрез допълнително обучение по различни учебни предмети, по които имат пропуски, а в рамките на допълнителната подкрепа – да се получават ресурсно подпомагане от ресурсни учители и други специалисти, които адаптират учебното съдържание спрямо потребностите на конкретния ученик и персонализират преподаването и ученето. Практиката показва, че учениците със специални образователни потребности не се нуждаят от повтаряне на класа, а именно от описаната по-горе подкрепа, тъй като повтарянето на класа затруднява тяхната социализация и адаптация в учебната среда и се отразява негативно върху взаимодействието им с техните връстници.

546.	Яница Христова, детски учител в ДГ „Здравец“ гр. Балчик qnicahristova@gmail.com 20 юни 2025 11:50 Електронна поща	Казвам се Яница Христова, детски учител съм в ДГ “Здравец” гр. Балчик, и бих искала да изразя своето мнение относно две от темите в проекта на ЗПУО, които вълнуват образователната общност – забраната на мобилните телефони в училище и предвидените промени в процедурата по атестация на педагогическите специалисти. По отношение на забраната на мобилните телефони – като родител и педагог, смятам, че времето, в което живеем, се променя с изключително бързи темпове. Мобилните устройства вече са неразделна част от ежедневието ни, включително и на децата. Категоричната им забрана няма да доведе до устойчиви положителни резултати. По-ефективен подход би бил да научим децата да ги използват целесъобразно, отговорно и в рамките на позволеното време. Това би било реална стъпка към развиване на дигитална култура и самодисциплина.	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.
		Относно предложението за ежегодна атестация под нова форма – бих искала да изразя притеснение. Процесът на атестиране досега не успя да заработи ефективно, а въвеждането му на ежегодна база би добавило още административна тежест към и без това натоварената ни работа. Особено в малките детски градини, където екипите са компактни и изградени на основата на дългогодишни професионални и лични отношения, възникват редица въпроси: • Как колеги, които не присъстват на ситуациите си ще се оценяват? • На каква база – формални или случайни наблюдения? • Ще се постигне ли обективност при наличие на близки колегиални отношения? Съществува реален риск от нарушаване на микроклимата в колектива, а ежегодните оценки без ясно изразена градация или конкретни позитивни последици за образователния процес могат да демотивират учителите, вместо да стимулират развитието им.	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение

		Благодаря за възможността да споделя своето мнение. Надявам се, че гласовете на работещите в образованието ще бъдат чути при вземането на решения, които касаят пряко както нас, така и качеството на възпитателната и образователната среда за децата.		
547.	Весела Павлова-Янкова vesselapavlovayankova84@gmail.com 20 юни 2025 12:32 Електронна поща	Мотиви за прием на учениците, обучаващи се от 4 клас в математически гимназии, без приемен изпит след 7 клас Учениците, приети в профилираните математически гимназии след 4. клас, преминават през изключително конкурентен и обективен подбор, базиран на резултатите им от няколко сериозни и натоварващи състезания и изпити. Кандидатите се оценяват въз основа на: - Участие и класиране в три математически състезания с висока степен на трудност, които изискват знания, надхвърлящи учебното съдържание до 4. клас; - Участие в училищния кръг на олимпиадата по математика, където се решават задачи със значителна сложност; - Резултати от Националното външно оценяване (НВО) след 4. клас, което измерва базисни знания и умения по стандартизиран начин; - Оценка по математика и среден успех от удостоверението за завършен начален етап. Сборно, учениците се оценяват на база 6 различни критерия/изпита, които дават широка и достоверна представа за техните знания, умения, логическо мислене и мотивация за обучение в профилирана математическа среда. Освен това, задачите в състезанията и олимпиадата са с повишена трудност и извън задължителното учебно съдържание, което още веднъж потвърждава високото ниво на подготвеност на тези ученици. Поради гореизложеното, е обосновано и целесъобразно учениците, вече приети в математически гимназии след 4. клас, да могат да продължат обучението си в същата образователна институция без	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		допълнителен приемен изпит след 7. клас, тъй като те вече са преминали през изключително селективна процедура, която доказва техния капацитет и потенциал за успешно обучение в профилирана паралелка.		
548.	Зорница Йоргова zornitsa_yorgova@yahoo.com June 20, 2025 12:22 PM Електронна поща И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 94-3940/20.06.2025 г.	По отношение на предложените промени в ЗПУО изразявам следното становище: **1. Добродетели и религии:** Въпреки че аз съм религиозна и вярваща, възразявам срещу предложението в §2, §5, §25 и §31 със следните мотиви: ✓ Обучението в Република България е светско и следва да си остане такова. Обучението по религии няма място в задължителната предучилищна и училищна подготовка извън чисто историческата гледна точка на съществуването на различни религии и влиянието им върху историята на човечеството (и съответно часовете по история). Всичко останало има място в доброволните неделни училища към църквите и избираемата подготовка. Учебните програми и в момента са претоварени, учениците нямат достатъчно часове за упражнения и усвояване на материала, допълнителни избираеми дейности. Трудно се осигуряват учители, особено качествени такива дори по основни предмети. Нереалистично е да очакваме, че ще бъдат осигурени такива по религии и добродетели за цялата страна и то с осигуряване на възможност всеки да избира религия и съпътстващи добродетели, подходящи за неговите вътрешни нагласи и на семейството му. В ранна детска възраст децата са особено податливи на манипулации и неадекватни влияния. В моята глава все още са набити всички правила на чавдарчетата и моралните добродетели на другаря Ленин. Не мисля, че може да бъде осъществяван достатъчно добър контрол кой какви влияния прокарва в часове по добродетели и религии върху детските съзнания.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети.

		✓ Изучаването на религиите в исторически, културен и философски аспект и сега присъства в хуманитарните предмети от задължителната програма. ✓ И сега желаещите могат да изучават религия (православие, ислям или т.нар. неконфесионална, но също религиозно насочена програма) като избираем предмет. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, накърнява светския характер на училището и поставя под въпрос мисията му да гради умения за критично мислене, основаващо се на научни достижения. ✓ Липсва обществен консенсус по този изключително важен въпрос, който засяга пряко всички ученици, техните родители и всички граждани на Република България, защото решението крие потенциал да повлияе на облика на образованието и обществото като цяло. ✓ Не е ясно как ще се гарантират фундаментални права. ✓ Споменатият чл. 12, ал. 2 гласи само: „Изборът по ал. 1 за малолетните се извършва вместо тях и от тяхно име от техните родители, а за непълнолетните - от учениците със съгласието на техните родители“. Всички знаем, че в реалният избор в българското училище е силно ограничен: за чуждите езици, за нивата, на които се изучават, за спорта, за профилиращите предмети и пр. Няма никаква яснота как ще се случва съставянето на групи. Министър Вълчев „успокоява“, че никой няма да бъде принуден да изучава религия, ако не желае, само че няма никакви гаранции за това. Не е ясно как ще се случва, когато децата са недостатъчно за сформиране на група. Има разлика дали принуждаваме децата да учат език, който не отговаря на желанието им, или религия, която не отговаря на личните им разбирания и тези на семейството им. ✓ Няма никаква яснота кой и как ще преподава по православие, ислям и етика, какво ще съдържат програмите. ✓ Намерението да се въведе за 1 клас само по себе си е силно обезпокоително. На тази възраст няма изградено абстрактно		

		мислене. Учителите се приемат като безспорни авторитети и преподаваното от тях като безспорна истина. ✓ Безспорно училището има важна възпитателна роля, но поставянето на знак за тъждество между морала и религията е манипулативно и нередно. Силно неоснователно е също да смятаме, че с час по „добродетели“ може да се постигне полезен възпитателен ефект, намаляване на агресията, ограничаване употребата на вредни вещества и др.		
		2. Математически гимназии: ✓ Какво следва от отмяната на чл.38 (3). Математическите и природо-математическите гимназии няма ли д априемат ученици след 4 клас? ✓ Възразявам срещу идеята учениците, приети в математическите гимназии след 4 клас да продължават автоматично обучението си след 7 клас в същите училища. Това ще засили натиска върху децата в 3-4 клас и извънкласните подготовки, целящи подготовката на децата след 4 клас да влязат в тези училища. Като същевременно това е доста ранна възраст, за да бъдат достатъчно осъзнати и да направят този избор. Същевременно автоматичното продължаване ще намали частично мотивацията на тези ученици точно във възрастта 5-7 клас, когато минават през израстване и доста големи промени, да полагат усилия, защото ще имат подсигурен прием след 7 клас. Същевременно дори да осъзнаят, че нямат интерес да останат в тези училища и профили, вероятно ще останат, заради това, че вече са им гарантирани, вместо да трябва да полагат НВО и да се състезават на равна основа с всички останали. Успоредно ще има много малко места за нови ученици, които да бъдат приети след 7 клас. И така по принуда тези, които искат да специализират с математическа насоченост, ще трябва да правят този избор още във 2-3 клас, за да могат да се подготвят и да влязат след 4 клас и да си гарантират място.	Не се приема	Учениците, кандидатстващи за приемане в 5. клас в МГ и ПМГ, и учениците, кандидатстващи за приемане в 8. клас в тези училища, не се състезават за едни и същи места. Това не поставя учениците в неравностойно положение, тъй като всички имат еднаква възможност да кандидатстват, както след 4. клас, така и след 7. клас.

		✓ Категорично възразявам срещу предложената промяна в § 17. В чл. 48 се създава ал. 5: „(5) Математическите гимназии осигуряват общообразователна подготовка, специализирана подготовка в областта на математиката и природните науки и профилирана подготовка само в профилите „Математически“, „Софтуерни и хардуерни науки“, а природо-математическите – и в профилите „Природни науки“ и „Икономическо развитие“.“ И то най-вече срещу думата „само“. Това ограничава изучаването на профили, различни от изброените, в посочените училища. Синът ми завършва СМГ с профили немски и физика, освен математика и информатика. Така написан този член би ограничил на всички профили извън изброените и ученици, възнамеряващи да кандидатстват редица специалности – като например архитектура, за която е необходима подготовка по изобразително изкуство или тези, имащи интерес към международни икономически отношения и имащи нужда от профилиране на език, няма да могат да го направят в математическа гимназия.		
		3. Обявяване на неучебни дни от кмета на общината. § 38. В чл. 105 се правят следните изменения и допълнения: 1. Алинея 3 се изменя така: „(3) В случай на извънредни или непредвидени обстоятелства кметът на общината може да предложи на министъра на образованието и науката да определи учебни дни за неучебни за училища на територията на общината.“ За мен е по-адекватно текстът да остане в досегашния вариант и да не се правят промени по него. При извънредни обстоятелства като стачката на градския транспорт, се налагат бързи решение и е редно кметът на общината да има правото и механизма да вземе такива решения. Все пак дните са ограничени до 3 годишно. Ако е	Не се приема	Практиката показва, че кметовете на общини тълкуват твърде разширително това свое правомощие. Често използването на разпоредбата и позоваването на извънредни и непредвидени обстоятелства е на база несъществуващи такива, а се основава на усмотрението на кмета, което противоречи на целите на предвидената хипотеза и крие риск от неоснователна загуба на учебно време.

		необходимо допълнително одобрение на Министъра на образованието, това ще направи невъзможно бързото реагиране и вземане на решение.		
		4. Санкции и деца със СОП. Предложените промени – включително в чл.107 ал.4 ограничават правото на избор на родителя и възможността му той да вземе крайно решение за най-подходящия избор за детето си. Предложените промени по отношение на санкциите и предупредителните мерки в чл. 200, 203 силно ще засегнат децата със СОП и тези с хиперактивност и дефицит на вниманието. Спирането на извънкласни дейности е напълно неадекватно. Точно те помагат на децата да се социализират, да се балансират и подобряват поведението им и социализацията с другите, както и полесното спазване на правила. Отстраняването от училище за 3 дни също за мен е неподходящ механизъм. Доброто поведение трябва да се насърчава, а не да се засилват сакнциите и мерките. Въвеждането на термин „образователно дело“ – аз лично асоциирам със съдебно дело и за мен този термин няма място в системата на образованието, която преследва съвсем други цели – на приобщаване, социализация, вдъхновяване и включване. Добре е да се осигурява подкрепа и включване на децата с проблеми и проблемно поведение, а не засилване на санкциите и изключване. Също така правомощията на само класен ръководител и директор, без педагогически съвет да вземат решение за сериозни санкции, създават предпоставки за злоупотреба и произвол. ✓ § 96. В чл. 204 се правят следните изменения и допълнения: 2. В ал. 3, изречение второ се изменя така: „Изслушването се извършва от директора или оправомощено от него лице, а **при необходимост** - в присъствието на психолог или на педагогически съветник.“ Считам за редно задължителното присъствие на психолог или педагогически съветник при изслушването. Така ще има още един поглед страничен, което ще намали риска от субективност и ще	Приема се частично	**По отношение на чл. 107:** С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно

		увеличи вероятността да вземане на обективно решение с включване на повече гледни точки.		определянето на формата на обучение. **По отношение на санкциите и предупредителните мерки за ученици със СОП – не се приема:** Съгласно действащата разпоредба на чл. 200, ал. 5 от ЗПУО санкции не се налагат на ученици, когато поведението им е резултат от увреждане или нарушение на здравето, посочено в медицински документи, т.е. не се налагат на ученици със специални образователни потребности. Тази разпоредба остава в сила.
		5. Мобилни телефони. § 85. В чл. 172, ал. 1, т. 12 се изменя така: „12. да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства“ ✓ Ограничаването на употребата на мобилни телефони извън час (в на практика свободното време) за мен е ограничаване на права в личното време на учениците. Считам това за ненужна намеса в личното пространство. Това е средство за комуникация със семейството и не виждам причини да се забранява. Училището не е затвор, а място за обучение. Нормално е да има забрана за учебните часове, но извън тях, е посегателство върху личната свобода. Мога да го приема в някаква степен за по-малки ученици – до 3-4 клас примерно, но не и за по-големи и осъзнати ученици.	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.
		6. Оценяване Относно: *§47, т. 4 на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО се предлага създаване на нова ал. 5 в чл. 117, гласяща: „Чрез*	Приема се частично	Поставя се акцент върху социално-емоционалните умения, които подпомагат придобиването на ООП и

		оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения.“ Изразявам категоричното си несъгласие с така предложената редакция в §47 със следните аргументи: ✓ Липса на измеримост при оценяване на "социално–поведенчески умения". ✓ Голям риск от субективност, тъй като тези умения трудно подлежат на обективно, стандартизирано измерване. ✓ Противоречие с заложените принципи на оценяването в системата на предучилищното и училищното образование, а именно „обективност и справедливост – използване на ясни и предварително определени критерии за оценяване, а при външно оценяване – и на стандартизирани инструменти“; ✓ Оценяването следва да измерва учебните постижения. Включването на поведенчески и личностни елементи в този процес размива неговата основна функция и създава объркване. ✓ Оценяването на личностни характеристики от учителите е силно субективно и често извън обхвата на експертизата на учителите. ✓ Съществува риск ученици с различен социален или културен произход, включително със СОП, да бъдат неоснователно санкционирани или фаворизирани, което противоречи на принципа за равен достъп до образование. ✓ Житейските умения са важни, но не следва да се оценяват формално. Тези умения следва да бъдат развивани чрез училищната култура, проектно-базирано обучение и извънкласни дейности, а не чрез формално оценяване.		са от ключово значение за благополучието на децата и учениците.
		7. НВО и ДЗИ оценяване Предложение за изменение на чл. 120 от ЗПУО – създаването на ал. 9: *„Оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от*	Не се приема	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от

		държавния изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни.“ Възразявам категорично срещу така предложената редакция: ✓ Отпада механизмът за защита на правата на учениците. Обявяването на оценките за окончателни изключва възможността за обжалване, дори при технически или административни грешки. Това ограничава правото на защита на учениците и противоречи на принципите на правото. ✓ Отпада възможността за корекция на очевидни грешки. В практиката не са редки случаите на допуснати грешки при проверката или въвеждането на резултати. Без законова възможност за преразглеждане, дори очевидни неточности не могат да бъдат коригирани. Според МОН (данни от 2021 г.), при всяка сесия на НВО и ДЗИ се получават между 300–600 жалби за технически или процедурни грешки (въвеждане на резултати, сгрешени сканирания и др.). Около 15–20% от тях водят до реална промяна в оценката след повторна проверка. ✓ Предложеното изменение създава сериозни рискове за обективността, справедливостта и доверието в системата на оценяване. Предлагам текстът да бъде преработен така, че да се гарантира възможност за обжалване или повторна проверка при необходимост.		държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите. Разпоредбата е допълнена и прецизирана.
		8. Подписване на споразумение Предложението в *§ 100. Създава се чл. 210 а: „Чл. 210а. Родителите подписват споразумение с детската градина или училището за спазване на правилника на институцията.“* Възразявам със следните мотиви: ✓ Споразумения се сключват между равноправни партньори по въпроси, които ги засягат лично и не са изрично уредени в нормативната уредба.	Приема се	Разпоредбата отпада от Законопроекта

		✓ В случая Правилникът е едностранно създаден. Не е ясно: и родителите нямат право на промени при него, а трябва да го приемат безусловно, дори да не са съгласни с елементи от него. Не става ясно какъв правен статут ще има подобно споразумение, какви последствия при нарушаването на правилника, както и на споразумението. Кой ще е санкциониращият орган и как ще се случва определянето на нарушението и санкцията. Кой ще го изготвя споразумението и как ще бъдат балансирани ангажиментите на двете страни? Какъв избор ми имал родител, който не е съгласен със споразумението, изготвено от училището? Нека да припомним, че родителите често нямат реален избор на училище (класиране по райони, наличие на само едно училище в населеното място, кандидатстване с НВО, ограничено предлагане на определени профили и професии и др.) Те нямат и реално, ефективно влияние върху вземането на решения, в които на теория би трябвало да имат, в т.ч. по въпроси като униформи, правила за мобилните устройства, избираеми учебни часове, чужди езици и нива, на които се изучават, спорт, допълнителни профилиращи предмети и пр. Вместо да се търсят механизми за осъществяване на действителен избор и за разширяване на възможностите за родителско участие в училищния живот, чрез въвеждането на това споразумение им се извиват ръцете допълнително да приемат всичко такова, каквото е, без правото на възражение.		
		9. Базов учител *§ 104. В чл. 214 се правят следните изменения:* *1. В ал. 2 думите „учител-наставник“ се заменят с „базов учител“.* Не проумявам въвеждането на термина базов учител и как тази промяна води до нещо положително извън въведеното допълнително заплащане за осъществяване на наставничеството. И защо е необходимо да бъде определен един такъв базов учител, а не може	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение

		всеки един учител с над определен стаж, да наставлява практическа подготовка на млади бъдещи учители.		
		10. Предложената промяна в § 105. Създава се чл. 217а: *„Чл. 217а. (1) Лице, заемащо длъжността „директор“ на институция от системата напредучилищното и училищното образование, което бъде избрано за народен представител, министър, кмет или бъде назначено за областен управител, или бъде избрано или назначено за едноличен орган на власт, негов заместник или член на колегиален орган на власт, има право след прекратяване на пълномощията му да заеме предишната си длъжност. За времето на отсъствието му на същата длъжност може да бъде назначено друго лице като заместник.* *(2) Правата по ал. 1 имат и членовете на политическите кабинети, съветниците и експертите към тях.“* Възразявам срещу въвеждането на този допълнителен текст и даването на възможността на един директор след като е заемал политически длъжности, да бъде възстановен като директор. Защото заемането на длъжности като народен представител, кмет и т.н. със сигурност създава редица обвързаности и влияния, от които няма как да избяга само защото е спрял да изпълнява вече тези длъжности. И те несъмнено ще влияят на бъдещата му работа като директор и ще го поставят в зависима позиция.	Не се приема	Разпоредбата е продиктувана от становище на Главния инспекторат към Министерския съвет, според което в тези случаи е налице перманентен конфликт на интереси, ако не бъде прекратено трудовото правоотношение на лицето за длъжността „директор“. От друга страна, всеки има право да се кандидатира за заемането на изброените позиции, като при това следва да се гарантират, както трудовите му права, така и правото му да заема изброените позиции. Разпоредбата е по аналогия на § 7 от ПЗР на Закона за държавния служител.
		11. Предложените промени в *§ 107*. *В чл. 221 се правят следните изменения и допълнения: 3. Досегашната ал. 3 става ал. 5 и се изменя така:* *„(5) Повишаването на квалификацията на педагогическия специалист се планира в съответствие с институционалните приоритети и въз основа на индивидуални му потребности, както и установените такива в процеса на оценяването на труда им с цел подобряване на качеството на работата им и придобиване на компетентности от децата и учениците.“*	Приема се по принцип	Не се съдържа конкретно предложение

		4. Създава се ал. 6:„(6) Педагогическите специалисти са длъжни ежегодно да повишават квалификацията си, като придобиват най-малко три квалификационни кредита за всеки период на оценяване на труда им, от които поне един в резултат на вътрешноинституционална и/или междуинституционална квалификация и поне един в резултат на обучение по програми на организациите по чл. 222, ал. 1.“ Не става ясно кой планира това повишаване на квалификацията на педагогическия специалист, нито дали той има реалната възможност всяка година да придобива най-малко три квалификационни кредита в продължение на 40 години стаж. Налични ли са изобщо толкова обучения за повишаване на квалификацията и би ли имал реална полза от повишаване на квалификацията „на килограм“, просто, за да бъде спазена буквата на закона.		
		12. ***§ 140.*** *В чл. 347 в ал. 1 и 2* няма число 80, а число 150. Предполагам, че него искате да замените с 250.	Приема се	Техническата грешка е отразена
		13. ***§ 128.*** *В чл. 254, ал. 1 думите „държавни служители“ се заменят с „органи на изпълнителната власт по чл.19, ал. 4, т. 4 от Закона за администрацията с териториална компетентност“.* Защо началниците на РУО стават органи на изпълнителната власт, а не държавни служители. Не става ясно с каква цел се прави тази промяна и до какво води. Това ще доведе ли до някаква зависимост да тези длъжности.	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение.
549.	Весела Калъчева, изпълнителен директор БАИТ v.kalacheva@bait.bg 20 юни 2025 12:22 Електронна поща	**Становище на БАИТ относно Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование** ВЪВЕДЕНИЕ Българската асоциация на информационните технологии (БАИТ) е водещата браншова организация, представляваща интересите на българската ИТ индустрия - хардуер, софтуер, ИТ услуги и всички сфери на информационните технологии. БАИТ има пряк интерес		

		към качеството на образованието в областите математика, природни науки, информатика и информационни технологии. Качественото STEM образование е ключов фактор за конкурентоспособността на българската ИТ индустрия и нейната способност да привлича инвестиции, да развива иновации и да заема водещи позиции на международния пазар. Подготовката на бъдещите ИТ специалисти започва още от училищната скамейка и изисква модерна, технологично обогатена образователна среда с високо квалифицирани педагогически кадри. В този контекст, БАИТ приветства усилията на Министерството на образованието и науката за модернизиране на образователната система чрез предложения проект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование. Настоящото становище цели да предостави експертния поглед на ИТ индустрията върху ключовите промени и да предложи конструктивни решения за подобряване на образователната система в областите, критични за развитието на технологичния сектор. БАИТ е готова да подкрепи реализацията на промените чрез активно партньорство с образователните институции и Министерството на образованието и науката. ЧАСТ I: ПОЗИЦИИ ПО КОНКРЕТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ В ЗИД § 115. Промени в оценяването на труда на учителите (чл. 228) **Предложение в ЗИД:** "В детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и в специализираните обслужващи звена ежегодно се извършва оценяване на труда на педагогическите специалисти... Учители, директори и други педагогически специалисти, получили най-ниския резултат от скалата на оценяване, се освобождават от заеманата длъжност." **Позиция на БАИТ:** БАИТ подкрепя въвеждането на ежегодно оценяване на труда на учителите като механизъм за повишаване на качеството в образованието, особено в критичните за ИТ индустрията области -	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		математика, информатика и природни науки. Въпреки това, считаме че предложеният подход е недостатъчен и може да бъде значително подобрен. **Предложения за подобрения:** **1. Рейтингова система за учители:** Предлагаме създаване на специализирана рейтингова система за учители по математика, информатика и ИТ, която да включва критерии като: Резултати на учениците в национални и международни състезания, която да включва критерии като: o Резултати на учениците в национални и международни състезания o Процент ученици, продължили образованието си в STEM области o Иновативни методи на преподаване с използване на технологии o Сътрудничество с ИТ индустрията **2. Възможности за онлайн преподаване:** Най-високо оценените учители да получават възможност да преподават онлайн към по-широка аудитория, като по този начин качественото образование достига до повече ученици в цялата страна. По този начин, ученици от малките населени места ще имат достъп до по-качествено образование по тези предмети. Знаем, че извън големите градове има недостиг на учители. 3. **Подкрепа вместо само санкции:** Вместо директно освобождаване при ниска оценка, предлагаме задължителни програми за повишаване на квалификацията.		Приема се за сведение Приема се за сведение Приема се за сведение
		§ 107-114. Промени в квалификацията на педагогическите специалисти (чл. 221-227) **Предложение в ЗИД:** "Педагогическите специалисти са длъжни ежегодно да повишават квалификацията си, като придобиват най-малко три квалификационни кредита... Министърът на		

		образованието и науката ежегодно утвърждава със заповед приоритетни тематични области за квалификация." **Позиция на БАИТ:** БАИТ приветства задължителното ежегодно повишаване на квалификацията, но подчертава необходимостта от специализиран подход към учителите в STEM областите. Съвременните технологии се развиват с изключително бърз темп и изискват постоянно актуализиране на знанията.	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа
		§ 116-123. Информационна система и рейтинг на програмите (чл. 229, 244а) **Предложение в ЗИД:** "Информационната система съдържа: 1. рейтингова система на програмите за обучение, включени в регистъра... 2. информация за обученията, които се провеждат по вписаните програми... Министърът на образованието и науката или началникът на регионалното управление на образованието чрез оправомощени длъжностни лица може да извършват мониторинг на обученията." **Позиция на БАИТ:** БАИТ силно подкрепя въвеждането на рейтингова система за програмите за обучение на педагогическите специалисти. Това е важна стъпка към повишаване на качеството и ефективността на квалификационните програми. Въпреки това, считаме че системата може да бъде разширена и подобрена. **Предложения за подобрения:** **1. Включване на всички програми в рейтинга:** Програмите на висши училища и синдикати също да бъдат включени в рейтинговата система, тъй като към тях се насочват значителни публични средства. **2. Специализиран рейтинг за STEM програми:** Създаване на отделна категория в рейтинга за програми по математика, информатика и ИТ с критерии, специфични за тези области. **3. Участие на индустрията в оценяването:** Включване на представители на БАИТ в процеса на мониторинг и оценка на програмите, свързани с ИТ образованието.	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа Приема се за сведение Приема се за сведение Приема се за сведение

		4. Публичност на резултатите: Рейтинговата система да бъде публично достъпна, за да могат училищата и учителите да правят информирани избори.		Приема се за сведение
		§ 64. Електронни образователни ресурси (чл. 151) **Предложение в ЗИД**: "В училищното образование може да се използват безвъзмездно и електронни образователни ресурси, публикувани след разрешение на министъра на образованието и науката на Национална платформа... Електронният образователен ресурс е учебно помагало, създадено в електронна форма." **Позиция на БАИТ:** БАИТ приветства въвеждането на електронни образователни ресурси като важна стъпка към дигитализация на образованието. Въпреки това, предложеният подход е твърде ограничаващ и може да възпрепятства иновациите в образователния процес. **Предложения:** 1. **Разширяване на допустимите ресурси**: Учителите да могат да използват качествени образователни ресурси и от други платформи, не само от националната, при спазване на определени стандарти за качество. 2. **Партньорство с ИТ индустрията**: Създаване на механизми за включване на ИТ компании в разработването на електронни образователни ресурси, особено за областите програмиране, кибер сигурност и дигитални технологии. 3. **Извеждане на добри практики**: Систематично събиране и споделяне на успешни примери от училища, които ефективно използват технологии за намаляване на административната тежест и подобряване на учебния процес. 4. **Техническа поддръжка**: Осигуряване на адекватна техническа поддръжка за националната платформа, за да се гарантира нейната стабилност и сигурност. 1. Сертификация от индустрията: Признаване на индустриални сертификати (Microsoft, Cisco, Oracle и др.) като квалификационни кредити за учители по информатика.	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа Приема се за сведение Приема се за сведение Приема се за сведение Приема се за сведение

		2. Привличане на ИТ специалисти: Улесняване на процедурите за привличане на ИТ специалисти като преподаватели, включително възможности за дистанционно преподаване.		
		§ 85. Забрана на мобилни устройства (чл. 172) Предложение в ЗИД: "да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства" **Позиция на БАИТ:** БАИТ изразява сериозни опасения относно предложената формулировка, която може да ограничи развитието на дигиталните компетентности на учениците - умения, които са фундаментални за успешна кариера в ИТ сектора. Въпреки че разбираме необходимостта от регулиране на използването на мобилни устройства, считаме че предложеният подход е твърде рестриктивен и противоречи на целите за дигитализация на образованието. **Основни възражения:** 1. **Неясни критерии за "строго образователни цели":** Липсата на ясни дефиниции създава риск от субективни тълкувания и непоследователно прилагане, което може да възпрепятства иновативни педагогически практики. **Предложения за промяна:** 1. **Задължителни насоки:** Разработване на национални стандарти за образователното използване на мобилни технологии. 2. **Обучение на педагози:** Задължителни програми за дигитална грамотност на учителите, за да могат ефективно да интегрират мобилните технологии в учебния процес.	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици. Приема се за сведение Приема се за сведение
		§ 12-15. Математически и природоматематически гимназии (чл. 31, 39) **Предложение в ЗИД**: "Математическите и природоматематическите гимназии са общински. Математическите и природоматематическите гимназии може да се определят като държавни училища... Математическите гимназии осигуряват общообразователна подготовка, специализирана подготовка в областта на математиката и природните науки и профилирана		

		подготовка само в профилите „Математически", „Софтуерни и хардуерни науки"." **Позиция на БАИТ:** БАИТ подкрепя създаването на математически и природоматематически гимназии като специализирани училища, тъй като това може да подобри качеството на подготовката в STEM областите. Въпреки това, изразяваме загриженост относно някои аспекти от предложението, които могат да засегнат равния достъп до качествено образование. **Позитивни аспекти:** **1. Фокус върху STEM образованието:** Специализираните гимназии ще могат да концентрират ресурси и експертиза за по-качествена подготовка в математика и природни науки. **2. Профил "Софтуерни и хардуерни науки":** Включването на този профил в математическите гимназии е важна стъпка към подготовката на бъдещи ИТ специалисти. **Опасения:** **1. Риск от образователна сегрегация:** Създаването на елитни училища може да задълбочи неравенството в образованието и да ограничи достъпа на талантливи деца от по-малки населени места. **2. Натиск върху началното образование:** Ранната селекция в 4-ти клас може да доведе до нездравна конкуренция и стрес за децата и семействата им. **Предложения:** **1. Регионално разпределение:** Осигуряване на равномерно географско разпределение на математическите гимназии, за да се гарантира достъп от всички региони. Считаме, че трябва да се обсъжда и по-широката тема изобщо за достъпността и географското разпределение не само по математика.. **2. Подкрепа за подготовка:** Създаване на подготвителни програми за деца от малки населени места и социално уязвими семейства. **3. Партньорство с ИТ индустрията:** Активно включване на БАИТ и нейните членове в разработването на учебни програми за профил "Софтуерни и хардуерни науки".	Приема се за сведение Приема се за сведение	Изразена е подкрепа Изразена е подкрепа

		§ 19. Национален център за кариерно ориентиране (чл. 51а) **Предложение в ЗИД**: "Създава се Национален център за кариерно ориентиране като специализирано обслужващо звено... който извършва дейности по провеждане на държавната политики в областта на кариерното ориентиране и консултиране... Кариерните консултанти в Националния център за кариерно ориентиране извършват кариерно ориентиране и консултиране и мястото им на работа може да бъде определяно на територията на цялата страна." **Позиция на БАИТ:** БАИТ вижда създаването на Националния център за кариерно ориентиране като възможност за по-добро свързване между образованието и нуждите на ИТ индустрията. Въпреки това, считаме че ефективността на центъра ще зависи от качеството на партньорствата с бизнеса и реалния досег до учениците. **Възможности за партньорство**: 1. **Програми за запознаване с ИТ професии:** ИТ индустрията може да подкрепи центъра с разработването на програми за представяне на разнообразието от кариери в ИТ сектора. **2. Ментори от индустрията:** Осигуряване на ИТ специалисти като ментори за талантливи ученици. **3. Актуални данни за пазара на труда:** Споделяне на информация за търсенето на кадри и развитието на различните ИТ специалности. **Препоръки за ефективност:** 1. **Децентрализиран подход:** Вместо централизирано звено, по-ефективно би било укрепването на кариерното ориентиране в самите училища. 2. **Практически опит:** Акцент върху реален досег на учениците до различни професии чрез посещения, стажове и проекти. 3. **Дигитални инструменти:** Използване на съвременни технологии за кариерно тестване и ориентиране.	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа Приема се за сведение Приема се за сведение Приема се за сведение Приема се за сведение
		ЧАСТ II: ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ДОПЪЛНЕНИЯ И ПОДОБРЕНИЯ 1. Роля на Ръководител ИКТ в училищата		

		Липсващи разпоредби в ЗИД: Предложеният проект за изменение на ЗПУО не адресира адекватно ролята и функциите на Ръководителя ИКТ в училищата, въпреки че дигиталната трансформация на образованието изисква специализирана техническа експертиза и поддръжка. Съществуващата практика, при която тази роля се изпълнява от учители, е неефективна и ограничава качеството на ИКТ поддръжката. **Предложения за законодателни промени:** 1. **Задължителна длъжност "Ръководител ИКТ":** Въвеждане на изискване за задължителна длъжност "Ръководител ИКТ" в училища с над 300 ученика, с възможност за споделяне на позицията между по-малки училища. 2. **Техническа, а не педагогическа позиция:** Ясно разграничаване че длъжността "Ръководител ИКТ" е техническа позиция, която НЕ изисква педагогическо образование или учителска правоспособност. Тази роля трябва да се заема от ИТ специалисти с техническа експертиза. **Ясно дефинирани функции:** Законодателно определяне на функциите на Ръководителя ИКТ, включващи: Поддръжка на училищната ИКТ инфраструктура Техническа подкрепа на учителите при използване на технологии Координация с външни ИТ доставчици Осигуряване на Киберсигурност Управление на училищните мрежи и системи **4. Квалификационни изисквания:** Определяне на минимални квалификационни изисквания за заемане на длъжността: Висше техническо образование в ИТ област ИЛИ	Не се приема	Предложението не е обект на предложения проект на ЗИД на ЗПУО

		Средно образование + минимум 3 години опит в ИТ сферата ИЛИ Признати индустриални сертификации (Microsoft, Cisco, CompTIA и др.) **5. Възможност за външно изпълнение:** Разрешаване на училищата да сключват договори с ИТ компании за изпълнение на функциите на Ръководител ИКТ, когато не могат да наемат вътрешен специалист. **6. Отделно възнаграждение:** Създаване на отделна заплатна схема за Ръководителите ИКТ, съобразена с пазарните нива в ИТ сектора, за да се привлекат качествени специалисти.		
		2. Партньорство индустрия-образование **Институционални механизми:** Въпреки че ЗИД споменава възможности за партньорство, липсват конкретни механизми за системно сътрудничество между ИТ индустрията и образователните институции. **Предложения:** 1. **Консултативни съвети с участие на бизнеса:** Създаване на консултативни съвети към РУО с задължително участие на представители на местния бизнес, включително ИТ компании. **2. Договори за партньорство:** Правна рамка за сключване на дългосрочни договори между училища и ИТ компании за: o Стажове и практики за ученици o Обучения за учители o Дарения на техника и софтуер o Гост-лекции и менторство **3. Данъчни облекчения:** Въвеждане на данъчни стимули за ИТ компании, които инвестират в образователни проекти. Компаниите	Приема се за сведение Приема се за сведение	Предложението не е обект на предложения проект на ЗИД на ЗПУО Предложението не е обект на предложения проект на ЗИД на ЗПУО

		внасят ДДС на даренията които правят и това е една от причините те да не искат да даряват техника и софтуери за обучение. **Достъп до училищна инфраструктура:** 1. **Опростени процедури:** Улесняване на процедурите за достъп на ИТ компании до училищната инфраструктура за образователни цели. **2. Стандартизирани договори:** Разработване на типови договори за сътрудничество между училища и ИТ компании. **3. Защита на данните:** Ясни правила за защита на личните данни на учениците при партньорства с външни организации.		
		3. Онлайн преподаване и дистанционни технологии **Разширяване на възможностите:** ЗИД не използва пълния потенциал на дистанционните технологии за преодоляване на недостига на качествени учители в STEM областите. **Предложения:** 1. **Национална платформа за онлайн преподаване:** Създаване на специализирана платформа, която позволява на най-добрите учители по математика и информатика да преподават към ученици от цялата страна. 2. **Хибридни модели на обучение:** Разрешаване на училищата да организират хибридни часове, където част от обучението се провежда онлайн с външен експерт. 3. **Дистанционни специализирани курсове:** Възможност за организиране на дистанционни курсове по програмиране, роботика и други ИТ специалности за талантливи ученици. **Качествени учители за по-широка аудитория:** 1. **Система за споделяне на учители:** Механизъм за споделяне на изключително добри учители между няколко училища чрез дистанционни технологии.	Приема се за сведение	Предложението не е обект на предложения проект на ЗИД на ЗПУО

		2. **Привличане на ИТ специалисти:** Улесняване на процедурите за привличане на ИТ специалисти като преподаватели на непълно работно време или дистанционно. 3. **Международно сътрудничество:** Възможности за онлайн часове с международни експерти и учители от водещи технологични центрове.		
		ЧАСТ III: ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕПОРЪКИ **Обобщение на ключовите позиции** БАИТ приветства усилията на Министерството на образованието и науката за модернизиране на образователната система чрез предложения проект за изменение на ЗПУО. Като представител на българската ИТ индустрия, която е един от водещите сектори в икономиката, подчертаваме критичната важност на качественото STEM образование за бъдещето на страната. **Позитивни аспекти от предложението:** • Въвеждането на рейтингова система за програмите за квалификация на учители • Ежегодното оценяване на труда на педагогическите специалисти • Създаването на математически и природоматематически гимназии • Развитието на електронни образователни ресурси • Възможностите за партньорство в областта на кариерното ориентиране **Ключови препоръки:** 1. **Специализиран подход към STEM образованието:** Необходима е по-фокусирана политика за развитие на математическото, природонаучното и ИТ образованието, включително специализирани критерии за оценяване и квалификация на учителите в тези области. 2. **Технологична модернизация:** Предложенията за дигитализация трябва да бъдат разширени и да включват по-	Приема се за сведение	Предложенията ще бъдат предоставени на работната група за изменение и допълнение на ДОС за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти

		ясни механизми за интегриране на съвременни технологии в учебния процес. 3. **Институционализиране на партньорството:** Необходими са конкретни законодателни механизми за системно сътрудничество между ИТ индустрията и образователните институции. 4. **Професионализация на ИКТ поддръжката:** Ролята на Ръководител ИКТ трябва да бъде преосмислена като техническа, а не педагогическа позиция. **Готовност за сътрудничество с МОН** БАИТ декларира готовност за активно партньорство с Министерството на образованието и науката в реализацията на промените. Нашата организация може да допринесе със: **Експертиза и ресурси:** • Техническа експертиза при разработване на учебни програми по информатика и ИТ • Обучения за учители по съвременни технологии • Менторство и кариерно ориентиране за ученици • Техническа поддръжка за дигитализация на образованието **Конкретни инициативи:** • Разработване на стандарти за ИКТ инфраструктура в училищата • Създаване на програми за стажове и практики в ИТ компании • Участие в рейтинговата система за оценка на квалификационни програми • Подкрепа за създаването на център за онлайн преподаване **Конкретни следващи стъпки** За ефективна реализация на предложените промени, БАИТ предлага следните конкретни стъпки: **Краткосрочни мерки (до 6 месеца):**		

		1. Създаване на работна група МОН-БАИТ за разработване на стандарти за Ръководител ИКТ 2. Пилотни програми за партньорство между ИТ компании и математически гимназии 3. Разработване на критерии за оценка на STEM учители с участието на индустрията **Средносрочни мерки (до 2 години):** 1. Въвеждане на новата роля на Ръководител ИКТ в пилотни училища 2. Създаване на платформа за онлайн преподаване от най-добрите STEM учители 3. Разработване на специализирани квалификационни програми за учители **Дългосрочни цели (до 5 години):** 1. Пълна интеграция на ИТ индустрията в образователния процес 2. Значително подобряване на резултатите на българските ученици в международни STEM състезания 3. Повишаване общото ниво на знанията и уменията по математика, информационни технологии и природни науки на учениците 4. Увеличаване на броя на висококвалифицираните ИТ специалисти, завършили българската образователна система БАИТ остава на разположение за допълнителни консултации и активно участие в процеса на обществено обсъждане на предложените промени. Вярваме, че чрез конструктивно сътрудничество можем да постигнем значително подобряване на българското образование и да осигурим необходимите кадри за бъдещето развитие на технологичния сектор.		
550.	Весела Фламбурари, детски писател	По повод предложението за въвеждане на нов задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" (с варианти: религия –	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите

	vesela_flamburari@yahoo.com 20 юни 2025 12:48 Електронна поща	православие, религия – ислям или добродетели/етика) изразявам острото си несъгласие с това предложение със следните мотиви: 1. Смесването на възпитание в добродетели и религиозно възпитание е подвеждащо: научният консенсус е, че няма сериозни доказателства за връзката на религиозното възпитание с по-високи нива на добродетелност. Нещо повече, статистика показва голяма степен на съвпадение на страните с ниска престъпност и страните с ниска степен на религиозност: от първите 30 страни с най-ниски нива на престъпност 16 са от страните с най-ниска религиозност и само 2 - от тези с най-висока религиозност. И обратното сред първите 30 страни с най-висока престъпност присъстват 8 от страните с най-висока религиозност и само 1 от страните с най-ниска религиозност. 2. Отношението към религията е една от най-чувствителните теми при самоидентификацията на всеки човек. Всяка религия приема и утвърждава правотата на собствената си доктрина като единствено вярната картина на света. Всички други гледни точки по презумпция се приемат за неверни, грешни и дори греховни. Разделянето на децата от най-ранна училищна възраст по религиозен признак е съществена предпоставка за напрежение и конфликти както между различните групи ученици, така и между техните родители. Училището не е подготвено да се справя с подобни конфликтни ситуации, което неизбежно ще води до ескалацията им, а това е най-малкото, от което всички имаме нужда. 3. Въпреки че предметът е заявен като задължително-избираем, образователната система не е в състояние да гарантира свободата на избор на ВСЯКО дете и неговото семейство. Нито училищата-мастодонти, нито малките селски училища имат ресурс да осигурят квалифицирани учители за 2-3 деца, ако техният избор се различава от избора на мнозинството ученици в училището. Това означава, че под прикритието на избираем предмет, деца ще бъдат задължавани да учат по програма, която е в разрез с разбиранията и избора на семейството. Такова посегателство върху свободата на съвестта е недопустимо в една правова европейска държава. В допълнение това		общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		ще доведе и до съдебни дела от страна на родителите - още един риск, с който училището трябва да се справя. 4. Въвеждането на предмет "Добродетели и религии" разбуни духовете в обществото още на ниво предложение и породи остри конфронтации между привържениците и противниците на предложението. Обществен консенсус по темата няма. Това означава, че въвеждането на подобен предмет ще породи силна съпротива и разделение в обществото, както и съмнения за скрити мотиви и намерения. Ролята на образователната система е да създава консенсусна картина за света, а не да всява раздори и противопоставяния. 5. И в момента учебната програма на учениците е претоварена, те са лишени от възможност да се движат и спортуват достатъчно и от достатъчно време да развиват талантите и интересите си по подходящ начин. Всичко това е сред съществените причини за агресията, предизвикателното поведение и антисоциалните прояви на децата. Въвеждането на още един допълнителен час натоварване няма да подобри, а ще влоши ситуацията. Като вземам предвид необходимостта от засилване ролята на училищното образование при формирането на добродетели и ценности у децата, предлагам: 1. Оттегляне на предложението за въвеждане на задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" и свързаните с него промени в останалата част на ЗПУО. Предметът "Религия" да остане свободно-избираем, както досега и усилията на МОН да са насочени към осигуряване на възможност този избор да е реален. 2. Проучване, избиране, адаптиране и пилотиране на утвърдени по света модели за развиване на социално-емоционалните умения на учениците и постепенно прилагане на тези модели във всички училища. Възпитанието в добродетели и ценности не става чрез преподаване, а чрез ежедневно практикуване и подкрепяща училищна среда. Ако все пак се върви към въвеждането на допълнителен специализиран предмет, то би следвало той да е		

		неконфесионален, единен за всички ученици и да създава споделени ценности.		
551.	**ПП „Възраждане“ в Общински съвет – Варна** vazrazhdane_varna@outlook.com 20 юни 2025 г. в 13:14:16 Електронна поща	**СТАНОВИЩЕ** **От групата на ПП „Възраждане“ в Общински съвет – Варна** ОТНОСНО: предложените промени в закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) в процес на обществени консултации Предложеният от Министерски съвет законопроект за промяна на Закона за предучилищното и училищното образование съдържа редица текстове, които будят сериозни притеснения. Те не само не допринасят за по-добро образование, но и застрашават основни права, баланса между институциите и здравословното развитие на децата. В настоящия текст се обръща внимание върху четири основни проблема: **1. Неуместно прехвърляне на яслите към Министерството на образованието** Предложението детските ясли да преминат под ръководството на Министерството на образованието чрез въвеждането на понятието „ранна детска грижа“ е погрешно както по същество, така и на практика. Грижата за децата от 0 до 3 години не е учебен, а предимно здравен и възпитателен процес – свързан със закаляване, хигиена, движение и емоционално развитие. В този ранен етап от живота основната роля имат семейството и здравните специалисти, а не учители и учебни програми. Прехвърлянето на яслите към образователната система ще доведе до още по-голямо отчуждение между институциите и родителите и ще влоши качеството на грижите за най-малките.	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение
		2. Отнемане правото на родителите да решават за бъдещето на своето дете със специални потребности Предложението за промяна в чл. 107 от закона предвижда след 7. клас екип от специалисти да решава в кое училище да продължи образованието на дете със специални образователни	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на

		потребности, без съгласието на родителите. Това е в разрез с чл. 47 от Конституцията, който дава на родителите правото и отговорността да отглеждат и възпитават децата си. Никой специалист не познава нуждите на едно дете така, както неговото семейство. Решенията, взети еднолично от институциите, без участието на родителите, водят до отчуждение, съпротива и напрежение. Родителите трябва да останат равноправни участници при вземането на важни решения за децата си.		ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
		3. Орязване на правото на кметовете да обявяват неучебни дни при извънредни обстоятелства Законопроектът ограничава възможността на кметовете да определят неучебни дни при бедствия, влошени метеорологични условия или други извънредни ситуации, освен с разрешение от Министерството. Това поставя под съмнение възможността за бърза и навременна реакция в защита на здравето и безопасността на децата. Местната власт носи пряка отговорност пред гражданите и трябва да разполага с правомощията да действа своевременно.	Не се приема	Практиката показва, че кметовете на общини тълкуват твърде разширително това свое правомощие. Често използването на разпоредбата и позоваването на извънредни и непредвидени обстоятелства е на база несъществуващи такива, а се основава на усмотрението на кмета, което противоречи на целите на предвидената хипотеза и крие риск от

		Опитите от столицата да се управляват всяка криза в отделните населени места са не само неефективни, но и опасни.		неоснователна загуба на учебно време.
		4. Противоречие между задължението за "десегрегация" и училищното райониране В проекта се поставя изискване към общините да намаляват съсредоточаването на ученици от една етническа или социална група в едно училище. Същевременно в друг текст се въвежда правило за райониране – т.е. всяко дете да учи в училището на своя адрес. Така се създава вътрешно противоречие в закона: от една страна – задължение за разнообразяване на училищната среда, от друга – ограничение децата да учат само в определен район. Това поставя общините в безизходица – как да изпълнят две противоположни изисквания? Вместо да се налагат задължения, които няма как да бъдат изпълнени, е нужно ясно и справедливо правило, което да дава шанс на всяко дете да получи добро образование.	Не се приема	Критериите за сегрегирани детски градини и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, се определят с държавния образователен стандарт за институциите
		5. Национален кариерен център – раздуване на държавната администрация и бюджетните разходи Създаването на нова държавна структура за професионално ориентиране е ненужно и води до разширяване на държавната администрация без ясно доказана полза. Подобна дейност и сега се извършва успешно от извънучилищни съветници и организации, които предоставят насоки на учениците, без да обвързват избора им с административен натиск. Вместо да се създава нова институция, е по-разумно да се укрепят съществуващите звена и да се използват съвременни начини за подпомагане на учениците при избора на бъдеща професия.		Практиката показва неравномерност в обхвата и качеството на услугите – предимно на общинско ниво, но не и на областно, тъй като кариерните консултанти към момента са назначени в центрове за подкрепа за личностно развитие, а те са общински институции, както и липса на единна методическа и организационна рамка на извършваното от кариерните консултанти кариерно ориентиране на учениците. С предложения Национален център за кариерно ориентиране се цели именно да се преодолеят тези недостатъци чрез създаване на единна структура с национален обхват, за да се даде възможност за ефективно прилагане на държавната политика в областта на

				кариерното ориентиране и консултиране като се обединят ресурсите и експертизата и се оптимизират административните и финансовите параметри. Така ще се постигне по-високо качество и по-добро териториално покритие на кариерните услуги от кариерни консултанти във всяка област. Националният кариерен център ще обхване само съществуващите към момента кариерни консултанти, т.е. не се предвижда раздуване на щатове.
		6. Подготвителен езиков курс Предвиденото групиране на ученици с нужда от допълнителна езикова подготовка е положителна стъпка, която може да улесни включването им в учебния процес. Важно е обаче тази подкрепа да не води до отделяне и трайна изолация на определени групи деца. Езиковото обучение трябва да бъде средство за равен старт, а не допълнително деление между учениците.		
		Предложеният законопроект въвежда объркани, често противоречиви текстове, които не отговарят на духа на закона и на нуждите на децата и семействата. Образованието трябва да служи на децата и семействата, а не да ги поставя в услуга на системата.	Приема се за сведение	Не съдържа конкретно предложение.
552.	Мария Карабелъова изпълнителен директор на Издателска група „Просвета“ m.karabeliova@prosveta.bg 20 юни 2025 г. в 13:29:33 Електронна поща	Представяме становище на издателства на одобрени познавателни книжки, учебници, учебни помагала и учебни комплекти по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), публикуван за обществено обсъждане на 23.05.2025 г. В рамките на предварителното обсъждане на предложенията за изменения в глава 7 на ЗПУО, посветена на познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, изразихме позицията си в становище до МОН от 30.04.2025 г., като, за съжаление, само малка		

	И Портал за обществени консултации, 20 юни 2025 г.	част от нашите предложения са отразени в публикувания за обществено обсъждане проект на закон. В това становище повтаряме част от вече изразените от нас аргументи, като добавяме и нови, тъй като очевидно екипът на Министерството на образованието и науката не е оценил в пълна степен рисковете и потенциалните проблеми, които може да създадат някои от предложените нови разпоредби. **1. На първо място, изключително проблематично е предложеното допълнение в легалната дефиниция на „учебник“ в чл. 151, ал. 2 от ЗПУО, според което учебникът е „произведение – делима съвкупност от теми“, особено когато тази дефиниция се свърже с мотивите към законопроекта, според които с приемането на промените в ЗПУО ще се създават „учебници като делима съвкупност от теми“.** Не знаем какво точно си представя екипът на Министерството като практически подход, но бихме искали да очертаем ясно абсурдността на подобна идея. Приложена към настоящото становище, представяме примерна справка какъв би бил броят на отделните книжни тела, съставляващи един учебник, ако се следват настоящите теми от учебните програми. Видно от таблицата, ако сега в 3. клас учениците имат 9 учебника по общообразователните предмети, то възприемането на предложението за създаване на учебника като отделни книжни тела по всяка от темите от учебните програми, ще означава, че децата в 3. клас вече ще имат 62 „учебника – делими съвкупности от теми“. В 6. клас срещу сегашните 11 учебника стоят 87 отделни книжни тела учебници, а в 9. клас 15-те сегашни учебника стават 97 отделни части. Също така възприемането на този подход на създаване на учебници поставя следните сериозни въпроси: • **Как ще се оформят полиграфически тези отделни книжни тела** – напр.: всяко от тях ли ще има корица? Ще бъдат ли комплектовани/пакетирани отделните книжни тела и как?	Приема се	Разпоредбата отпада от Законопроекта

		Пакетирани в цялост или в насипен вид ще се предоставят на учениците и на училищата? Това би оскъпило изключително много производството и доставянето на учебниците (поради необходимост от печатане на повече корици, лепене, подвързване, довършителни работи, пакетиране, логистика; цената на отделно печатаните книжни тела, които заедно формират „учебника“, ще бъде значително по-висока, отколкото за едно цяло тяло). • В зависимост от вида и честотата на обективно необходимите промени в отделни теми от учебниците по различни предмети и за различни класове вместо 1 доставка на 3 години ще се наложи извършване на **неопределен брой доставки през тези 3 години**. Това неминуемо ще доведе също до повишаване на цената на учебниците, заплащана от държавата. • **Как ще се осъществява процесът по раздаване и връщане на учебниците в рамките на срока на ползването им?** При връщане на учебниците само за 9. клас например в едно училище с 3 паралелки ученици, или около 80 деца, сега се връщат 1200 учебника, а при отделните книжни тела ще се връщат 7760 учебника (като „делими съвкупности от теми“). Представят ли си авторите на законопроекта каква административна и логистична тежест би се стоварила върху директори и учители, за да обезпечат събирането и впоследствие раздаването на този огромен обем книжни тела? • Можем ли да си представим как родител на третокласник например му съдейства да си подготви раницата за училище – второ тяло по БЕЛ, трето тяло по математика, шесто тяло по човекът и природата и пето тяло по музика?! Дали родителят ще оцени намаляването на тежестта на раницата, ако всеки ден издирва измежду многото книжни тела тези, които са нужни на детето му? **Представят ли си авторите на законопроекта и допълнителната тежест върху родителите?** • При толкова много книжни тела рискът от изгубване от учениците е огромен. Това ще доведе до изключително **трудно подготвяне от училищата на допълнителни заявки** към		

		издателствата за попълване на загубените части, сложна логистика по планирането, производството и доставката на отделните книжни тела и отново до **значително увеличаване на бюджета за учебници всяка година само по това перо.** • Допълнителни въпроси и проблеми в тази връзка: ✓ С един ISBN ли ще се издават отделните части? Или като многотомни издания? Или като периодични издания (ISSN)? ✓ При използване на една тема ученикът няма да има възможност за референции към съдържанието на целия учебник (вкл. за осмисляне на мястото на отделната тема в общата логика, принадлежност и йерархия сред останалите теми; в значимостта ѝ спрямо останалите), към отделни други теми, към индекси, речници, таблици, карти и т.н., които обслужват всички теми на учебника. ✓ Всеки учебник е наличен и за свободна продажба и съответно покупка от граждани (родители, учители, ученици). „Раздробяването“ на отделни свитъци ще наложи отделно ценообразуване за всяко книжно тяло, отделно планиране и логистика на тиражи, многократно увеличаване на необходимите ресурси за транспорт, складиране, дистрибуция – както за издатели, така и за търговски партньори. ✓ Учебните програми по чужди езици имат два компонента, които не са синхронизирани – тематични области (обхващат лексика) и нови знания (граматиката, предвидена за изучаване). Как в този случай ще се осъществи разделянето на учебниците на части? Изложеният в мотивите аргумент, че подобно решение ще създаде възможност да се обезпечават с книжни тела промени в учебните програми, засягащи отделни теми от учебника, е несъстоятелен, а мярката – непропорционална. В друг текст от законопроекта – чл. 161, ал. 2, е създадена възможност за одобрение на отделно книжно тяло при частична промяна в учебната програма, което да се ползва наред с основния		

		учебник и това решение е достатъчно за уреждане на такива практически казуси. Обръщаме внимание и призоваваме МОН да отчете също и **екологичните въздействия от предложената мярка** в контекста на националните ангажименти на България съгласно Европейския зелен пакт и по-специално актуализираното законодателство на ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки (Регламент (ЕС) 2025/40, в сила от февруари месец тази година). Както би следвало да е добре известно на Министерството, книгоиздателската индустрия традиционно има значим принос към генерирането на опаковки за еднократна употреба, свързани с нашата дейност по производство, транспорт, съхранение и дистрибуция на книги (в случая – печатни издания на учебници, учебни помагала и учебни комплекти). В този контекст предложението, предвещаващо потенциалното отпечатване на огромен брой книжни тела, не е в съответствие с общата политика на ЕС в областта на околната среда, както и не съответства на задълженията на Република България като държава членка да насърчава мерки за предотвратяване на отпадъците от опаковки. Фрагментирането на учебниците на отделни книжни тела като производствен процес (включващ пакетиране, транспорт, съхранение и дистрибуция) означава не само повече печатане на книги, но логично води и до образуване и потребление на по-голямо количество опаковки – хартии и картони, етикети, фолиа, ламинирани корици, ако такива ще има на всеки свитък, и пр. Освен че тази непропорционална мярка накърнява общия принцип на европейското законодателство за ограничаване източниците на генериране на отпадъци от опаковки, тя стоварва и допълнителна административна тежест върху нас, издателствата (производители на опаковки), предвид очакваните разходи, които предстои да понесем съгласно новите задължения за управлението на отпадъците от опаковки. Друга пряка последица от предлаганата мярка ще бъде **неминуемото увеличаване на публичните разходи от бюджета на**		

		МОН за осигуряване безвъзмездното ползване на учебници. Съгласно заложения в чл. 161, ал. 2 от ЗПУО модел ще бъде необходимо, при това на постоянна основа, да се осигуряват допълнителни бюджетни средства за училищата, предназначени за закупуване на отделни книжни тела. Това следва да се отрази и в документите относно оценката на въздействието на проекта на ЗИД на ЗПУО и прогнозираните средства за обезпечаване на промените (държавен бюджет, общински бюджети, фондове, програми и др.) Наред с горните аргументи, подчертаваме отново, че дискутираната дефиниция създава предпоставки за погрешно разбиране на това какво е учебник. Така например формулировката може да бъде интерпретирана в посока, че учебникът представлява сбор от самостоятелни, взаимно независими и несвързани тематични единици, което е в принципно противоречие със схващането на съвременната образователна наука и психология за неговата същност: • Учебникът представлява **единна структурна и функционална цялост.** Принципните характеристики на знанието за всеки предмет са, че то е организирано в кохерентни структури или системи и е ясно разработено и развито. Взаимодействието с организационните системи е ключов фактор в когнитивното развитие на учениците. Структурите на организация на знанието са основата на дидактичните стандарти. • Учебникът е **добре обмислена логическа последователност от педагогически текстове и упражнения**, чийто основен елемент е постепенното включване на нови знания и упражняването на вече възприетите. • Учебникът отразява **спецификите на съответния предмет** (естеството на знанията и уменията, подходящите методи, формите на интелектуално взаимодействие, компетентности и модели на мислене, **вкл. избора на структурни елементи и организацията им**).		

		• Като ключов образователен инструмент учебникът осигурява не само качество на съдържанието, но и на **дидактичния дизайн**. • **Качеството на учене и осмислянето на учебното съдържание** зависят в огромна степен от **адекватното структуриране и организация** на учебния материал. • Учебникът следва да интегрира организационни елементи, чиято основна функция е да подпомагат **независимото му използване от страна на ученика и да улесняват** откриването на нужната информация (напр. чрез съдържанието му). Това само по себе си насърчава развитието на **навици и умения за самостоятелно учене**, за **осмисляне на връзките** между отделните елементи, както и на общи умения за академична работа. • **Ключови структурни и организационни елементи** в учебника са напр.: тематично съдържание, апарат за ориентиране на ученика, различни видове индекси, препратки към концепции или информация от други тематични части на учебника (предходни или следващи), списъци с илюстративни материали, информационни източници, библиографии, различни допълнителни таблици и приложения (периодична система в химията; географски карти и различни диаграми в географията; статистическа информация; биографични данни; научни сведения; христоматийни материали и т.н.), справочен апарат – речници, символи, съкращения и т.н. Всички те се използват интегрирано, справочно, непрекъснато през цялата учебна година – в уроци за нови знания, за дейности и упражнения, за работа в клас и у дома. Имаме готовност да представим многобройни примери в това отношение. Предложената промяна (допускане на възможността за работа „на парче“, тема по тема, в различни времеви периоди за различните предмети) създава и допълнителна опасност от реална невъзможност за реализация на смислени хоризонтални връзки, на свързано (интегрирано) съдържание между отделни предмети. Това противоречи и на публикуваната *Концепция за промяна на учебните програми* – в нея МОН залага на повече възможности за интегриране		

		на предмети. Неслучайно, според нас, подобна концепция за създаване на „учебници като делима съвкупност от теми“ не е възприета и заложена в нормативни уредби (където те изобщо съществуват) и не се прилага в училищното образование в държавите с най-добре представящи се образователни системи в рамките на международните изследвания за качество на образованието (напр. PISA). **С оглед на тези сериозни и ключови съображения и аргументи предлагаме уточнението „делима съвкупност от теми“ в дефиницията на учебник да отпадне, а с него – и изложените мотиви за възможно разделяне на учебниците в отделни книжни тела за отделните теми.**		
		2. Разпоредбите на чл. 151, ал. 8 и 9 са изключително проблематични както като замисъл, така и като формулировка. Ако идеята е да се одобряват само електронните образователни ресурси, публикувани на платформи, поддържани от МОН, считаме за напълно излишно това да се урежда на законово ниво. Какво и как да се публикува, Министерството може да реши различно в различните ситуации и да го обяви по подходящ начин, така че да гарантира възможност за равнопоставено участие на всички потенциални създатели на такова съдържание. Подобна регулация не само би била непропорционална спрямо естеството и предназначението на този тип образователно съдържание, но и би затруднила необосновано както МОН като активен регулатор в областта, така и участниците в образователния процес. Ако обаче идеята е, че в системата на училищното образование може да се ползват само електронни образователни ресурси, одобрени от МОН и публикувани на Националната платформа, поддържана от МОН (така формулиран, текстът на чл. 151, ал. 8 създава възможности за подобна интерпретация), то възразяваме категорично срещу този подход. По-конкретно правим следните коментари и предложения:	Приема се за сведение	Законопроектът не отменя правото в училищното образование да се използват учебни помагала, които не са одобрени от министъра на образованието и науката

		2.1. Въвеждането на задължително предварително оценяване и одобряване на подобни ресурси не само че няма да допринесе съществено за подобряване на качеството на образованието и постигането на заложените в него резултати, но и би въвело редица практически затруднения. Очакването ни е **тази регулация да създаде утежнения за администрацията и бюджета на МОН, но и ограничения (процедурни, финансови) в авторската свобода и инициатива/мотивация, както и в иновациите в образованието**. Следва да се отчете също, че електронни образователни ресурси вече съществуват (вкл. като част от одобрени от МОН електронни варианти на печатни издания на учебници), използват се широко и ефективно от учители и ученици и са доказали своята практическа полезност. В случай че тези ресурси бъдат подложени на задължителни процедури за одобрение „на парче“ (всеки отделно), съществува риск някои от тях да останат неодобрени, съответно елиминирани от учебния процес, с което реално ще се накърнят автономията на учителя (свободата на избор спрямо потребностите на конкретните ученици и образователна среда), количеството и качеството на създаваните и наличните ресурси, разнообразието им и общият институционален стремеж образователните средства да отговарят на потребностите на съвремието. Отделно, творчеството и иновативността на учителите, а дори и на учениците, ще бъдат възпрепятствани, поставяйки ги в невъзможност да ползват най-новите и съвременни електронни образователни ресурси, докато премине процедурата за тяхното одобряване. В съвременната бързоразвиваща се индустрия на електронни медийни формати забавяне дори от няколко месеца може да доведе до сериозно изоставане, съответно до „спъване“ на развитието, изгубване на предимство или невъзможност за поддържане на достигнато ниво на образование, от което учителите и учениците ще търпят негативи. **2.2.** Не виждаме логика и не сме съгласни веднъж одобрените електронни образователни ресурси, предназначени за използване в системата на училищното и предучилищното образование, да бъдат		

		само и единствено публикувани на Националната платформа, поддържана от МОН. На практика се предвижда **монополно положение на държавата да разпространява електронните образователни ресурси**, като фактически се забранява използването на одобрени ресурси, публикувани на алтернативни, частни платформи на издатели, създатели и автори. По този начин се обезсмислят нашите усилия като издателства, които в продължение на години инвестирахме и продължаваме да инвестираме огромни средства за наша сметка в разработване, поддръжка и усъвършенстване на висококачествени платформи за електронно образование, базирани на утвърдени международни стандарти за достъпност, образователно преживяване и интерактивност. В този план налагането на изискване за достъпност само чрез единна държавна платформа ще лиши нашите платформи от конкурентния им потенциал, съответно ще ограничи възможността да се предлагат на участниците в образователния процес диференцирани решения съобразно техните различни потребности и като краен ефект в дългосрочен план ще намали качеството на тези ресурси. Този подход на единен държавен канал, без достатъчно убедителна мотивировка, на свой ред е в противоречие с духа на пазарната икономика и принципите на свободната конкуренция съгласно правото на ЕС. Не на последно място, изискването за достъп само на Националната платформа би създало и множество технически предизвикателства. При отсъствие на естествена пазарна мотивация и предвид лимитираните ресурси, с които МОН несъмнено ще разполага за реализирането и устойчивото поддържане във времето на тази Национална платформа, не са изключени случаи на **затруднен достъп, липса на необходимата функционалност, забавяния при актуализации, „осиротяване“ на ресурсите** (липса на отговорност и мотивация за поддържането и актуализацията им) и т.н., които последици ще затрудняват постигането на резултатите, заложени в училищното и предучилищното образование.	Не се приема	Законопроектът не отменя правото в предучилищното образование да се използват учебни помагала, които не са одобрени от министъра на образованието и науката

		Отделен остава и въпросът, че ограничението одобрени електронни образователни ресурси да бъдат достъпни само и единствено на Националната платформа, поддържана от МОН, противоречи и на основни принципи на авторското право. Не коментираме и допълнителната тежест, която би възникнала за създателите на тези ресурси при уреждане на техните отношения с авторите, които най-вероятно биха изгубили мотивация и интерес, предвид, че продуктът им ще се разпространява само чрез един канал. **2.3.** Предлагаме в текстовете на чл. 151, ал. 8 и 9 от ЗПУО, както и в останалите относими разпоредби (например чл. 162, ал. 3) да бъде включено, че **използването на електронни образователни ресурси се допуска и в предучилищното образование**. Не виждаме причина тези образователни материали да бъдат ексклузивни само за училищното образование, след като вече разполагаме с разработени продукти, ползвани ефективно и в рамките на предучилищната система, чиято основна задача е да подготвя децата за училище. Без подобна редакция за участниците в предучилищното образование възниква тълкуването, че те не могат да използват безвъзмездно електронни образователни ресурси. **2.4. Некоректно е според нас определянето на електронните образователни ресурси като учебни помагала** както с оглед на дефиницията на учебни помагала, съдържаща се в закона, така и с оглед на практическата ситуация. Учебното помагало е съдържание, което в по-голяма цялост пълноценно подпомага обучението, докато електронен образователен ресурс може да бъде и една снимка, видеоматериал или например хипервръзка към виртуална разходка в интернет. Подобни материали често имат допълващ, илюстративен или вдъхновяващ характер, като тяхната ценност се състои в това, че повишават ефективността на учене, преподаване и оценяване, ангажираността на учениците и разнообразяват подхода в преподаването.	Не се приема Приема се за сведение	Определението за образователни ресурси е допълнено Редът и условията за оценяване и одобряване на проекти на познавателни книжки, учебници и учебни помагала е разписана в подзаконов нормативен акт

		Отделно, тяхната гъвкава природа, наред с комплексното им съдържание, форма и формати, предполагат чести адаптации и актуализации в зависимост от технологичното развитие, възможности и обезпеченост (актуализацията на оперативна система или на обичайно използваните технически устройства и системи за достъп например може бързо да направят даден ресурс неизползваем), промените в обществото, науките, учебни програми, нови идеи или нов контекст в духа на връзката с реалния живот. Въвеждането на задължителна процедура по одобряване би означавало необходимост от многократното им **административно преразглеждане и одобряване при всяка такава промяна.** Всъщност по-скоро би довело до тяхното „осиротяване“ – невъзможност и липса на мотивация и отговорност за тяхно усъвършенстване и актуализация. Това не съответства на духа, логиката и целите на действащата нормативна уредба – нито на ЗПУО, нито на Наредба № 10 от 19.12.2017 г. за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, които уреждат процедури за одобряването на образователни продукти с по-постоянен характер. **2.5.** В случай че не бъде прието предложението ни да отпадне задължителното предварително оценяване и одобряване на електронните образователни ресурси, считаме поне за необходимо по законодателен път да бъде уредено следното: 2.5.1. В състава на оценителите (оценителската комисия) по чл. 164б, ал. 2 да бъде включено лице с експертна компетентност по техническото изпълнение и функционалност на електронните образователни ресурси, както и в областта на графичния и мултимедийния дизайн (оценител на графичния и мултимедийния дизайн по смисъла на Наредба № 10 от 19.12.20217 г.). 2.5.2. Евентуалната процедура по оценяване и одобряване да не се прилага за вече одобрени електронни образователни ресурси, представляващи елементи на електронни варианти на печатни издания на учебници или учебни комплекти, вече преминали през съответната процедура при одобряването на техните печатни	Приема се за сведение Не се приема	Броят на оценителите и изискванията към тях се определят в подзаконов нормативен акт Законопроектът не предвижда оценяване и одобряване на вече одобрените печатни издания с електронен вариант и електронни издания. Предложените текстове се предмет на уреждане в подзаконов нормативен документ

		издания, тъй като противното би довело до „двойно оценяване“ (оценяване на вече оценените). **Поради изложените по-горе причини и съображения предлагаме да отпадне квалификацията на електронни образователни ресурси като учебни помагала, да отпаднат процедурите по тяхното одобряване, както и да се преработи дефиницията за електронен образователен ресурс, в синхрон с използваните експертни дефиниции за тези ресурси (напр. в рамките на документите на ЕК и нейната Генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“ по отношение на цифровото образование) в чл. 151, ал. 9 от ЗПУО.** **В случай че предварителната процедура по одобряване и оценяване не отпадне, предлагаме: а) в състава на оценителите изрично да се включи експерт по техническото изпълнение и функционалност и графичния и мултимедийния дизайн на електронните образователни ресурси; б) с цел избягване на повторно оценяване предварителната процедура по одобряване да не се прилага за тези електронни образователни ресурси, които вече са били оценени и одобрени като част от електронните варианти на учебниците, одобрени като „печатни издания с електронен вариант“.** **Предлагаме и нова формулировка, уреждаща принципната възможност за използване на електронни образователни ресурси в системата на предучилищното образование:** **„Чл. 151. (8) В училищното и предучилищното образование може да се използват и електронни образователни ресурси.“**		
		3. Принципно подкрепяме редакциите в чл. 153, ал. 1 – 3 от ЗПУО, с които се закрепва нормативно възможността учебниците да се създават и като самостоятелни „електронни издания“, каквито са всъщност дигитализираните високоинтерактивни учебници, които ние, издателствата, създаваме и разпространяваме към момента за своя сметка. Длъжни сме обаче да обърнем внимание на потенциалния риск от прекъсване и затруднения в учебния процес в случаите на спиране на електричеството, липса на интернет и други	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		обстоятелства от техническо естество. Такъв риск е налице, ако образователната система разчита само на одобрени електронни учебници по учебен предмет. Риск за проблеми с достъпността и условия за неравнопоставеност е налице и в случаите на липса на интернет връзка в домакинствата на учениците. Напомняме, че по дефиниция учебникът е средство за самостоятелна подготовка на ученика, съгл. ЗПУО той е „…дидактическо средство, което е за самостоятелно учене на ученика и което подпомага цялостното му обучение по определен учебен предмет…“ **Предлагаме следното прецизиране на чл. 153, ал. 2 с цел избягване на двойно тълкуване:** **Чл. 153. (2) Печатните издания на учебниците може да бъдат предоставяни за ползване в училищното образование заедно с техния електронно четим формат.**	Не се приема	Разпоредбата в Законопроекта не поражда двойно тълкуване
		4. Относно процедурата за оценяване и одобрение на проекти на познавателни книжки и учебници, закрепена в чл. 156 и сл., имаме следните бележки и предложения: **4.1.** Неведнъж издателите сме обръщали внимание, че **предвиденият в чл. 156, ал. 2 от ЗПУО срок от 12 месеца за внасяне на проекти на познавателни книжки и учебници е обективно недостатъчен** за подготовката на висококачествени произведения, съответстващи както на държавния образователен стандарт, така и на съвременните добри практики в книгоиздателската индустрия. Интересен е например фактът, че при сегашната законова уредба се очаква за създаването на нов учебник с качествено съдържание (текст и извънтекстови елементи) да са достатъчни 12 месеца, като само за прегледа и оценяването на такъв проект са предвидени 6 месеца. Същевременно МОН декларира воля за „цялостна концептуална промяна в учебните програми“ (съгл. *Концепция за промяна на учебните програми*), което на практика означава цялостна промяна и на съдържанието на учебниците като „ключови средства и подходи за постигане на качество в обучението“ (пак там). Подобна „системна промяна“ (пак там) ще	Не се приема	Досегашната практика показва, че определеният минимален срок дава възможност за изготвяне на проекти на познавателни книжки и учебници. Удължаването на срока би поставило под риск навременното осигуряване на системата на предучилищното и училищното образование с познавателни книжки, учебници и учебни комплекти.

		изисква изцяло нови подходи и съдържание от вече утвърдените авторски екипи, а в много случаи – и сформиране и сработване на изцяло нови авторски екипи с цел качествена и ефективна реализация на промените. Екипът на МОН споделя в *Концепцията*, че „Всяка промяна в образователната система изисква продължителна и последователна работа.“ – същото важи и за промяната на учебниците. Пълноценният процес изисква значително време за нови методически похвати, научна, езикова и графична редакция, както и за ефективна координация между авторски екипи. Освен това визуалната част на учебното съдържание, както е добре известно, е все по-значима за съвременните ученици и също изисква сериозен времеви ресурс от наша страна. **С оглед на горното считаме за обосновано и наложително срокът по чл. 156, ал. 2 от ЗПУО да бъде удължен на минимум 24 месеца за нови процедури, с цел да се осигури възможност за създаване на качествено учебно съдържание в интерес на всички участници в образователния процес в страната. Впрочем такива са най-добрите европейски и световни практики.** **4.2.** С цел гарантиране на обективно и независимо оценяване на проектите на познавателни книжки, учебници и учебни комплекти и създаване на по-ясна законова делегация за бъдещата подзаконова уредба предлагаме в чл. 157, ал. 2 **думата „оценители“ да се замени с „*комисии от нечетен брой оценители*“.** **4.3. Предвидената в чл. 158а, ал. 3 възможност по своя преценка министърът да прави предложения за корекции във внесените проекти на познавателни книжки и учебници следва да отпадне.** Така формулирана, разпоредбата отваря врата за субективизъм, политически и други конюнктурни опити за влияние върху учебното съдържание, което не би следвало да се допуска в една правова държава. Подобен подход не може да бъде подкрепен на принципно основание. Министърът има друга роля и функции – той трябва да гарантира обективно, независимо и най-вече експертно оценяване на	Не се приема Не се приема	Оценителите трябва да работят самостоятелно, обективно и независимо Министърът със свои заповеди одобрява проекти на познавателни книжки, учебници и учебни комплекти

		учебниците с цел одобрение на качествено и разнообразно учебно съдържание. Той, както и минималният брой експерти в различните направления, научни области и предмети, е възможно да нямат нужната компетентност, и определено – представителност, а в някои случаи може да проявят пристрастност – политическа или друга, което противоречи на целта на процедурите. **4.4.** Както посочихме, подкрепяме възможността за издаване на отделни книжни тела при частични промени в учебните програми, които да се разпространяват заедно с одобрените учебници. В същото време подобно решение следва да бъде конкретно комуникирано и съгласувано в партньорство с издателствата с оглед обективната възможност за неговата реализация – от гледна точка на качество и срок за изпълнението му в зависимост от количеството и качеството на планираните промени. **Ето защо предлагаме текстът на чл. 160, ал. 4 да се допълни с изречение 2: „Преди обявяване на процедурите за оценяване и одобряване по изр. 1 се провеждат задължителни консултации с авторите и издателите на одобрени познавателни книжки, учебници, учебни комплекти или учебни помагала.“** **4.5. Считаме, че с цел непрекъснато усъвършенстване и актуализация на съдържанието и качеството на изданията следва да се въведе възможност за извършване на промени в одобрените учебници и по инициатива на авторите или издателите.** Това ще гарантира необходимата гъвкавост на модела. Във всички случаи авторите/издателите най-бързо и адекватно може да идентифицират нуждата от промени и да я обосноват. В условията на конкуренция те са най-пряко заинтересовани от бързи промени, които подобряват качеството на предлаганите учебници. Заложеният модел, при който издателите нямат инициатива да ги направят и се налага да се мине през една дълга и сложна процедура на одобрение, не отговаря на съвременните потребности с оглед на динамиката на реалния живот – обществените, икономическите, културните и технологичните трансформации. Известен на всички образователни	Приема се за сведение Не се приема	Законопроектът не ограничава правото на издателствата да правят предложение до министъра на образованието и науката за откриване на процедура по обективно необходими промени

		експерти е и фактът, че в редица просперииращи образователни системи (с високи резултати в международното изследване PISA) дори не се прилага механизъм на формално оценяване и одобряване на учебно/образователно съдържание от страна на държавите/властите и техни органи (скандинавските страни, Естония и др.). Ето защо предлагаме на съответното систематично място и със съответната номерация да се включат и текстове със следното съдържание: „*(1) По инициатива на авторите или издателите може да се извършват промени, които са мотивирани.* *(2) Промените по ал. 1 се извършват от авторите или издателите след предварително писмено уведомяване на министъра на образованието и науката, което съдържа описание на необходимостта от промяна и на естеството на всяка отделна промяна.* *(3) В случай че в двуседмичен срок от уведомяването по ал. 2 министърът на образованието и науката не възрази писмено, се счита, че промяната е одобрена.* *(4) С възражението по ал. 3 министърът на образованието и науката изисква допълнителна информация относно заявената промяна, която авторите или издателите са длъжни да предоставят в едноседмичен срок.* *(5) Ако информацията по ал. 4 не бъде предоставена или предоставената информация не е достатъчна, за да се прецени съответствието с държавните образователни стандарти, министърът на образованието и науката може да открие процедура по оценяване и одобряване на промяната.“*		
		5. Считаме, че е крайно време на законово ниво да се уреди въпрос, който нееднократно е поставян от издателите на учебна литература – **финансирането от държавата на съответните познавателни книжки, учебници, учебни комплекти и учебни помагала за учителите, както и на разработените към тях**	Не се приема	Учебникът е за самостоятелна подготовка на ученика.

		методически материали за ползването им под формата на книги за учителя. До момента със средства от бюджета се осигуряват познавателни книжки, учебници и учебни комплекти единствено за децата в подготвителните групи и за учениците. Доколкото за голяма част от учителите разходите за познавателни книжки, учебници и придружаващите ги книги за учителя са прекомерни, през годините по един или друг начин осигуряването на безплатни познавателни книжки, учебници и книги за учителя се превърна в очакван от учителите (възприеман дори като задължителен) ангажимент за издателствата. Това води до неоправдано натоварване на издателствата с допълнителни разходи, които през последните години се превръщат в сериозна тежест (тези разходи може да достигнат и до 10-15% от средствата, осигурени от държвата за осигуряване на учебно съдържание за безвъзмездно ползване). Като резултат издателствата са принудени или да търсят компенсиране на тези разходи през цените на други издания, и/или да се ограничат до осигуряване на учебници и книги само за част от учителите, което поставя останалите в неравноправно положение. Смятаме, че подобно положение е неприемливо както за издателствата, така и за МОН. Всеки учител, независимо в какво училище и в кой район на страната преподава, има право на достойни и нормални условия за упражняване на своя труд, включително на осигуряване на базовите инструменти за това („ключовите средства и подходи за постигане на качество на обучението – учебници, методи за преподаване“ съгласно *Концепция за промяна на учебните програми* на МОН). Предоставянето на ресурси за учителите за подкрепа при преподаването и оценяването на компетентности е и сред ключовите препоръки към България в последния доклад на ОИСР („Образование и умения в България“, публ. 17.06.2025 г.). Подкрепяме провежданите през последните години политики от страна на МОН за повишаване на авторитета и социалния статус на българския учител. И в този контекст смятаме, че най-логично е държавата да поеме своя ангажимент за осигуряване на		

		познавателни книжки, учебници, учебни комплекти и учебни помагала за задължителните учебни предмети, както и книги за учителя за българските учители. В противен случай не може да се гарантира, че всички учители ще разполагат с нужните материали, които им позволяват да вършат качествено своята работа. Обръщаме внимание, че в редица държави съществуват добри практики на учителите да се осигуряват средства не просто за учебници, но и за допълнителна литература, посещение на образователни и културни събития и др. С тези аргументи предлагаме да се създаде нова ал. 3 на чл. 164 със следното съдържание: **„(3) При условия и по ред, определени от Министерския съвет, за всички учители се осигуряват за безвъзмездно ползване съответните познавателни книжки, учебници, учебни комплекти за учебните предмети по чл. 154, т.1, 3 и 5 и учебни помагала по чл. 151, ал. 5, т. 2 за съответната група/клас, както и съответните книги за учителя, разработени към тях.“**		
		6. Подкрепяме принципната необходимост от реформиране на системата за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, като в същото време считаме, че предложените изменения в тази част са недостатъчно ясни и противоречиви. Тук правим следните бележки и предложения: **6.1.** Законопроектът предвижда да се утвърждават ежегодно национални и регионални приоритети за квалификация на педагогическите специалисти. В същото време е записано, че повишаването на квалификацията на педагогическия специалист се планира в съответствие с институционалните приоритети и въз основа на индивидуалните му потребности. **Не става ясно за какво служат тогава националните и регионалните приоритети.** Ако това са приоритетите, по които държавата, регионалните и местните власти организират различни обучения на педагогическите специалисти, не става ясно как ще бъде ангажирано участието на педагогическите специалисти, особено ако това се разминава с институционалните приоритети и индивидуалните нужди. Друг	Приема се за сведение	Изразеноа е подкрепа

		практически въпрос е как ще бъде осъществен синхронът и дали ще бъде отчетено нужното технологично време за регистрация на програми за повишаване на квалификацията, когато се въвеждат изцяло нови приоритети, по които към момента няма налични регистрирани програми. **6.2.** Изключително бланкетно е уредена т.нар. **рейтингова система на програмите за обучение**. Законът би следвало да уреди основните елементи на една такава система, а не да остави толкова голяма свобода на нормотворeца на подзаконово ниво. Ако рейтингът ще се получава единствено на базата на споменатата в чл. 244а „обратна връзка от участниците“, това би могло да бъде крайно непредставително, ако твърде малък брой участници изпратят такава, което е напълно реалистично очакване. Предвидената възможност на рейтинга на програма да се отразяват резултатите от осъществен мониторинг, сред които основа роля има „непостигането на целите на програмите“, също е твърде общо и широко уредена, което може да доведе до нормативен и административен произвол. **6.3.** Неясно е посоченото в чл. 232, ал. 1, т. 8 задължение при регистрацията на обучителни програми да се внесе **система за оценяване на резултатите от обучението**. Добра практика е след всяко обучение участниците да попълват анкети за удовлетвореност, но доколкото те няма как да бъдат задължителни за участниците, не би следвало да им се придава някакво правновалидно значение.		
		7. По отношение на предложението за въвеждане на нов учебен предмет „Добродетели и религия“, извън принципното съмнение за възможността чрез нарочен предмет да бъде постигната амбициозната цел за „силен акцент върху възпитанието като част от образованието“ и рисковете, които подобно решение крие (разделяне на децата по чувствителен признак, логистични и организационни трудности в училище, липсата на квалифицирани педагози по тези сложни теми и т.н.), бихме искали да подчертаем следното: Законопроектът не посочва учебната година, от която този предмет се въвежда в българските училища. Това означава, че в	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни

		съответствие с общите правила за действие на нормативните актове веднага след приемането на закона би следвало този предмет да влезе в задължителните учебни часове. Как би се случило това при липсата на готовност – утвърдени програми, разработени учебници, квалифицирани учители и т.н., е отворен въпрос. Считаме, че би било неправилно учебният предмет да бъде въведен, без да има разработени качествени учебници и методически материали, които да ориентират и подпомагат учителите, преподаващи този предмет. Рискът от използването на непроверени произволни материали е съществен и реализирането му на практика може да компрометира силно учебния процес по този предмет още при въвеждането му. В този контекст е важно да отбележим, че при относително оптимистичнен сценарий за приемане на закона, утвърждаване на учебни програми и откриване на процедури за одобрение на учебници по предмета „Добродетели и религия“ до края на 2025 г., **ще бъде възможно осигуряването на учебници по този предмет най-рано за учебната 2027/2028 г.**, като се има предвид действащото законодателство, свързано с оценяване, одобрение и разпространение на учебниците. **Във всички случаи настояването ни е това да става поетапно, като се започне от 1. клас**, а не едновременно за всички класове, за да се гарантира нужното време за изработването на качествени учебници и придружаващите ги методически материали. Вярваме, че изложените по-горе съображения и аргументи, изразени и подкрепени от голямата част от издателствата на учебници и учебна литература в страната, ще бъдат взети предвид при формулиране на окончателните текстове от законопроекта за изменение и допълнение на ЗПУО. В продължение на неведнъж изразеното от нас, още веднъж потвърждаваме готовност, макар и на този етап, за провеждане на открит диалог с участието на всички заинтересовани страни – МОН, издателства, автори, представители на учителите, родителски		предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		организации и други – с цел намиране на балансирани решения в общ интерес. Вярваме също, че само по този начин ще бъде отчетен и защитен общественият интерес в този толкова значим сектор, което ще бъде предпоставка и за успешно провеждане на оценката на въздействието на законопроект, въплътил вижданията и становищата на лицата, за които е предназначен. Издателства, подкрепящи становището: Просвета-София Клет България Архимед БГ Учебник Бит и техника Санпро/Пиърсън Юнион Прес Юнивърс Инглиш Бук Сентър Даниела Убенова Регалия 6 Атласи		
553.	Пенко Атанасов, директор на ЦПЛР „Кариерно ориентиране – Габрово“ info-700111@edu.mon.bg 20 юни 2025 г. в 13:39:50 Електронна поща И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 700111-2/20.06.2025 г.	На първо място бих искал да изразя благодарност за предприетите действия по отношение на промяната в статута на кариерните консултанти и за усилията да се регламентира дейността по кариерно ориентиране и консултиране в училищното образование по начин, който цели осигуряване на качествени услуги във всички видове и степени училища на територията на страната. След запознаване с предложените промени в Закона за предучилищното и училищното образование, намирам, че някои текстове са формулирани твърде общо. Липсата на яснота и конкретика поражда редица въпроси – както относно прилагането на предвидените разпоредби, така и относно възможните им тълкувания. Ето защо си позволявам да обърна внимание на някои пунктове, които според мен изискват допълнително уточнение или прецизиране. Правя това с ясното съзнание, че част от неуредените към момента въпроси предстои да бъдат конкретизирани в бъдещите наредби и Правилника за устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране. По същество: - ***В чл. 51а, (3) „... и мястото им на работа може да бъде определяно на територията на цялата страна.“***		Промените предвиждат кариерните консултанти да работят във всички

		Означава ли това, че текстът цели да определи, кариерните консултанти от областните центрове да работят задължително във всички общини на съответната област, каквото е и изискването към момента, съгласно „Наредбата за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищното образование“, за да се предостави финансиране от МОН, но не всички консултанти имаха възможност да го правят? Или се предвижда възможност за командироване на кариерни консултанти и в други области на страната? Бих приветствал допълнително пояснение или конкретизация.		общини и населени места в рамките на областта.
		- ***В чл. 51а, (5) „Устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране се уреждат с правилник, издаден от министъра на образованието и науката.“*** Кога се очаква да започне изготвянето на този правилник? Предвижда ли се включване на кариерни консултанти с практически опит в работните групи по създаването му? На предишни срещи с Вас бе обещано, че при изготвянето на промени в нормативната уредба, ще бъде търсено и нашето съдействие, като специалисти с опит при работа на терен. До момента обаче, поне аз, не разполагам с информация за подобна инициатива.		Правилникът за устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране ще се изготви след влизане в сила на промените в ЗПУО. В работата по разработването на Правилника ще се включат различни заинтересовани страни, включително кариерни консултанти.
		- ***В преходните и заключителни разпоредби § 144. (4) „Трудовите правоотношения на лицата, заемащи длъжността „кариерен консултант“, в институциите по ал. 1 и 3, се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда.“*** В ЦПЛР „Кариерно ориентиране – Габрово“ освен кариерните консултанти, има назначен и счетоводител на постоянен трудов договор. Какво ще се случи с него? Как ще бъдат уредени трудовите му правоотношения?	Приема се	Направена е редакция, с която се запазват трудовите правоотношения и на останалите служители.
		- ***Относно длъжността „директор“ в ЦПЛР по § 144. (1) от настоящия Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование.*** Каква ще бъде съдбата на заемащите длъжността директор в тези центрове? Ние – директорите, сме част от броя кариерни консултанти, приет с решение на общинските съвети. Въз основа на		Предвижда се преназначаване на сегашните директори на ЦПЛР – самостоятелни кариерни центрове, като кариерни консултанти.

		този щат, се получава и финансирането за Центровете с ежегодна заповед на министъра на образованието и науката за определяне на Норматив за кариерен консултант. Активно участваме и в предоставянето на услуги по кариерно ориентиране. В същото време, като директори сме назначени от кметовете на общините. Предвижда ли се преназначаване като кариерни консултанти или се обмисля друг механизъм за уреждане на длъжността? Разбираемо е, че ние също искаме да планираме своето професионално развитие и би било полезно да разполагаме с ясна информация по този въпрос.		
		- Едно последно разсъждение относно Националния кариерен център. Не става ясно, поне за мен, обединяването на центровете означава ли, че няма да има местна структура на областно ниво. Ще успее ли в този случай Централата да осъществява ефективна организация, а също и контрол върху дейността на консултантите. Не е ли по-удачно да има Национален център, но и структури по места, които да прилагат политиките на областно ниво. Досега, един от проблемите е именно този, че кариерните консултанти в повечето области са в Центрове с друг предмет на дейност. А в някои случаи самите Общини не толерират работата в другите административни единици на областта. Ще се радвам да получа повече информация за планираната структура на бъдещата система за кариерно ориентиране. Надявам се мнението ми да бъде взето предвид и гореизложените въпроси да бъдат обсъдени в рамките на работните групи.	Приема се за сведение	Дейността по кариерно ориентиране става част от дейността на Националния център за кариерно ориентиране. Контролът на работата на кариерните консултанти по места ще се осъществява от директора на Националния център за кариерно ориентиране.
554.	Група учители от София Василена Илиева v_alexandrova@abv.bg 20 юни 2025 13:57 Електронна поща	Ние, заинтересовани учители, желаем да споделим своите тревоги относно предложения Законопроект за изменение и допълнение на съществуващия Закон за предучилишното и училищно образование (ЗПУО), а именно: 1. Недоумение буди промяната в чл. 228, ал. 2 на сегашния ЗПУО, според която оценяването на учителите да става ежегодно - при сегашно положение през четири години. Какви са причините за подобни законови изменения?	Приема се за сведение	Системното оценяване на труда на педагогическите специалисти създава основа за обратна връзка, самооценка и професионално развитие. Чрез установяване на силните страни и областите за усъвършенстване се повишава ефективността на преподаването,

	И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 91-103/20.06.2025 г.	Ние не вярваме, че честото оценяване ще повиши ефективността на учителския труд, нито считаме, че това ще доведе до положителни резултати в класната стая. Със сигурност обаче заявяваме, че тази промяна в закона ще увеличи неимоверно нивата на стрес сред учителските колективи и ще доведе до допълнително професионално „прегряване“ и изчерпване. Затова апелираме да се запази сегашното положение на закона, т.е. оценяването на педагогически труд да се извършва веднъж на четири години, като законът конкретизира и състава на комисията, упълномощена с тази оценка.		което води до по-добри образователни резултати за учениците Създава условия за навременно и актуално информирано планиране на квалификационните дейности Обобщените резултати от ежегодното оценяване могат да се използват за идентифициране на системни потребности от обучение, което ще позволи по-ефективно и целенасочено планиране на дейностите за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти на училищно, регионално и национално ниво. .
		2. Тревога буди и промяната в чл. 228, ал. 8 (нова ал. 9), според която при „най-ниския“ резултат от страна на учители, педагогически специалисти и директори отпада възможността за анализ на причините за неуспеха, а следователно и предприемането на конструктивни мерки за преодоляване им. Ние не разбираме какви фактори обуславят един млад или новопостъпил в образователната сфера колега да бъде освободен веднага от длъжност при допуснати първоначални слабости в преподавателската му дейност, като бъде законодателно лишен от подкрепа и втори шанс. Как да бъдат привличани и задържани в образователната сфера млади хора? Предлагаме да се запази сегашното положение на закона, а именно: (6) При получена най-ниска оценка от атестирането работодателят заедно с атестационната комисия: 1. правят анализ на причините, довели до ниската оценка;	Приема се за сведение	Ежегодното оценяване и проследяване на квалификационното развитие не са наказателни инструменти, а средство за професионално израстване, подкрепа и признание. Те трябва да бъдат разглеждани в контекста на кариерното развитие, мотивиращата среда и съхраняването на професионалната идентичност на учителя. Оценяване, основано на документи носи риск от формализъм и повърхностно администриране –

		2. изработват план за методическо и организационно подпомагане на получилия ниска оценка учител, директор или друг педагогически специалист; 3. определят наставник или наставници, които да осъществят методическа и организационна подкрепа; 4. представят в регионалното управление на образованието в едномесечен срок от провеждането на атестирането документите по т. 1, 2 и 3 за осигуряване на методическа подкрепа. (7) В случаите по ал. 6 повторно атестиране на лицето се извършва една година след предприемане на мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3. (8) Ако при атестирането по ал. 7 отново е получена най-ниска оценка, лицето се освобождава от длъжност при условията на чл. 328, ал. 1, т. 5 от Кодекса на труда. (9) При получена оценка от атестирането с една степен по-висока от най-ниската се прилагат мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3. Предлагаме също така да се уточни смисълът на новото предложение: „(5) Педагогическата работа на педагогическите специалисти не може да се оценява въз основа на документите, които той е длъжен да съставя.“ Кои конкретни документи визира тук законът?		когато оценката се базира основно на документи, се създава изкушение за "работа за отчет", а не за смислени педагогически действия. Това обезценява ролята на професионализма и пряката педагогическа ангажираност. Документите отразяват само формалната страна на дейността – като планиране, отчетност и съответствие с изискванията, но не показват реалното качество на преподаването, взаимодействието с учениците, ефективността на методите или способността за педагогическо водене и вдъхновяване.
		3. Възразяваме срещу добавянето на нова ал. 6 към досегашния чл. 221 на ЗПУО, а именно, педагогическите специалисти се задължават ежегодно да придобиват най-малко три (3) квалификационни кредита за всеки период на оценяване на труда им. Считаме, че продължаващата квалификация на педагогическия персонал е от важно значение за успеха в класната стая и в училището като образователна и възпитателна институция, но същевременно бихме желали да подчертаем, че количеството не определя задължително качеството.	Приема се за сведение	Трите квалификационни кредита са редуцирани по отношение на формата. Кометарите ви ще бъдат предоставени на работната група за изменение и допълнение на подзаконовия акт

		Предложеният проектозакон не дава информация дали времето, отделено за придобиване на предвидените три задължителни квалификационни кредита на година, ще бъде за сметка на редовния учебен процес (т.е. наложително е осигуряване на заместници на обучаващите се учители) или ще бъде за сметка на свободното време на учителите, като ги лиши от така необходимата им физическа и психическа почивка в съботно-неделните и/или ваканционни дни. Проектозаконът не уточнява и количественото измерение на квалификационния кредит, тъй като според промяната на чл. 223, ал. 2, „16 академични часа годишно“ се заменят с „от един кредит“. Това неминуемо ще доведе до недоразумения. А и 16 академични часа / 3 пъти годишно са 6 работни дни (при 8-часов работен ден). Не е конкретизирано и кой ще поеме финансовите разходи около заплащането на квалификационните кредити на педагогическия персонал – дали те ще бъдат покрити от бюджета на училището или ще бъдат поети от педагогическите специалисти. Става дума за една немалка сума, която ще се окаже в тежест както на училището, така и персонално, на всеки един от нас. Затова нашето предложение е квалификационното задължение на педагогическия персонал да бъде определено на един (1) кредит на учебна година, като законът определи кой ще поеме финансовите задължения на обучението, както и конкретизира точните академични часове на неговото измерение.		
555.	Вера Денева Vera.Deneva@orgchm.bas.bg 20 юни 2025 14:02 Електронна поща	Възразявам срещу предложенията в §47 със следните мотиви: 1. Те не изпълняват заявеното намерение за пренасочване на оценяването от запаметяване към умения. 2. И сега на различните функции на оценяването, в т.ч. изброените тук, е отделено внимание в Наредба 11, чл. 5. Проблемът е, че не излизаме от рамките на "констатиращата“ и „селективната“. 3. Не е ясно какво следва да означава "синхрон в оценяването по различни предмети". 4. "Саморегулирането на усилията" в този контекст е просто поредното "как да принудим детето да научи това, което ние искаме от него в този момент" и няма нищо общо с важното умение за	Приема се за сведение	Законопроектът не въвежда оценка на поведението

		саморегулиране на ученето, което би трябвало да включва свободно целеполагане, избор на време и средства за следване на поставените цели, умения за самооценка и др. 5. Предложението в §47, т. 4. а именно, създаване на нова ал. 5 в чл. 117, гласяща: „Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения“, е категорично неприемливо. То представлява изключително опасна легитимация на наказателните оценки и смесване на оценката за знания и умения с оценка за поведение. Оценката за поведение/дисциплина дори в явна форма е вредна и опасна. Тя на практика прехвърля отговорността от професионално подготвения възрастен учител към детето и евентуално родителите. Оценката за поведение е чисто и просто наказателна мярка, която в някои случаи може да постигне краткотрайно подчинение , но не и полезен ефект във формирането на личността. Неслучайно всички значими автори в педагогическата и психологическата литература отричат наказателния подход. Децата и подрастващите имат нужда от подкрепа, насърчение и личен пример, от здрава връзка със зрели и отговорни възрастни, от уважение, което ги учи да уважават себе си и другите, не от санкции и оценки. В прикрития вид, който в момента ни се предлага, тази оценка е още по-опасна. Второкласникът, който тича в коридора, защото е бил принуден два часа да седи на чина, без да мръдне, да получава ниска оценка по родинознание, понеже не е усвоил правилата в урока за правата и задълженията на учениците? Седмокласникът с отлични математически умения – защото от скука говори в час? Дванадесетокласникът с развито критично мислене и подчертан интерес към проблемите на гражданското общество – защото си позволява да изрази различно мнение от това на учителя? * Когато говорим за преразглеждане на оценяването, трябва да помислим за какво служи то в крайна сметка и въобще за мястото му в училище.		

		Цифровата (или еднословна) оценка дълбоко опорочава процеса на учене, подменяйки из основи целта и смисъла. Детето вече не учи, за да задоволи вроденото си любопитство и естествения подтик за развитие, а за да отговори на външни очаквания, да избегне наказание, да почувства моментно възнаграждение. Учителите се превръщат в треньори, чиято цел е подопечните им да се представят добре на поредното НВО и това вече започва от първия досег с училището. Оценяването, чиято масова цел е да покаже какво не знае ученикът, води и до състояние на постоянен стрес, в което устойчивото и автентично учене просто не е възможно – чисто неврологично дори, да не говорим за подменената мотивация и за всички други опасни последици от стреса, в т.ч. за психичното здраве. Оценката няма нищо общо с ползотворна обратна връзка, която помага на ученика да подобрява знанията и уменията си, а на учителя - да адаптира и да усъвършенства методите и подходите си. Особено вредни са тестовете, които възпитават опасни нагласи на налучкване, фалшиво усещане за знания, неумение за изразяване. Необходимо е фундаментално преразглеждане на оценяването. То може да се запази единствено за финални изпити, удостоверяващи, че ученикът е овладял определено ниво на компетентности за съответния етап. В процеса на обучение обаче е важно да даваме конструктивна обратна връзка, която подкрепя усилията, очертава конкретни насоки за работа, насърчава мотивацията за развитие и вярата в собствените сили и възможности. Всичко това е изначално невъзможно в сегашната система на оценяване и предложенията в ЗИД по никой начин не способстват за решаването на проблема; напротив, задълбочават го с неясни формулировки и създават нови, още по-опасни проблеми с включването на компонент поведение.		
		Предложение в ЗИД: § 85. В чл. 172, ал. 1, т. 12 се изменя така:	Приема се за сведение	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни

		„12. да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства“ Възразявам със следните мотиви: Предложението разширява обсега на сега съществуващата забрана за използване на мобилни телефони по време на учебните часове (ЗПУО, чл. 172. Новата формулировка може да доведе до пълна забрана за използване на мобилни устройства, включително отнемането им за цял ден и налагане на санкции при употребата им при възникване на спор дали е имало уважителна причина за това. Това би могло да има крайно неблагоприятни и опасни последствия. 1. Всяка мислима процедура за задължаване на учениците да оставят телефоните си за целия ден би била унизителна за тях и затрудняваща учителите. 2. Телефоните са буквално спасение за много деца. За тези, които се чувстват изолирани от съучениците си, и в междучасието се обаждат на приятел. За тези, които са станали обект на злепоставяне, вербално насилие или дори физическо от страна на връстници или учители и в междучасието се обаждат на родителите си - не с оглед на разправа, а споделяне и утеха. За тези, които са получили паник атака по време на изпитване или са закъснели за час и искат да обяснят, преди родителят им да види електронния дневник. За тези, които се чувстват зле физически или психически, но медицинската сестра / психологът не е на работа и наблизо няма ДОВЕРЕН учител, на когото да споделят и да им обърне внимание. 3. Крайно време е да започнем да вземаме решения, основаващи се на научни изследвания, анализи и прогнози. През м. февруари 2025 г. в сп. Lancet беше публикувано мащабно изследване, показващо, че сама по себе си забраната за телефони в училищата не води нито до подобряване на образователните резултати, нито до положителен ефект върху благополучието на учениците, нито дори до намаляване на общото екранно време. Училищното образование у нас се намира в тежка криза, част от която е липсата на усещане за смисъл у учениците и чувството, че са		телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		бездушни обекти на обучително и възпитателно въздействие в система, предназначена да служи преди всичко сама на себе си. Учебният материал не съответства на потребностите им и не способства развиването на умения, които са им необходими днес и ще им бъдат необходими в бъдеще. Оценяването е фокусирано върху тестове, които не измерват полезни знания и умения и не дават полезна обратна връзка, за сметка на това води до силен стрес, възпрепятстващ ученето, и често се използват като наказателен инструмент от учителите. Липсват възможности за свободно целеполагане, избор на средства за следване на поставените цели и самооценка. Липсва уважение към личността на ученика, възможности за изразяване на мнение и водене на дебати, за реално участие в управлението на училищния живот и мн. др. Всичко това неминуемо води до усещане за безсилие и незначимост, което често стои в корена на агресивното, антисоциално или самоувреждащо поведение и импулса за нарушаване на правилата. В този контекст всеки разговор за санкции и забрани води само и единствено до задълбочаване на проблема. Вместо това следва да работим активно за качествена промяна в подготовката на учителите, учебната програма и училищната култура като цяло, за да създадем човеколюбива и уважителна среда, възпитаваща по естествен път. Най-просто казано: да правим така, че учениците да не злоупотребяват с телефоните си не поради страх от наказание, а от интерес към случващото се в часа и уважение към съучениците и учителя. Не бива да забравяме, че това и сега става изключително успешно в много класни стаи благодарение на добри педагогически практики. Необходимо е да търсим начини да ги подкрепяме и разпространяваме, а не още повече да отблъскваме учениците от училището. Предложение: към сега съществуващия чл. 172, ал. 1, т. 12 от ЗПУО („да не използват мобилните си телефони по време на учебните часове“) да се добави: „освен за образователни цели“.		

		Предложение в ЗИД: § 100. Създава се чл. 210 а: „Чл. 210а. Родителите подписват споразумение с детската градина или училището за спазване на правилника на институцията.“ Възразявам със следните мотиви: Законите са задължителни за всички. Оттам нататък споразумения се сключват между равноправни партньори по въпроси, които ги засягат лично и не са изрично уредени в нормативната уредба. Не е ясно: - Какъв правен статут би имало подобно споразумение? Какво следва от отказа да бъде подписано или от неизпълнението на подписано споразумение? - Кой ще го изготвя? Как ще бъдат балансирани ангажиментите на двете страни? - Ще бъде ли индивидуално договорено с всеки родител? - Ще може ли родителят да се възползва от услуги на адвокат при договаряне на споразумението? - Как ще се гарантират правата на родителите, които не могат да си позволят адвокатска услуга? - Какъв избор ми имал родител, който не е съгласен със споразумението, изготвено от училището? Нека да припомним, че родителите често нямат реален избор на училище (класиране по райони, наличие на само едно училище в населеното място, кандидатстване с НВО, ограничено предлагане на определени профили и професии и др.) Те нямат и реално, ефективно влияние върху вземането на решения, в които на теория би трябвало да имат, в т.ч. по въпроси като униформи, правила за мобилните устройства, избираеми учебни часове, чужди езици и нива, на които се изучават, спорт, допълнителни профилиращи предмети и пр. Вместо да се търсят механизми за осъществяване на действителен избор и за разширяване на възможностите за родителско участие в училищния живот, ЗИД на практика предлага те предварително да се подписват, че са съгласни с всичко. Това, заедно с ограничаването на ролята на обществените съвети, също залегнало в ЗИД, още	Приема се	Разпоредбата отпада от Законопроекта

		повече поставя родителите в подчинена позиция, вместо да насърчава ролята им на активни партньори – едно от доказаните с множество научни изследвания у нас и по света условия, необходими за успешното и устойчиво образование на децата.		
556.	Мариана Пенчева, директор на СУ „Максим Горки“ и председател на общинската организация на СРСНПБ info-2400106@edu.mon.bg 19 юни 2025 13:57 Електронна поща	Становище на Старозагорската общинска организация на СРСНПБ по проекта на Закон за изменение и допълнение на ЗПУО След внимателно запознаване с предложения проект на Закон за изменение и допълнение на ЗПУО, на своя работна среща на 11 юни 2025г. Старозагорската общинска организация на СРСНПБ обсъди публикуваните текстове и предлага: В чл.5, в новосъздадената ал. 4, след „емоционално и творческо развитие“ да се добави „и възпитание“.	Приема се за сведение	Не се съдържа конкретно предложение
		В чл.76, в новосъздадената ал. 8 да се уточни „алтернативни (на какво) учебни програми“.	Приема се за сведение	Не се съдържа конкретно предложение
		В чл.172, ал1, т.12 определя не използването на мобилни устройства и изключенията – да се посочи подзаконовият документ, който ще определи начин на съхраняване, вида здравословни причини и определи форсмажорните обстоятелства.	Приема се за сведение	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.
		В чл.199 се създава нова ал.6 за отстраняване на ученик от училище, като в чл.203 се указва, че отстраняването става със заповед на директора. Колко пъти може да се налага тази санкция и какви отсъствия се вписват на ученика?	Не се приема	Отстраняването се прилага само в краен случай и в зависимост от конкретната ситуация
		В чл.201, ал.4 предвижда санкция „до края на учебната година той няма право да участва в мероприятия, изяви и дейности, извън обучението по учебен план“. Нашето становище е текстът да се прецизира с „училищни“ мероприятия ……. и да се вземе предвид, че в училищата включваме ученици в тези дейности не по тяхно	Приема се частично	Текстът е редактиран

		желание, а за обща подкрепа – отстранявайки ги някои от тях ще го приемат не като санкция, а като награда.		
		Създаден е чл.210а „Родителите подписват споразумение с детската градина или училището за спазване правилника на институцията“. Нашето мнение е, че текстът трябва да се промени така: „С подаване на заявление за записване на детето си в избраната от тях детска градина или училище, родителите са задължават да спазват правилника на институцията“.	Приема се	Разпоредбата отпада от Законопроекта
		Чл.223, касаещ квалификациите и присъждането на кредити да не се приема до изменение или изцяло нова Наредба №15/22.07.2019г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.	Приема се за сведение	Коментарите ще бъдат предоставени на работната група за изменения и допълнения на подзаконов акт
		Приветстваме възстановяването на длъжността „учител методик“, но искаме яснота по чл.227, ал.6 – изплащането на разходите „чрез директора“, но от кого?	Приема се за сведение	Коментарите ще бъдат предоставени на работната група за изменения и допълнения на подзаконов акт
		Категорично възразяваме срещу вменените ни задължения в чл.347 за налагане на глоби. Към настоящия момент нямаме информация кметът на общината или кмет на населено място в общината да е наложил и събрал глоба по и сега действащия в закона чл.347. С настоящите предложения на нашата организация от ръководители в системата на средното образование целим диалог, широко обсъждане и приемане на работещи норми.	Не се приема	Досегашната практика показва, че съществуващото законово правомощие на кметовете да реализират административно-наказателната отговорност, не се упражнява. Предоставянето на административно-наказателни правомощия на директорите ще доведе до по-голяма оперативност и по-ясна отговорност и ангажираност.
557.	Д. Кирчева dorrabg@gmail.com 20 юни 2025 10:11 Електронна поща	По повод предложението за въвеждане на нов задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" (с варианти: религия – православие, религия – ислям или добродетели/етика) изразявам острото си несъгласие с това предложение със следните мотиви: 1. Смесването на възпитание в добродетели и религиозно възпитание е подвеждащо: научният консенсус е, че няма сериозни доказателства за връзката на религиозното възпитание с по-високи	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко

		нива на добродетелност. Нещо повече, статистика показва голяма степен на съвпадение на страните с ниска престъпност и страните с ниска степен на религиозност: от първите 30 страни с най-ниски нива на престъпност 16 са от страните с най-ниска религиозност и само 2 - от тези с най-висока религиозност. И обратното сред първите 30 страни с най-висока престъпност присъстват 8 от страните с най-висока религиозност и само 1 от страните с най-ниска религиозност. 2. Отношението към религията е една от най-чувствителните теми при самоидентификацията на всеки човек. Всяка религия приема и утвърждава правотата на собствената си доктрина като единствено вярната картина на света. Всички други гледни точки по презумпция се приемат за неверни, грешни и дори греховни. Разделянето на децата от най-ранна училищна възраст по религиозен признак е съществена предпоставка за напрежение и конфликти както между различните групи ученици, така и между техните родители. Училището не е подготвено да се справя с подобни конфликтни ситуации, което неизбежно ще води до ескалацията им, а това е най-малкото, от което всички имаме нужда. 3. Въпреки че предметът е заявен като задължително-избираем, образователната система не е в състояние да гарантира свободата на избор на ВСЯКО дете и неговото семейство. Нито училищата-мастодонти, нито малките селски училища имат ресурс да осигурят квалифицирани учители за 2-3 деца, ако техният избор се различава от избора на мнозинството ученици в училището. Това означава, че под прикритието на избираем предмет, деца ще бъдат задължавани да учат по програма, която е в разрез с разбиранията и избора на семейството. Такова посегателство върху свободата на съвестта е недопустимо в една правова европейска държава. В допълнение това ще доведе и до съдебни дела от страна на родителите - още един риск, с който училището трябва да се справя. 4. Въвеждането на предмет "Добродетели и религии" разбуни духовете в обществото още на ниво предложение и породи остри конфронтации между привържениците и противниците на		умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети.

		предложението. Обществен консенсус по темата няма. Това означава, че въвеждането на подобен предмет ще породи силна съпротива и разделение в обществото, както и съмнения за скрити мотиви и намерения. Ролята на образователната система е да създава консенсусна картина за света, а не да всява раздори и противопоставяния. 5. И в момента учебната програма на учениците е претоварена, те са лишени от възможност да се движат и спортуват достатъчно и от достатъчно време да развиват талантите и интересите си по подходящ начин. Всичко това е сред съществените причини за агресията, предизвикателното поведение и антисоциалните прояви на децата. Въвеждането на още един допълнителен час натоварване няма да подобри, а ще влоши ситуацията. Като вземам предвид необходимостта от засилване ролята на училищното образование при формирането на добродетели и ценности у децата, предлагам: 1. Оттегляне на предложението за въвеждане на задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" и свързаните с него промени в останалата част на ЗПУО. Предметът "Религия" да остане свободно-избираем, както досега и усилията на МОН да са насочени към осигуряване на възможност този избор да е реален. 2. Проучване, избиране, адаптиране и пилотиране на утвърдени по света модели за развиване на социално-емоционалните умения на учениците и постепенно прилагане на тези модели във всички училища. Възпитанието в добродетели и ценности не става чрез преподаване, а чрез ежедневно практикуване и подкрепяща училищна среда. Ако все пак се върви към въвеждането на допълнителен специализиран предмет, то би следвало той да е неконфесионален, единен за всички ученици и да създава споделени ценности.		
558.	Нели Дякова, гр. София nelcho@abv.bg	Във връзка с представения за обществено обсъждане ***проект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование*** бих искала да отправя своето становище и несъгласие с част от предложените текстове.	Приема се за сведение	Раздсляването на мерки и санкции е насочено към осигуряване на гъвкава педагогическа среда и етапно и възпитателно въздействие.

	20 юни 2025 14:13:14 Електронна поща	**Предложените промени на чл. 199, 200, 201 считам за изключително грубо показване правата на учениците, както и за незаконосъобразни.** Създаване на наказания под формата на предупредителни мерки, които могат да се налагат без право на защита и изясняване на обективната истина е противоконституционно. Мотивите, които са посочени, са абсурдни за правовата държава – тъй като „санкцията „Забележка“ може да се обжалва по реда на АПК и това създавало административна тежест за директорите“. Затова с проекта за изменение и допълнение на ЗПУО е решено да се отнеме съдебния контрол, да се преименува това наказание, да се остави в ръцете единствено на учителите, а ученикът да няма никаква правна възможност да се защити. Считам това за немислима ситуация, която създава рискове за пристрастност, субективност, и в крайна сметка е демотивиращо и за децата. Съдебният контрол съществува във всички системи на държавно управление. С настоящите промени се допуска правен абсурд. Съдебният контрол е част от правовата държава. Той е стимул за административнонаказващият орган да спазва всички законови и подзаконови нормативни актове, както и да търси обективната истина. Липсата му води до много страшни последствия, които ще окажат изключително лошо влияние върху учениците. Какво може да направи ученик, ако несправедливо е обвинен от учител, че нарушава Правилника на училището? Защо родителите нямат достъп до камерите в училище, така че да може да се види в крайна сметка какво деяние е извършил ученика и дали то може да се квалифицира като нарушение на Правилника или на нормативен акт? При така наречената предупредителна мярка „Забележка“ дори директорът на училището не може да извърши проверка или да осъществи някакъв контрол при налагането й от страна на учител. Всяко училище ще бъде оставено самО да реши какви неприемливи действия от страна на учениците ще бъдат наказани със „забележка“,		

		което ще доведе до разнопосочни практики в различните училища – в едни това може да се налага за сериозни нарушения на дисциплината, а в други и за най – невинни провинения. Дори такава сериозна санкция като „предупреждение за преместване в друго училище“ с настоящия проект е изведена като предупредителна мярка и отново е лишена от съдебен контрол. Това изключително улеснява бързото налагане на най – тежки санкции – преместване в друго училище и преминаване в друга форма на обучение, което може сериозно да увреди интересите на ученик в случаите, когато това е незаконосъобразно и следствие на пристрастност, предубеденост и необективност. Все пак трябва да признаем, че както има ученици, които не спазват правилата, така има и такива учители и трябва да има механизъм за известно балансиране между тези две страни. Тези изменения ще доведат по-скоро до лесно отпадане на ученици от образователната система и пълната им демотивация, защото веднъж попадал в самостоятелна форма на обучение, повечето младежи може да не успеят да завършат. Те са и в пълен противовес с новия принцип по т. 12 към чл. 3, ал. 2, а именно, насоченост към благополучието на децата. Естествено, че трябва да се прилагат мерки за добрата дисциплина в училището. Но считам, че и настоящия Закон за предучилищното и училищното образование дават такива възможности, стига училищата да ги спазват. Повечето правилници на училища предвиждат налагане на санкция „забележка“ за 5-7 дисциплинарни забележки, а преместване в друго училище, освен за най - разнообразни нарушения може да се наложи и за определен брой дисциплинарни забележки. Процедурата е ясно разписана и никак не е сложна за спазване. Затова и считам, че създаването на такива предупредителни мерки, които по своя характер са санкции, при това тежки, но без право да бъдат оспорени по никакъв начин, са напълно необосновани, противоречащите на принципите, заложени в настоящия закон и на Конституцията. Съдебният контрол е важна част от обективността на всеки процес и		

		изключването му създава изключително опасен прецедент, който вреди на учениците.		
		Изразявам пълно несъгласие с предложението за нова алинея 6 към чл. 199, даваща право на ученик да бъде отстранен от училище за срок до 3 дни. Това противоречи на принципите на образователната система и на здравия разум. -Първо не е регламентирано по никакъв начин какво означава „значително“ възпрепятстване на провеждането на дейности – това е оставено в субективната преценка на всеки един учител/директор. Второ – посочено е, че ученикът възпрепятства дейностите, а не провеждането на часа, което прави текстът още по - неясен – кои са тези дейности, свързани ли са с обучението, с административната работа в училището и т.н. Трето – Не е регламентиран по никакъв начин въпросът с отсъствията през тези 3 дни, което пак се оставя субективно и едностранно да се решава от всяко училище. Към настоящия момент законът предвижда ученик да бъде отстранен от часа, чието провеждане възпрепятства, да остане в училището и да получи неизвинено отсъствие. В случая, ако получи отсъствие за тези 3 дни, това означава че ще има приблизително 21 броя неизвинени отсъствия, които съгласно повечето от Правилниците на училищата водят до налагане на санкция „преместване в друго училище“. Оказва се, че съгласно изменението на чл. 201, ал.1 мерките по чл. 199, ал. 4, 5 и 6 се налагат независимо от санкциите по чл. 199, ал. 2, т.е. едно и също действие на ученик, окачествено от субективната преценка на учителя като значително възпрепятстване на дейност може да доведе до отстраняването му от училище за три дни и налагане на санкция преместване в друго училище поради натрупан определен брой неизвинени отсъствия. За мен това е абсурден регламент, чиято неточност и липса на конкретика може да се окаже просто „вратичка“ за по-лесно преместване на ученици в други училища.	Не се приема	Отстраняването се прилага само в краен случай и в зависимост от конкретната ситуация

		Четвърто - с какво отсъствието на ученик един, два или три дни от училище ще помогне за подобряване на неговото поведение, мотивация и самоконтрол? Той ще изпусне голям по обем учебен материал по много предмети, като е възможно никой друг учител да не е имал проблем с този ученик в своя час (да не говорим за случай, в който ученик е безупречен в часовете, но е имал лошо поведение на извънкласно мероприятие, което също може да се определи като дейност). Пето – не е предвидена никаква защита на ученик от произвол от страна на училището (това отстраняване не може да се оспори, родител няма достъп до камерите при съмнение, че действително поведението на ученик е било недопустимо), както и не може да се оспори преценката на учител дали деянието на ученика е „значително“. Ето защо считам предложение за нова чл. 6 на чл. 199 за недомислено, нарушаващо правата на учениците, погазващо напълно принципите по чл. 3 от ЗПУО, създаващо повече рискове за тях поради времето сами в къщи, или навън, изпускането на материал, натрупване на неизвинени отсъствия, липсата на възможност за оспорване при съмнение за предубедено и неправилно отношение. И най – лошото е, че това единствено би понижило мотивацията на учениците, успехът им и желанието им да се развиват.		
		Новият чл. 201, ал. 3 гласи, че когато ученик извърши ново нарушение след налагане на предупредителна мярка, то следва да му се наложи санкция, съответна по вид на наложената предупредителна мярка. Считам, че в тази правна норма относно е допусната празнина и липса на всякаква конкретика. Ако на ученик е наложена предупредителна мярка „забележка“, и той извърши ново нарушение, каква санкция следва да му бъде наложена, след като „забележката“ вече е изключена от обхвата на наказанията? Това по никакъв начин няма да доведе до положителен ефект, нито до мотивиране на ученика да спазва	Не се приема	Разделението е насочено към осигуряване на гъвкава педагогическа среда и етапно и възпитателно въздействие.

		правилата. Липсата на разписан регламент води до субективизъм и закононарушения.		
		Промяната в чл. 201, ал. 4 изисква, когато в рамките на една учебна година на ученика са наложени три предупредителни мерки, до края на учебната година той да няма право да участва в мероприятия, изяви и дейности, извън обучението по учебен план. Считам, че това отново противоречи на принципите за ЗПУО, защото по никакъв начин не може да доведе до засилване на вътрешната мотивация на ученика да спазва правилата. Напротив – учениците трябва да се насърчават да участват в такива мероприятия и изяви, за да се стимулират да представят най – добро от себе си, да се развиват, да учат нови неща, да се кооперират, да засилват положителни си качества, да са заети с полезни неща. Всички предлагани промени в тази част са в тотално противоречие с новия принцип за благополучието на децата. Дори е въведена легална дефиниция на „благополучие“, което прави ситуацията още по-абсурдна. Съгласно новата т. 1а към § 1 от Допълнителните разпоредби „Благополучие“ е динамично състояние, позволяващо реализиране на потенциала на децата, учениците и педагогическите специалисти, развиване на заложбите и способностите им и устояване на ежедневните стресови ситуации. Промените създават именно стресови ситуации, на които явно след това учениците ще трябва да се учат да устояват. В заключение – всеки ученик трябва да спазва нормативните и вътрешни разпоредби на училището си. Налагането на наказания, мерки, санкции е нужно, за да се осъзнае необходимостта от положително поведение и да се разбере причинно - следствената връзка между противоправни действия и негативни последици. Но не и чрез създаване на условия за произвол, субективност, поставяне в положение на невъзможност да докажеш правотата си, в ограничаване на правото на обучение, развиване чрез допълнителни училищни и извънкласни мероприятия, лишаване от стипендия и т.н. Това би демотивирало дори възрастен човек, както остава за един подрастващ. Създава се и риск за ранно отпадане от образователната	Не се приема	Предложението има за цел да мотивира ученика за преодоляване на проблемното поведение.

		система и огромна пропаст между родители, ученици и учители, които би следвало да са съюзници.		
		ЕТО ЗАЩО ПРЕДЛАГАМ: Да не се извършват промени и допълнения в текстовете на чл. 199 и следващите от ЗПУО, поради риск от субективност, невъзможност за защита, демотивиране, неправилност, противоконституционност. Или да се предвиди административен и съдебен контрол и по отношение на предупредителните мерки и на отстраняването от училище за до 3 дни, след като те ограничават права на учениците, така че да се гарантира правото на защита и търсене на обективната истина. Липсата на ясни регламенти води единствено до разнопосочни практики, които всяко училище ще възприеме, което ще е в ущърб на цялата образователна система. А ограничаването на съдебния контрол буди както недоумение, така и съмнения за спазването на закона. **Презумпцията за виновност на ученика във всяка ситуация и възможността за налагане на наказания (наричани мерки) без възможност за доказване на вина, за оспорване, за преразглеждане е крайно неправилно.** Ограничаването на редица права на ученика следствие на т.нар. предупредителни мерки не може да бъде оставено в личната преценка на всеки служител в образователната система, без право за административна или съдебна защита.	Приема се за сведение	Не се съдържа конкретно предложение
559.	Ваня Великова vanya.a.velikova@gmail.com 20 юни 2025 15:36 Електронната поща	Пиша Ви по повод обсъжданите промени в закона за училищно и предучилищно образование и по-конкретно предложението, математическите гимназии да станат специализирани училища и децата, приети след 4 клас да остават в МГ без значение на резултатите от НВО. Считам, че това е напълно резонно предвид това, че децата се класират в тези гимназии след явяване на 3 тежки състезания и 1 училищна олимпиада, оценки от НВО в 4 клас и оценки по математика и средния успех от свидетелството за завършен 4 клас. На практика се оценяват на база	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		резултати от 6 изпита - състезанията + НВО. Явяват се на задачи с повишена трудност извън изучаваното в училище. Това са деца с афинитет към математиката и би следвало да продължат обучението си в училището, в което са били приети от 5 клас, независимо от резултатите на НВО в 7 клас. Надявам се разумни промени с мисъл за децата!		
560.	Валя Крулева, председател на СО към СБУ на ДГ 96 „Росна китка“, гр. София val_ya@abv.bg 20 юни 2025 г. в 15:55:49 Електронна поща	От особено значение е в измененията ма ЗПУО да залегне текст, в който да са регламентирани "ваканции" и за детските градини. 1. През месеците юли и август , когато е неучебно време е необходимо в ДГ да влизат аниматори или студенти, които да работят с децата, за да се осигури РЕАЛНА ПОЧИВКА на учителите в детслата градина. 2. През летните месеци да се възстановят таксите за посещение, което ще дисциплинира родителите и реално ще заявяват посещението на своите деца.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
561.	Здравко Милчев Минчев ukashaka@abv.bg Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 94-3905/20.06.2025 г.	По повод предложението за въвеждане на нов задължително избираем предмет "Добродетели и религии" (с варианти: религия – православие, религия – ислям или добродетели/етика) изразявам острото си несъгласие с това предложение със следните мотиви: 1. Смесването на възпитание в добродетели и религиозно възпитание е подвеждащо: научният консенсус е, че няма сериозни доказателства за връзката на религиозното възпитание с по-високи нива на добродетелност. Нещо повече, статистика показва голяма степен на съвпадение на страните с ниска престъпност и страните с ниска степен на религиозност: от първите 30 страни с най-ниски нива на престъпност 16 са от страните с най-ниска религиозност и само 2 - от тези с най-висока религиозност. И обратното сред първите 30 страни с най-висока престъпност присъстват 8 от страните с най-висока религиозност и само 1 от страните с най-ниска религиозност. 2. Отношението към религията е една от най-чувствителните теми при самоидентификацията на всеки човек. Всяка религия приема и	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права

		утвърждава правотата на собствената си доктрина като единствено вярната картина на света. Всички други гледни точки по презумпция се приемат за неверни, грешни и дори греховни. Разделянето на децата от най-ранна училищна възраст по религиозен признак е съществена предпоставка за напрежение и конфликти както между различните групи ученици, така и между техните родители. Училището не е подготвено да се справя с подобни конфликтни ситуации, което неизбежно ще води до ескалацията им, а това е най-малкото, от което всички имаме нужда. 3. Въпреки че предметът е заявен като задължително-избираем, образователната система не е в състояние да гарантира свободата на избор на ВСЯКО дете и неговото семейство. Нито училищата-мастодонти, нито малките селски училища имат ресурс да осигурят квалифицирани учители за 2-3 деца, ако техният избор се различава от избора на мнозинството ученици в училището. Това означава, че под прикритието на избираем предмет, деца ще бъдат задължавани да учат по програма, която е в разрез с разбиранията и избора на семейството. Такова посегателство върху свободата на съвестта е недопустимо в една правова европейска държава. В допълнение това ще доведе и до съдебни дела от страна на родителите - още един риск, с който училището трябва да се справя. 4. Въвеждането на предмет "Добродетели и религии" разбуни духовете в обществото още на ниво предложение и породи остри конфронтации между привържениците и противниците на предложението. Обществен консенсус по темата няма. Това означава, че въвеждането на подобен предмет ще породи силна съпротива и разделение в обществото, както и съмнения за скрити мотиви и намерения. Ролята на образователната система е да създава консенсусна картина за света, а не да всява раздори и противопоставяния. 5. И в момента учебната програма на учениците е претоварена, те са лишени от възможност да се движат и спортуват достатъчно и от достатъчно време да развиват талантите и интересите си по подходящ начин. Всичко това е сред съществените причини за		в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		агресията, предизвикателното поведение и антисоциалните прояви на децата. Въвеждането на още един допълнителен час натоварване няма да подобри, а ще влоши ситуацията. Като вземам предвид необходимостта от засилване ролята на училищното образование при формирането на добродетели и ценности у децата, предлагам: 1. Оттегляне на предложението за въвеждане на задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" и свързаните с него промени в останалата част на ЗПУО. Предметът "Религия" да остане свободно-избираем, както досега и усилията на МОН да са насочени към осигуряване на възможност този избор да е реален. 2. Проучване, избиране, адаптиране и пилотиране на утвърдени по света модели за развиване на социално-емоционалните умения на учениците и постепенно прилагане на тези модели във всички училища. Възпитанието в добродетели и ценности не става чрез преподаване, а чрез ежедневно практикуване и подкрепяща училищна среда. Ако все пак се върви към въвеждането на допълнителен специализиран предмет, то би следвало той да е неконфесионален, единен за всички ученици и да създава споделени ценности.		
562.	N.Slaveykova 20 юни 2025 г. 11:49:20 ч. Портал за обществени консултации	Предложения към Проект на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО Изискванията за лицата, посочени в § 144. (5) и (6) от преходните и заключителни разпоредби на ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, да се отнасят единствено за новопостъпилите кариерни консултанти, а не за преназначените такива. На кариерните консултанти, които имат стаж от 5 години и повече в системата на кариерното ориентиране и консултиране, да им бъдат	Приема се за сведение	Изискванията за заемане на длъжностите следва да бъдат еднакви с цел осигуряване на равнопоставеност. По тази причина е въведен преходен период.

		валидирани уменията като педагогическа правоспособност. За лицата, които имат стаж под 5 години, да бъде създадена квалификационна програма към МОН, с която да придобият педагогическа правоспособност. Посочените изисквания да бъдат включени в ДОС за кариерните консултанти. Становище: Предварителната оценка не съдържа информация относно очакваните въздействия върху идентифицираните заинтересовани страни. С оглед пълнотата и аналитичната стойност на оценката следва да бъдат разгледани както положителните, така и потенциалните негативни ефекти върху всички, или поне върху основните групи заинтересовани страни.		
563.	Дияна Янева 20 юни 2025 г. 14:03:28 ч. Портал за обществени консултации	**Въпроси и конкретни предложения към Проект на Закон за изменение и допълнение на ЗПУО** В мотивите към проекта не са посочени причините, които налагат закриване на центровете по § 144 ал. 1, т. 1- 6 и създаване на Националния център за кариерно ориентиране. Не става ясно с какво това централизиране ще подобри целите и очакваните резултати от дейностите по кариерно ориентиране и консултиране. **Предложения:** **Изменение на § 19, чл. 51а, ал. 3:** Думите „ ….и мястото им на работа може да бъде определяно на територията на цялата страна.“ да бъдат заменени с „… и мястото им на работа да бъде определяно на територията на областта.“ **Мотиви:** При така формулираната алинея в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование се създава хипотезата, че кариерни консултанти от една	Приема се	Направена е редакция

		област ще бъдат принудени да работят в отдалечена област, което е предпоставка за отлив на квалифицирани кариерни консултанти от системата за кариерно ориентиране, градена с години. **Допълнение към § 19, чл. 51а, ал. 5:** След „…. министъра на образованието и науката," да се добави „ …със съдействието на консултативна група от директори на ЦПЛР – ЦКО и кариерни консултанти, участващи в разработването на Правилника за устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране." **Мотиви:** Работещите към момента директори на ЦПЛР – ЦКО и кариерните консултанти притежават необходимия опит и професионална експертиза по въпросите, касаещи кариерното ориентиране и консултиране на национално ниво и са в състояние да подпомогнат в значителна степен министъра на образованието и науката при изготвянето на Правилника за устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране. **Допълнение към § 144, ал. 4, да се създаде т. 1 и т. 2** 1. Трудовите правоотношения на лицата, заемащи длъжността „директор", в институциите по ал. 1, се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда. 2. Трудовите правоотношения на лицата, заемащи длъжността „главен счетоводител", в институциите по ал. 1 се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда. **Мотиви:** Така предложения текст по § 144, ал. 4 в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, противоречи на чл. 16 от Конституцията на РБ, чл. 1, ал. 3 и чл. 2 от КТ относно служителите заемащи други длъжности, различни от длъжността „кариерен консултант". Съгласно чл. 130б от КТ не е проведено разяснение относно мотивите и решенията, което би могло да доведе до съществени промени в трудовите правоотношения на директора и главния счетоводител.	Приема се	Това допълнение е направено.

564.	Милена Ни Стефанова 20 юни 2025 г. 14:31:20 ч. Портал за обществени консултации	**Предложения към ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПУО** Изискванията за лицата, посочени в § 144. (5) и (6) от преходните и заключителни разпоредби на ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, да се отнасят единствено за новопостъпилите кариерни консултанти, а не за преназначените такива. На кариерните консултанти, които имат стаж от 5 години и повече в системата на кариерното ориентиране и консултиране, да им бъдат валидирани уменията като педагогическа правоспособност. За лицата, които имат стаж под 5 години, да бъде създадена квалификационна програма към МОН, с която да придобият педагогическа правоспособност. Посочените изисквания да бъдат включени в ДОС за кариерните консултанти. **Становище:** Предварителната оценка не съдържа информация относно очакваните въздействия върху идентифицираните заинтересовани страни. С оглед пълнотата и аналитичната стойност на оценката следва да бъдат разгледани както положителните, така и потенциалните негативни ефекти върху всички, или поне върху основните групи заинтересовани страни.	Не се приема	Длъжността „кариерен консултант“ зизисква специфични знания, умения и етична отговорност. Затова е необходимо лицата, които я заемат, да отговарят на определени образователни и квалификационни изисквания.
565.	gmarinova 20 юни 2025 г. 14:32:26 ч. Портал за обществени консултации	**Коментар и предложение** ПРОТИВ съм да се въвежда учебен предмет или свободно избираема подготовка по Добродетели и религии. ПРОТИВ съм да се въвежда учебен предмет или свободно избираема подготовка по Религии самостоятелно или с друга тема. ПРОТИВ съм цялостната забрана за мобилни телефони, ако това не касае включително и учителите. ПРЕДЛАГАМ да се разширят практическите занимания и учене чрез опит в началното и предучилищното образование.	Приема се за сведение	Не се съдържат конкретни предложения.

		ПРЕДЛАГАМ да се разшири времето и ресурсите, които се отделят за учене извън класната стая.		
566.	nik369 20 юни 2025 г. 14:48:23 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди. Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес.		

		Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		
567.	nik369 20 юни 2025 г. 14:48:49 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 2 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на

		детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
568.	nik369	**ЧАСТ 3 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование**	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за

	20 юни 2025 г. 14:49:10 ч. Портал за обществени консултации	В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие		конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		– чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Николай Николов		
569.	sstavreva 20 юни 2025 г. 15:58:50 ч. Портал за обществени консултации	**Предложения и коментари към § 19. , чл. 51а и параграф 144** ЧАСТ 1 Очакваната в продължение на тринадесет години промяна в статута на кариерните консултанти и бъдещето на кариерното ориентиране като държавна политика, са на път да се случат. Важно е, че се обръща внимание на тази определена като приоритетна област. В продължение на целия период от 2012 г. до момента, качеството на кариерните услуги в средното образование претърпя своето развитие в положителен аспект. Създаде се капацитет със средства от ЕС, с държавно и общинско участие. Създаването на самостоятелни кариерни центрове се доказа като добре работеща структура, спазвайки правилата и нормите създадени в специално подготвена Програма за кариерно ориентиране. За съжаление териториалната диспропорция, липсата на държавен образователен стандарт за кариерно ориентиране и неуточненото място в системата на средното образование създаваха редица трудности в годините по региони. Очакванията след запознаване с предложените промени в Закона за предучилищното и училищното образование, представиха много въпросителни.	Не се приема	Практиката показва неравномерност в обхвата и качеството на услугите – предимно на общинско ниво, но не и на областно, тъй като кариерните консултанти към момента са назначени в центрове за подкрепа за личностно развитие, а те са общински институции, както и липса на единна методическа и организационна рамка на извършваното от кариерните консултанти кариерно ориентиране на учениците. С предложения Национален център за кариерно ориентиране се цели именно да се преодолеят тези недостатъци чрез създаване на единна структура с национален обхват, за да се даде възможност за ефективно прилагане на държавната политика в областта на кариерното ориентиране и консултиране като се обединят

		Стараейки се да намерим паралел между визията на МОН преди тринадесет години при проектното създаване на дейността и критериите към онзи момент за назначаване на кариерни консултанти, си задаваме въпросите: • Кое налага рязката промяна в изискванията за длъжността? • Къде е мястото на кариерния консултант в системата на средното образование и къде в класификатора на професиите? Текстовете в предложените промени са формулирани твърде общо без конкретика, непрецизирани и даващи воля на въображението при тълкуване. Ето защо ще си позволим без претенции за правна компетентност, но от позицията на тринадесетгодишен опит, да обърнем внимание и предложим промени в някои от тях. Тук разсъжденията и предложенията са в конкретиката на закона, с ясната мисъл, че предстоят поднормативни актове за пълнота на действието в изработката на които се надяваме да бъдат включени кариерни консултанти с опит в тази специфична дейност. **§ 19.** Създава се **чл. 51а:** *„51а. (1) Създава се Национален център за кариерно ориентиране като специализирано обслужващо звено по чл. 50, ал. 1, т. 2 и 3, който може да извършва и дейности по чл. 49, ал. 1, т. 2.* **Предложение:** (1) Създава се Национален център за кариерно ориентиране като специализирано обслужващо звено по чл. 50, ал. 1, т. 2 и 3, **който извършва дейности по чл. 49, ал. 1, т. 2.** *(2) Националният център за кариерно ориентиране извършва дейности по провеждане на държавната политики в областта на кариерното ориентиране и консултиране, на организационното подпомагане и методическото ръководство на кариерното ориентиране и консултиране, осъществявано от центровете за подкрепа за личностно развитие и от училищата, както и квалификацията на кариерните консултанти в тях.* **Коментар:** В този текст личи изместване на функциите на кариерните консултанти от досега осъществяваните и отваряне на		ресурсите и експертизата и се оптимизират административните и финансовите параметри. Така ще се постигне по-високо качество и по-добро териториално покритие на кариерните услуги от кариерни консултанти във всяка област. Националният кариерен център ще обхване само съществуващите към момента кариерни консултанти, които ще работят във всички общини и населени места от съответната област. Правилникът за устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране ще се изготви от работна група с участието на заинтересованите страни, включително кариерни консултанти.

		нови позиции в училищата, както и изместване на предмета на дейност, свързан с пряката им досегашна дейност и квалификация. *(3) Кариерните консултанти в Националния център за кариерно ориентиране извършват кариерно ориентиране и консултиране и мястото им на работа може да бъде определяно на територията на цялата страна.* **Коментар:** ал. 3 противоречи на намеренията в ал.2, като същевременно не дава еднозначно тълкуване на формулировката „ на територията на цялата страна“ **Предложение:** Кариерните консултанти в НЦКО извършват кариерно ориентиране и консултиране на територията на областта в която са ситуирани според пропорционално на броя на ученици на областно ниво. *(4) Директорът на Националния център за кариерно ориентиране сключва и прекратява трудовите правоотношения с кариерните консултанти в специализираното обслужващо звено.* *(5) Устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране се уреждат с правилник, издаден от министъра на образованието и науката.“* **Предложение:** (5) Устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране се уреждат с правилник създаден с участието на кариерни консултанти, издаден от министъра на образованието и науката.“		
570.	sstavreva 20 юни 2025 г. 16:06:16 ч. Портал за обществени консултации	**Предложения и коментари към § 19. , чл. 51а и параграф 144** ЧАСТ 2 **Коментар:** Спорен е въпроса за мястото **§ 144 ал.1 и 2,** като текст в закон, дори и в Преходни и заключителни разпоредби: Сливането на общински структури в държавна по наше мнение е противоречиво. Поражда редица въпроси и бъдещи административни проблеми. **§ 144.** (1) Националният център за кариерно ориентиране се създава чрез сливане на:		

		1. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – София; 2. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Варна; 3. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Видин; 4. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Габрово 5. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Кърджали 6. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Пазарджик. (2) След влизане в сила на закона Националният център за кариерно ориентиране правоприемник на правата и задълженията на институциите по ал. 1, т. 1 – 6 . **Коментар:** Тези действия са свързани с редица формални и не дотам формални прекратявания на редица функции на структурите, изискващи време и ресурс. *(3) Дейността по кариерно ориентиране и консултиране на заварените към влизане в сила на този закон центрове за подкрепа за личностно развитие, извън тези по ал. 1, след влизане в сила на закона продължава да се осъществява от Националния център за кариерно ориентиране.* *(4) Трудовите правоотношения на лицата, заемащи длъжността „кариерен консултант“, в институциите по ал. 1 и 3, се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда.* **Предложение:** Трудовите правоотношения на лицата, заемащи длъжността „кариерен консултант“, в институциите по ал. 1 и 3, и директор по ал.1 като част от броя кариерни консултанти съгласно заповед на министъра, се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда. *(5) Лицата по ал. 4 ползват правата на педагогически специалисти след влизане в сила*	Приема се	Направено е допълнение, с което се запазват трудовите правоотношения и на директорите и останалите служители

		на изискванията за заемане на длъжност „кариерен консултант“ в държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, ако отговарят на тези изисквания. **Коментар:** Съгласно класификатора на длъжностите не е ясна връзката между „кариерен консултант“ и квалификацията „педагогически специалист“, в чл.211 от Закона за предучилищното и училищното образование не са предложени промени кореспондиращи със създаването на НЦКО. Съгласно Националния класификатор на професиите и длъжностите, кариерните консултанти се намират в Клас 24: „Стопански и административни специалисти“, подклас 2423- специалисти по управление на персонала и кариерно развитие с код: 6009 (с който са назначени всички кариерни консултанти). В клас 23 са Преподаватели с подклас други преподаватели. Този коментар поражда въпрос за промяна на НКПД в тази част, за да си кореспондира с така желаните промени . *(6) Лицата по ал. 4, които не отговарят на изискванията по ал. 5, са длъжни да придобият необходимото образование и професионална квалификация в срок до две години след влизане в сила на изискванията за заемане на длъжността „кариерен консултант“, приети с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.* **Предложение:** Лицата по ал. 4, които не отговарят на изискванията по ал. 5, и нямат минимум 5 години опит в кариерното ориентиране са длъжни да придобият необходимото образование и професионална квалификация в срок до две години след влизане в сила на изискванията за заемане на длъжността „кариерен консултант“, приети с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.	Не се приема	В чл. 211, ал. 2 от Законопроекта като педагогически специалисти са включени и кариерните консултанти Така направените предложения за регламентиране на заечащите злъжност кариерен консултант гарантират на професионален стандарт и качество на услугата Длъжността „кариерен консултант“ изисква специфични знания, умения и етична отговорност. Затова е необходимо лицата, които я заемат, да отговарят на определени образователни и квалификационни изисквания, за да се гарантира качество, ефективност и доверие в системата на кариерното ориентиране. Справедливост към действащите служители Предлаганият преходен срок от две години дава възможност на лицата, които вече работят в областта, но не отговарят на новите изисквания, да се адаптират, без да бъдат поставени в неблагоприятна или дискриминационна позиция. Това осигурява плавно въвеждане на

		Коментар: Придобиването на квалификация може да бъде валидирано чрез специално създадена програма за квалификация на МОН, при условие, че са ясни критериите за заемане на длъжността.		стандарта и съхраняване на човешкия ресурс в системата. Разграничаване на формален и практически опит Петгодишният опит в кариерното ориентиране се признава като компенсираща мярка за липсата на формална квалификация, когато е натрупан в реална среда и е доказуем. Това отразява уважение към практическия професионален опит, но поставя ясен праг, под който липсата на компетентност следва да се компенсира чрез допълнително обучение.
571.	sstavreva 20 юни 2025 г. 16:07:14 ч. Портал за обществени консултации	**Предложения и коментари към § 19. , чл. 51а и параграф 144** Част 3 *(7) Движимите вещи, предоставени за управление на институциите по ал. 1, т. 1 – 6 до влизане в сила на закона, преминават в собственост на държавата и се управляват от Националния център за кариерно ориентиране.* **Коментар:** Част от движимите вещи са придобити със средства предоставени от общините. Не е посочено как държавата ще придобие вещи общинска собственост и как ще се оформи това. Ако не се отнася за тях в текстът следва да се прецизира, че придобиването ще е само по отношение на вещите придобити с държавни средства. Не е ясно какви ще са критериите и документите, по които ще се определя собствеността. От изложените мотиви, цели и очаквани резултати не става ясно до каква степен ще бъдат засегнати интересите на определени групи. Единственото пришито механично определение е „педагогически специалисти“ без обосновка от резонна необходимост.	Приема се по принцип	Не се съдържа конкретно предложение

		Позовавайки се на становището на Администрацията на МС по предложените като цяло промени, смятаме, че е необходимо цялостно задълбочено проучване на ситуацията в частта кариерно ориентиране, еднозначно дефиниране на текстовете съпроводено с анализ на риска и отражение върху засегнатите страни. Добър модел е досега съществуващите самостоятелни звена да обединят териториално управлението на кариерните услуги в близките области, предвид вече натрупан опит и позиции, разпознаваемост и капацитет. Надяваме се предложенията и коментарите да бъдат обсъдени и взети под внимание, като оставаме на разположение за съдействие и отговори.		
572.	Пенко Атанасов 20 юни 2025 г. 16:09:31 ч. Портал за обществени консултации	**Относно създаването на Национален център за кариерно ориентиране** По същество: - С **чл. 51а,** се създава Национален център по кариерно ориентиране (НЦКО). По-надолу в допълнителните разпоредби е написано, че този център се създава при обединението на (там са посочени конкретно) самостоятелните центрове за кариерно ориентиране. За мен поне не става ясно, ще има ли все пак структури на местно ниво, които да прилагат политиките на територията на отделните области. Приветствам създаването на НЦКО, но смятам, че за да е ефективна организацията, дейността и контрола, е необходимо все пак да има и местни структури. Така бе при създаване на системата за кариерно ориентиране в училищното образование през 2012 г. когато бяха обособени 28 областни центрове за кариерно ориентиране. - В чл.51а (3) е посочено, че мястото на работа на кариерните консултанти (КК) може да бъде определяно на територията на цялата страна. Какво сте искали да кажете с този текст? Че КК ще трябва да работят и в останалите общини на областния град, както беше до момента, или че ще могат да бъдат командировани и в други области?	Приема се по принцип	Практиката показва неравномерност в обхвата и качеството на услугите – предимно на общинско ниво, но не и на областно, тъй като кариерните консултанти към момента са назначени в центрове за подкрепа за личностно развитие, а те са общински институции, както и липса на единна методическа и организационна рамка на извършваното от кариерните консултанти кариерно ориентиране на учениците. С предложения Национален център за кариерно ориентиране се цели именно да се преодолеят тези недостатъци чрез създаване на единна структура с национален обхват, за да се даде възможност за ефективно прилагане на държавната политика в областта на кариерното ориентиране и консултиране като се обединят

		- Видяхме в становището на МС относно предвидените промени, че е необходимо да се привлекат в обсъжданията в работните групи всички заинтересовани страни. Моята молба също е такава. Освен обсъждането на настоящите промени, предстои да се изготви правилник за дейността на НЦКО, да се допълват и коригират наредби. Смятам, че присъствието на кариерни консултанти, които имат 13 години опит в реализирането на политиките и дейностите по кариерно ориентиране в работните групи е не само желателно, но и наложително. До момента, поне аз, не съм информиран за подобна инициатива. Колеги, това е закон. Ако сега не се направи както трябва, следващата възможност за корекция няма да бъде възможна в близко бъдеще. Половинчат Закон ще доведе до обратния на търсения ефект и подозирам отлив на кариерни консултанти от системата. А вече изгубихме достатъчно квалифицирани колеги, за да можем да си го позволим. Пенко Атанасов		ресурсите и експертизата и се оптимизират административните и финансовите параметри. Така ще се постигне по-високо качество и по-добро териториално покритие на кариерните услуги от кариерни консултанти във всяка област. Националният кариерен център ще обхване само съществуващите към момента кариерни консултанти, които ще работят във всички общини и населени места от съответната област. Правилникът за устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране ще се изготви от работна група с участието на заинтересованите страни, включително кариерни консултанти.

573.	Мария Касабова makasabova@gmail.com 20 юни 2025 18:20:30 Електронна поща	В качеството си на родител на дете в начално училище,което ще бъде засегнато от предложените изменения в проекта на МОН, искам да изразя своето мнение. Изключително съм против частта с приемането на предмет "Добродетели и решигия" и подобен предмет като задължителен в учебното съдържание на моето дете. Причините, които имам като против са много, намирам предимно усложнения, които ще доведе подобна промяна. Усилията на МОН трябва да са в посока подпомагане учениците в развиване на емоционална интелигентност, психологическа подкрепа за справяне с агресията, медицински лица за всяко училище и др. Моето дете няма нужда от "вероучение "със съмнителен характер!	Не се приема	Липсват аргументи.

574.	Вероника Димитрова veronika.stoilova@gmail.com 20 юни 2025 г. в 18:14:34 Електронна поща	С настоящето писмо желая да изразя несъгласието си с предложените промени относно приема в математически гимназии. Считам тези промени за дискриминационни и некоректни, а именно: 1. Към настоящия момент всички деца полагат изпити по НВО въз основа на които се определя приема в VIII клас. Не е справедливо някои да полагат изпит, а други не. 2. Не може децата приети в математически училища след пети клас да са изключени от системата на външно оценяване. Изпитът за прием в пети клас на тези „специализирани“ училища е само по математика. 3.Организирайте допълнителен изпит по състезателна математика, чийто резултати да се добавят към резултата по математика от НВО и балът на кандидат-гимназистите за математически гимназии да се образува от НВО математика и изпит състезателна математика. и последно, ОСИГУРЕТЕ РАВНОПОСТАВЕНОСТ! Ако предложението за прием в математическите гимназии не отпадне, следва да има отложено влизане в сила с поне 5 години, за да осигури равен достъп на децата, които са в момента в 4, 5 и 6 клас. Някои ще бъдат поставени в неравностойно положение спрямо децата кандидатсвали и приети миналата или тази година.	Не се приема	Учениците, приети в специализирани училища, в т.ч. и в МГ и ПМГ в края на 7. клас също ще полагат изпити от НВО. В същото време, учениците от МГ и МПГ, които желаят да се включат в приема за други училища в гимназиалната степен, могат да го направят. А в МГ и ПМГ се предвижда прием след 7. клас в допълнителни паралелки
575.	Веселка Шавова veselka.shavova@gmail.com June 20, 2025 5:18:27 PM Електронна поща	**Становище** относно предложението за промяна в Закона за Предучилищното и Училищното Образование Във връзка с предложението за промяна в Закона за предучилищното и училищното образование, прилагам моето становище относно част от текстовете, а именно: **I. Задължителния характер на предмета „Добродетели и религия“** *§ 31. В чл. 88 се правят следните изменения и допълнения:* *1. Създава се нова ал. 2:* *„(2) В задължителните учебни часове в съответствие с държавния образователен стандарт за учебния план се включва и изучаването на учебния предмет Добродетели и религии.“*	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се

		Бих искала да изразя своето категорично възражение срещу включването на този предмет в задължителната част от учебната програма, особено, но не само, по отношение на учениците в началния етап на образованието. Мотивите ми са следните: 1. Нарушаване на правото на родителите да определят възпитанието на детето си. Въвеждането на задължително изучаване на религиозни въпроси и морално-философски теми в ранна възраст ограничава правото на родителите да решават какви ценности и в какъв момент да бъдат представени на детето им. Това е право, гарантирано както от Конституцията на Република България, така и от редица международни документи, сред които Конвенцията за правата на детето. 2. Понятието „добродетели“ е изключително абстрактно и подлежи на различни интерпретации в зависимост от културния, религиозен и личностен контекст. Теми, свързани с религия, философия и морал, изискват способност за **критическо мислене и самостоятелно формиране на убеждения** – умения, които не са напълно развити при деца в началното училище. 3. Въвеждането на предмет, обединяващ „добродетели и религии“, без ясно дефинирани граници и плуралистичен подход, създава предпоставки за въвеждане на религиозна пропаганда или едностранчива представа за „правилни“ ценности, което противоречи на **светския характер на образованието в България**. 4. Задължителното изучаване на подобен предмет може да постави децата от различни етнически, религиозни и културни групи в неравностойно положение, да предизвика объркване, неразбиране или дори изолация.		отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
		II. Окончателни оценки от НВО *§ 50. В чл. 120 се създава ал. 9:*	Не се приема	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по

		„(9) Оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни.“ Смятам, че тази промяна е неприемлива, тъй като липсата на право на обжалване на оценки, които имат реални последици за бъдещето на ученика (включително класиране, дипломиране, професионална реализация), е в разрез с принципите на правовата държава. Няма гаранции, че при техническа или оценителска грешка ученикът ще може да потърси справедливост и корекция. Всеки административен акт в образователната система следва да подлежи на контрол и проверка, особено когато от него зависят правата и бъдещето на децата. Подобна регулация накърнява доверието в прозрачността и обективността на изпитната система. Настоявам тази алинея да бъде премахната или преформулирана, така че да се гарантира право на обжалване и повторна проверка на резултатите от националните и държавни изпити, по предварително установен ред и в разумни срокове.		който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите
		III. Възражение срещу предложението за нов чл. 217а *§ 105. Създава се чл. 217а:* *„Чл. 217а. (1) Лице, заемащо длъжността „директор“ на институция от системата на предучилищното и училищното образование, което бъде избрано за народен представител, министър, кмет или бъде назначено за областен управител, или бъде избрано или назначено за едноличен орган на власт, негов заместник или член на колегиален орган на власт, има право след прекратяване на пълномощията му да заеме предишната си*	Не се приема	Разпоредбата е продиктувана от становище на Главния инспекторат към Министерския съвет, според което в тези случаи е налице перманентен конфликт на интереси, ако не бъде прекратено трудовото правоотношение на лицето за длъжността „директор“. От друга страна, всеки има право да се кандидатира за заемането на изброените позиции, като при това следва да се гарантират, както

		длъжност. За времето на отсъствието му на същата длъжност може да бъде назначено друго лице като заместник. (2) Правата по ал. 1 имат и членовете на политическите кабинети, съветниците и експертите към тях.“ Считам, че текстът подкопава принципите на политическа неутралност в образователната система и дава необосновано предимство на лица, които са прекъснали образователната си роля, за да поемат политическа длъжност. Длъжността „директор“ не бива да се счита за „запазено място“, което се пази в полза на определени политически лица, независимо от развитието на самото училище или резултатите на заместника. Междувременно би могло да демотивира професионалисти, заели „временната“ позиция, които искат да се развиват в образователната система, но са поставени в неравностойна позиция спрямо политически ангажирани лица. Това предложения противоречи на разбирането за стабилност, качество и независимост на образователното управление, особено на местно ниво. Настоявам предложението за чл. 217а да бъде оттеглено, тъй като то обслужва политически интереси, а не образователни цели, и създава предпоставки за влияние на партийни структури върху ръководството на училищата. С оглед на гореизложеното настоявам: • да се преразгледат посочените промени спрямо изложените възражения; • да се гарантира, че предмети, включващи религиозни и морално-философски теми, ще бъдат избираеми, а не задължителни, с възможност за информирано съгласие от страна на родителите; • да се спазват принципите на прозрачност и участие, като не се допуска въвеждането на образователни политики, които ограничават правата на ученици и родители; • да се запази политическа неутралност в образователната система.		трудовите му права, така и правото му да заема изброените позиции. Разпоредбата е по аналогия на § 7 от ПЗР на Закона за държавния служител.

		Надявам се, че гласът на родителите ще бъде чут и ще бъдат защитени основни принципи като свободата на убеждения и плурализма в името на доброто на децата.		
576.	Силвия Ставрева, директор на ЦПЛР-КОК – Видин info-500105@edu.mon.bg 20 юни 2025 г. 15:29 Електронна поща И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 500105-1/20.06.2025 г.	**ОТНОСНО:** *Коментар и предложения към Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование* Очакваната в продължение на тринадесет години промяна в статута на кариерните консултанти и бъдещето на кариерното ориентиране като държавна политика, са на път да се случат. Важно е, че се обръща внимание на тази определена като приоритетна област. В продължение на целия период от 2012 г. до момента, качеството на кариерните услуги в средното образование претърпя своето развитие в положителен аспект. Създаде се капацитет със средства от ЕС, с държавно и общинско участие. Създаването на самостоятелни кариерни центрове се доказа като добре работеща структура, спазвайки правилата и нормите създадени в специално подготвена Програма за кариерно ориентиране. За съжаление териториалната диспропорция, липсата на държавен образователен стандарт за кариерно ориентиране и неуточненото място в системата на средното образование създаваха редица трудности в годините по региони. Очакванията след запознаване с предложените промени в Закона за предучилищното и училищното образование, представиха много въпросителни. Стараейки се да намерим паралел между визията на МОН преди тринадесет години при проектното създаване на дейността и критериите към онзи момент за назначаване на кариерни консултанти, си задаваме въпросите: • Кое налага рязката промяна в изискванията за длъжността?	Приема се по принцип	Практиката показва неравномерност в обхвата и качеството на услугите – предимно на общинско ниво, но не и на областно, тъй като кариерните консултанти към момента са назначени в центрове за подкрепа за личностно развитие, а те са общински институции, както и липса на единна методическа и организационна рамка на извършваното от кариерните консултанти кариерно ориентиране на учениците. С предложения Национален център за кариерно ориентиране се цели именно да се преодолеят тези недостатъци чрез създаване на единна структура с национален обхват, за да се даде възможност за ефективно прилагане на държавната политика в областта на кариерното ориентиране и консултиране като се обединят ресурсите и експертизата и се оптимизират административните и финансовите параметри. Така ще се постигне по-високо качество и по-добро териториално покритие на кариерните услуги от кариерни консултанти във всяка област. Националният кариерен център ще обхване само съществуващите към момента кариерни консултанти,

		• Къде е мястото на кариерния консултант в системата на средното образование и къде в класификатора на професиите? Текстовете в предложените промени са формулирани твърде общо без конкретика, непрецизирани и даващи воля на въображението при тълкуване. Ето защо ще си позволим без претенции за правна компетентност, но от позицията на тринадесетгодишен опит, да обърнем внимание и предложим промени в някои от тях. Тук разсъжденията и предложенията са в конкретиката на закона, с ясната мисъл, че предстоят поднормативни актове за пълнота на действието в изработката на които се надяваме да бъдат включени кариерни консултанти с опит в тази специфична дейност. **§ 19.** Създава се **чл. 51а:** ***„51а.*** *(1) Създава се Национален център за кариерно ориентиране като специализирано обслужващо звено по чл. 50, ал. 1, т. 2 и 3, който може да извършва и дейности по чл. 49, ал. 1, т. 2.* **Предложение:** (1) Създава се Национален център за кариерно ориентиране като специализирано обслужващо звено по чл. 50, ал. 1, т. 2 и 3, **който извършва дейности по чл. 49, ал. 1, т. 2.** *(2) Националният център за кариерно ориентиране извършва дейности по провеждане на държавната политики в областта на кариерното ориентиране и консултиране, на организационното подпомагане и методическото ръководство на кариерното ориентиране и консултиране, осъществявано от центровете за подкрепа за личностно развитие и от училищата, както и квалификацията на кариерните консултанти в тях.* **Коментар:** В този текст личи изместване на функциите на кариерните консултанти от досега осъществяваните и отваряне на нови позиции в училищата, както и изместване на предмета на дейност, свързан с пряката им досегашна дейност и квалификация.		които ще работят във всички общини и населени места от съответната област. Правилникът за устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране ще се изготви от работна група с участието на заинтересованите страни, включително кариерни консултанти.

		(3) Кариерните консултанти в Националния център за кариерно ориентиране извършват кариерно ориентиране и консултиране и мястото им на работа може да бъде определяно на територията на цялата страна. **Коментар:** ал. 3 противоречи на намеренията в ал.2, като същевременно не дава еднозначно тълкуване на формулировката „ на територията на цялата страна“ **Предложение:** Кариерните консултанти в НЦКО извършват кариерно ориентиране и консултиране на територията на областта в която са ситуирани според пропорционално на броя на ученици на областно ниво. *(4) Директорът на Националния център за кариерно ориентиране сключва и прекратява трудовите правоотношения с кариерните консултанти в специализираното обслужващо звено.* *(5) Устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране се уреждат с правилник, издаден от министъра на образованието и науката.“* **Предложение:** (5) Устройството и дейността на Националния център за кариерно ориентиране се уреждат с правилник създаден с участието на кариерни консултанти, издаден от министъра на образованието и науката.“ **Коментар:** Спорен е въпроса за мястото **§ 144 ал.1 и 2,** като текст в закон, дори и в Преходни и заключителни разпоредби: Сливането на общински структури в държавна по наше мнение е противоречиво. Поражда редица въпроси и бъдещи административни проблеми. **§ 144.** (1) Националният център за кариерно ориентиране се създава чрез сливане на: 1. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране		

		– София; 2. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Варна; 3. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Видин; 4. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Габрово 5. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Кърджали 6. Център за подкрепа на личностно развитие – кариерно ориентиране и консултиране – Пазарджик. (2) След влизане в сила на закона Националният център за кариерно ориентиране правоприемник на правата и задълженията на институциите по ал. 1, т. 1 – 6 . **Коментар:** Тези действия са свързани с редица формални и не дотам формални прекратявания на редица функции на структурите, изискващи време и ресурс. *(3) Дейността по кариерно ориентиране и консултиране на заварените към влизане в сила на този закон центрове за подкрепа за личностно развитие, извън тези по ал. 1, след влизане в сила на закона продължава да се осъществява от Националния център за кариерно ориентиране.* *(4) Трудовите правоотношения на лицата, заемащи длъжността „кариерен консултант“, в институциите по ал. 1 и 3, се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда.* **Предложение:** Трудовите правоотношения на лицата, заемащи длъжността „кариерен		Направена е редакция

		консултант“, в институциите по ал. 1 и 3, и директор по ал.1 като част от броя кариерни консултанти съгласно заповед на министъра, се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда. *(5) Лицата по ал. 4 ползват правата на педагогически специалисти след влизане в сила* *на изискванията за заемане на длъжност „кариерен консултант“ в държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, ако отговарят на тези изисквания.* **Коментар:** Съгласно класификатора на длъжностите не е ясна връзката между „кариерен консултант“ и квалификацията „педагогически специалист“, в чл.211 от Закона за предучилищното и училищното образование не са предложени промени кореспондиращи със създаването на НЦКО. Съгласно Националния класификатор на професиите и длъжностите, кариерните консултанти се намират в Клас 24: „Стопански и административни специалисти“, подклас 2423- специалисти по управление на персонала и кариерно развитие с код: 6009 (с който са назначени всички кариерни консултанти). В клас 23 са Преподаватели с подклас други преподаватели. Този коментар поражда въпрос за промяна на НКПД в тази част, за да си кореспондира с така желаните промени. *(6) Лицата по ал. 4, които не отговарят на изискванията по ал. 5, са длъжни да придобият необходимото образование и професионална квалификация в срок до две години след влизане в сила на изискванията за заемане на длъжността „кариерен консултант“, приети с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.*		

		Предложение: Лицата по ал. 4, които не отговарят на изискванията по ал. 5, и нямат минимум 5 години опит в кариерното ориентиране са длъжни да придобият необходимото образование и професионална квалификация в срок до две години след влизане в сила на изискванията за заемане на длъжността „кариерен консултант“, приети с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. **Коментар:** Придобиването на квалификация може да бъде валидирано чрез специално създадена програма за квалификация на МОН, при условие, че са ясни критериите за заемане на длъжността. *(7) Движимите вещи, предоставени за управление на институциите по ал. 1, т. 1 – 6 до влизане в сила на закона, преминават в собственост на държавата и се управляват от Националния център за кариерно ориентиране.* **Коментар:** Част от движимите вещи са придобити със средства предоставени от общините. Не е посочено как държавата ще придобие вещи общинска собственост и как ще се оформи това. Ако не се отнася за тях в текстът следва да се прецизира, че придобиването ще е само по отношение на вещите придобити с държавни средства. Не е ясно какви ще са критериите и документите, по които ще се определя собствеността. От изложените мотиви, цели и очаквани резултати не става ясно до каква степен ще бъдат засегнати интересите на определени групи. Единственото пришито механично определение е „педагогически специалисти“ без обосновка от резонна необходимост. Позовавайки се на становището на Администрацията на МС по предложените като цяло промени, смятаме, че е необходимо цялостно задълбочено проучване на ситуацията в частта кариерно		

		ориентиране, еднозначно дефиниране на текстовете съпроводено с анализ на риска и отражение върху засегнатите страни. Добър модел е досега съществуващите самостоятелни звена да обединят териториално управлението на кариерните услуги в близките области, предвид вече натрупан опит и позиции, разпознаваемост и капацитет. Надяваме се предложенията и коментарите да бъдат обсъдени и взети под внимание, като оставаме на разположение за съдействие и отговори.		
577.	Радина Димитрова, учител по география и икономика ddimitrova.radina@gmail.com 20 юни 2025 16:13:53 Електронна поща	Бих искала да изразя в кратка форма своето виждане върху някои от проектопромените в ЗПУО. Относно въвеждането на задължителен предмет "Религия и добродетели" имам следните забележки. Въвеждането на подобен проблем е противно на утвърдените законови рамки като Закон за защита на децата, както и Международната харта по правата на човека. Независимо дали ще бъде представено като "час по добродетели", то ще се предлага в зависимост от възможностите на училището, което означава, че има сериозен риск на децата да не бъде предлаган реален избор, а да бъдат поставени пред свършен факт. Определянето на т.нар. добродетели остава в мен редица други въпроси относно техните характер и изчерпателност. В една светска държава, каквато е България, е изключително странно Министерството да определя рамката на моралния кодекс на подрастващите. Това е изконна роля на семейството. Възпитателната роля на училището има определени граници, които според мен, биват прескачани с планираните промени. Участието на Българската патриаршия намирам за недопустимо. Макар по статистически данни на НСИ преобладаващото население в страната да се припознава като източноправославно и без да игнорирам ролята на Църквата в ключови за обществото ни	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет.

		исторически моменти, то днес функцията ѝ е коренно различна. В свят, в който науката и технологиите би трябвало да имат водеща роля, е крайно неадекватно да приемаме за чиста монета постулатите на една конкретна религия (в случая религиозен клон). Освен това, всички други религии (с изключение на исляма) са игнорирани, което е форма на чиста дискриминация. Според Конституцията на България, всички религии са равни по между си и това не виждам да е спазено при изготвяне на законопроекта. Бих искала да припомня, че религия СЕ изучава в редица учебни класове (от основните до гимназиалните) и то в не един предмет, а именно история, география, БЕЛ, философия. Конкретно в часовете по география се изучават в множество уточни единици география на религиите по света, както и география на религиите в България. На когото е нужно по-задълбочено изучаване, но съществуват неделни училища, както и частни възможности за тази цел. Часовете по философия предлагат множество уточни единици на теми като морал, достойнство, добродетели и изолирането им в отделен предмет намирам за излишно. Подготовката на кадри, които биха могли да преподават проектопредмета намирам за още един сериозен проблем. Не само академичната им подготовка, но и кои учители ще имат право на такава допълнителна квалификация. Каква ще е продължителността, какъв ще е конспектът. С държавен изпит или с дипломна работа ще бъде финализирането на изучаването. Кои университети ще могат да подготвят кадрите (или това ще бъде възможно само в СУ и ВТУ). Каква ще е седмичната ангажираност на предмета. За сметка на кои часове ще бъде това? Бих могла да добавя и още въпроси, но това не е целта на настоящият мейл. В свят, в който глобализацията, напредъкът на технологиите, развитието на изкуствен интелект, развитие на проектни базираното обучение и прочее, въвеждането на подобен предмет би било възвръщане към стари отминали епохи. За сигнал ще използвам един леко груб, но смятам, ясен пример.		

		Не можем да очакваме повишаване на функционалната грамотност на учениците докато изучават Митове за сътворението на света. И това да е на фона на научните закони и обяснени, предложени в часовете по физика, химия, география.		
578.	Пламен Паскалев, управител на издателство „Архимед“ Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 94-3972/20.06.2025 г. И Виктория Йонкова, заместник-управител издателство „Архимед“ arhimed_2@abv.bg 20 юни 2025 г. в 16:11:40 Електронна поща	Представяме становище на издателство „Архимед“ по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), публикуван за обществено обсъждане на 23.05.2025 г. **1. Проблематично е предложеното допълнение в легалната дефиниция на „учебник“ в чл. 151, ал. 2 от ЗПУО, според което учебникът е „произведение – делима съвкупност от теми“, особено когато тази дефиниция се свърже с мотивите към законопроекта, според които с приемането на промените в ЗПУО ще се създават „учебници като делима съвкупност от теми“.** Не каква е вашата дефиниция за практически подход, но бихме искали да очертаем ясно несъстоятелността на подобна идея. Приложена към настоящото становище, представяме примерна справка какъв би бил броят на отделните книжни тела, съставляващи един учебник, ако се следват настоящите теми от учебните програми. Видно от таблицата, ако сега в 3. клас учениците имат 9 учебника по общообразователните предмети, то възприемането на предложението за създаване на учебника като отделни книжни тела по всяка от темите от учебните програми, ще означава, че децата в 3. клас вече ще имат 62 „учебника – делими съвкупности от теми“. В 6. клас срещу сегашните 11 учебника стоят 87 отделни книжни тела учебници, а в 9. клас 15-те сегашни учебника стават 97 отделни части. Също така възприемането на този подход на създаване на учебници поставя следните сериозни въпроси:	Приема се	Разпоредбата отпада от Законопроекта

		□ Как ще се оформят полиграфически тези отделни книжни тела – напр.: всяко от тях ли ще има корица? Ще бъдат ли комплектовани/пакетирани отделните книжни тела и как? Пакетирани в цялост или в насипен вид ще се предоставят на учениците и на училищата? Това би оскъпило изключително много производството и доставянето на учебниците (поради необходимост от печатане на повече корици, лепене, подвързване, довършителни работи, пакетиране, логистика; цената на отделно печатаните книжни тела, които заедно формират „учебника“, ще бъде значително по-висока, отколкото за едно цяло тяло). □ В зависимост от вида и честотата на обективно необходимите промени в отделни теми от учебниците по различни предмети и за различни класове вместо 1 доставка на 3 години ще се наложи извършване на неопределен брой доставки през тези 3 години. Това неминуемо ще доведе също до повишаване на цената на учебниците, заплащана от държавата. □ Как ще се осъществява процесът по раздаване и връщане на учебниците в рамките на срока на ползването им? При връщане на учебниците само за 9. клас например в едно училище с 3 паралелки ученици, или около 80 деца, сега се връщат 1200 учебника, а при отделните книжни тела ще се връщат 7760 учебника като „делими съвкупности от теми“). Представят ли си авторите на законопроекта каква административна и логистична тежест би се стоварила върху директори и учители, за да обезпечат събирането и впоследствие раздаването на този огромен обем книжни тела? □ Можем ли да си представим как родител на третокласник например му съдейства да си подготви раницата за училище – второ тяло по БЕЛ, трето тяло по математика, шесто тяло по човекът и природата и пето тяло по музика?! Дали родителят ще оцени намаляването на тежестта на раницата, ако всеки ден издирва измежду многото книжни тела тези, които са нужни на детето му?		

		Представят ли си авторите на законопроекта и допълнителната тежест върху родителите? □ При толкова много книжни тела рискът от изгубване от учениците е огромен. Това ще доведе до изключително трудно подготвяне от училищата на допълнителни заявки към издателствата за попълване на загубените части, сложна логистика по планирането, производството и доставката на отделните книжни тела и отново до значително увеличаване на бюджета за учебници всяка година само по това перо. □ Допълнителни въпроси и проблеми в тази връзка: ✓ С един ISBN ли ще се издават отделните части? Или като многотомни издания? Или като периодични издания (ISSN)? ✓ При използване на една тема ученикът няма да има възможност за референции към съдържанието на целия учебник (вкл. за осмисляне на мястото на отделната тема в общата логика, принадлежност и йерархия сред останалите теми; в значимостта ѝ спрямо останалите), към отделни други теми, към индекси, речници, таблици, карти и т.н., които обслужват всички теми на учебника. ✓ Всеки учебник е наличен и за свободна продажба и съответно покупка от граждани (родители, учители, ученици). „Раздробяването“ на отделни свитъци ще наложи отделно ценообразуване за всяко книжно тяло, отделно планиране и логистика на тиражи, многократно увеличаване на необходимите ресурси за транспорт, складиране, дистрибуция – както за издатели, така и за търговски партньори. ✓ Учебните програми по чужди езици имат два компонента, които не са синхронизирани – тематични области (обхващат лексика) и нови знания (граматиката, предвидена за изучаване). Как в този случай ще се осъществи разделянето на учебниците на части?		

		Изложеният в мотивите аргумент, че подобно решение ще създаде възможност да се обезпечават с книжни тела промени в учебните програми, засягащи отделни теми от учебника, е несъстоятелен, а мярката – непропорционална. В друг текст от законопроекта – чл. 161, ал. 2, е създадена възможност за одобрение на отделно книжно тяло при частична промяна в учебната програма, което да се ползва наред с основния учебник и това решение е достатъчно за уреждане на такива практически казуси. Обръщаме внимание и призоваваме МОН да отчете също и **екологичните въздействия от предложената мярка** в контекста на националните ангажименти на България съгласно Европейския зелен пакт и по-специално актуализираното законодателство на ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки (Регламент (ЕС) 2025/40, в сила от февруари месец тази година). Както би следвало да е добре известно на Министерството, книгоиздателската индустрия традиционно има значим принос към генерирането на опаковки за еднократна употреба, свързани с нашата дейност по производство, транспорт, съхранение и дистрибуция на книги (в случая – печатни издания на учебници, учебни помагала и учебни комплекти). В този контекст предложението, предвещаващо потенциалното отпечатване на огромен брой книжни тела, не е в съответствие с общата политика на ЕС в областта на околната среда, както и не съответства на задълженията на Република България като държава членка да насърчава мерки за предотвратяване на отпадъците от опаковки. Фрагментирането на учебниците на отделни книжни тела като производствен процес (включващ пакетиране, транспорт, съхранение и дистрибуция) означава не само повече печатане на книги, но логично води и до образуване и потребление на по-голямо количество опаковки – хартии и картони, етикети, фолиа, ламинирани корици, ако такива ще има на всеки свитък, и пр. Освен че тази непропорционална мярка накърнява общия принцип на европейското законодателство за ограничаване източниците на		

		генериране на отпадъци от опаковки, тя стоварва и допълнителна административна тежест върху нас, издателствата (производители на опаковки), предвид очакваните разходи, които предстои да понесем съгласно новите задължения за управлението на отпадъците от опаковки. Друга пряка последица от предлаганата мярка ще бъде неминуемото увеличаване на публичните разходи от бюджета на МОН за осигуряване безвъзмездното ползване на учебници. Съгласно заложения в чл. 161, ал. 2 от ЗПУО модел ще бъде необходимо, при това на постоянна основа, да се осигуряват допълнителни бюджетни средства за училищата, предназначени за закупуване на отделни книжни тела. Това следва да се отрази и в документите относно оценката на въздействието на проекта на ЗИД на ЗПУО и прогнозираните средства за обезпечаване на промените (държавен бюджет, общински бюджети, фондове, програми и др.) Наред с горните аргументи, подчертаваме отново, че дискутираната дефиниция създава предпоставки за погрешно разбиране на това какво е учебник. Така например формулировката може да бъде интерпретирана в посока, че учебникът представлява сбор от самостоятелни, взаимно независими и несвързани тематични единици, което е в принципно противоречие със схващането на съвременната образователна наука и психология за неговата същност: • Учебникът представлява **единна структурна и функционална цялост.** Принципните характеристики на знанието за всеки предмет са, че то е организирано в кохерентни структури или системи и е ясно разработено и развито. Взаимодействието с организационните системи е ключов фактор в когнитивното развитие на учениците. Структурите на организация на знанието са основата на дидактичните стандарти. • Учебникът е **добре обмислена логическа последователност от педагогически текстове и упражнения**, чийто основен		

		елемент е постепенното включване на нови знания и упражняването на вече възприетите. • Учебникът отразява спецификите на съответния предмет (естеството на знанията и уменията, подходящите методи, формите на интелектуално взаимодействие, компетентности и модели на мислене, вкл. избора на структурни елементи и организацията им). • Като ключов образователен инструмент учебникът осигурява не само качество на съдържанието, но и на дидактичния дизайн. • Качеството на учене и осмислянето на учебното съдържание зависят в огромна степен от адекватното структуриране и организация на учебния материал. • Учебникът следва да интегрира организационни елементи, чиято основна функция е да подпомагат независимото му използване от страна на ученика и да улесняват откриването на нужната информация (напр. чрез съдържанието му). Това само по себе си насърчава развитието на навици и умения за самостоятелно учене, за осмисляне на връзките между отделните елементи, както и на общи умения за академична работа. • Ключови структурни и организационни елементи в учебника са напр.: тематично съдържание, апарат за ориентиране на ученика, различни видове индекси, препратки към концепции или информация от други тематични части на учебника (предходни или следващи), списъци с илюстративни материали, информационни източници, библиографии, различни допълнителни таблици и приложения (периодична система в химията; географски карти и различни диаграми в географията; статистическа информация; биографични данни; научни сведения; христоматийни материали и т.н.), справочен апарат – речници, символи, съкращения и т.н. Всички те се използват интегрирано, справочно, непрекъснато през цялата учебна година – в уроци за нови		

		знания, за дейности и упражнения, за работа в клас и у дома. Имаме готовност да представим многобройни примери в това отношение. Предложената промяна (допускане на възможността за работа „на парче“, тема по тема, в различни времеви периоди за различните предмети) създава и допълнителна опасност от реална невъзможност за реализация на смислени хоризонтални връзки, на свързано (интегрирано) съдържание между отделни предмети. Това противоречи и на публикуваната *Концепция за промяна на учебните програми* – в нея МОН залага на повече възможности за интегриране на предмети. Неслучайно, според нас, подобна концепция за създаване на „учебници като делима съвкупност от теми“ не е възприета и заложена в нормативни уредби (където те изобщо съществуват) и не се прилага в училищното образование в държавите с най-добре представящи се образователни системи в рамките на международните изследвания за качество на образованието (напр. PISA). **С оглед на тези сериозни и ключови съображения и аргументи предлагаме уточнението „делима съвкупност от теми“ в дефиницията на учебник да отпадне, а с него – и изложените мотиви за възможно разделяне на учебниците в отделни книжни тела за отделните теми.**		
		2. Разпоредбите на чл. 151, ал. 8 и 9 са проблематични както като замисъл, така и като формулировка. Ако идеята е да се одобряват само електронните образователни ресурси, публикувани на платформи, поддържани от МОН, считаме за напълно излишно това да се урежда на законово ниво. Какво и как да се публикува, Министерството може да реши различно в различните ситуации и да го обяви по подходящ начин, така че да гарантира възможност за равнопоставено участие на всички потенциални създатели на такова съдържание. Подобна регулация	Не се приема	Законопроектът не забранява ползването на електронни образователни ресурси, които не са разрешени от министъра на образованието и науката за публикуване в Националната платформа, поддържана от МОН

		не само би била непропорционална спрямо естеството и предназначението на този тип образователно съдържание, но и би затруднила необосновано както МОН като активен регулатор в областта, така и участниците в образователния процес. Ако обаче идеята е, че в системата на училищното образование може да се ползват само електронни образователни ресурси, одобрени от МОН и публикувани на Националната платформа, поддържана от МОН (така формулиран, текстът на чл. 151, ал. 8 създава възможности за подобна интерпретация), то възразяваме категорично срещу този подход. По-конкретно правим следните коментари и предложения: 2.1. Въвеждането на задължително предварително оценяване и одобряване на подобни ресурси не само че няма да допринесе съществено за подобряване на качеството на образованието и постигането на заложените в него резултати, но и би въвело редица практически затруднения. Очакването ни е тази регулация да създаде утежнения за администрацията и бюджета на МОН, но и ограничения (процедурни, финансови) в авторската свобода и инициатива/мотивация, както и в иновациите в образованието. Следва да се отчете също, че електронни образователни ресурси вече съществуват (вкл. като част от одобрени от МОН електронни варианти на печатни издания на учебници), използват се широко и ефективно от учители и ученици и са доказали своята практическа полезност. В случай че тези ресурси бъдат подложени на задължителни процедури за одобрение „на парче“ (всеки отделно), съществува риск някои от тях да останат неодобрени, съответно елиминирани от учебния процес, с което реално ще се накърнят автономията на учителя (свободата на избор спрямо потребностите на конкретните ученици и образователна среда), количеството и качеството на създаваните и наличните ресурси, разнообразието им и общият институционален стремеж образователните средства да отговарят на потребностите на съвремието. Отделно, творчеството и иновативността на учителите, а дори и на учениците, ще бъдат възпрепятствани, поставяйки ги в	Приема се за сведение	Условията и редът, по който ще се оценяват електронните образователни ресурси ще бъдат разписани в подзаконов нормативен акт.

		невъзможност да ползват най-новите и съвременни електронни образователни ресурси, докато премине процедурата за тяхното одобряване. В съвременната бързоразвиваща се индустрия на електронни медийни формати забавяне дори от няколко месеца може да доведе до сериозно изоставане, съответно до „спъване“ на развитието, изгубване на предимство или невъзможност за поддържане на достигнато ниво на образование, от което учителите и учениците ще търпят негативи. **2.2.** Не виждаме логика и не сме съгласни веднъж одобрените електронни образователни ресурси, предназначени за използване в системата на училищното и предучилищното образование, да бъдат само и единствено публикувани на Националната платформа, поддържана от МОН. На практика се предвижда **монополно положение на държавата да разпространява електронните образователни ресурси**, като фактически се забранява използването на одобрени ресурси, публикувани на алтернативни, частни платформи на издатели, създатели и автори. По този начин се обезсмислят нашите усилия като издателства, които в продължение на години инвестирахме и продължаваме да инвестираме огромни средства за наша сметка в разработване, поддръжка и усъвършенстване на висококачествени платформи за електронно образование, базирани на утвърдени международни стандарти за достъпност, образователно преживяване и интерактивност. В този план налагането на изискване за достъпност само чрез единна държавна платформа ще лиши нашите платформи от конкурентния им потенциал, съответно ще ограничи възможността да се предлагат на участниците в образователния процес диференцирани решения съобразно техните различни потребности и като краен ефект в дългосрочен план ще намали качеството на тези ресурси. Този подход на единен държавен канал, без достатъчно убедителна мотивировка, на свой ред е в противоречие с духа на пазарната икономика и принципите на свободната конкуренция съгласно правото на ЕС.	Приема се за сведение	Законопроектът не забранява ползването на учебни помагала, които не са одобрени от министъра на образованието и науката

		Не на последно място, изискването за достъп само на Националната платформа би създало и множество технически предизвикателства. При отсъствие на естествена пазарна мотивация и предвид лимитираните ресурси, с които МОН несъмнено ще разполага за реализирането и устойчивото поддържане във времето на тази Национална платформа, не са изключени случаи на **затруднен достъп, липса на необходимата функционалност, забавяния при актуализации, „осиротяване“ на ресурсите** (липса на отговорност и мотивация за поддържането и актуализацията им) и т.н., които последици ще затрудняват постигането на резултатите, заложени в училищното и предучилищното образование. Отделен остава и въпросът, че ограничението одобрени електронни образователни ресурси да бъдат достъпни само и единствено на Националната платформа, поддържана от МОН, противоречи и на основни принципи на авторското право. Не коментираме и допълнителната тежест, която би възникнала за създателите на тези ресурси при уреждане на техните отношения с авторите, които най-вероятно биха изгубили мотивация и интерес, предвид, че продуктът им ще се разпространява само чрез един канал. **2.3.** Предлагаме в текстовете на чл. 151, ал. 8 и 9 от ЗПУО, както и в останалите относими разпоредби (например чл. 162, ал. 3) да бъде включено, че **използването на електронни образователни ресурси се допуска и в предучилищното образование**. Не виждаме причина тези образователни материали да бъдат ексклузивни само за училищното образование, след като вече разполагаме с разработени продукти, ползвани ефективно и в рамките на предучилищната система, чиято основна задача е да подготвя децата за училище. Без подобна редакция за участниците в предучилищното образование възниква тълкуването, че те не могат да използват безвъзмездно електронни образователни ресурси. **2.4. Некоректно е според нас определянето на електронните образователни ресурси като учебни помагала** както с оглед на дефиницията на учебни помагала, съдържаща се в закона, така и с оглед на практическата ситуация.		Законопроектът не забранява ползването на учебни помагала, които не са одобрени от министъра на образованието и науката, да се ползват в системата на предучилищното и училищното образование

		Учебното помагало е съдържание, което в по-голяма цялост пълноценно подпомага обучението, докато електронен образователен ресурс може да бъде и една снимка, видеоматериал или например хипервръзка към виртуална разходка в интернет. Подобни материали често имат допълващ, илюстративен или вдъхновяващ характер, като тяхната ценност се състои в това, че повишават ефективността на учене, преподаване и оценяване, ангажираността на учениците и разнообразяват подхода в преподаването. Отделно, тяхната гъвкава природа, наред с комплексното им съдържание, форма и формати, предполагат чести адаптации и актуализации в зависимост от технологичното развитие, възможности и обезпеченост (актуализацията на оперативна система или на обичайно използваните технически устройства и системи за достъп например може бързо да направят даден ресурс неизползваем), промените в обществото, науките, учебни програми, нови идеи или нов контекст в духа на връзката с реалния живот. Въвеждането на задължителна процедура по одобряване би означавало необходимост от многократното им **административно преразглеждане и одобряване при всяка такава промяна.** Всъщност по-скоро би довело до тяхното „осиротяване“ – невъзможност и липса на мотивация и отговорност за тяхно усъвършенстване и актуализация. Това не съответства на духа, логиката и целите на действащата нормативна уредба – нито на ЗПУО, нито на Наредба № 10 от 19.12.2017 г. за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, които уреждат процедури за одобряването на образователни продукти с по-постоянен характер. **2.5.** В случай че не бъде прието предложението ни да отпадне задължителното предварително оценяване и одобряване на електронните образователни ресурси, считаме поне за необходимо по законодателен път да бъде уредено следното: 2.5.1. В състава на оценителите (оценителската комисия) по чл. 164б, ал. 2 да бъде включено лице с експертна компетентност по		Процедурата по оценяване и одобряване, в т.ч. и определянето на оценители е предмет на подзаконов нормативен акт.

		техническото изпълнение и функционалност на електронните образователни ресурси, както и в областта на графичния и мултимедийния дизайн (оценител на графичния и мултимедийния дизайн по смисъла на Наредба № 10 от 19.12.20217 г.). 2.5.2. Евентуалната процедура по оценяване и одобряване да не се прилага за вече одобрени електронни образователни ресурси, представляващи елементи на електронни варианти на печатни издания на учебници или учебни комплекти, вече преминали през съответната процедура при одобряването на техните печатни издания, тъй като противното би довело до „двойно оценяване“ (оценяване на вече оценените). **Поради изложените по-горе причини и съображения предлагаме да отпадне квалификацията на електронни образователни ресурси като учебни помагала, да отпаднат процедурите по тяхното одобряване, както и да се преработи дефиницията за електронен образователен ресурс, в синхрон с използваните експертни дефиниции за тези ресурси (напр. в рамките на документите на ЕК и нейната Генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“ по отношение на цифровото образование) в чл. 151, ал. 9 от ЗПУО.** **В случай че предварителната процедура по одобряване и оценяване не отпадне, предлагаме: а) в състава на оценителите изрично да се включи експерт по техническото изпълнение и функционалност и графичния и мултимедийния дизайн на електронните образователни ресурси; б) с цел избягване на повторно оценяване предварителната процедура по одобряване да не се прилага за тези електронни образователни ресурси, които вече са били оценени и одобрени като част от електронните варианти на учебниците, одобрени като „печатни издания с електронен вариант“.** **Предлагаме и нова формулировка, уреждаща принципната възможност за използване на електронни образователни ресурси в системата на предучилищното образование:**		

		„Чл. 151. (8) ***В училищното и предучилищното образование може да се използват и електронни образователни ресурси*****.“**		
		3. Принципно подкрепяме редакциите в чл. 153, ал. 1 – 3 от ЗПУО, с които се закрепва нормативно възможността учебниците да се създават и като самостоятелни „електронни издания“, каквито са всъщност дигитализираните високоинтерактивни учебници, които ние, издателствата, създаваме и разпространяваме към момента за своя сметка. Длъжни сме обаче да обърнем внимание на потенциалния риск от прекъсване и затруднения в учебния процес в случаите на спиране на електричеството, липса на интернет и други обстоятелства от техническо естество. Такъв риск е налице, ако образователната система разчита само на одобрени електронни учебници по учебен предмет. Риск за проблеми с достъпността и условия за неравнопоставеност е налице и в случаите на липса на интернет връзка в домакинствата на учениците. Напомняме, че по дефиниция учебникът е средство за самостоятелна подготовка на ученика, съгл. ЗПУО той е „…дидактическо средство, което е за самостоятелно учене на ученика и което подпомага цялостното му обучение по определен учебен предмет…“ **Предлагаме следното прецизиране на чл. 153, ал. 2 с цел избягване на двойно тълкуване:** **Чл. 153. (2) Печатните издания на учебниците може да бъдат предоставяни за ползване в училищното образование** ***заедно с техния*** **електронно четим формат.**	Приема се за сведение Не се приема	Предложената разпоредба Законопроекта не предполага двойно тълкуване
		4. Относно процедурата за оценяване и одобрение на проекти на познавателни книжки и учебници, закрепена в чл. 156 и сл., имаме следните бележки и предложения: **4.1.** Често сме обръщали внимание, че **предвиденият в чл. 156, ал. 2 от ЗПУО срок от 12 месеца за внасяне на проекти на познавателни книжки и учебници е обективно недостатъчен** за подготовката на висококачествени произведения, съответстващи както на държавния образователен стандарт, така и на съвременните	Не се приема	Практиката показа, че в определения минимален срок за изготвяне на проекти на познавателни книжки, учебници и учебни комплекти авторите/издателите изготвят и внасят необходимите документи в процедурите по оценяване и одобряване.

		добри практики в книгоиздателската индустрия. Интересен е например фактът, че при сегашната законова уредба се очаква за създаването на нов учебник с качествено съдържание (текст и извънтекстови елементи) да са достатъчни 12 месеца, като само за прегледа и оценяването на такъв проект са предвидени 6 месеца. Същевременно МОН декларира воля за „цялостна концептуална промяна в учебните програми“ (сръгл. *Концепция за промяна на учебните програми*), което на практика означава цялостна промяна и на съдържанието на учебниците като „ключови средства и подходи за постигане на качество в обучението“ (пак там). Подобна „системна промяна“ (пак там) ще изисква изцяло нови подходи и съдържание от вече утвърдените авторски екипи, а в много случаи – и сформиране и сработване на изцяло нови авторски екипи с цел качествена и ефективна реализация на промените. Екипът на МОН споделя в *Концепцията*, че „Всяка промяна в образователната система изисква продължителна и последователна работа.“ – същото важи и за промяната на учебниците. Пълноценният процес изисква значително време за нови методически похвати, научна, езикова и графична редакция, както и за ефективна координация между авторски екипи. Освен това визуалната част на учебното съдържание, както е добре известно, е все по-значима за съвременните ученици и също изисква сериозен времеви ресурс от наша страна. **С оглед на горното считаме за обосновано и наложително срокът по чл. 156, ал. 2 от ЗПУО да бъде удължен на минимум 24 месеца за нови процедури, с цел да се осигури възможност за създаване на качествено учебно съдържание в интерес на всички участници в образователния процес в страната. Впрочем такива са най-добрите европейски и световни практики.** **4.2.** С цел гарантиране на обективно и независимо оценяване на проектите на познавателни книжки, учебници и учебни комплекти и създаване на по-ясна законова делегация за бъдещата подзаконова	Не се приема Не се приема	Оценителите трябва да работят самостоятелно, обективно и независимо един от друг. Министърът на образованието и науката одобрява със свои заповеди проектите на познавателни книжки и учебници

		уредба предлагаме в чл. 157, ал. 2 думата **„оценители“ да се замени с „комисии от нечетен брой оценители“.** **4.3. Предвидената в чл. 158а, ал. 3 възможност по своя преценка министърът да прави предложения за корекции във внесените проекти на познавателни книжки и учебници следва да отпадне.** Така формулирана, разпоредбата отваря врата за субективизъм, политически и други конюнктурни опити за влияние върху учебното съдържание, което не би следвало да се допуска в една правова държава. Подобен подход не може да бъде подкрепен на принципно основание. Министърът има друга роля и функции – той трябва да гарантира обективно, независимо и най-вече експертно оценяване на учебниците с цел одобрение на качествено и разнообразно учебно съдържание. Той, както и минималният брой експерти в различните направления, научни области и предмети, е възможно да нямат нужната компетентност, и определено – представителност, а в някои случаи може да проявят пристрастност – политическа или друга, което противоречи на целта на процедурите. 4.4. Както посочихме, подкрепяме възможността за издаване на отделни книжни тела при частични промени в учебните програми, които да се разпространяват заедно с одобрените учебници. В същото време подобно решение следва да бъде конкретно комуникирано и съгласувано в партньорство с издателствата с оглед обективната възможност за неговата реализация – от гледна точка на качество и срок за изпълнението му в зависимост от количеството и качеството на планираните промени. **Ето защо предлагаме текстът на чл. 160, ал. 4 да се допълни с изречение 2: „Преди обявяване на процедурите за оценяване и одобряване по изр. 1 се провеждат задължителни консултации с авторите и издателите на одобрени познавателни книжки, учебници, учебни комплекти или учебни помагала.“** **4.5. Предлагаме, че с цел непрекъснато усъвършенстване и актуализация на съдържанието и качеството на изданията**	Приема се за сведение Приема се за сведение Не се приема	Изразена е подкрепа Условията и реда на процедурата се определя в подзаконов нормативен акт Авторите/издателите имат възможността да правят мотивирани предложения до министъра на образованието и науката за откриване на такава процедура.

		следва да се въведе възможност за извършване на промени в одобрените учебници и по инициатива на авторите или издателите. Това ще гарантира необходимата гъвкавост на модела. Във всички случаи авторите/издателите най-бързо и адекватно може да идентифицират нуждата от промени и да я обосноват. В условията на конкуренция те са най-пряко заинтересовани от бързи промени, които подобряват качеството на предлаганите учебници. Заложеният модел, при който издателите нямат инициатива да ги направят и се налага да се мине през една дълга и сложна процедура на одобрение, не отговаря на съвременните потребности с оглед на динамиката на реалния живот – обществените, икономическите, културните и технологичните трансформации. Известен на всички образователни експерти е и фактът, че в редица просперииращи образователни системи (с високи резултати в международното изследване PISA) дори не се прилага механизъм на формално оценяване и одобряване на учебно/образователно съдържание от страна на държавите/властите и техни органи (скандинавските страни, Естония и др.). Ето защо предлагаме на съответното систематично място и със съответната номерация да се включат и текстове със следното съдържание: *„(1) По инициатива на авторите или издателите може да се извършват промени, които са мотивирани.* *(2) Промените по ал. 1 се извършват от авторите или издателите след предварително писмено уведомяване на министъра на образованието и науката, което съдържа описание на необходимостта от промяна и на естеството на всяка отделна промяна.* *(3) В случай че в двуседмичен срок от уведомяването по ал. 2 министърът на образованието и науката не възрази писмено, се счита, че промяната е одобрена.* *(4) С възражението по ал. 3 министърът на образованието и науката изисква допълнителна информация относно заявената*		

		промяна, която авторите или издателите са длъжни да предоставят в едноседмичен срок. *(5) Ако информацията по ал. 4 не бъде предоставена или предоставената информация не е достатъчна, за да се прецени съответствието с държавните образователни стандарти, министърът на образованието и науката може да открие процедура по оценяване и одобряване на промяната.“*		
		5. Предлагаме, на законово ниво да се уреди въпрос, който неднократно е поставян от издателите на учебна литература – **финансирането от държавата на съответните познавателни книжки, учебници, учебни комплекти и учебни помагала за учителите, както и на разработените към тях методически материали за ползването им под формата на книги за учителя.** До момента със средства от бюджета се осигуряват познавателни книжки, учебници и учебни комплекти единствено за децата в подготвителните групи и за учениците. Доколкото за голяма част от учителите разходите за познавателни книжки, учебници и придружаващите ги книги за учителя са прекомерни, през годините по един или друг начин осигуряването на безплатни познавателни книжки, учебници и книги за учителя се превърна в очакван от учителите (възприеман дори като задължителен) ангажимент за издателствата. Това води до неоправдано натоварване на издателствата с допълнителни разходи, които през последните години се превръщат в сериозна тежест (тези разходи може да достигнат и до 10-15% от средствата, осигурени от държвата за осигуряване на учебно съдържание за безвъзмездно ползване). Като резултат издателствата са принудени или да търсят компенсиране на тези разходи през цените на други издания, и/или да се ограничат до осигуряване на учебници и книги само за част от учителите, което поставя останалите в неравноправно положение. Смятаме, че подобно положение е неприемливо както за издателствата, така и за МОН. Всеки учител, независимо в какво училище и в кой район на страната преподава, има право на достойни и нормални условия за упражняване на своя труд, включително на	Не се приема	Учебникът е за самостоятелна подготовка на ученика

		осигуряване на базовите инструменти за това („ключовите средства и подходи за постигане на качество на обучението – учебници, методи за преподаване“ съгласно Концепция за промяна на учебните програми на МОН). Предоставянето на ресурси за учителите за подкрепа при преподаването и оценяването на компетентности е и сред ключовите препоръки към България в последния доклад на ОИСР („Образование и умения в България“, публ. 17.06.2025 г.). Подкрепяме провежданите през последните години политики от страна на МОН за повишаване на авторитета и социалния статус на българския учител. И в този контекст смятаме, че най-логично е държавата да поеме своя ангажимент за осигуряване на познавателни книжки, учебници, учебни комплекти и учебни помагала за задължителните учебни предмети, както и книги за учителя за българските учители. В противен случай не може да се гарантира, че всички учители ще разполагат с нужните материали, които им позволяват да вършат качествено своята работа. Обръщаме внимание, че в редица държави съществуват добри практики на учителите да се осигуряват средства не просто за учебници, но и за допълнителна литература, посещение на образователни и културни събития и др. С тези аргументи предлагаме да се създаде нова ал. 3 на чл. 164 със следното съдържание: **„(3) При условия и по ред, определени от Министерския съвет, за всички учители се осигуряват за безвъзмездно ползване съответните познавателни книжки, учебници, учебни комплекти за учебните предмети по чл. 154, т.1, 3 и 5 и учебни помагала по чл. 151, ал. 5, т. 2 за съответната група/клас, както и съответните книги за учителя, разработени към тях.“**		
		6. Подкрепяме принципната необходимост от реформиране на системата за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, като в същото време считаме, че предложените изменения в тази част са недостатъчно ясни и противоречиви. Тук правим следните бележки и предложения:	Не се приема	По т. 6.1. Планирането на дейностите за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти на институционално ниво не противоречи на приоритетите в

		6.1. Законопроектът предвижда да се утвърждават ежегодно национални и регионални приоритети за квалификация на педагогическите специалисти. В същото време е записано, че повишаването на квалификацията на педагогическия специалист се планира в съответствие с институционалните приоритети и въз основа на индивидуалните му потребности. Не става ясно за какво служат тогава националните и регионалните приоритети. Ако това са приоритетите, по които държавата, регионалните и местните власти организират различни обучения на педагогическите специалисти, не става ясно как ще бъде ангажирано участието на педагогическите специалисти, особено ако това се разминава с институционалните приоритети и индивидуалните нужди. Друг практически въпрос е как ще бъде осъществен синхронът и дали ще бъде отчетено нужното технологично време за регистрация на програми за повишаване на квалификацията, когато се въвеждат изцяло нови приоритети, по които към момента няма налични регистрирани програми. 6.2. Изключително бланкетно е уредена т.нар. рейтингова система на програмите за обучение. Законът би следвало да уреди основните елементи на една такава система, а не да остави толкова голяма свобода на нормотворeца на подзаконово ниво. Ако рейтингът ще се получава единствено на базата на споменатата в чл. 244а „обратна връзка от участниците“, това би могло да бъде крайно непредставително, ако твърде малък брой участници изпратят такава, което е напълно реалистично очакване. Предвидената възможност на рейтинга на програма да се отразяват резултатите от осъществен мониторинг, сред които основа роля има „непостигането на целите на програмите“, също е твърде общо и широко уредена, което може да доведе до нормативен и административен произвол. 6.3. Неясно е посоченото в чл. 232, ал. 1, т. 8 задължение при регистрацията на обучителни програми да се внесе система за оценяване на резултатите от обучението. Добра практика е след всяко обучение участниците да попълват анкети за удовлетвореност,		системата на предучилищното и училищното образование, още повече, че ЗИД на ЗПУО регламентира, че държавата създава условия за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти съобразно националните, регионалните и институционалните приоритети за квалификация. Приоритетните тематични области за квалификация се предвижда да бъдат определени въз основа на анализ на данни за потребностите на системата на предучилищното и училищното образование за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти и в този смисъл ще бъдат задължителни за системата на предучилищното и училищното образование. По т. 6.2. Гъвкавата уредба на рейтинговата система на програмите за обучение в подзаконов нормативен акт е уместна и целесъобразна, тъй като позволява своевременна адаптация спрямо динамичните потребности на системата на образованието и осигурява достатъчна оперативна възможност за усъвършенстване на методиката за оценка. Заложената в закона концепция за използване на обратната връзка от участниците

		но доколкото те няма как да бъдат задължителни за участниците, не би следвало да им се придава някакво правновалидно значение.		като елемент от рейтинга съответства на съвременните практики за оценяване на ефективността на обученията и ангажира участниците като активна страна в процеса. Освен това, възможността резултатите от мониторинг, включително непостигането на целите на програмите, да се отразят върху рейтинга, осигурява механизъм за реална отговорност на доставчиците на обучения и стимулира повишаване на качеството. Подробното регламентиране на тези елементи в закон би било непропорционално и би затруднило гъвкавото управление на системата. Именно чрез подзаконовата уредба може да се гарантира необходимата конкретизация и превенция срещу административен произвол, при наличието на ясни критерии и прозрачни процедури. По т. 6.3 Изискването за представяне на система за оценяване на резултатите от обучението при регистрация на обучителни програми е напълно обосновано и необходимо условие за гарантиране на качеството и ефективността на програмите. Макар попълването на анкети за удовлетвореност от участниците да не може да бъде правно задължено,

				тяхното събиране и анализ предоставят ценна обратна връзка, която в съвкупност с други индикатори (напр. постигане на целите, последващо повишаване на професионалната компетентност, резултати от мониторинг) може да формира надеждна и многоизмерна картина на въздействието на обучението.
		7. По отношение на предложението за въвеждане на нов учебен предмет „Добродетели и религия“, извън принципното съмнение за възможността чрез нарочен предмет да бъде постигната амбициозната цел за „силен акцент върху възпитанието като част от образованието“ и рисковете, които подобно решение крие (разделяне на децата по чувствителен признак, логистични и организационни трудности в училище, липсата на квалифицирани педагози по тези сложни теми и т.н.), бихме искали да подчертаем следното: Законопроектът не посочва учебната година, от която този предмет се въвежда в българските училища. Това означава, че в съответствие с общите правила за действие на нормативните актове веднага след приемането на закона би следвало този предмет да влезе в задължителните учебни часове. Как би се случило това при липсата на готовност – утвърдени програми, разработени учебници, квалифицирани учители и т.н., е отворен въпрос. Считаме, че би било неправилно учебният предмет да бъде въведен, без да има разработени качествени учебници и методически материали, които да ориентират и подпомагат учителите, преподаващи този предмет. Рискът от използването на непроверени произволни материали е съществен и реализирането му на практика може да компрометира силно учебния процес по този предмет още при въвеждането му.	Не се приема	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или

		В този контекст е важно да отбележим, че при относително оптимистичнен сценарий за приемане на закона, утвърждаване на учебни програми и откриване на процедури за одобрение на учебници по предмета „Добродетели и религия“ до края на 2025 г., ще бъде възможно осигуряването на учебници по този предмет най-рано за учебната 2027/2028 г., като се има предвид действащото законодателство, свързано с оценяване, одобрение и разпространение на учебниците. Във всички случаи настояването ни е това да става поетапно, като се започне от 1. клас, а не едновременно за всички класове, за да се гарантира нужното време за изработването на качествени учебници и придружаващите ги методически материали. Вярваме, че изложените по-горе съображения и аргументи, изразени и подкрепени от голямата част от издателствата на учебници и учебна литература в страната, ще бъдат взети предвид при формулиране на окончателните текстове от законопроекта за изменение и допълнение на ЗПУО. В продължение на неведнъж изразеното от нас, още веднъж потвърждаваме готовност, макар и на този етап, за провеждане на открит диалог с участието на всички заинтересовани страни – МОН, издателства, автори, представители на учителите, родителски организации и други – с цел намиране на балансирани решения в общ интерес. Вярваме също, че само по този начин ще бъде отчетен и защитен обществения интерес в този толкова значим сектор, което ще бъде предпоставка и за успешно провеждане на оценката на въздействието на законопроект, въплътил вижданията и становищата на лицата, за които е предназначен.		религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители. Държавният образователен стандарт ще определи класовете, в които ще се изучава предметът, и влизането му в сила.
579.	Милен Янков milenyankov190381@gmail.com 20 юни 2025 г. в 20:43:35 Електронна поща	Прием на ученици Мотиви за прием на ученици в математически гимназии без изпит след 7. клас (приети след 4. клас):	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		Учениците, които са приети в математически гимназии след 4. клас, преминават през многокомпонентна и конкурентна селекция, която надхвърля обичайните изисквания за възрастта им. Оценката им се базира на: Отлично представяне на три математически състезания с висока трудност; Участие и резултати от училищния кръг на олимпиадата по математика; Национално външно оценяване (НВО) след 4. клас; Успех по математика и общ успех от началния етап. Общо шест отделни критерия се използват за прецизна оценка на знанията, логическото мислене и потенциала на децата. Задачите на състезанията са със значителна сложност и извън задължителната учебна програма, което още веднъж потвърждава високото ниво на подготовка. Предвид строгата и обективна процедура на прием след 4. клас, е логично и оправдано тези ученици да продължат образованието си в същата гимназия и след 7. клас без нов приемен изпит. Те вече са доказали своите способности и мотивация за профилирано обучение по математика.		
580.	Д-р Георги Няголов gniagolov@nbu.bg 21 юни 2025 г. в 10:04:08 Електронна поща И	Становище относно ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Въпреки, че темата за абсурдното въвеждане на задължителен предмет „Добродетели и религии“ съвсем заслужено излезе на преден план, законопроектът съдържа още много проблемни области. Най-съществения проблем е, че той не адресира основното предизвикателство пред българското предучилищно и училищно образование – неспособността му да дефинира и гарантира		Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите

	Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 94-4020/23.06.2025 г.	качеството на образованието. Наред с това се открояват доста тревожни индикации за опит за авторитаризация на предучилищното и училищното образование – създават се условия учителите, директорите и началниците на регионалните управления на образованието да се освобождават по-лесно, но не на базата на ясни правила за отчетност, и без възможности чрез подкрепа да подобрят работата си; на децата и учениците да се налагат по-лесно санкции без да има задължение успоредно с това да се предотвратява дисруптивното поведение и да се осигурява текуща подкрепа; ограничават се правомощията на обществените съвети. Има и няколко по-скоро положителни предложения – въвеждат се дефиниции и общи правила за ранно детско развитие, езикова подкрепа, образователна интеграция и десегрегация. Разбира се, дяволът е в детайлите и успехът на тези политики зависи изцяло от тяхното качество, т.е. от прецизирането на всички правила, вкл. на подзаконово ниво, професионалното изработване на инструменти, професионалната квалификация на хората, които ще ги прилагат и т.н. Тревога буди и очевидното неразбиране на съвременната педагогическа теория, както и по-конкретно определени понятия, напр. „равен достъп“, „благополучие“, „качествено образование“, „социално-емоционални умения“, „ценности“, „нагласи“, „отношения“, „добродетели“, които законът следва да изясни и свърже логически във функционална система от правила. Това неразбиране води до погрешно структуриране на правилата, които на свой ред объркват действителните процеси в областта на предучилищното и училищното образование. В този му вид ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. съдържа множество необмислени и недобре формулирани текстове, които не само не предлагат решение на важните проблеми в държавното ПУО, но вероятно ще създадат нови такива. Затова предлагам да се осигурят време и условия за по-задълбочено Народното събрание. По конкретно: 1. Промени в принципите на системата на предучилищното и училищното образование	Приема се за сведение	компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		§ 1, § 141 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. В сега действащата версия на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) фразата „равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и всеки ученик“ присъства като един от много принципи на предучилищното и училищното образование (ПУО). Всъщност тук е формулирана кратко основната цел на ПУО. Всички други разпоредби в закона би следвало да бъдат подчинени на тази цел, и затова тя трябва да се развие и изясни. Сега действащата редакция не обяснява какво означава „равен достъп“ и „качествено образование“. Съдържа и известна тавтология, защото приобщаването е част от осигуряването на равен достъп, както и от самото качествено образование. Предложената в Закона за изменения и допълнение (ЗИД) от 23 май 2025 г. редакция не само не изяснява нищо, но внася допълнителен хаос като без разбиране се въвежда и понятието „благополучие“. Неговата дефиниция в § 1 от Допълнителните разпоредби вече граничи с абсурда, защото се оказва, че основен принцип на ПУО, от една страна, е да реализира потенциала, развива заложбите и способностите на педагогическите специалисти, и от друга – да помага на децата и учениците да устояват на ежедневните стресови ситуации. Каква би следвало да е логиката? Държавното ПУО съществува, за да гарантира равен достъп до качествено образование на всяко дете и всеки ученик. Равният достъп е предоставянето на равни възможности за прием и участие в системата на ПУО, достъпна, безопасна и стимулираща физическа среда, приобщаващо образование според индивидуалните нужди на децата и учениците, и образователна интеграция. Качественото образование създава оптимални условия за здравословен начин на живот, личностно развитие и професионална квалификация според нуждите на съвременното общество. Тези оптимални условия се описват и отчитат като равновесие между осигуряване на благополучието на децата и учениците и развиване на техните компетентности. Благополучието на децата и учениците е тяхното физическо и		Законопроектът се придържа към общоприети на европейско равнище определения

		психическо състояние, както и положение в обществото, по време на обучението, които способстват за оптимално развиване на техния телесен, емоционален, когнитивен и духовен потенциал, и ги подготвят за пълноценен и удовлетворяващ живот в съвременното общество. Предвид мултиетническия и мултикултурен характер на българското общество е правилно благополучието също да включва съхраняването на етнокултурната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства и етнокултурните общности. Компетентностите са комплексни образователни цели, съответстващи на нуждите на съвременното общество, които съчетават знания, умения и нагласи. Те се групират и се описват подробно в рамки според вида образование – предучилищно и училищно, както и според видовете училищна подготовка – общообразователна, профилирана, специализирана и професионална. Предлагам: Вместо посочените по-горе предложения за изменение и допълнение на ЗПУО предлагам в ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. да влязат следните текстове: В чл. 5 се създават следните нови алинеи: „(2) Държавата гарантира постигане на целите по ал. 1 чрез провеждане на политики за осигуряване на равен достъп до качествено образование за всяко дете и всеки ученик. (3) Равният достъп е предоставянето на равни възможности за прием и участие в системата на училищното и предучилищното образование, достъпна, безопасна и стимулираща физическа среда, приобщаващо образование според индивидуалните нужди на децата и учениците, и образователна интеграция. (4) Качественото образование е образование, което създава оптимални условия за здравословен начин на живот, личностно развитие и професионална квалификация според нуждите на съвременното общество. Тези оптимални условия се описват и отчитат като равновесие между осигуряването на благополучието на децата и учениците, и развиването на техните компетентности.		

		(5) Благополучието на децата и учениците е тяхното физическо и психическо състояние, както и положение в обществото, които способстват за оптимално развиване на техния телесен, емоционален, когнитивен и духовен потенциал, и ги подготвят за пълноценен и удовлетворяващ живот в съвременното общество. Благополучието също включва съхраняването на етнокултурната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства и етнокултурните общности. (6) Компетентностите са комплексни образователни цели, съответстващи на нуждите на съвременното общество, които съчетават знания, умения и нагласи. Те се групират и конкретизират в рамки според вида образование – предучилищно и училищно, както и според видовете училищна подготовка – общообразователна, профилирана, специализирана и професионална.“ Досегашната алинея 2 става съответно алинея 7.		
		2. Липсваща дефиниция за качествено образование и правила за неговото гарантиране Както вече стана ясно от горната точка, законът трябва да съдържа ясна дефиниция за това какво представлява качественото образование, а цялата архитектура от правила, регулиращи ПУО, следва логически да се фокусира в постигането именно на тази цел. Знаем от редица международни изследвания, които се правят през годините, както и от специален одит на Сметната палата, публикуван през 2024 г., че основният проблем на държавното ПУО у нас е, неспособността му да предоставя качествено образование в системен план. Затова е необяснимо как точно този проблем може да убегне на предложилите ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Дори да приемем, че законът съдържа адекватна дефиниция за качествено образование, като предложената по-горе, това не е достатъчно, за да може то да се предоставя от системата на ПУО. Трябва да се осигурят правила, които да гарантират това. Към момента системата на ПУО е свръхрегулирана, но това не води до качество – а до бумащина, формализъм и прехвърляне на	Приема се за сведение	Предложенията не засягат тестове от ЗПУО, предложени за обществено обсъждане.

		отговорността за качеството на образованието върху самите деца и ученици, както и върху техните семейства. Същевременно системата на ПУО вече почти 10 години функционира без държавен образователен стандарт (ДОС) за управление на качеството, който иначе е предвиден в архитектурата на ЗПУО от 2015 г. За да може едновременно да се излезе от културата на формализма и да започне да се гарантира качеството, е необходимо най-накрая тази архитектура от правила да се завърши, да се координират съответните нормативни актове и техните разпоредби, професионално да се създадат необходимите инструменти, като целта на това усилие е, от една страна, да се увеличи автономията на преподаване и управление на институциите, докато от друга – се ограничат възможностите за произвол и се засили отчетността на работещите в системата. Това следва да се постигне чрез изграждане на система от проверки и баланси, фокусирани върху качественото образование. По-конкретно, на законово и подзаконово ниво трябва да се изяснят правилата за равен достъп и как се проверява тяхното изпълнение; да се допълнят нови правила за това какво представлява благополучието на децата и учениците, и как се отчита то; да се прецизират конкретните цели (очаквани резултати) за развиването на компетентности на съответните етапи на задължително образование, както и как се оценяват постиженията на учениците спрямо тях. Данните, които се произвеждат от образованието, трябва да се събират, структурират и анализират професионално, в единна информационна система; трябва да се осигури тяхното окрупняване и анонимизиране, така че да бъдат отворени за обществен контрол. Трябва да има ясни правила и критерии за самооценяване на институциите на базата на всичките тези данни, както и надеждни процедури за инспектиране на училищата, съответстващи на правилата и критериите за самооценяване. На база на самооценяването и инспектирането пък трябва да има ясна процедура за атестиране (добре, нека да използваме по-неадекватния термин „оценка на труда“) на учителите от директорите, и на		

		директорите от атестиращи органи, в които балансирано са представени заинтересованите от училищното образование страни, вкл. родители и ученици. Накрая, трябва да има ясни правила за това какви са последствията от атестирането, свързани със заплащането, финансирането на институциите, получаване на подкрепа, и при определени условия също – налагане на санкции. Предлагам: Първата стъпка от този процес е изменение и допълнение на глава петнайсета от ЗПУО „Управление на качеството“. Именно там трябва да се координира действието на практически всички системи от правила в областта на ПУО. Втората стъпка следва да бъде – с тази логическа структура да се координират всички останали правила на законово и подзаконово ниво, както и да професионално да се координират и/или изработят необходимите инструменти, напр. учебни програми, планове, инструменти за обобщаващо оценяване, информационен капацитет, рамки за самооценка, правила за инспектиране, и т.н. Третата стъпка, когато се установи, че всичко това работи и резултатът от тези действия е подобряване на качеството на образованието в системен план – може да се мисли за координация между този механизъм за гарантиране на качеството и модела на финансиране на институциите. Предлагам в ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. да влязат следните текстове: 1. Действащият сега чл. 271 се изменя така: „(1) Управлението на качеството по смисъла на чл. 5 е непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейностите, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детските градини и училищата. (2) Анализирането, планирането, изпълнението на дейностите и внасянето на подобрения в работата на яслите, детските градини и училищата се извършват при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите.		

		(3) Държавата гарантира качеството посредством следния механизъм от взаимосвързани процеси и отговорности: 1. Съгласно разпоредбите на чл. 5 основните цели на българското образование се дефинират с понятията благополучие и компетентности. Минимални изисквания за постигането на благополучие на учениците в институциите от системата на предучилищното и училищното образование, се определят в държавния стандарт за управление на качеството и държавния стандарт за инспектиране на детските градини и училищата. Компетентностите се групират в категории, актуализират се периодически, задават се минимални изисквания за тяхното развиване, формулират се показатели и методи за отчитане и оценяване на резултатите от обучението по тях. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката. 2. Показателите и методите за отчитане и оценяване на резултатите от обучението по съответните компетентности, по етапи и степени на образование, формулирани в съответните държавни образователни стандарти, са в основата на инструментите за национално външно оценяване и държавните зрелостни изпити. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката. 3. Информацията в системата на предучилищното и училищното образование се събира, обработва, съхранява и използва чрез Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО) според принципа на минимална административна тежест спрямо максимална функционалност и оперативна свързаност. НЕИСПУО осигурява максимален публичен достъп до информация, при спазване на Закона за защита на личните данни, с цел ефективен граждански контрол върху качеството на предучилищното и училищното образование. Правилата за събиране, обработване, съхраняване и използване на информацията в системата на предучилищното и училищното образование се определят в държавния стандарт за информацията и документите за системата на		

		предучилищното и училищното образование. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката. 4. Резултатите от труда на учителите и другите педагогически специалисти се оценяват съгласно сроковете, процедурите и изискванията на държавния образователен стандарт за статута и развитието на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, и при условията на чл. 228. Основни показатели при оценяването са обективни данни, които могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО. Отговорност за това носи директорът на институцията. 5. Резултатите от труда на директора се оценява съгласно сроковете, процедурите и изискванията на държавния образователен стандарт за статута и развитието на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, и при условията на чл. 228. Основни показатели при атестирането са обективни данни, които могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО, както и докладите от инспектирането на институцията. Отговорност за това носи регионалното управление на образованието. 6. Институциите в областта на предучилищното и училищното образование извършват вътрешна самооценка на качеството при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите. Отговорност за това носи директорът на институцията. 7. Институциите в областта на предучилищното и училищното образование се инспектират при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата. Основни показатели при инспектирането са обективни данни, които могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО. Основната функция на инспектирането е проверка на съответствието между подадената от институцията информация и действителните условия, процеси и нагласи, свързани с работата на институцията. Отговорност за това носи директорът на Националния инспекторат по образованието.		

		8. Регионалните управления на образованието осъществяват подкрепа на педагогическите специалисти, когато такава нужда е заявена от директора; на директора при установени дефицити в неговата работа, както и за изпълнение на насоките на Националния инспекторат по образованието. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката. (4) Самооценяването се извършва не по-рядко от веднъж на две години при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите, а инспектирането - при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата.“ 2. Действащият чл. 272 се допълва с фразата „съгласно държавния образователен стандарт за управление на качеството в институциите“: „Чл. 272. Самооценяването е насочено към изготвяне на вътрешна оценка на качеството на предоставяното образование чрез дейности, процедури и критерии, определени от детската градина или училището съгласно държавния образователен стандарт за управление на качеството в институциите.“		
		3. Въвеждане на задължителен предмет „Добродетели и религии“ § 2, § 25, § 31и др. ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. За въвеждането на новия задължителен учебен предмет от МОН е представена концепция. Нито предложените промени в ЗПУО, нито концепцията не изясняват как точно ще се вмести хорариумът на новия предмет в съществуващите учебни планове, какво точно ще отпадне, за да се направи място за него, как точно ще се организира изборът и обучението по трите варианта, кои учители ще го преподават и как ще се квалифицират те. Не става ясно и каква всъщност е добавената стойност на тази инициатива. Ако целта е в училище да се изучава религия, това е възможно и сега в специализираните духовни училища, както и във всички останали училища, само че незадължително. Обучението се провежда в рамките на избираем предмет с три варианта: „религия	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се

		(християнство-православие)“, „религия (ислям)“ и „религия (неконфесионално обучение)“. Ако целта е религиите да се изучават критично в техния исторически и философски контекст, това се случва и сега – в съществуващите хуманитарни учебни предмети – „човекът и обществото“, „български език и литература“, „родинознание“, „история и цивилизации“, „философия“, „гражданско образование“, „изобразително изкуство“, „музика“. Ако целта е да се развиват добродетели, положителни нагласи и ценности, това също присъства като образователна цел в съдържанието на училищното образование. Спецификата тук е, че тази образователна цел е хоризонтална, т.е. присъства в учебните програми на всички съществуващи предмети. Проблемът, изглежда, е, че не се изпълнявана практика. Всъщност е трудно да кажем със сигурност, защото българската образователна система не е създала инструменти и процедури, които да проверяват постигането на този тип цели. Това обаче е системен проблем, който не може да се реши с въвеждането на един задължителен учебен предмет. Нещо повече, Развиването на добродетели, нагласи и ценности във висока степен зависи от благополучието на учениците, т.е. физическото и психическото им състояние докато участват в образованието. Ключово влияние върху благополучието има не само какво се учи в даден час, а каква е културата на отношенията в училище – зачитат ли се достойнството и правата на учениците, могат ли да участват в определянето на правилата и тяхното прилагане, има ли доверие между участниците в образователния процес – ученици, учители и родители. Предлагам: Да се оттегли предложението за въвеждане на задължителен предмет „Добродетели и религии“ и вместо това усилията на МОН и обществото да се насочат към гарантиране на качеството на образованието в двете му свързани измерения – благополучие на децата и учениците и развиване на техните компетентности. Ключов аспект на последното е развиването на нагласи, т.е. развиване на		отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		ценности, предразположение и начин на мислене, които мотивират отношението, действието и реакциите на учениците.		
		4. Добавяне на понятието „социално-емоционални умения“ към целите на общообразователната подготовка § 26 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Несъмнено развиването на социално-емоционална компетентност, защото не е само въпрос на умения – успоредно с тях неизбежно се развиват също знания и нагласи, е ключова цел на всяка съвременна образователна система. Въпросът тук е доколко разбираме и доколко сме готови да започнем да изпълняваме тази цел. Ако я разбирахме правилно, щяхме да знаем, че тя вече е част от възприетата, поне формално, от българското ПУО европейска рамка от ключови компетентности за учене през целия живот от 2006 г.. Въпросният чл. 77 посочва развиването на тази компетентностна рамка като основна цел на общообразователната подготовка. Проблемът е, че на практика развиването на цялата компетентностна рамка от страна на българското ПУО остава само на хартия. Този проблем не може да бъде решен само като експлицираме определени елементи от рамката и ги записваме в закона. Решението минава през преосмисляне на цялата система от правила, гарантиращи развиването на компетентности – ключови компетентности за учене през целия живот чрез общообразователната подготовка, и професионални, специализирани, профилирани компетентности – чрез другите видове подготовка. Предлагам: Да се прецизират правилата на целия раздел „Училищна подготовка – същност и съдържание“ така, че да се гарантира развиването на компетентности. Същото така може да се използва случая, че след като така или иначе се налага преосмисляне на цялата структура от правила – от закона до учебните програми, може да се актуализира и самият списък от ключови компетентности за учене през целия живот с новата му версия от 2018 г. Чл. 75 и чл. 77 се изменят по следния начин:	Приема се за сведение	ЗПУО препраща към Рамката за ключовите компетентности, която определя съдържанието на понятията „знания“, „умения“ и „нагласи“. Предложените за изменения текстове не са обект на общественото обсъждане.

		„Чл. 75. (1) Училищната подготовка цели развиването на компетентности, необходими за пълноценното функциониране на всеки гражданин както на пазара на труда, така и в условията на съвременното общество. Компетентностите представляват съчетания от знания, умения и нагласи: 1. Знанията са съставени от фактите, данните, понятията, представите и теориите, които са вече утвърдени и подпомагат разбирането на определена област или предмет. 2. Уменията са способността за разсъждение и използване на съществуващите знания, за постигне на дадени резултати. 3. Нагласите представляват ценностите, предразположението и начина на мислене, които мотивират отношението, действието и реакциите в дадена ситуация. (2) Според съдържанието си училищната подготовка е общообразователна, разширена, профилирана, професионална и допълнителна. В специализираните училища се осигурява и придобиването на специализирана подготовка. (3) На всеки от тези видове подготовка съответства компетентностна рамка, която задава необходимите изисквания за успешното преминаване на ученика във всеки следващ клас, етап и/или степен на образование. (4) Училищната подготовка се придобива чрез обучение по учебни предмети или модули, а допълнителната подготовка - и чрез обучение или дейности в други форми. … Чл. 77. (1) Общообразователната подготовка цели развиването на следните ключови компетентности: 1. езикова грамотност; 2. многоезикова компетентност; 3. математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството; 4. цифрова компетентност; 5. личностна компетентност, социална компетентност и компетентност за придобиване на умения за учене;		

		6. гражданска компетентност; 7. предприемаческа компетентност; 8. компетентност за културна осведоменост и изява. (2) Общообразователната подготовка се придобива чрез изучаването на общообразователни учебни предмети. (3) Компетентностната рамка за общообразователна подготовка се определя с държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка.“		
		5. Промени в оценяването на резултатите от обучението на учениците § 47, § 48, § 49, § 50 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Основният проблем тук е, че предложените промени само имитират промяна на действащите правила за оценяване в посока на гарантиране на качеството на образованието и развиването на компетентности. Оценяването обаче е основен елемент от тази система, и не просто не помага, но е системно неглижиран и се е изродил в препятствие пред постигането на тези цели. Ако ще се стремим към регулации, способни да гарантират качеството на образованието, по отношение на оценяването трябва да се направят следните промени: Ако основна цел на обучението е развиването на компетентности, то оценяването трябва да отчита именно това, а не нещо друго. То трябва да е свързано пряко със съответната компетентностна рамка, която оценява, както и със съответните изисквания за успешното преминаване на ученика в следващ клас, етап и/или степен на образование, които тя задава. Да се разграничат професионално три вида оценяване по отношение на тяхната цел и функция: диагностично, формиращо и обобщаващо. Диагностичното оценяване служи за установяване на степента на развиване на определен набор от компетентности към даден момент. То може да се използва за различни цели – от определяне на адекватната форма на подкрепа до получаване на достъп до определени видове училища. В този смисъл ключово за този вид оценяване е то да бъде максимално обективно, справедливо, да се	Приема се за сведение Не се приема	Предложенията имат отношение към държавния образователен стандарт за оценяване на резултатите от обучението на учениците. Нормативната уредба не използва понятието „компетентностна рамка“. Съдейки по описанието, това са очакваните резултати под формата на компетентности. Смесват се видове оценяване по цел и по функция

		прилага почтено, да дава възможност за проследимост, методологията му да бъде достъпна за всеки – и на тази база да печели доверието на членовете на училищната общност и обществото като цяло. Формиращото оценяване е част от процеса на обучение. То също служи за установяване на степента на развиване на определен набор от компетентности към даден момент, но ключовото тук е способността му да даде качествена обратна връзка на обучаемите. Тази обратна връзка трябва ясно да показва какви знания, умения и нагласи се очаква да развие ученикът към съответния момент, какво на практика е развил и какво е необходимо да направи за да покрие необходимите изисквания. Формиращото оценяване може да се използва също за проверка и даване на качествена обратна връзка за педагогически цели, които адресират индивидуални потребности на ученика. Обобщаващото оценяване се прилага в края на даден период или етап на образование, за да установи степента на развиване на определен набор от компетентности към този момент с цел да се отчете доколко са постигнати образователните цели в системен план. Обобщаващото оценяване следва да оценява цялата компетентностна рамка – не само дадена компетентност или даден предмет. Тъй като е инструмент за отчетност не само пред системата, но и пред обществото – то също трябва да бъде максимално обективно. Методологията му, както и анонимизираните резултати от него следва да бъдат отворени за обществен контрол. Трябва да се прилага универсално и дизайнът му да бъде стандартизиран, така че да може данните, които произвежда, да се структурират, сравняват и анализират ефективно. Крайно време е, на база на горното разбиране, да преустановим дублирането във функциите на националните външни оценявания (НВО). Те са замислени като форми на обобщаващо оценяване с основна цел да отчитат доколко в системен план ПУО изпълнява образователните си цели към края на съответните етапи на образование. Използването им едновременно с това като изпити за		

		кандидатстване, които имат важно значение за живота и развитието на учениците, мотивира сериозна извънучилищна подготовка, и обезсмисля основната им функция. Това води до изкуствено завишаване на резултатите, което не се дължи на образованието в училище, както и до сегрегация между учениците, чиито родители могат да си позволят да плащат за частни уроци, и тези, чиито родители не могат да им осигурят това. Крайно време е да се преодолее ненаучното недоразумение, че при оценяването количественият показател е число, а качественият – дума („слаб“, „среден“ и т.н.). Количественият показател може да е число, но качественият показател може да бъде само подробна информация (текст), която посочва или обяснява критериите, според които е извършено оценяването, какво точно е отчел оценяващия, на база на какви доказателства, каква преценка и какви заключения е направил оценяващия за напредъка на оценявания, какви препоръки отправя той към него. Не на последно място, предложените промени в ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. съдържат и две особено вредни разпоредби: 1. „Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения.“ Тук всъщност се създава възможност за оценяване на поведението и дисциплината на учениците чрез всяка оценка, която се поставя в училище. Вероятно това е целта на умишлено обтекаемата, иначе нищо-не-значеща формулировка „социално-поведенчески умения“. Тук е важно да се има предвид, че от научно-педагогическа гледна точка оценката за дисциплина е абсолютен нон-сенс. Ако наистина искаме да подобрим ангажираността на децата и учениците в училище, адекватният начин да постигнем това е да подобрим качеството на образованието, т.е. тяхното благополучие и развиваните от тях компетентности. 2. „Оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния	Приема се за сведение Приема се за сведение	Коментарите не се отнасят към текстове, предложени за обществено обсъждане. По т. 1 – Законопроектът не предвижда оценка на поведението и дисциплината. По т. 2 - Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или

		изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни.“ Не е редно който и да било административен акт в областта на образованието да не подлежи на ревизия и корекция при грешка или доказана несправедливост. Предлагам: Последните две разпоредби да отпаднат от ЗИД за ЗПУО от 23 май 2025 г. В раздел VII „Оценяване на резултатите от обучението на учениците“ да се направят следните изменения: „Чл. 117. (1) Оценяването отчита степента на развиване на компетентностите и компетентностните рамки, определени за различните видове подготовка. (2) Основните цели на оценяването са: 1. диагностична – оценяването служи за установяване на степента на развиване на определена компетентност или набор от компетентности към даден момент, трябва да бъде максимално	Не се приема	университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите. Не е коректно да се говори, че оценяването отчита степента на развиване на компетентностите рамки. Предложенията за включване на определения за оценяването като „максимално обективно, справедливо, … почтено“ имат отношение към принципите, а не към целите на диагностичната функция нта оценяването

		обективно, справедливо, да се прилага почтено, да дава възможност за проследимост, методологията му да бъде публично достъпна; 2. формираща – оценяването е част от процеса на обучение, служи за установяване на степента на развиване на определена компетентност или набор от компетентности към даден момент, предоставя качествена обратна връзка на учениците, която ясно да показва какъв е техният напредък спрямо очакваните резултати, и какво следва да предприемат, за да постигнат дадени резултати, вкл. според собствените си индивидуални образователни потребности; 2.3. обобщаваща – оценяването се използва в края на даден период или етап на образование, за да установи степента на развиване на определен набор от компетентности към този момент с цел да се отчете доколко са постигнати образователните цели в системен план, то оценява цялата компетентностна рамка, прилага се универсално и стандартизирано, методологията и анонимизираните резултати от него подлежат на обществен контрол. (3) Оценяване се извършва: 1. в процеса на обучение; 2. в края на клас или на етап от степен на образование; 3. при завършване на степен на образование. … Чл. 119. (1) В зависимост от оценяващия оценяването може да е: 1. вътрешно - когато оценката се поставя от обучаващия учител; 2. външно - когато оценката се поставя от комисия или от лице, различно от обучаващия учител. (2) В зависимост от организацията и обхвата си оценяването в процеса на училищното обучение може да е: 1. национално - обхваща ученици от един клас в цялата страна; 2. регионално - обхваща ученици от един клас в рамките на една или няколко области; 3. училищно - обхваща ученици от един клас в рамките на отделно училище; 4. групово - обхваща част или всички ученици от една или повече паралелки;		

		5. индивидуално - за отделен ученик. (3) В края на IV, VII и X клас се провежда национално външно оценяване, което се прилага с обобщаваща цел и служи единствено за установяване степента на постигане на компетентностите за съответния етап, определени с държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка. (4) Министерството на образованието и науката въвежда механизъм за публичност, прозрачност и ежегоден анализ на резултатите от националните външни оценявания, който се използва за разработване на политики и мерки за гарантиране на устойчиво повишаване на качеството на образованието. (5) Форматът на националното външно оценяване по ал. 3, учебните предмети, по които то се извършва, както и условията и редът за организацията и провеждането му се определят с държавния образователен стандарт за оценяването на резултатите от обучението на учениците. Чл. 120. (1) Оценките, които може да се поставят, са "отличен (6)", "много добър (5)", "добър (4)", "среден (3)", "слаб (2)". (2) Оценката съдържа качествен и количествен показател. Количественият показател представлява число и/или дума. Качественият показател съдържа информация за това по какъв начин е извършено оценяването, какво точно е отчело, на база на какви доказателства, какви заключения и препоръки следват от него. (3) В случаите когато количественият показател не се определя като цяло число, качественият показател се определя при условията на държавния образователен стандарт за оценяването на резултатите от обучението на учениците. (4) Когато се използват други количествени показатели, те се приравняват към оценките по ал. 2. (5) Оценките от националното външно оценяване в края на VII и в края на X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация може да се изразяват само с количествени показатели - в брой точки, без да се приравняват към оценките по ал. 2.		

		(6) На учениците от I до III клас включително не се поставят количествени оценки. (7) На учениците със специални образователни потребности, които се обучават по индивидуална учебна програма, се поставят оценки само с качествен показател.“ Алинея 8 се отменя.		
		6. Въвеждане на правила за езикова подкрепа за децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен за ефективно усвояване на компетентностите, заложени в държавните образователни стандарти за предучилищно образование и за общообразователна подготовка § 7 и др. ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Предложените правила за предоставяне на езикова подкрепа изглеждат разумни, но трябва да се имат предвид две неща: Първо, ефективността на тази мярка зависи изцяло от качеството на предоставената подкрепа, т.е. от квалификацията на педагогическите специалисти, които ще я предоставят, както и от организацията на занятията и ефективността на инструментите – диагностични тестове, системи за обучение, методи, педагогически подходи и др. Второ, във връзка с предоставянето на езикова подкрепа се въвежда възможността за повтаряне (един път) на подготвителен езиков клас и първи клас за учениците, които не са усвоили съответните компетентности, свързани с българския книжовен език. Предвид горното смятам, че не бива да се наказват учениците без да е установено дали подкрепата и обучението, които получават, действително съответстват на техните нужди. Предлагам: Да се направи следното допълнение: В чл. 124 се създава нова ал. 5: „(5) Случаите на повтаряне на класа, предвидени в чл. 123, ал. 3 и чл. 124, ал. 1, задължително се докладват на началника на съответното регионално управление на образованието и задействат автоматична проверка на това дали предоставената езиковата подкрепа или	Приема се за сведение	Повтарянето на класа не се свързва с „наказание“, а с невъзможност ученикът да усвоява ефективно компетентности поради невладеене на български език. Предложението води до допълнителна административна тежест в системата

		обучението по учебен предмет Български език и литература в съответната институция, като квалификация на педагогическите специалисти и като качество на използваните методи и подходи, съответства на нуждите на учениците. Подробна информация за резултатите от тези проверки се оповестява публично.“		
		7. Създаване на Национален център за кариерно ориентиране § 19 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Предложението е да се създаде ново звено на държавна издръжка, което да координира процесите по кариерно ориентиране на учениците в центровете за подкрепа за личностно развитие и училищата. Не става ясно, нито какво налага създаването на още едно административно звено, нито защо по отношение на кариерното ориентиране трябва да се възприеме централизиран подход. На първо място, преди да се увеличава администрацията, трябва да се оцени ефективността на работата на центровете за подкрепа за личностно развитие и общата подкрепа за личностно развитие в училищата – не само във връзка с кариерното ориентиране, но във всички дейности предвидени от закона. На второ място, по-логично изглежда дейностите, свързани с кариерното ориентиране да бъдат децентрализирани, тъй като те изискват основно взаимодействие с работодатели на местно ниво. При всички положения това трябва да става в условия на повишена прозрачност и отчетност. Предлагам: Да не се създава нова администрация без предварителна оценка на нуждата от нея. Повече усилия да бъдат насочени към осигуряване на прозрачност и отчетност на работата на вече съществуващите структури, осигуряващи кариерно ориентиране.		Практиката показва неравномерност в обхвата и качеството на услугите – предимно на общинско ниво, но не и на областно, тъй като кариерните консултанти към момента са назначени в центрове за подкрепа за личностно развитие, а те са общински институции, както и липса на единна методическа и организационна рамка на извършваното от кариерните консултанти кариерно ориентиране на учениците. С предложения Национален център за кариерно ориентиране се цели именно да се преодолеят тези недостатъци чрез създаване на единна структура с национален обхват, за да се даде възможност за ефективно прилагане на държавната политика в областта на кариерното ориентиране и консултиране като се обединят ресурсите и експертизата и се оптимизират административните и финансовите параметри. Така ще се постигне по-високо качество и по-добро териториално покритие на кариерните услуги от кариерни консултанти във всяка област.

		8. В случай на извънредни или непредвидени обстоятелства кметът на общината да не може да определя учебни дни за неучебни – това да може да се прави само от министъра § 38 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Тази разпоредба е политически конюнктурно мотивирана и представлява ненужна централизация на властта и авторитаризация на образованието. Предлагам: Предложените промени да отпаднат.	Не се приема	Практиката показва, че кметовете на общини тълкуват твърде разширително това свое правомощие. Често използването на разпоредбата и позоваването на извънредни и непредвидени обстоятелства е на база несъществуващи такива, а се основава на усмотрението на кмета, което противоречи на целите на предвидената хипотеза и крие риск от неоснователна загуба на учебно време.
		9. Родителите на деца със СОП да не могат да избират начина на упражняване на правото на образование § 39 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Предложената нова редакция противоречи на чл. 12 ЗПУО и фундаменталния принцип, че учениците и техните родители имат право да избират начина на упражняване на правото си на образование. Децата със СОП не бива да бъдат лишени от това право. В действащата редакция на този член при определени случаи (чл. 107, ал. 2) училищният екип за подкрепа за личностно развитие предлага, а регионалният – оценява, формата на обучение, но изборът се прави от ученикът и неговите родители. Всеки опит да се елиминира техният избор представлява опит за въвеждане на условия за насилствена сегрегация на ученици със СОП. Предлагам: Предложените промени да отпаднат.		С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за

				извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
		10. Промени, свързани с приема в математическите и природоматематическите училища § 57, § 59, § 60, § 61 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Математическите и природоматематически гимназии стават специализирани училища. Въвежда се държавен план-прием за математическите и природоматематическите в VIII клас – досега: училището определя местата. Учениците, влезли в МГ и ПМГ след IV клас, остават директно в 8 клас без да кандидатстват. Промяната ще създаде риск от още по-засилено образование на две нива – за децата от семейства с финансови възможности, които ходят на частни уроци от I клас, и връстниците им от бедни семейства. Ще доведе до стесняване на приема в МГ и ПМГ в VIII клас и още по-голям натиск за кандидатстване в IV клас. Предлагам: Ако искаме да развием математическата компетентност и компетентността в областта на точните науки, технологиите и инженерството на учениците в системен план, трябва да се фокусираме най-напред върху тези компетентности в общообразователната подготовка – така че всички ученици да имат полза от това. Концентрацията на добрите ученици в няколко, възприемани като „елитни“ училища, е вредно в системен план, защото заедно с тях там се концентрират също подкрепата и гражданският контрол на техните родители, както и способните учители и директори. Това лишава другите училища от важни фактори за гарантиране на качеството на образованието. В този смисъл предлагам предложените промени да отпаднат.	Не се приема	Промяната е свързана с подбор и целенасочена работа с ученици с интерес и талант в областта на математиката и природните науки. В същото време се създава възможност за два момента на подбор на такива ученици – след 4. и след 7. клас. Приетите в МГ и ПМГ ученици след 4. Клас ще могат да продължат обучението си, без да кандидатстват отново за места в същата МГ или ПМГ след 7. клас. И към момента всички училища имат възможност в рамките на избираемите и допълнителните часове да работят системно за развитие на компетентности в областта на СТЕМ.

		11. Промяна на процедурата за одобряване на учебници, познавателни книжки и електронни образователни ресурси § 64 – § 79 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Процедурите се централизират и вместо МОН да се погрижи учителите и родителите да могат да се запознаят предварително с предложените нови учебници и помагала, и да могат в разумен срок да изкажат мнение – се предлага те да бъдат изключени от процедурата, и МОН само, или чрез подизпълнител, да си одобрява учебниците. Предлагам: Предложените промени да отпаднат. Що се отнася до електронните образователни ресурси и по-специално т. нар. „електронно четими учебници – предлагам дефиницията в закона да се допълни така: Допълнителни разпоредби, т. 9а. "Електронно четими учебници" са електронни продукти, чието съдържание е напълно идентично със съдържанието на одобрените учебници, създадени като печатно издание, използващи общоприет стандарт за визуализиране на компютър, мобилно устройство, телевизор с мрежова свързаност или друго подобно устройство, без ограничение на времето и мястото и начина на достъп, навсякъде и по всяко време.“ Това е необходимо, за да може разликата между „електронното издание“ и „електронно четимия учебник“ да бъде само интерактивното съдържание, а не удобството на ползване. В новата редакция на чл. 164, ал. 1 да отпадне фразата „когато има такива“. Всички издатели на учебници следва да предоставят безвъзмездно „електронно четима“ версия на всеки учебник във формат, удобен за ползване на всякакво устройство, по всяко време, със или без мрежова свързаност.	Не се приема Приема се за сведение Не се приема	Практиката показа, че учителите формално участват във втория етап от оценяване на проектите на учебници – за пригодността им за прилагане в училище. До този момент родителите не са участвали в оценяването на проектите на учебниците. Електронно четимите учебници са въведени след като вече са били одобрени проекти на учебници и авторите/издателите не са знаели, че ще бъде необходимо след време да предоставят електронно четими учебници. Училищата заплащат електронно четими учебници само когато такива им се предоставят.
		12. Санкции и мерки за учениците, споразумения и глоби за родителите § 90 - § 99, § 100, § 140 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г.		

		Чл. 199, алинея 1, която сега съдържа пет санкции, се трансформира в алинея 2 (санкции), където остават три от тези пет санкции - преместване в друга паралелка в същото училище, преместване в друго училище, преместване от дневна форма или от дуална система на обучение в самостоятелна форма на обучение, и алинея 3 (мерки), където съществуващите две санкции се трансформират в мерки – забележка и предупреждение за преместване в друго училище, и се добавят още две мерки – предупреждение за преместване в друга паралелка в същото училище и предупреждение за преместване от дневна форма или от дуална система. Съществуват още две санкции, които формално не са наречени „санкции“, а „мерки“ – „Когато ученикът възпрепятства провеждането на учебния процес, учителят може да го отстрани до края на учебния час“ и „Когато ученикът се яви в училище с облекло или във вид, които са в нарушение на правилника за дейността на училището, както и когато състоянието му не позволява да участва в учебния процес, той се може да се отстрани от училище до отпадане на основанието за отстраняването му“. Към тях се добавя нова – „Когато ученикът с поведението си значително възпрепятства провеждането на дейностите в училището, той може да се отстрани от училище за срок не по-дълъг от 3 дни“. Идеята на всичко това, изглежда, е да се разшири обхвата на т.нар. „мерки“, като съответно се свие обхвата на т.нар. „санкции“, защото при налагането на „санкциите“ законът предвижда някои условия и ограничения, напр. при налагането на „санкция“ училището трябва да осигури дейности за превенция и преодоляване на проблемно поведение, задължително да изслуша ученика, задължително да уведоми родителя, който може да присъства и участва в налагането на санкцията. За „мерките“ не се предвиждат такива условия и ограничения. Налагането на три „мерки“ в рамките на една година, обаче, може да доведе до това ученикът до края на учебната година да няма няма право да участва в мероприятия, изяви и дейности, извън обучението по учебен план. Премахва се и задължението по		

		време на изслушването на ученика, на когото е наложена санкция, да присъства психолог или педагогически съветник. Странна е формулировката на предложената нова алинея 3 на чл. 199: „Налагането на санкция по ал. 2 може да се предхожда от налагане на следните предупредителни мерки“ – при условие, че три от въпросните „предупредителни мерки“ са на практика предупреждения за съответните три „санкции“. По логично би било да се запише, че налагането на всяка от санкциите се предхожда от съответната предупредителна мярка. По-нататък се предлага създаването на нов чл. 210а, според който „родителите подписват споразумение с детската градина или училището за спазване на правилника на институцията“. Няма никаква друга информация – какво по-точно ще съдържа това споразумение, ще могат ли родителите да договорят условията, ще могат ли да получат правен съвет, какви последствия ще има за тях неспазването на някоя от клаузите на това споразумение и т.н. Още по-нататък в чл. 347 се увеличава размерът на глобите, които се налагат на родителите в случай, че не запишат децата си на училище или не осигуряват присъствието им. Глобите вече няма да се събират от кмета, а от директора на детската градина или училището – но ще се използват само за разходи, свързани с дейности, подпомагащи равния достъп. Всички тези промени са насочени към улесняване на едностранното налагане на санкции от институциите, дори и да ги наричаме „мерки“. Същият подход се наблюдава и при правилата за отношенията с родителите. Това няма как да доведе до увеличаване на доверието и сътрудничеството в училищната общност. По-вероятно изглежда да предизвика още повече противопоставяне и агресия. Предлагам: Посочените по-горе предложения за промени да отпаднат. Да се работи за преодоляване на натрупаните проблеми чрез прецизиранена правилата за медиация и разрешаване на конфликти	Приема се	Разпоредбата отпада от Законопроекта

		с цел възвръщане и укрепване на доверието между участниците в училищната общност.		
		13. Промени в атестирането и продължаващата квалификация на учителите § 102 – § 124 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. 1. Атестирането на учителите и директорите се съчетава с ежегодната оценка на труда, от която зависи кариерното развитие, допълнителното възнаграждение, и допълнителната квалификация. При получаване на най-ниската оценка учителите и директорите могат да бъдат освободени. Предлагам: Да се слеят двете процедури, но терминът да остане „атестация“, защото той по-адекватно отразява целта на това усилие. 2. При получаване на най-ниската оценка следва директно освобождаване. Отпада целия съществуващ към момента механизъм за подкрепа (чл. 228, ал. 6) – анализ на причините, методическа подкрепа и наставничество за отстраняване на дефицитите. Това означава, че оценяването на труда може да се използва като инструмент за сплашване и управление чрез страх, вместо като средство за отчетност и подобряване на работата. Предлагам: Механизмът за подкрепа да остане така както е в момента, като само се адаптира логически към промените в другите части на този раздел. 3. Променят се правилата за функциониране на регистъра на програмите за допълнителна квалификация на педагогическите специалисти. Министърът на образованието и науката ежегодно утвърждава със заповед приоритетни тематични области за квалификация, определени въз основа на анализ на данни за потребностите на системата. Повишаването на квалификацията на педагогическия специалист се планира в съответствие с институционалните приоритети и въз основа на индивидуалните му потребности, както и установените такива в процеса на оценяването на труда им с цел подобряване на качеството на работата им и придобиване на компетентности от децата и учениците.	Не се приема	Предложението не въвежда автоматично уволнение, а правна възможност, основана на оценка, преминала през определена процедура. Освобождаването става по общия ред на Кодекса на труда, което гарантира и процесуални права на засегнатите лица. Освен това, оценяването подлежи на вътрешна проверка и може да бъде организирано по прозрачен и документиран начин. Смисълът на чл. 228, ал. 9 е по-скоро инструмент за гарантиране на професионални стандарти и защита на публичния интерес. Коментарите и предложенията ще бъдат предоставени за обсъждане при изменения и допълнения на ДОС за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

		Педагогическите специалисти са длъжни ежегодно да повишават квалификацията си, като придобиват най-малко три квалификационни кредита за всеки период на оценяване на труда им, от които поне един в резултат на вътрешноинституционална и/или междуинституционална квалификация и поне един в резултат на обучение по програми на висшите училища, специализирани звена и обучителни организации Регистърът остава същия както и целият процес на одобряване и вписване на програмите. Освен него ще има и информационна система, която да дава информация не само за това кои програми са одобрени, но и за обученията, които се осъществяват по тях. Идеята е през нея да се издават удостоверенията, с които се присъждат квалификационни кредити като задължително се събира обратна връзка с анкетиране на участниците в обученията, от която ще се генерира рейтинг. В регистъра се включват програмите за обученията за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, извършвани от специализирани обслужващи звена, от висши училища и от научни организации Предлагам: Да отпаднат професионално-квалификационните степени (ПКС). Обучението, свързано с тях да се трансформира в програми за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти.		
		14. Началниците на РУО няма да са държавни служители, но на директорите-политици ще им се пази мястото § 128 и § 105 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Началниците на РУО вече няма да са държавни служители, а органи на изпълнителната власт с териториална компетентност. Смяната на статута на началниците на РУО може да е предпоставка за по-голям политически натиск върху тях. Създават се условия началниците на РУО да бъдат сменяни от всяко ново правителство (подобно на областните управители) - в някои случаи, само защото са неудобни или не са изпълнили дадени поръчки. Предлагам: Предложените промени да отпаднат.		

		Лице, заемащо длъжността „директор“ на институция от системата на предучилищното и училищното образование, което бъде избрано за народен представител, министър, кмет или бъде назначено за областен управител, или бъде избрано или назначено за едноличен орган на власт, негов заместник или член на колегиален орган на власт, има право след прекратяване на пълномощията му да заеме предишната си длъжност. За времето на отсъствието му на същата длъжност може да бъде назначено друго лице като заместник. Същите права имат и членовете на политическите кабинети, съветниците и експертите към тях. Изборът на директори да се кандидатират за политически длъжности е техен личен. Не би следвало училището да става заложник на този избор. Назначаването на заместници за неясно колко дълъг период от време възпрепятства дългосрочното развитие на училището. Предлагам: Предложените промени да отпаднат.	Не се приема	Разпоредбата е продиктувана от становище на Главния инспекторат към Министерския съвет, според което в тези случаи е налице перманентен конфликт на интереси, ако не бъде прекратено трудовото правоотношение на лицето за длъжността „директор“. От друга страна, всеки има право да се кандидатира за заемането на изброените позиции, като при това следва да се гарантират, както трудовите му права, така и правото му да заема изброените позиции. Разпоредбата е по аналогия на § 7 от ПЗР на Закона за държавния служител.
		15. Премахване на правомощия на Обществените съвети § 132 ЗИД на ЗПУО от 23 май 2025 г. Предлага се обществените съвети на детските градини и училищата да не съгласуват учебния план и избора на учебници и помагала. Това проявява тревожна тенденция към орязване на правомощията на обществените съвети, които са ораните на родителски и граждански контрол в системата на ПУО. Усилията би следвало да са в обратната посока – към овластяване и създаване на условия за повече участие, активно представителство на родителската общност, взаимодействие с ученическите съвети, местната общност и местната власт. Предлагам: Посочените по-горе промени да отпаднат и вместо тях към чл. 269 да бъде добавена нова алинея 4 със следното съдържание:	Не се приема	Изборът на учебници и учебни помагала, както и училищният учебен план, са част от професионалната отговорност на

		(4) Общественият съвет в детската градина или училището има задължение да координира действията си с настоятелството на детската градина или училището; да провежда регулярни консултации с останалите членове на училищната общност; както и навременно да информира цялата училищна общност за взетите от него решения и предприетите от него действия.		педагогическите специалисти, които притежават нужната квалификация. В досегашната практиката се наблюдава формално одобряване от страна на обществения съвет на вече направения избор от педагогическите специалисти, което води до дублиране на отговорности без реална добавена стойност. Промяната не е насочена срещу ролята на родителите и гражданите, а срещу нефункционалната практика на формално съгласуване. Същевременно тя оставя достатъчно механизми за обществено участие, контрол и диалог.
581.	Иван Раденков, писател vaniorad@yahoo.com 21 юни 2025 г. в 11:16:27 Електронна поща	**Добродетели и религии** По повод предложението за въвеждане на нов задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" (с варианти: религия – православие, религия – ислям или добродетели/етика) изразявам острото си несъгласие с това предложение със следните мотиви: 1. Смесването на възпитание в добродетели и религиозно възпитание е подвеждащо: научният консенсус е, че няма сериозни доказателства за връзката на религиозното възпитание с по-високи нива на добродетелност. Нещо повече, статистика показва голяма степен на съвпадение на страните с ниска престъпност и страните с ниска степен на религиозност: от първите 30 страни с най-ниски нива на престъпност 16 са от страните с най-ниска религиозност и само 2 - от тези с най-висока религиозност. И обратното сред първите 30 страни с най-висока престъпност присъстват 8 от	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си.

		страните с най-висока религиозност и само 1 от страните с най-ниска религиозност. 2. Отношението към религията е една от най-чувствителните теми при самоидентификацията на всеки човек. Всяка религия приема и утвърждава правотата на собствената си доктрина като единствено вярната картина на света. Всички други гледни точки по презумпция се приемат за неверни, грешни и дори греховни. Разделянето на децата от най-ранна училищна възраст по религиозен признак е съществена предпоставка за напрежение и конфликти както между различните групи ученици, така и между техните родители. Училището не е подготвено да се справя с подобни конфликтни ситуации, което неизбежно ще води до ескалацията им, а това е най-малкото, от което всички имаме нужда. 3. Въпреки че предметът е заявен като задължително-избираем, образователната система не е в състояние да гарантира свободата на избор на ВСЯКО дете и неговото семейство. Нито училищата-мастодонти, нито малките селски училища имат ресурс да осигурят квалифицирани учители за 2-3 деца, ако техният избор се различава от избора на мнозинството ученици в училището. Това означава, че под прикритието на избираем предмет, деца ще бъдат задължавани да учат по програма, която е в разрез с разбиранията и избора на семейството. Такова посегателство върху свободата на съвестта е недопустимо в една правова европейска държава. В допълнение това ще доведе и до съдебни дела от страна на родителите - още един риск, с който училището трябва да се справя. 4. Въвеждането на предмет "Добродетели и религии" разбуни духовете в обществото още на ниво предложение и породи остри конфронтации между привържениците и противниците на предложението. Обществен консенсус по темата няма. Това означава, че въвеждането на подобен предмет ще породи силна съпротива и разделение в обществото, както и съмнения за скрити мотиви и намерения. Ролята на образователната система е да създава консенсусна картина за света, а не да всява раздори и противопоставяния.		Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		5. И в момента учебната програма на учениците е претоварена, те са лишени от възможност да се движат и спортуват достатъчно и от достатъчно време да развиват талантите и интересите си по подходящ начин. Всичко това е сред съществените причини за агресията, предизвикателното поведение и антисоциалните прояви на децата. Въвеждането на още един допълнителен час натоварване няма да подобри, а ще влоши ситуацията. Като вземам предвид необходимостта от засилване ролята на училищното образование при формирането на добродетели и ценности у децата, предлагам: 1. Оттегляне на предложението за въвеждане на задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" и свързаните с него промени в останалата част на ЗПУО. Предметът "Религия" да остане свободно-избираем, както досега и усилията на МОН да са насочени към осигуряване на възможност този избор да е реален. 2. Проучване, избиране, адаптиране и пилотиране на утвърдени по света модели за развиване на социално-емоционалните умения на учениците и постепенно прилагане на тези модели във всички училища. Възпитанието в добродетели и ценности не става чрез преподаване, а чрез ежедневно практикуване и подкрепяща училищна среда. Ако все пак се върви към въвеждането на допълнителен специализиран предмет, то би следвало той да е неконфесионален, единен за всички ученици и да създава споделени ценности.		
582.	Ирена Петрова irena.petrova.2014@gmail.com 21 юни 2025 г. в 11:18:23 Електронна поща	Промени в ЗПУО са необходими. Промяна в цялостната концепция на образованието ни е крайно наложителна. Всички ние като общество и родители го осъзнаваме и търсим решение за едно по-добро бъдеще на децата ни. Промяната, обаче, следва да тръгне от осмисляне на обема и материала, който се предлага на децата, начина на представянето му, преподаването му и правилното разбиране на това какви точно компетенции бихме искали да развием в децата ни – теоретични постановки или функционална грамотност; решаване	Приема се за сведение	

		на сложни уравнения и многочлени или възможност за справяне в реална обстановка и финансова грамотност; анализ на произведения, писани преди повече от 100 години или капацитет за преценка на истинността на информацията, която „бълва“ от всички медийни пространства. Сега предлаганите от страна на МОН промени, за съжаление, изобщо не касаят концептуално образователната система и изграждането на компетенции - това, което обществото иска да види. Предложените текстове не са добре замислени, не са скрепени с конкретни мерки, които да гарантират постигане на заложените цели и смея да твърдя, че създават нови проблеми, вкл. нарушават права. **В моето становище ще си позволя да коментирам само една от предложените промени, както следва:** **Възражения по предложенията в §47.** Възразявам срещу предложенията в §47 със следните мотиви: 1. Те не изпълняват заявеното намерение за пренасочване на оценяването от запаметяване към формиране на умения. 2. Функциите на оценяването, включително изброените в предложението, вече са разгледани в чл. 5 на Наредба №11. Проблемът е, че на практика не излизаме от рамките на „констатиращата“ и „селективната“ функция. 3. Формулировката „синхрон в оценяването по различни предмети“ е неясна и нуждаеща се от пояснение. 4. Понятието „саморегулиране на усилията“ се интерпретира повърхностно и е сведено до средство за натиск върху ученика, вместо да отразява реалния процес на самостоятелно целеполагане, избор на подход, самооценка и отговорност в ученето. 5. Предложението в §47, т. 4 (нова ал. 5 в чл. 117) гласи: *„Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения.“*	Приема се Не се приема	„Саморегулиране на усилията“ ще се промени на „саморегулиране на ученето“. Законопроектът не въвежда оценка на поведението.

		Това е категорично неприемливо, защото представлява опасна легитимация на смесването между академичното оценяване и оценка за поведение. Такава мярка създава предпоставки за злоупотреби и въвежда наказателен характер в образователния процес.		
		За опасността от оценяване на поведението Оценката за поведение, дори когато се представя като част от академичното развитие, има наказателна същност. Тя прехвърля отговорността от професионалния учител към детето и неговите родители. В редица случаи може да доведе до повърхностно подчинение, но не допринася за развитието на личността. Наказателният подход е отречен от всички значими автори в съвременната педагогика и психология. Децата и подрастващите имат нужда от подкрепа, насърчение и личен пример. Те трябва да бъдат заобиколени от отговорни възрастни, които изграждат доверие и уважение, а не да бъдат санкционирани и подлагани на контрол чрез оценяване на поведение. В скритата форма, в която се предлага сега, този тип оценка е още по-опасен. Примери: • Второкласник, който тича в коридора след два часа неподвижно стоене, може да бъде санкциониран с ниска оценка по родинознание, защото „не е усвоил правилата“. • Седмокласник с отлични математически умения, но говорещ от скука в час, може да бъде наказан. • Дванадесетокласник, проявяващ критично мислене и изразяващ различно мнение от учителя, може да бъде лишен от висока оценка. (Миналата година видяхме пример в елитна столична гимназия, който стига до съдебната система).		
		За същността и целта на оценяването Когато говорим за преразглеждане на оценяването, е нужно да се запитаме каква е неговата цел и какво място заема в образователния процес.	Приема се за сведение	Не се съдържат конкретни предложения, адекватни да намерят място на законово равнище.

		Цифровата или еднословна оценка подменя смисъла на ученето – от естествен стремеж към знание към задоволяване на външни очаквания и избягване на наказание. Така учителите се превръщат в треньори, чиято цел е резултат на изпити, а не развитие на учениците. Оценяването, насочено към установяване на липси, създава постоянен стрес – среда, в която истинското учене е невъзможно, както от психологическа, така и от неврологична гледна точка. Това води до нарушена мотивация, тревожност и риск за психичното здраве. Истинската обратна връзка трябва да е конструктивна, индивидуализирана, да помага на ученика да се развива, а на учителя – да адаптира методите си. Стандартизираните тестове често възпитават навици на налучкване и повърхностно възпроизвеждане, без дълбочина и осмисляне.		
		Необходимост от дълбока реформа Оценяването трябва да бъде фундаментално преразгледано. Подходящо е да се запази единствено за финални изпити, удостоверяващи придобити компетентности. В хода на обучението е нужно то да бъде заменено от качествена обратна връзка – подкрепяща, мотивираща и ориентирана към развитие. Предложенията в §47 не само не решават проблема, но го задълбочават. Формулировките са неясни, а добавянето на „поведенчески компонент“ създава нови и още по-опасни предпоставки за злоупотреби.	Приема се за сведение	Не се съдържат конкретни предложения
		Скрити заплахи в така предложените промени Предлагат се законови изменения, които отварят вратички за произвол над децата и въвеждане на авторитарни практики под предлог за „подобряване дисциплината“. Предложенията включват: • Въвеждане на забележки от учителя като „предупредителни мерки“, които при три натрупани случая водят до	Приема се за сведение	Не се съдържат конкретни предложения

		автоматично ограничаване на достъпа на ученика до извънкласни дейности – включително състезания, олимпиади, курсове, дори спортни клубове. • Формулировката в закона е умишлено неясна, оставяйки отворена възможността за широко тълкуване и прилагане извън училищната среда. • Така се създава предпоставка за унизителни и несъразмерни наказания, които нарушават основни принципи на образователния процес. Абсурдността се засилва още повече от факта, че тези извънкласните дейности всъщност имат доказан положителен ефект върху поведението и социализацията на учениците. Проектът „Твоят час“ (2016–2018), реализиран от самото МОН, ясно показва, че извънкласните дейности намаляват агресивността и подобряват мотивацията и социалните умения. Сега същото министерство отрича собствения си труд.		
		Социално-поведенчески компонент в оценяването – инструмент за репресия Най-обезпокоително е нововъведението за оценка на „социално-поведенческите умения“ по всеки учебен предмет. Това е особено притеснително, защото: • Няма ясно дефинирани стандарти или критерии. • Учителите ще оценяват поведение, за което не са професионално подготвени. • Всяка оценка по математика, география и други може да бъде занижена въз основа на субективни преценки за поведение. Така се създава възможност за институционален натиск, включително към родителите – чрез понижаване на успеха на детето, без реална възможност за обжалване.	Приема се за сведение	Направена е редакция
		Рискове за учениците и техните семейства Законопроектът допуска отстраняване на дете от училище за срок до 3 дни по преценка на учителя. Това е мярка, която: • Може да бъде прилагана произволно. • Поставя родителите в изключително затруднено положение.	Не се приема	Отстраняването се прилага само в краен случай и в зависимост от конкретната ситуация

		• Подкопава авторитета и доверието към образователната институция. Така детето може да остане с усещането, че не е желано в училище, а в по-голяма възраст тази мярка може дори да бъде използвана умишлено от ученици, търсещи „почивка“ от училище.		
		Особена уязвимост на децата със СОП Най-силно засегнати от тези промени ще бъдат децата със специални образователни потребности. Те и сега често биват отстранявани от учебния процес без законова причина. Новите текстове ще дадат законова рамка за това – и ще разширят кръга на децата, подложени на подобен произвол. **Заключение** Законопроектът, представен под прикритието на дисциплиниране, всъщност отваря възможности за натиск, репресия и лишаване от права. Това не е реформа в името на по-добро образование, а крачка назад към авторитарни и наказателни практики, отхвърлени от съвременната педагогика и демократичната ценностна система. Вярвам, че всеки един от нас, в качеството си на човек, разбира, че едно дете (защото всички те са деца, независимо дали в начален или гимназиален етап на образование) се отнася с уважение, когато получи уважение. Ако искаме да възпитаваме „добродетели“, то нека образователната система покаже „добродетелност“, а не наказания.	Не се приема	Не се налагат санкции на ученици, когато проблемното им поведението е вследствие от увреждане или нарушение на здравето, посочено в медицински документи (чл. 200, ал. 5 от ЗПУО), т.е. не се налагат санкции на ученици със специални образователни потребности.
583.	М. Станиславова mayaopreva@yahoo.com 21 юни 2025 г. в 11:22:09 Електронна поща	Искам да изкажа становището си по предложените промени в закона, касаещи приема в математическите гимназии. Подкрепям предложението децата, приети след 4 клас да имат право да останат в МГ, независимо от резултатите им от НВО след 7 клас. Ето и аргументите ми. 1. За да влязат в МГ след 4 клас децата се явяват и трябва да постигнат високи резултати на 4 състезания, а именно 2 олимпиади (общински и областен кръг) и още 2 математически състезания. На тези състезания се решават задачи на ниво, много по - високо от училищното. Подготовката започва още от 1 клас с посещения на школи, ЦПЛР и други, защото този вид задачи не се изучава в	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		училище. През тези 4 години децата се явяват ежегодно на състезания, за да се запознаят с формата, да проверят знанията и уменията си и да се упражняват. 2. В класирането има след 4 клас се включват не само резултатите от 4 състезания, а и тези от НВО по БЕЛ и математика, които също трябва да са високи. 3. На практика класирането става на база 6 изпита. 4. Подготовката на децата за тези изпити и състезания трае около 4 години. 5. Трите години в МГ след 4 клас също са свързани с разширено изучаване на математика и допълнително развитие на умения и усвояване на знания в тази област. Мисля, че е напълно резонно да се позволи на тези ученици да останат в МГ без значение представянето има на НВО. Всеки родител, който иска може да измине този път и да гарантира на детето си място в МГ. Смятам, че тъй като това е труден път, който изисква много усилия и от страна на родителите и от страна на децата, много семейства се отказват, особено като знаят, че детето наново трябва да кандидатства след 7 клас. Това спира развитието на някои от децата с по - големи математически способности. Даването на такава възможност ще засили много интереса и конкуренцията за МГимназии, а именно това е необходимо за развитието на математически умения в подрастващите. И тук е мястото да кажа, че като учител по химия в езиково училище, смятам, че наистина има огромен проблем с уменията на учениците по природни науки. В 7 клас всички усилия се хвърлят в подготовка по БЕЛ и математика. Тотално се пренебрегват другите предмети. Ако детето попадне в езиково училище след 7 клас, то не учи природни научи и в 8 клас. Когато стигне 9 клас вече всичко, изучавано, макар и незадълбочено заради НВО в 7 клас, е забравено. Особено по химия това е пагубно, защото основите на този предмет, азбуката на химията се изучава в 7 клас. Налице е огромна празнота, която не може да се навакса в 9 клас. Децата се отказват. И това е причината към химията, а и към физиката да има толкова негативно		

		отношение и липса на интерес. Освен това, с промените преди години и навлизането на профилираното обучение след 10 клас, учениците в 9 клас в езиковите училища трябва да усвоят огромен по обем материал по физика, химия и биология от 8 и 9 клас в една година. Това става така заради необходимостта да се изравнят с учениците, които нямат езикова година. Трудностите по химия, а и по физика идват и от това, че наблюдавам огромна липса на или много слаби умения за логическо мислене. А в тези науки това е абсолютно задължително. Учениците просто "зубрят" теорията, само за да изкарат оценки и не могат да прилагат знанията. Не проявяват желание да мислят, да разсъждават логически. Подкрепям и напълно споделям виждането на министъра на образованието за намаляване на часовете по езици и увеличаване на часовете по математика и природни науки. Страшно голям е проблемът в тази сфера. На практика учениците престояват в езиковите училища и гимназии 5 години, за да усвоят 1 език на високо наистина ниво и евентуално втори. Много се надявам да не бъдат вземани под внимание надигащите се гласове за нови обсъждания на промените. Образованието ни е ударило дъното от липсата на смели решения, от много приказки без реални действия, защото все някой не е доволен.		
584.	Васил Панайотов (баща на 3 деца, търговски директор Милкифудс ЕООД) vpanajotov7819@gmail.com 21 юни 2025 г. в 11:52:25 Електронна поща	Подкрепа за въвеждане на редовен час по час по възпитание в добро и формиране на ценности – добродетели и религии. Поради невъзможност да се регистрирам и да кача мнението си на сайта strategy.bg, изпращам до Вас мнението си по закон, който ме вълнува. Подкрепям предложените изменения в Закона за предучилищното и училищното образование в частта, в която е регламентирано въвеждане на редовен избираем час по възпитание в добро и формиране на ценности – добродетели и религии. Въвеждането на подобен час, с възможност за избиране и на Конфесионално обучение, по същество възстановява баланса в	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		образователната ни система, в която за последните 70-80 години умишлено се изчегъртват всички връзки между религията от една страна и науката, изкуството и литературата от друга. Внушават лъжливи или изопачени твърдения, които възпрепятстват децата да изградят хармонично отношение към света и живота. Възпрепятства се и разбирането на историята и голяма част от литературните произведения от българската и световната класика. Разбирайки огромното влияние на образованието при формирането на мирогледа на българите, си давам сметка колко много са повлияни и негативно настроени хората срещу преподаването на религия. За това предложената форма на избор от 3 възможни профила е много подходяща за нашето общество – от една страна да се даде възможност, децата, които желаят (или техните родители желаят) да упражнят правото си да се образоват по отношение на вярата, която изповядват, а от друга страна, децата, които имат притеснения (или техните родители имат такива) по отношение на религиите, да се обучават на добродетели и ценности, които виждаме, че са стигнали доста ниско ниво в съвременното ни общество. Няма да задълбочавам темата може ли да има морал без вяра и как човек може да отговори на въпросите за смисъла на човешкия живот и за постигането на щастие. Важно е да се даде възможност на децата да размислят, да имат информация за мирогледа, който дават религиите и в частност Православието и така да имат свободата да изберат или да отхвърлят един или друг възглед и съответно начин на живот. В заключение - приветствам въвеждането на редовен час по възпитание в добро и формиране на ценности – добродетели и религии. Според мен това въвеждане трябва да стане поетапно, както е замислено, започвайки от първи клас. Едновременно с това, според мен, обаче, трябва да се помисли и за въвеждането на този предмет и от 8-ми клас. За часовете в 8-ми клас, вероятно трябва да се създаде адаптирана програма за ученици, които не са учили от първи до седми клас този предмет, но не трябва да се отлага това въвеждане и		

		така оставянето в невежество на още поколения българи. Това ще подпомогне и реализирането на учителите по Религия, както и обезпечаването на всяко училище с такива кадри.		
585.	Драгомира Павлова miraa.ruseva@gmail.com 21 юни 2025 г. в 15:34:25 Електронна поща	**Становище относно Закон за изменение и допълнение на ЗПУО** **Възражение срещу дефинирането на оценките от НВО и ДЗИ като окончателни** Възразявам срещу предложението в §50 от Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, публикуван на 23 май 2025 г., със следните мотиви: Въпросното предложение изглежда като реакция срещу решението на Върховния административен съд от м. март 2025 г., с което той обяви за нищожна забраната да се оспорват оценките от матурите, въведена в Наредба № 11 от 1 септември 2016 г. Тогава съдът напомни, че с „*наредба, която съставлява подзаконов нормативен акт, не може да се уреждат първични отношения извън уредените такива в закона и по този начин да се допише законът*“. Забраната за оспорване на оценки от изпити с изключително голямо значение за бъдещото обучение и развитие на децата и младите хора е порочна. Известни са редица случаи на технически грешки и некоректно оценяване. Важно е да се разработи ефективен механизъм за установяването им и коригирането на оценката, вместо да се постулира забрана в закона. Обичайното възражение е, че това би проточило неимоверно много кампаниите за кандидатстване. По отношение на ДЗИ то е несъстоятелно, защото дори да бъде коригирана след първата кандидатстудентска кампания, оценката ще има значение за всички следващи и за ред други аспекти на реализацията на човека. Що се отнася до НВО, опираме до по-сериозния проблем, а именно употребата им за кандидатстване в прогимназия и най-вече гимназия. През последните години те са скъпо начинание – както за цялото общество, така и за семействата на седмокласниците, без	Приема се за сведение	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите

		никакъв полезен ефект за образованието. Напротив, ясно се виждат вредни последици като разширяване на ножицата между училищата, ограничаване на избора на профилирано/професионално образование, стрес за децата, учителите и родителите, задълбочаване на неравния достъп до качествено образование, невъзможност за отсяване на децата с таланти и сериозни интереси в определена област, невъзможност за анализ на състоянието и проблемите в образованието и ефектите от една или друга реформа. Предложение: Да се разработи ефективен механизъм за оспорването и коригирането на оценката от НВО и ДЗИ. Външните оценявания да се върнат към първоначалната заявената си цел: да служат за обективна оценка и диагностициране на проблеми на училищно, регионално и национално ниво и проследяване на ефектите от взетите мерки. Да се преустанови задължителното кандидатстване и избор на профилирана/ професионална паралелка. Да се даде възможност на всяко училище да определя само правилата и критериите си за прием.		
		Възражение срещу промените, свързани с оценяването на учениците Възразявам срещу предложенията в §47 със следните мотиви: Те не изпълняват заявеното намерение за пренасочване на оценяването от запаметяване към умения. И сега на различните функции на оценяването, в т.ч. изброените тук, е отделено внимание в Наредба 11, чл. 5. Проблемът е, че не излизаме от рамките на „констатиращата“ и „селективната“. Не е ясно какво следва да означава „синхрон в оценяването по различни предмети". „Саморегулирането на усилията“ няма общо с важното умение за саморегулиране на ученето, което би трябвало да включва свободно целеполагане, избор на време и средства за следване на поставените цели, умения за самооценка и др.	Приема се за сведение Приема се	„Саморегулиране на усилията“ ще се промени на „саморегулиране на ученето“.

		Предложението в §47, т. 4. а именно, създаване на нова ал. 5 в чл. 117, гласяща: „Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения“, е категорично неприемливо. То представлява изключително опасна легитимация на наказателните оценки и смесване на оценката за знания и умения с оценка за поведение. Оценката за поведение/дисциплина дори в явна форма е вредна и опасна. Тя на практика прехвърля отговорността от професионално подготвения възрастен учител към детето. Децата и подрастващите имат нужда от подкрепа, насърчение и личен пример, от здрава връзка със зрели и отговорни възрастни, от уважение, което ги учи да уважават себе си и другите, а не от санкции и оценки. Последните единствено задълбочават усещането на децата за собственото им безсилие и незначимостта на личността им в училището и в крайна сметка, обществото като цяло. А това именно често стои в корена на агресивното, антисоциално или самоувреждащо поведение. Оценката подменя целта на ученето и убива автентичната мотивация. Цифровата (или еднословна) оценка опорочава процеса на учене, подменяйки из основи целта и смисъла. Детето вече не учи, за да задоволи вродената си любопитство и естествения подтик за развитие, а за да отговори на външни очаквания, да избегне наказание, да почувства моментно възнаграждение. Учителите се превръщат в треньори, чиято цел е подопечните им да се представят добре на поредното НВО и това вече започва от първия досег с училището. Оценяването, чиято масова цел е да покаже какво не знае ученикът, води и до състояние на постоянен стрес, в което устойчивото и автентично учене просто не е възможно – чисто неврологично дори, да не говорим за подменената мотивация и за всички други опасни последици от стреса, в т.ч. за психичното здраве. Оценката няма нищо общо с ползотворна обратна връзка, която помага на ученика да подобрява знанията и уменията си, а на учителя – да адаптира и да усъвършенства методите и подходите си.	Приема се за сведение	Законопроектът не въвежда оценка на поведението. Не се съдържат конкретни предложения, адекватни да намерят място на законово равнище.

		Необходимо е фундаментално преразглеждане на оценяването. То може да се запази единствено за финални изпити, удостоверяващи, че ученикът е овладял определено ниво на компетентности за съответния етап. В процеса на обучение обаче е важно да даваме конструктивна обратна връзка, която подкрепя усилията, очертава конкретни насоки за работа, насърчава мотивацията за развитие и вярата в собствените сили и възможности. Всичко това е ограничено в сегашната система на оценяване и предложенията в ЗИД не способстват за решаването на проблема; напротив, задълбочават го с неясни формулировки и създават нови проблеми с включването на компонент поведение.		
		Относно избор на обучителна форма за ученици със СОП Възразявам срещу предложената промяна в чл. 107 от Законопроекта за изменение и допълнение на ЗПУО. Тази промяна, която отнема на родителите правото да избират форма на обучение за своето дете и я вменяват на РЦППО, от една страна противоречи на чл. 12 от същия закон, а от друга - на Конституцията на Република България. Чл. 12 от ЗПУО гарантира правото на децата със СОП да получават подкрепа за личностно развитие, съобразена с техните индивидуални потребности. Тази подкрепа се осигурява чрез индивидуални образователни планове, които се изготвят в сътрудничество между родители, специалисти и образователни институции. Предложената промяна в чл. 107 обаче предвижда възможността за преместване на ученици със СОП в други училища без предварително съгласие и участие на родителите в процеса. Това би могло да доведе до ситуации, в които решения, касаещи образованието и развитието на детето, се вземат без необходимото участие на семейството, което е основен партньор в образователния процес. Конституцията на Република България в чл. 47, ал. 1 прогласява правото и задължението на родителите да отглеждат и възпитават	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за

		децата си. Това включва и правото да участват активно в процесите, които засягат образованието и развитието на техните деца. Предложената промяна в чл. 107 би могла да наруши това основно право, като ограничи възможността на родителите да участват в решенията относно образованието на техните деца със СОП. Това би било в противоречие с принципа на правовата държава, залегнал в чл. 4, ал. 1 от Конституцията, който изисква законите да бъдат ясни, точни и непротиворечиви. Предложената промяна в чл. 107 от Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование не съответства на принципите на приобщаващото образование, залегнали в чл. 3, ал. 2 от същия закон, и може да наруши основни конституционни права на родителите. Призовавам за преосмисляне на тази промяна и за осигуряване на активно участие на родителите в процесите, свързани с образованието на техните деца със СОП.		извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
		Възражение срещу въвеждането на предмет „Добродетели и религии“ като задължителен Възразявам срещу предложението за въвеждане на предмет „Добродетели и религии“ като част от задължителната учебна програма със следните мотиви: Изучаването на религиите в исторически, културен и философски аспект и сега присъства в хуманитарните предмети от задължителната програма. И сега желаещите могат да изучават религия (православие, ислям или т.нар. неконфесионална, но също религиозно насочена програма) като избираем предмет. Не е ясно кое налага превръщането на въпросния предмет в задължителен за всички. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, накърнява светския характер на училището и поставя под въпрос мисията му да гради умения за критично мислене, основаващо се на научни достижения.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права

		Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, създава предпоставки за опасно разделение и противопоставяне на децата от малки. Училището следва да бъде място на обединение и подчертаване на общото помежду ни. Очевидно липсва обществен консенсус. Не е ясно как ще се гарантират фундаментални права. Теоретично се дава възможност за избор между различни програми, но първо, те могат лесно да се променят без поправки в ЗПУО, и второ, в българското училище реалният избор винаги е затруднен. Няма никаква яснота кой и как ще преподава по трите програми, какво ще съдържат, колко ще струва. Не се знае дали този предмет ще се добави към претоварената програма на учениците или ще измести друг учебен час от недостигащите. В ЗИД не се уточнява кога следва да се въведе въпросният предмет, което на практика позволява той да бъде въведен масово още от следващата учебна година въпреки твърденията, че това ще се случи от 2026/2027 г., и то само за 1 клас. Дори да е от 2026 г., този кратък срок не би позволил разработване на качествени програми и учебници, адекватна подготовка на учителите, пилотно въвеждане и апробация, задълбочен анализ на резултатите и последващи корекции. Намерението да се въведе за 1 клас е обезпокоително. На тази възраст няма изградено абстрактно мислене, рискува се дълбок когнитивен дисонанс у децата и се залагат основите на противопоставяне от най-ранна възраст. Тревожни са прокрадващите се сигнали, вкл. в изявления на министър Вълчев, че програмата, предвидена за деца, които не желаят да изучават религия, също ще съдържа значителна част религиозен материал. Възпитанието в добро не е прерогатив на религията и внушението за обратното има опасни последици. Поставянето на знак за тъждество между морал и религия е манипулативно и нередно. Няма нужда от „преподаване на добродетели“, а от качествена промяна в подготовката на учителите,		в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		учебната програма и училищната култура като цяло, за да създадем човеколюбива и уважителна среда, възпитаваща по естествен път, и условия учениците да дискутират, припознават и интернализират ценности. Страната ни е на последните места в Европа по ред показатели, свързани с образованието: академични и социално-емоционални умения, критично и творческо мислене, мотивация за учене през целия живот, здравна култура, толерантност, гражданско самосъзнание и други важни компетентности. Учениците ни се представят под критичния минимум на собствените ни и международните изпити. На този фон опитът да се въведе религия като задължителен учебен предмет показва неразбиране от страна на МОН на основните приоритети и проблемни места в образованието. Вместо да пилеем огромни ресурси за въвеждането на нов предмет, за който не е изяснено какво ще съдържа, как ще се впише между останалите и как ще повлияе на учениците и тяхното израстване, трябва да започнем сериозен и задълбочен експертен и обществен дебат за целите на образованието; да очертаем нужните реформи, стъпвайки на надеждни данни, анализи и научно обосновани принципи и прогнози; да набележим стъпките в близък и далечен план за осъществяването им, включително адекватно проследяване на резултатите и своевременни корекции. Изразявам категорично мнение против въвеждането на задължителен учебен предмет „Добродетели и религии“. Призовавам изучаването на определена религия да остане избираемо, както досега, и да се съсредоточим върху преосмислянето и осъвременяването на образователната система като цяло.		
586.	Петър Петров (бивш народен представител)	Училището е за знание. То е храм на науката, а „науката е слънце, което във душите грей“. И вие по задължение трябва да се грижите децата ни да следват този път. За религиите си има църкви и джамии, господин министър. Нито имате право, нито е ваша работа да ги	Не се приема	Не съдържа предложение

	peter.m.petrov@gmail.com 21 юни 2025 17:18:40 Електронна поща	смествате. Само ще вкарате вълка в кошарата. Не чухте ли какво иска т. нар. ни патриарх по време на кръглата маса? Да се изучавало в училище не само теорията на Дарвин, ами и креационисткото разбиране за света. Вие не схващате ли, че целта изобщо не са добротедетелите, а индокринирането на невинни детски души? И то не в църковните храмове, а с инвазия в училището, което е призвано да дава знания и да учи на критично мислене. Нима не долавяте, че става дума за завладаване на повече територии с троянски кон? И не кой да е, а самата държавата предоставя този кон на църквата, с който тя да влезе в образователната ѝ институция. И то при условие, че в конституцията изрично е записано разделението между двете. Защо синодалните старци не се погрижат сами да стигнат до сърцата на хората със средства на вярата, а ще ползват наготово училището на държавата? Ние ви пращаме децата за наука, а вие ги зарибявате с религия. Защо? Това е предателство и спрямо основната функция на училището, и спрямо невинните ни наследници, които отиват там за знание. От какъв зор, господин министър, във време на нахлуващ в живота ни ИИ, който в следващите 5 години ще предизика невиждана в историята на човечеството трансформация на всички обществени системи (и най-вече на образованието), вие ни връщате в средновековието? Нима не разбирате, от каква огромна и спешно належаща реформа има нужда тази сфера, та се захващате с предоставяне на свежа плът за църковни догми? В Китай въвеждат работа с Изкуствен интелект. Във Финландия (страната с призната най-добра образователна система) обучават на критично мислене и методи за разпознаване на фалшиви новини и пропаганда. А ние, които имаме една безкрайно изостанала и нереформирана образователна институция (бълваща 50% функционално неграмотни) и патриарх, който пропагандира изпращането на български ученици в руски религиозно-ГРУйски институти, ще въвеждаме задължително религия. На първолаци! Бруней ли искате да настигнем – единствената държава, която започва задължително религиозно индокриниране още в предучилищна възраст? Защо?		

		Религията и сега е достъпна като свободно избираем предмет. Не вярвам да не знаете, че по-малко от 2% родители се интересуват от него. Затова ли я правите задължителна? Вие църковен служител ли сте или държавен? И на какво сте министър, помните ли? Ама важно било изучаването на добродетели. Извинете, но като се абстрахираме от това, че за възпитанието основната отговорност е на семейството, щом са толкова важни добродетелите, защо всички деца не учат задължително предмет етика? М? Неутрален спрямо религиите и даващ така необходимите познания за общочовешките ценности. Защо? Защото изобщо не е за добродетелите този напън. Ама църквата имала голяма заслуга за българското училище и сега едва ли не сме длъжни да ѝ дадем място в него. Това е възможно най-наглият опит за спекулация и изнудване. И държавата има заслуга за изхранването на БПЦ чрез директни субсидии от бюджета, чрез заплати за духовници, поддръжка и реставрация на храмове, финансиране на духовни академии... Това дава ли ѝ право да настоява в семинариите да се изучава теорията на еволюцията и квантова физика? Ама нито едно дете, изучавало християнски добродетели, не било обрало магазин. Нима? Да ви припомням ли, че най-християнската държава - Италия, даде на света Камора, Ндрагета, Коза Ностра, и още няколко мафиотски структури, чиито членове редовно ходят на черква и правят дарения за нея? Господин министър, спрете се. Вашата работа е да научите децата ни да мислят, а когато пораснат те сами ще решат дали да се обръщат към религията. На добродетели може може да ги научите и без религия. Науката е знание, религията е вяра. Това са две несъвместими, диаметрално противоположни и взаимно изключващи се системи. Не се опитвайте да ги смесвате. Ще произведете само невежи безбожници.		

587.	Магдалена Атанасова m.t.atanassova@gmail.com 22 юни 2025 г. в 0:37:01 Електронна поща	**Гражданска позиция по предложението за въвеждане на предмет "Добродетели и религии"** По повод предложението за въвеждане на нов задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" (с варианти: религия – православие, религия – ислям или добродетели/етика) изразявам острото си несъгласие с това предложение със следните мотиви: 1. Смесването на възпитание в добродетели и религиозно възпитание е подвеждащо: научният консенсус е, че няма сериозни доказателства за връзката на религиозното възпитание с по-високи нива на добродетелност. Нещо повече, статистика показва голяма степен на съвпадение на страните с ниска престъпност и страните с ниска степен на религиозност: от първите 30 страни с най-ниски нива на престъпност 16 са от страните с най-ниска религиозност и само 2 - от тези с най-висока религиозност. И обратното сред първите 30 страни с най-висока престъпност присъстват 8 от страните с най-висока религиозност и само 1 от страните с най-ниска религиозност. 2. Отношението към религията е една от най-чувствителните теми при самоидентификацията на всеки човек. Всяка религия приема и утвърждава правотата на собствената си доктрина като единствено вярната картина на света. Всички други гледни точки по презумпция се приемат за неверни, грешни и дори греховни. Разделянето на децата от най-ранна училищна възраст по религиозен признак е съществена предпоставка за напрежение и конфликти както между различните групи ученици, така и между техните родители. Училището не е подготвено да се справя с подобни конфликтни ситуации, което неизбежно ще води до ескалацията им, а това е най-малкото, от което всички имаме нужда. 3. Въпреки че предметът е заявен като задължително-избираем, образователната система не е в състояние да гарантира свободата на избор на ВСЯКО дете и неговото семейство. Нито училищата-мастодонти, нито малките селски училища имат ресурс да осигурят квалифицирани учители за 2-3 деца, ако техният избор се различава	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		от избора на мнозинството ученици в училището. Това означава, че под прикритието на избираем предмет, деца ще бъдат задължавани да учат по програма, която е в разрез с разбиранията и избора на семейството. Такова посегателство върху свободата на съвестта е недопустимо в една правова европейска държава. В допълнение това ще доведе и до съдебни дела от страна на родителите - още един риск, с който училището трябва да се справя. 4. Въвеждането на предмет "Добродетели и религии" разбуни духовете в обществото още на ниво предложение и породи остри конфронтации между привържениците и противниците на предложението. Обществен консенсус по темата няма. Това означава, че въвеждането на подобен предмет ще породи силна съпротива и разделение в обществото, както и съмнения за скрити мотиви и намерения. Ролята на образователната система е да създава консенсусна картина за света, а не да всява раздори и противопоставяния. 5. И в момента учебната програма на учениците е претоварена, те са лишени от възможност да се движат и спортуват достатъчно и от достатъчно време да развиват талантите и интересите си по подходящ начин. Всичко това е сред съществените причини за агресията, предизвикателното поведение и антисоциалните прояви на децата. Въвеждането на още един допълнителен час натоварване няма да подобри, а ще влоши ситуацията. Като вземам предвид необходимостта от засилване ролята на училищното образование при формирането на добродетели и ценности у децата, предлагам: 1. Оттегляне на предложението за въвеждане на задължително-избираем предмет "Добродетели и религии" и свързаните с него промени в останалата част на ЗПУО. Предметът "Религия" да остане свободно-избираем, както досега и усилията на МОН да са насочени към осигуряване на възможност този избор да е реален. 2. Проучване, избиране, адаптиране и пилотиране на утвърдени по света модели за развиване на социално-емоционалните умения на		

		учениците и постепенно прилагане на тези модели във всички училища. Възпитанието в добродетели и ценности не става чрез преподаване, а чрез ежедневно практикуване и подкрепяща училищна среда. Ако все пак се върви към въвеждането на допълнителен специализиран предмет, то би следвало той да е неконфесионален, единен за всички ученици и да създава споделени ценности.		
588.	Марина Йорданова replay.blog@gmail.com 22 юни 2025 г. в 11:22:48 Електронна поща	Пиша това като родител на дете в първи клас със специални образователни потребности. Моето дете не е "невъзпитано" или "лошо" - то има медицински установени особености, които изискват специализиран подход и разбиране. Въпреки това, през тази първа учебна година детето ми получи вече три забележки: - За лазене по пода по време на час - За хвърляне на плодове по коли по време на междучасие (не ми беше съобщено дали е действал сам или е следвал други деца) - За забравено домашно Всички тези постъпки са нормални и очаквани за дете в неговото положение: - Лазенето по пода е типично поведение при деца с хиперактивност - те имат непреодолима нужда от движение и сетивна стимулация. Вместо да получи разбиране и алтернативни начини за удовлетворяване на тази потребност (като кратки почивки за движение, сетивни играчки или структурирани двигателни дейности), детето получи забележка. - Хвърлянето на плодове вероятно е резултат от импулсивност и недоразвити социални умения - характерни за деца с неговата диагноза. Никой не се опита да разбере контекста - дали е подражавал на други деца, дали е търсил начин да се включи в група.		Не се налагат санкции на ученици, когато проблемното им поведението е вследствие от увреждане или нарушение на здравето, посочено в медицински документи (чл. 200, ал. 5 от ЗПУО), т.е. не се налагат санкции на ученици със специални образователни потребности.

		Вместо да получи обяснение защо това не е подходящо и алтернативни начини за взаимодействие, детето получи забележка. - Забравянето на домашното (стихотворение) е директно свързано с неговите когнитивни особености - децата с леко умствено забавяне имат трудности с паметта и концентрацията. Вместо да получи индивидуализиран подход, допълнително време или алтернативни методи за демонстриране на знанията си, детето получи забележка. Никой от педагозите не се опита: - Да анализира причините за поведението - Да приложи превантивни стратегии - Да предложи алтернативи, подходящи за неговите потребности Вместо това, те избраха най-лесния път - да напишат забележка и да прехвърлят отговорността върху мен и детето. ВЪПРОСИ КЪМ МИНИСТЕРСТВОТО - Смятате ли, че учителите са изпълнили професионалните си задължения, като са се ограничили само до писане на забележки, вместо да търсят причините за поведението и да предложат решения? - Как ще гарантирате, че педагозите ще разпознават разликата между неврологично обусловено поведение и съзнателно нарушение на дисциплината? - Какво точно се променя с преименуването на забележките в "предупредителни мерки", освен създаването на кумулативен ефект, който ще наказва децата със СОП за техните медицински особености? - Осъзнавате ли, че с новия закон детето ми щеше да бъде лишено от извънкласни дейности до края на учебната година само защото неговият мозък функционира по различен начин?		

		- Как обяснявате на едно седемгодишно дете със СОП, че то няма право да участва в спорт, кръжоци или екскурзии, докато другите деца имат това право? - Не мислите ли, че това е форма на институционална дискриминация срещу деца с увреждания? КАКВО СЛЕДВА ЗА ДЕТЕТО МИ? Според новия закон, детето ми с трите си "предупредителни мерки": - Щеше да бъде лишено от всички извънкласни дейности до края на учебната година - При следващо "нарушение" щеше да бъде преместено в друга паралелка или друго училище - Щеше да бъде нарочено като "проблемно дете" Това ли наричате "образование" и "подкрепа" за деца със специални потребности? Като родител на дете със СОП, не търся привилегии - търся равни възможности. Искам детето ми да получи подкрепата, от която се нуждае, а не да бъде наказвано за нещо, което не може да контролира.		
589.	Гергана Сидерова gerganaivanova030415@gmail.com 22 юни 2025 г. в 12:29:33 Електронна поща	Становище по Обществено обсъждане на Проект за изменение и допълнение на ЗПУО 2025г. В качеството си на родител намирам някои от предложените точки и изменения за несъответстващи с текущата образователна практика, както и в разрез с някои основни конституционни и морални права на родители и деца. Ограничаването правото на родителите на деца със специални образователни потребности да избират формата на обучение за децата си е възмутително и ще доведе до още по-голям разрив между	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази

		родители и учители. До 18-годишна възраст родителят е в основата на конституционния избор в здравето и образованието на детето си.		редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
		Задължителният характер на обучение по религии и добродетели ще създаде огромна бездна между родителите, децата и вярата. Такъв задължителен характер на вече съществуващ свободен избор за изучаване в светски училища на територията на светска държава са неправилни. Много ще бъдат принудени да насърчават отсъствието на учениците по този предмет и ще бъдат в правото си. В училищата има ученици, представители НЕ само на православно християнство и ислям.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права

				в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
		Оценяване на поведението е субективна практика, която възлага върху учителите още по-голяма отговорност към безпристрастие. Но при липса на такова негативите ще са в отражение само на учениците. Не забравяйте, че в училищата се обучават хора, бъдещи възрастни, бъдещи министри, лекари, учители, полицаи и учени. Залагането на тенденциозно разделение по учителска преценка и спъването на бъдещето им ще оформи хора, съмняващи се в добродетелите, на които се надявате да ги научите с религията. Те се учат с пример, а вие им го отнемате.	Приема се за сведение	Законопроектът не предвижда оценка на поведение
		Забраната на телефони и часовници в училище е вече така или иначе спомената в текущата наредба. Цялостното им забраняване застрашава живота и безопасността на учениците, като лишава родителите им от връзка с тях и тях самите от връзка с родителите си или телефони за спешна помощ, ако се налага. Като родител смятам, че няма наредба, която да ме лиши от правото ми да имам контакт с детето си. Оставям го в училище, не в пансион. Връзката ми с него не е отговорност на учителя или училището. Училището е образователна институция, а не настойник на децата.	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		За съжаление ще принудите и без друго изнемогващите родители, да прибягват до частни училища, където тяхната роля в развитието на собствените им деца не е подценена и окачествявана. Работете ЗА сплотяване на учители и родители и деца, а не за разделение и тиранично отнемане на права и поставяне в ситуация на безизходица и принуда. Негативното поощряване дава резултати само в перспективна на тоталитарната идеология. А такава не съществува на територията на Република България.		
590.	Тодор Тотев todortotev@proton.me 22 юни 2025 г. в 13:59:06 Електронна поща И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 94-4453/30.06.2025 г.	**Възражения за ЗИД на ЗПУО** Следното са моите възражения относно предложения ЗИД на ЗПУО, както следва: **Проблеми с оценката за въздействие** • Предоставената оценка за въздействие не включва задълбочен анализ на поставените проблеми и предложените решения. Формулировките на целите е очаквано да бъдат обвързани с ясно определени, измерими и обективно проследими индикатори, които да позволят след определен период на прилагане на предложените промени, да бъде обективно установено дали поставените цели са постигнати. • Не се демонстрира пряка връзка между поставените проблеми и предложените решения – практиката видима от съседни наши страни, като например Гърция, не показва такава еднозначна връзка. • Липсва оценка за отрицателните последствия върху засегнатите страни, особено в социален аспект	Приема се за сведение	
		Забрана за използване на телефони § 85. В чл. 172, ал. 1, т. 12 се изменя така: „12. да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства“ Възраженията ми са следните: • учениците, които се чувстват изолирани от съучениците си, и в междучасието се обаждат на приятел. За тези, които са станали обект на злепоставяне, вербално насилие или дори	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		физическо от страна на връстници или учители и в междучасието се обаждат на родителите си - не с оглед на разправа, а споделяне и утеха. • За тези, които са получили паник атака по време на изпитване или са закъснели за час и искат да обяснят, преди родителят им да види електронния дневник. • За тези, които се чувстват зле физически или психически, но медицинската сестра / психологът не е на работа и наблизо няма ДОВЕРЕН учител, на когото да споделят и да им обърне внимание. • Децата, които са част от ЛГБТ общността, или просто са нарочени че са, не могат да получат адекватна подкрепа от училищния персонал, благодарение на наскоро изменения ЗПУО. Комуникацията по телефон с доверерено лице извън училището е единственото им спасение. • Научно изследване, публикувано в Lancet, показва че сама по себе си подобна забрана не води нито до подобряване на образователните резултати, нито до подобряване на благополучието на учениците.		
		Оценка за дисциплина §47, т. 4 на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО се предлага създаване на нова ал. 5 в чл. 117, гласяща: „Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения“. Това е скандална, директно напомняща за времената на социализма промяна, несъвместима с демократините устои на държавата. Тази промяна отваря широко вратите за използване на репресия върху учениците. Такава „оценка“ е чисто и просто наказание, което може да постигне кратковременно подчинение, но в в дългосрочен аспект да унищожи желанието на ученика да е част от образователната система. Всички значими психологически и педагогически автори	Приема се за сведение	Законопроектът не въвежда оценка на поведението.

		отричат наказателната репресия в процеса на обучение. Вместо това се набляга на подкрепа, насърчение, личен пример и ясно дефинирани граници на общуване. Такава „оценка“ може да доведе само до разбиране в децата, че тяхната личност е без значение в училището, и в крайна сметка – обществото. Което води до агресивното антисоциално поведение, което уж законопроектът бори. Също така, тази „оценка“ позволява на учителите да наказват децата за нещо което просто не им харесва, примерно – ученик който си позволява да изказва мнение критично спрямо мнението на учителя. „§ 47. В чл. 117 се правят следните изменения и допълнения: 1. Създава се нова ал. 2: „(2) Оценяването в системата на предучилищното и училищното образование се извършва при спазване на следните принципи: 1. обективност и справедливост – използване на ясни и предварително определени критерии за оценяване, а при външно оценяване – и на стандартизирани инструменти; 2. съгласуваност и координация – прилагане на различни форми, видове и инструменти за оценяване и синхрон при оценяването по различните предмети и в различните етапи; 3. прозрачност и проследимост – известяване на критериите за оценяване, възможност за обратна връзка за поставената оценка и информация за напредъка; 4. насоченост към мотивация и стимулиране за подобряване на постиженията и по-широко прилагане на формиращо оценяване, подчертаващо напредъка, а не само крайните резултати.“ 2. Досегашната ал. 2 става ал. 3, като в нея се създава т. 3: „3. насърчаване на постиженията и развиването на вътрешна мотивация за учене чрез осигуряване на навременна обратна връзка на ученика за резултатите от вложените от него усилия и за нуждата от саморегулиране на усилията му.“ 3. Досегашната ал. 3 става ал. 4. 4. Създава се нова ал. 5:		

		„(5) Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения.“ Възразявам срещу предложенията в §47 със следните мотиви: 1. Те не изпълняват заявеното намерение за пренасочване на оценяването от запаметяване към умения. 2. Не е ясно какво следва да означава "синхрон в оценяването по различни предмети". 3. "Саморегулирането на усилията" в този контекст е просто поредното "как да принудим детето да научи това, което ние искаме от него в този момент" и няма нищо общо с важното умение за саморегулиране на ученето, което би трябвало да включва свободно целеполагане, избор на време и средства за следване на поставените цели, умения за самооценка и др.	Приема се	Не се съдържат конкретни предложения, адекватни да намерят място на законово равнище. Обект на уреждане в подзаконовата нормативна уредба. „Саморегулиране на усилията“ ще бъде променено на „саморегулиране на ученето“

		НВО „§ 50. В чл. 120 се създава ал. 9: „(9) Оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни.“ Възразявам, защото са известни случаи на технически грешки и некоректно оценяване. Самата забрана за оспорване на акт на държавен орган е сама по себе си порочна (а може би нарушаваща Конституцията). Предвид текущото огромно значение на НВО за бъдещето на учениците (само по себе си отделен проблем), невъзможността да се коригират грешки е значителен проблем за учениците. Предлагам, вместо това да се разработи ефективен механизъм за оспорването и коригирането на оценката от НВО и ДЗИ. Външните оценявания да се върнат към първоначалната заявената си цел: да служат за обективна оценка и диагностициране на проблеми на училищно, регионално и национално ниво и проследяване на ефектите от взетите мерки.		Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите
		Добродетели и религия § 25. В чл. 76 се правят следните изменения и допълнения: 3. Създава се нова ал. 8: „Учебният предмет Добродетели и религии е насочен към ценностно формиране на личността и възпитание в добродетели и за изучаването му се разработват алтернативни учебни програми, предоставящи възможност за избор между учебно съдържание с елементи на конфесионално обучение и без елементи на	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни

		конфесионално обучение. Изборът на учебна програма по учебния предмет Добродетели и религии се извършва при условията на чл. 12, ал. 2.“ § 31. В чл. 88 се правят следните изменения и допълнения: 1. Създава се нова ал. 2: „(2) В задължителните учебни часове в съответствие с държавния образователен стандарт за учебния план се включва и изучаването на учебния предмет Добродетели и религии.“ Възразявам срещу въпросното предложение със следните мотиви: 1. Изучаването на религиите в исторически, културен и философски аспект и сега присъства в хуманитарните предмети от задължителната програма. 2. И сега желаещите могат да изучават религия (православие, ислям или т.нар. неконфесионална, но също религиозно насочена програма) като избираем предмет. Не е ясно кое налага превръщането на въпросния предмет в задължителен за всички. 3. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, накърнява светския характер на училището и поставя под въпрос мисията му да гради умения за критично мислене, основаващо се на научни достижения. Как децата ще учат в един час, че Господ е създал Ева от реброто на Адам и в следващия – еволюция; или че Господ е създал създал в един ден растенията, в друг животните, а в следващия час – че акулите предхождат с милиони години дърветата – не е ясно. 4. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, създава предпоставки за опасно разделение и противопоставяне на децата от малки. Училището следва да бъде място на обединение и подчертаване на общото помежду ни. 5. Очевидно липсва обществен консенсус по този изключително важен въпрос, който засяга пряко всички ученици, техните родители и всички граждани на Република България, защото решението крие потенциал да повлияе на облика на образованието и обществото като		предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		цяло. Омбудсманът неслучайно призова за прозрачност на процеса по обсъждане и вземане на решение с обществен консенсус. И двете видимо липсват. Отвореното писмо против въвеждането на предмета като част от задължителната учебна програма има 9000 подписа, а МОН така и не отговори на въпросите, зададени в придружаващото писмо при внасянето му. 6. Не е ясно как ще се гарантират фундаментални права. Позоваването на европейската практика („навсякъде се учи религия“) е силно спекулативно. Почти навсякъде, където присъства такъв предмет, програмата няма нищо общо с одобрените у нас към момента (припомням, че според информация от МОН конфесионалните до голяма степен ще се запасят), има възможност за отказ (на места дори само по желание на детето), а в някои държави – избор на друг, коренно различен и напълно неутрален предмет. Много държави, в които тази възможност не е била добре уредена, са понесли осъдителни решения от Европейския съд за правата на човека. Нещо повече, дори в Гърция се води обществен дебат дали този предмет трябва да остане и ако да – в какъв вид. У нас обаче се планира въвеждането на общ задължителен предмет „Добродетели и религии“, който да дава възможност за избор между различни програми. Въпросните програми могат лесно да се променят без поправки в ЗПУО. Споменатият чл. 12, ал. 2 гласи само: „Изборът по ал. 1 за малолетните се извършва вместо тях и от тяхно име от техните родители, а за непълнолетните - от учениците със съгласието на техните родители“. Всички знаем, че в реалният избор в българското училище е силно ограничен: за чуждите езици, за нивата, на които се изучават, за спорта, за профилиращите предмети и пр. Няма никаква яснота как ще се случва съставянето на групи. Министър Вълчев „успокоява“, че никой няма да бъде принуден да изучава религия, ако не желае, само че няма никакви гаранции за това. Не е ясно как ще се случва, когато децата са недостатъчно за сформиране на група. Има разлика дали принуждаваме децата да учат език, който		

		не отговаря на желанието им, или религия, която не отговаря на личните им разбирания и тези на семейството им. 7. Няма никаква яснота кой и как ще преподава по православие, ислям и етика, какво ще съдържат програмите, нито колко ще струва подготовката на достатъчно учители (допълнителна квалификация на сегашните, подготовка на богослови и др.) и осигуряването на учебници за всички ученици. Не е ясно дали този предмет ще се добави към бездруго претоварената програма на учениците или ще измести друг учебен час от бездруго недостигащите. 8. В ЗИД не се уточнява кога следва да се въведе въпросният предмет, което на практика позволява той да бъде въведен масово още от следващата учебна година. Но дори да се спази декларираното намерение това да се случи от 2026/2027 г. и само за 1 клас, такъв неприемливо ранен срок не би позволил разработване на качествени програми, адекватна подготовка на учителите, пилотно въвеждане и апробация, задълбочен анализ на резултатите и последващи корекции, създаване на качествени учебници и др. 9. Намерението да се въведе за 1 клас само по себе си е силно обезпокоително. Първо, на тази възраст няма изградено абстрактно мислене. Второ, идеята да преподават началните учители поставя логичния въпрос за дълбокия когнитивен дисонанс у децата: как един и същи авторитет в един час ще говори за креационизъм, а в следващия – за еволюция? Как един и същи учител ще води различни програми? Как ще възпитаваме общочовешки ценности, ако децата от най-малки учат, че са по-добри от съучениците си, защото тяхната религия е по-добра и единствено вярна? 10. Особено тревожни са прокрадващите се сигнали, вкл. в изявления на министър Вълчев, че програмата, предвидена за деца, които не желаят да изучават религия, също ще съдържа значителна част религиозен материал. Възпитанието в добро обаче не е прерогатив на религията и внушението за обратното има опасни последици. Безспорно училището има важна възпитателна роля, но поставянето на знак за тъждество между морала и религията е манипулативно и нередно. Силно неоснователно е също да смятаме, че с час по		

		„добродетели“ може да се постигне полезен възпитателен ефект, намаляване на агресията, ограничаване употребата на вредни вещества и др. Изследванията показват, че тези проблеми имат дълбоки корени, които следва да се адресират с промяна в цялостната култура, в т.ч. семейството, училището и обществото, а не с „час по добродетели“. В проведената от МОН кръгла маса, стана ясно, че водещата идея на защитниците на въвеждането на Вероучение е, че агностиците и атеистите, които според последното преблрояване на населението от НСИ са над 1 000 000 граждани, са някакви объркани и заблудени душици, които просто се е случило да се родят в „грешните“ семейства. Което е изключително сбъркана отправна точка за взимане на толкова основно решение за програмата на всички учащи. 11. Страната ни е на последните места в Европа по ред показатели, свързани с образованието: академични и социално-емоционални умения, критично и творческо мислене, мотивация за учене през целия живот, здравна култура, толерантност, гражданско самосъзнание и други важни компетентности. Учениците ни се представят под критичния минимум на собствените ни и международните изпити. На този фон МОН предлага… религия. 12. Дори да говорим за час по етика, това не бива да се случва прибързано, както в момента. Вместо да пилеем огромни ресурси за въвеждането на нов предмет, за който още не знаем какво ще съдържа, как ще се впише между останалите и как ще повлияе на учениците и тяхното израстване, трябва да започнем сериозен и задълбочен експертен и обществен дебат за целите на образованието; да очертаем нужните реформи, стъпвайки на надеждни данни, анализи и научно обосновани принципи и прогнози; да набележим стъпките в близък и далечен план за осъществяването им, включително адекватно проследяване на резултатите и своевременни корекции. Едва тогава ще видим как, къде и в каква форма има място подобен предмет.		

		В заключение изразявам категорично мнение против въвеждането на задължителен учебен предмет „Добродетели и религии“. Призовавам изучаването на определена религия да остане избираемо, както досега, и да се съсредоточим върху преосмислянето и осъвременяването на образователната система като цяло.		
591.	Галена Цветкова, родител, с. Ветринци, общ. В. Търново galena.tsvetkova@gmail.com 22 юни 2025 г. в 13:49:53 Електронна поща	Моля да се запознаете с моето становище относно предложенията в Проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование. Предложение в ЗИД: § 25. В чл. 76 се правят следните изменения и допълнения: 3. Създава се нова ал. 8: „Учебният предмет Добродетели и религии е насочен към ценностно формиране на личността и възпитание в добродетели и за изучаването му се разработват алтернативни учебни програми, предоставящи възможност за избор между учебно съдържание с елементи на конфесионално обучение и без елементи на конфесионално обучение. Изборът на учебна програма по учебния предмет Добродетели и религии се извършва при условията на чл. 12, ал. 2.“ § 31. В чл. 88 се правят следните изменения и допълнения: 1. Създава се нова ал. 2: „(2) В задължителните учебни часове в съответствие с държавния образователен стандарт за учебния план се включва и изучаването на учебния предмет Добродетели и религии.“	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет.

		Възражения: Без да омаловажавам религията и важния въпрос за ценностното формиране на личността, възразявам срещу въпросното предложение със следните мотиви: 1. Изучаването на религиите в исторически, културен и философски аспект и сега присъства в хуманитарните предмети от настоящата задължителна програма. 2. И сега желаещите могат да изучават религия (православие, ислям или т.нар. неконфесионална, но също религиозно насочена програма) като избираем предмет. Не е ясно кое налага превръщането на въпросния предмет в задължителен за всички. 3. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, накърнява светския характер на училището и поставя под въпрос мисията му да гради умения за критично мислене, основаващо се на научни достижения. 4. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, създава предпоставки за опасно разделение и противопоставяне на децата от малки. Училището следва да бъде място на обединение и подчертаване на общото помежду ни. 5. Липсва обществен консенсус по този изключително важен въпрос, който засяга пряко всички ученици, техните родители и всички граждани на Република България, защото решението крие потенциал да повлияе на облика на образованието и обществото като цяло. Омбудсманът неслучайно призова за прозрачност на процеса по обсъждане и вземане на решение с обществен консенсус. И двете		Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		видимо липсват. Отвореното писмо против въвеждането на предмета като част от задължителната учебна програма има 9000 подписа, а МОН така и не отговори на въпросите, зададени в придружаващото писмо при внасянето му. 6. Не става ясно как ще се гарантират фундаментални права. Позоваването на европейската практика („навсякъде се учи религия“) е силно спекулативно. Почти навсякъде, където присъства такъв предмет, програмата няма нищо общо с одобрените у нас към момента (припомням, че според информация от МОН конфесионалните до голяма степен ще се запасят), има възможност за отказ (на места дори само по желание на детето), а в някои държави – избор на друг, коренно различен и напълно неутрален предмет. Много държави, в които тази възможност не е била добре уредена, са понесли осъдителни решения от Европейския съд за правата на човека. У нас обаче се планира въвеждането на общ задължителен предмет „Добродетели и религии“, който да дава възможност за избор между различни програми. Въпросните програми могат лесно да се променят без поправки в ЗПУО. Споменатият чл. 12, ал. 2 гласи само: „Изборът по ал. 1 за малолетните се извършва вместо тях и от тяхно име от техните родители, а за непълнолетните - от учениците със съгласието на техните родители“. Всички знаем, че в реалният избор в българското училище е силно ограничен: за чуждите езици, за нивата, на които се изучават, за спорта, за профилиращите предмети и пр. Няма никаква яснота как ще се случва съставянето на групи. Министър Вълчев „успокоява“, че никой няма да бъде принуден да изучава религия, ако не желае, само че няма никакви гаранции за това. Не е ясно как ще се случва, когато децата са недостатъчно за сформиране на група. Има разлика дали принуждаваме децата да учат език, който не		

		отговаря на желанието им, или религия, която не отговаря на личните им разбирания и тези на семейството им. 7. Няма никаква яснота кой и как ще преподава по православие, ислям и етика, какво ще съдържат програмите, нито колко ще струва подготовката на достатъчно учители (допълнителна квалификация на сегашните, подготовка на богослови и др.) и осигуряването на учебници за всички ученици. Не е ясно дали този предмет ще се добави към бездруго претоварената програма на учениците или ще измести друг учебен час от бездруго недостигащите. 8. В ЗИД не се уточнява кога следва да се въведе въпросният предмет, което на практика позволява той да бъде въведен масово още от следващата учебна година. Но дори да се спази декларираното намерение това да се случи от 2026/2027 г. и само за 1 клас, такъв неприемливо ранен срок не би позволил разработване на качествени програми, адекватна подготовка на учителите, пилотно въвеждане и апробация, задълбочен анализ на резултатите и последващи корекции, създаване на качествени учебници и др. 9. Намерението да се въведе за 1 клас само по себе си е силно обезпокоително. Първо, на тази възраст няма изградено абстрактно мислене. Второ, идеята да преподават началните учители поставя логичния въпрос за дълбокия когнитивен дисонанс у децата: как един и същи авторитет в един час ще говори за креационизъм, а в следващия – за еволюция? Как един и същи учител ще води различни програми? Как ще възпитаваме общочовешки ценности, ако децата от най-малки учат, че са по-добри от съучениците си, защото тяхната религия е по-добра и единствено вярна? 10. Особено тревожни са прокрадващите се сигнали, вкл. в изявления на министър Вълчев, че програмата, предвидена за деца, които не желаят да изучават религия, също ще съдържа значителна част		

		религиозен материал. Възпитанието в добро обаче не е прерогатив на религията и внушението за обратното има опасни последици. Безспорно училището има важна възпитателна роля, но поставянето на знак за тъждество между морала и религията е манипулативно и нередно. Силно неоснователно е също да смятаме, че с час по „добродетели“ може да се постигне полезен възпитателен ефект, намаляване на агресията, ограничаване употребата на вредни вещества и др. Изследванията показват, че тези проблеми имат дълбоки корени, които следва да се адресират с промяна в цялостната култура, в т.ч. семейството, училището и обществото, а не с „час по добродетели“. 11. Страната ни е на последните места в Европа по ред показатели, свързани с образованието: академични и социално-емоционални умения, критично и творческо мислене, мотивация за учене през целия живот, здравна култура, толерантност, гражданско самосъзнание и други важни компетентности. Учениците ни се представят под критичния минимум на собствените ни и международните изпити. На този фон МОН предлага… религия. 12. Дори да говорим за час по етика, това не бива да се случва прибързано, както в момента. Вместо да пилеем огромни ресурси за въвеждането на нов предмет, за който още не знаем какво ще съдържа, как ще се впише между останалите и как ще повлияе на учениците и тяхното израстване, трябва да започнем сериозен и задълбочен експертен и обществен дебат за целите на образованието; да очертаем нужните реформи, стъпвайки на надеждни данни, анализи и научно обосновани принципи и прогнози; да набележим стъпките в близък и далечен план за осъществяването им, включително адекватно проследяване на резултатите и своевременни корекции. Едва тогава ще видим как, къде и в каква форма има място подобен предмет.		

		В заключение изразявам категорично мнение против въвеждането на задължителен учебен предмет „Добродетели и религии“. Призовавам изучаването на определена религия да остане избираемо, както досега, и да се съсредоточим върху преосмислянето и осъвременяването на образователната система като цяло.		
		Предложение в ЗИД: „§ 50. В чл. 120 се създава ал. 9: „(9) Оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни.“ Възразявам със следните мотиви: Въпросното предложение очевидно е реакция срещу решението на Върховния административен съд от м. март 2025 г., с което той обяви за нищожна забраната да се оспорват оценките от матурите, въведена в Наредба № 11 от 1 септември 2016 г. Тогава съдът напомни, че с „наредба, която съставлява подзаконов нормативен акт, не може да се уреждат първични отношения извън уредените такива в закона и по този начин да се дописва законът“. Забраната за оспорване на оценки от изпити с изключително голямо значение за бъдещото обучение и развитие на децата и младите хора обаче е сама по себе си порочна. Известни са редица случаи на технически грешки и некоректно оценяване. Важно е да се разработи ефективен механизъм за установяването им и коригирането на оценката, а не да се постулира забрана в закона. Обичайното възражение е, че това би проточило неимоверно много кампаниите за кандидатстване.	Приема се за сведение	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите

		По отношение на ДЗИ то е несъстоятелно, защото дори да бъде коригирана след първата кандидатстудентска кампания, оценката ще има значение за всички следващи и за ред други аспекти на реализацията на човека. Що се отнася до НВО, опираме до много по-сериозния проблем, а именно употребата им за кандидатстване в прогимназия и най-вече гимназия. През последните години те са изключително скъпо начинание – както за цялото общество, така и за семействата на седмокласниците, без абсолютно никакъв полезен ефект за образованието. Напротив, ясно се виждат вредни последици като разширяване на ножицата между училищата, ограничаване на избора на профилирано/професионално образование, огромен стрес за децата, учителите и родителите, задълбочаване на неравния достъп до качествено образование, невъзможност за отсяване на децата с таланти и сериозни интереси в определена област, невъзможност за анализ на състоянието и проблемите в образованието и ефектите от една или друга реформа. Предложение: Да се разработи ефективен механизъм за оспорването и коригирането на оценката от НВО и ДЗИ. Външните оценявания да се върнат към първоначалната заявената си цел: да служат за обективна оценка и диагностициране на проблеми на училищно, регионално и национално ниво и проследяване на ефектите от взетите мерки. Да се преустанови задължителното кандидатстване и избор на профилирана/ професионална паралелка.		

		Да се даде възможност на всяко училище да определя само правилата и критериите си за прием.		
		Предложение в ЗИД: Законът за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование предвижда изменение в § 85. В чл. 172, ал. 1, т. 12 така: „12. да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства“ Възразявам със следните мотиви: Предложението разширява обсега на сега съществуващата забрана за използване на мобилни телефони по време на учебните часове (ЗПУО, чл. 172). Новата формулировка може да доведе до пълна забрана за използване на мобилни устройства, включително отнемането им за цял ден и налагане на санкции при употребата им при възникване на спор дали е имало уважителна причина за това. Предложение: към сега съществуващия чл. 172, ал. 1, т. 12 от ЗПУО („да не използват мобилните си телефони по време на учебните часове“) да се добави: „освен за образователни цели“.		Грети
592.	Маргарита Илчева margiilcheva@gmail.com 22 June 2025 at 14:48:40 Електронна поща	Искам да изразя учудване от предвижданата атестация, която да се провежда всяка година. Тази идея е напълно нереалистична, защото: 1. До голяма степен и досега училищната комисия работи или формално, или твърде субективно, или и двете. Едва ли с включването на хора от РУО работата ще се промени... 2. Трите кредита, макар и само един да е от външен обучител, са немислими. Особено този, който е свързан с обмен на добри практики между две училища.	Приема се за сведение	Коментарите и предложенията ще бъдат предоставени за обсъждане при изменения и допълнения на ДОС за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

593.	Веселка Матеева, учител с 30 години в детската градина veselkatiholova@gmail.com June 22, 2025 5:21:35 PM Електронна поща	Учител съм в детска градина. Смятам, че децата, които завършват четвърта подготвителна група трябва да посещават детска градина до 30 май. Ние цяла година ги мотивираме да работят здраво, защото завършват един етап от обучението си. Говорим, че вече са големи и мястото им е в училище. Получават тържествено удостоверение за завършена образователна степен. Скъсваме формалната им връзка с детската градина. И на следващия ден те са пак там, където уж не трябва да са. И децата не разбират какво се случва. Тъгуват.Бунтуват се. Ядосани са. На всички възрасти около тях. Защото сме ги излъгали. Говорим им, че са големи, но се държим с тях като с малки. Слагаме ги при малките. Защо да ни вярват после? Много емоционално се получи, но вярвайте ми, че сърцето ми се къса, когато едно седемгодишно дете ме попита защо родителите му не му вярват, че вече е голямо! Попитайте психолозите, ако не чувате децата и учителите им!	Приема се за сведение	Предложенията не се отнасят до текстове, подложени на обществено обсъждане.
594.	Кремена Терекиева kremena.davidova@gmail.com 22 юни 2025 г. в 17:59:31 Електронна поща	Родител съм на петокласник, бъдещ шести клас със засилен интерес в областта на математиката и програмирането, гр. София. Смятам, че с настоящето предложение за промени в приема след седми клас в природоматематическите гимназии, а именно автоматичен прием на децата, които са били приети след 4ти клас в математическа гимназия, моето дете бива ощетено, тъй като в момента няма конкретен план за сформиране на допълнителни математически паралелки в НПМГ и СМГ, няма материална база, както и учители, които биха поели повече деца в София. Не е възможно в рамките на 1-2 дори 3 години, да бъдат подсигурени качествени условия за тези допълнителни квоти. Първо трябва да станат реалност, а след това да се мисли за автоматичен прием след 7 клас на вече приетите.	Приема се за сведение	И към момента МГ и ПМГ приемат ученици след завършен 4. клас. Законопроектът предвижда възможност за два момента за кандидатстване в МГ и МПГ – след 4. клас и след 7. клас.

		Освен това децата в заварено положение не са знаели, че ако не кандидатстват след 4 клас дефакто вратите за кандидатстване след 7 клас поне в гр. София, се затварят. В нашия случай например, решихме, че логистично няма да ни е възможно детето да пътува до училище. Честно казано с настоящето предложение не се подпомага интересът към математиката, а към частните математически гимназии. Просто не оставяте друг избор на децата, в частност гр. София, където не се откриват повече места в математическите паралелки в смг и нпмг, и конкретно за децата в заварено положение - набор 2012, 2013, 2014. Надявам се при обсъждане да бъде взето предвид и мнението на родители, пряко засегнати от предложенията на МОН.		
595.	Мая Кръстева maya.krusteva@gmail.com 22 юни 2025 г. в 18:17:48 Електронна поща	Представям становище по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), публикуван за обществено обсъждане на 23.05.2025 г. Реформите в образованието засягат много и различни аспекти. За да имат промените положителен резултат, всички детайли по тях, вкл. оценката на въздействието и ефектите, трябва да бъдат задълбочено аргументирани, съгласувани с други части на системата и планирани за изпълнение. Този процес не изглежда да е преминат по отношение на много от ключовите предложения в Закона за изменение и допълнение на ЗПУО. В процеса на подготовка на предложенията за законови промени МОН не е използвало в достатъчна степен ресурса, с който разполага. Както се отбелязва и в становището на Администрацията на Министерския съвет относно оценката на въздействието на предложения законопроект, „настоящата оценка не съдържа задълбочен анализ на проблемите и предложените решения за тях в контекста на очакваното въздействие върху заинтересованите		

		страни, което ограничава нейната полезност и приложимост като инструмент за вземане на информирано решение“. Липсват и данни за направена последваща оценка на въздействието на акта, който се променя. По-долу посочвам само част от проблемите, към чието решаване са насочени предлаганите промени, които според мен имат нужда от допълнително премисляне. ***1. Новият задължителен предмет “Добродетели и религии”*** Общественият разговор през последните седмици показа, че в българското общество няма консенсус за въвеждане на обучение с конфесионален характер в рамките на задължително избираемите учебни часове. Освен това редица детайли около промяната остават неизяснени. Сред тях са казуси като този как точно ще се сформират групите по интереси спрямо трите програми на предмета и как ще се процедира в случаи, когато учениците са избрали вариант, за който няма достатъчно желаещи. Не би следвало също Народното събрание да гласува подобна съществена промяна, преди да са готови и публични учебните програми по “Религия-православие”, “Религия-ислям” и “Добродетели/ етика”. Началните учители, които се предполага, че ще преподават новия предмет от учебната 2026/ 2027 г., нямат информация за бъдещите им ангажименти, вкл. обучения за допълнителната квалификация по “Добродетели и религии”. Остава отворен и тревожен и въпросът с разделението на децата в смесените региони на България, което може да постави под риск включително националната сигурност на страната. За въвеждането на новия задължителен учебен предмет от МОН е представена концепция. Нито предложените промени в ЗПУО, нито концепцията не изясняват как точно ще се вмести хорариумът на новия предмет в съществуващите учебни планове, какво точно ще отпадне, за да се направи място за него, как точно ще се организира изборът и обучението по трите варианта, кои учители ще го преподават и как ще се квалифицират те. Не става ясно и каква	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду

		всъщност е добавената стойност на тази инициатива. Ако целта е в училище да се изучава религия, това е възможно и сега в специализираните духовни училища, както и във всички останали училища, само че незадължително. Обучението се провежда в рамките на избираем предмет с три варианта: „религия (християнство-православие)“, „религия (ислям)“ и „религия (неконфесионално обучение)“. Ако целта е религиите да се изучават критично в техния исторически и философски контекст, това се случва и сега – в съществуващите хуманитарни учебни предмети – „човекът и обществото“, „български език и литература“, „родинознание“, „история и цивилизации“, „философия“, „гражданско образование“, „изобразително изкуство“, „музика“. Ако целта е да се развиват добродетели, положителни нагласи и ценности, това също присъства като образователна цел в съдържанието на училищното образование. Ключово влияние върху благополучието на децата има не само какво се учи в даден час, а каква е културата на отношенията в училище – зачитат ли се достойнството и правата на учениците, могат ли да участват в определянето на правилата и тяхното прилагане, има ли доверие между участниците в образователния процес – ученици, учители и родители. <u>Във връзка с тази промяна предлагам:</u> Да се оттегли предложението за въвеждане на задължителен предмет „Добродетели и религии“ и вместо това усилията на МОН и обществото да се насочат към гарантиране на качеството на образованието в двете му свързани измерения – благополучие на децата и учениците и развиване на техните компетентности. Ключов аспект на последното е развиването на нагласи, т.е. развиване на ценности, предразположение и начин на мислене, които мотивират отношението, действието и реакциите на учениците.		вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
		2. Повече санкции за учениците Със законопроекта се предлага въвеждане на нови санкции за учениците – повтаряне на I клас, отстраняване от училище за три дни, забрана за участие в училищни мероприятия и др. Действително	Приема се за сведение	

		учителите имат нужда от подкрепа, за да въведат атмосфера на ефективно учене в класните стаи. Подобни санкции обаче не са решението за това, дори напротив – още повече ще демотивират учениците и няма да улеснят работата на учителите. Ако държавата иска да предложи работещи решения, те трябва да бъдат свързани с качествени обучения и подкрепа за учителите и директорите и с осигуряване на ресурс от помощник-учители, психолози, ресурсни учители, медиатори и други специалисти. Притеснение буди и включването на оценка на социално-поведенческите умения като част от оценяването на учебните постижения на учениците. Това предложение легитимира наказателните оценки и смесването на оценката за знания и умения с тази за поведение. Във връзка с тази промяна предлагам: Да се оттеглят предложенията и да се помисли за друг подход и истински работещи решения.		
		3. Разширяването на забраната за мобилни устройства Предложението разширява обсега на сега съществуващата забрана за използване на мобилни телефони по време на учебните часове (ЗПУО, чл. 172). Новата формулировка може да доведе до пълна забрана за използване на мобилни устройства, включително отнемането им за цял ден и налагане на санкции при употребата им при възникване на спор дали е имало уважителна причина за това. Считам, че това би могло да има крайно неблагоприятни и опасни последствия. Всяка мислима процедура за задължаване на учениците да оставят телефоните си за целия ден би била унизителна за тях и затрудняваща учителите. На следващо място, телефоните са буквално спасение за много деца. За тези, които се чувстват изолирани от съучениците си, и в междучасието се обаждат на приятел. За тези, които са станали обект на злепоставяне, вербално насилие или дори физическо от страна на връстници или учители и в междучасието се обаждат на родителите си - не с оглед на разправа, а споделяне и утеха. За тези,	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		които са получили паник атака по време на изпитване или са закъснели за час и искат да обяснят, преди родителят им да види електронния дневник. За тези, които се чувстват зле физически или психически, но медицинската сестра / психологът не е на работа и наблизо няма ДОВЕРЕН учител, на когото да споделят и да им обърне внимание. Училищното образование у нас се намира в тежка криза. В този контекст всеки разговор за санкции и забрани води само и единствено до задълбочаване на проблема. Вместо това следва да работим активно за качествена промяна в подготовката на учителите, учебната програма и училищната култура като цяло, за да създадем човеколюбива и уважителна среда, възпитаваща по естествен път. Най-просто казано: да правим така, че учениците да не злоупотребяват с телефоните си не поради страх от наказание, а от интерес към случващото се в часа и уважение към съучениците и учителя. Не бива да забравяме, че това и сега става изключително успешно в много класни стаи благодарение на добри педагогически практики. Необходимо е да търсим начини да ги подкрепяме и разпространяваме, а не още повече да отблъскваме учениците от училището. Много по-смислено е да научим децата да използват телефоните си за учене, а не само за забавление. Вярно е, че използването на електронни устройства влияе на мозъка и чисто физиологично, но забраната им само в училище нищо няма да промени. Електронните устройства ги заобикалят отвсякъде. Децата ни се отглеждат с тях и в училище все по-трудно възприемат информацията по традиционния начин, затова е по-добре да ги включим в образователния процес. <u>Във връзка с тази промяна предлагам:</u> Към сега съществуващия чл. 172, ал. 1, т. 12 от ЗПУО („да не използват мобилните си телефони по време на учебните часове“) да се добави: „освен за образователни цели“.		

596.	Михаил Кожухаров mkozuharov@gmail.com 22 юни 2025 г. в 18:38:39 Електронна поща	Представям становище по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), публикуван за обществено обсъждане на 23.05.2025 г. Реформите в образованието засягат много и различни аспекти. За да имат промените положителен резултат, всички детайли по тях, вкл. оценката на въздействието и ефектите, трябва да бъдат задълбочено аргументирани, съгласувани с други части на системата и планирани за изпълнение. Този процес не изглежда да е преминат по отношение на много от ключовите предложения в Закона за изменение и допълнение на ЗПУО. В процеса на подготовка на предложенията за законови промени МОН не е използвало в достатъчна степен ресурса, с който разполага. Както се отбелязва и в становището на Администрацията на Министерския съвет относно оценката на въздействието на предложения законопроект, „настоящата оценка не съдържа задълбочен анализ на проблемите и предложените решения за тях в контекста на очакваното въздействие върху заинтересованите страни, което ограничава нейната полезност и приложимост като инструмент за вземане на информирано решение“. Липсват и данни за направена последваща оценка на въздействието на акта, който се променя. По-долу посочвам само част от проблемите, към чието решаване са насочени предлаганите промени, които според мен имат нужда от допълнително премисляне. ***1. Новият задължителен предмет “Добродетели и религии”*** Общественият разговор през последните седмици показа, че в българското общество няма консенсус за въвеждане на обучение с конфесионален характер в рамките на задължително избираемите учебни часове. Освен това редица детайли около промяната остават неизяснени. Сред тях са казуси като този как точно ще се сформират групите по интереси спрямо трите програми на предмета и как ще се процедира в случаи,	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко

		когато учениците са избрали вариант, за който няма достатъчно желаещи. Не би следвало също Народното събрание да гласува подобна съществена промяна, преди да са готови и публични учебните програми по “Религия-православие”, “Религия-ислям” и “Добродетели/ етика”. Началните учители, които се предполага, че ще преподават новия предмет от учебната 2026/ 2027 г., нямат информация за бъдещите им ангажименти, вкл. обучения за допълнителната квалификация по “Добродетели и религии”. Остава отворен и тревожен и въпросът с разделението на децата в смесените региони на България, което може да постави под риск включително националната сигурност на страната. За въвеждането на новия задължителен учебен предмет от МОН е представена концепция. Нито предложените промени в ЗПУО, нито концепцията не изясняват как точно ще се вмести хорариумът на новия предмет в съществуващите учебни планове, какво точно ще отпадне, за да се направи място за него, как точно ще се организира изборът и обучението по трите варианта, кои учители ще го преподават и как ще се квалифицират те. Не става ясно и каква всъщност е добавената стойност на тази инициатива. Ако целта е в училище да се изучава религия, това е възможно и сега в специализираните духовни училища, както и във всички останали училища, само че незадължително. Обучението се провежда в рамките на избираем предмет с три варианта: „религия (християнство-православие)“, „религия (ислям)“ и „религия (неконфесионално обучение)“. Ако целта е религиите да се изучават критично в техния исторически и философски контекст, това се случва и сега – в съществуващите хуманитарни учебни предмети – „човекът и обществото“, „български език и литература“, „родинознание“, „история и цивилизации“, „философия“, „гражданско образование“, „изобразително изкуство“, „музика“. Ако целта е да се развиват добродетели, положителни нагласи и ценности, това също присъства като образователна цел в съдържанието на училищното образование.		умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		Ключово влияние върху благополучието на децата има не само какво се учи в даден час, а каква е културата на отношенията в училище – зачитат ли се достойнството и правата на учениците, могат ли да участват в определянето на правилата и тяхното прилагане, има ли доверие между участниците в образователния процес – ученици, учители и родители. Във връзка с тази промяна предлагам: Да се оттегли предложението за въвеждане на задължителен предмет „Добродетели и религии“ и вместо това усилията на МОН и обществото да се насочат към гарантиране на качеството на образованието в двете му свързани измерения – благополучие на децата и учениците и развиване на техните компетентности. Ключов аспект на последното е развиването на нагласи, т.е. развиване на ценности, предразположение и начин на мислене, които мотивират отношението, действието и реакциите на учениците.		
		2. Повече санкции за учениците Със законопроекта се предлага въвеждане на нови санкции за учениците – повтаряне на I клас, отстраняване от училище за три дни, забрана за участие в училищни мероприятия и др. Действително учителите имат нужда от подкрепа, за да въведат атмосфера на ефективно учене в класните стаи. Подобни санкции обаче не са решението за това, дори напротив – още повече ще демотивират учениците и няма да улеснят работата на учителите. Ако държавата иска да предложи работещи решения, те трябва да бъдат свързани с качествени обучения и подкрепа за учителите и директорите и с осигуряване на ресурс от помощник-учители, психолози, ресурсни учители, медиатори и други специалисти. Притеснение буди и включването на оценка на социално-поведенческите умения като част от оценяването на учебните постижения на учениците. Това предложение легитимира наказателните оценки и смесването на оценката за знания и умения с тази за поведение. Във връзка с тази промяна предлагам:	Приема се за сведение	Приема се за сведение

		Да се оттеглят предложенията и да се помисли за друг подход и истински работещи решения.		
		3. Разширяването на забраната за мобилни устройства Предложението разширява обсега на сега съществуващата забрана за използване на мобилни телефони по време на учебните часове (ЗПУО, чл. 172). Новата формулировка може да доведе до пълна забрана за използване на мобилни устройства, включително отнемането им за цял ден и налагане на санкции при употребата им при възникване на спор дали е имало уважителна причина за това. Считам, че това би могло да има крайно неблагоприятни и опасни последствия. Всяка мислима процедура за задължаване на учениците да оставят телефоните си за целия ден би била унизителна за тях и затрудняваща учителите. На следващо място, телефоните са буквално спасение за много деца. За тези, които се чувстват изолирани от съучениците си, и в междучасието се обаждат на приятел. За тези, които са станали обект на злепоставяне, вербално насилие или дори физическо от страна на връстници или учители и в междучасието се обаждат на родителите си - не с оглед на разправа, а споделяне и утеха. За тези, които са получили паник атака по време на изпитване или са закъснели за час и искат да обяснят, преди родителят им да види електронния дневник. За тези, които се чувстват зле физически или психически, но медицинската сестра / психологът не е на работа и наблизо няма ДОВЕРЕН учител, на когото да споделят и да им обърне внимание. Училищното образование у нас се намира в тежка криза. В този контекст всеки разговор за санкции и забрани води само и единствено до задълбочаване на проблема. Вместо това следва да работим активно за качествена промяна в подготовката на учителите, учебната програма и училищната култура като цяло, за да създадем човеколюбива и уважителна среда, възпитаваща по естествен път. Най-просто казано: да правим така, че учениците да не злоупотребяват с телефоните си не поради страх от наказание, а	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		от интерес към случващото се в часа и уважение към съучениците и учителя. Не бива да забравяме, че това и сега става изключително успешно в много класни стаи благодарение на добри педагогически практики. Необходимо е да търсим начини да ги подкрепяме и разпространяваме, а не още повече да отблъскваме учениците от училището. Много по-смислено е да научим децата да използват телефоните си за учене, а не само за забавление. Вярно е, че използването на електронни устройства влияе на мозъка и чисто физиологично, но забраната им само в училище нищо няма да промени. Електронните устройства ги заобикалят отвсякъде. Децата ни се отглеждат с тях и в училище все по-трудно възприемат информацията по традиционния начин, затова е по-добре да ги включим в образователния процес. <u>Във връзка с тази промяна предлагам:</u> Към сега съществуващия чл. 172, ал. 1, т. 12 от ЗПУО („да не използват мобилните си телефони по време на учебните часове“) да се добави: „освен за образователни цели“.		
597.	Люси Паунова lusi_paunova@abv.bg June 22, 2025 7:35:30 PM Електронна поща	Учениците, които са на индивидуална или комбинирана форма на обучение в 11 и 12 клас според сегашния закон нямат право да завършат средно образование. Би следвало да се промени Закона, като им се разреши да държат изпити по предметите, по които са на индивидуално обучение и така да им се даде възможност да завършат средно образование, макар и по-късно от останалите ученици.По-добре късно, отколкото никога. Не е никак редно да се проваля бъдещето на деца с големи възможности, които по някакви причини/отсъствие от страната, здравословни проблеми, изоставане от учебния материал от предходни години поради лечение или някакво наложително допълнително обучение извън учебната програма като например ментална аритметика, чужди езици и др./ им се е наложило да бъдат в индивидуална или комбинирана форма на обучение в 11 и 12 клас.	Приема се за сведение	Създадени са възможности за валидиране на втори гимназиален етапот ученици със СОП.

		Всички ученици са бъдещи граждани на тази държава и трябва да имат възможност да проявят способностите си, а не да им се пречи.В противен случай е логично тези деца да търсят възможности за обучение и реализация в чужбина.		
598.	Фондация “Нашите недоносени деца” / Център за детско развитие “Малки чудеса” **Мария Нориега** maria@premature-bg.com 22 юни 2025 г. в 20:25:09 Електронна поща	***Становище на Фондация “Нашите недоносени деца” по Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищно и училищно образование*** Във връзка с общественото обсъждане на законопроекта на Министерството на образованието и науката за промени в Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), бихме искали да насочим вниманието Ви и да **изразим несъгласие** с някои от предложените в законопроекта промени в образователната система, както и да приложим коментари, които считаме за особено необходими на базата на опита и работата ни като организация. Фондация “Нашите недоносени деца” е единствената организация в България, която посвещава работата си на недоносените деца и техните семейства. Всяка година в България се раждат **над 6500** недоносени бебета. Преждевременното раждане е признато от всички авторитетни световни и международни здравни организации и организми като водеща причина не само за краткосрочни и често животозастрашаващи здравословни проблеми в ранна детска възраст в глобален мащаб. Последствията от него често може да имат и дългосрочно отражение върху бъдещото физическо и когнитивно развитие на недоносените деца. Като организация, Фондация “Нашите недоносени деца” неведнъж е привличала вниманието на отговорните институции в България върху необходимостта от национална програма за ранно проследяване на развитието на децата, родени преждевременно. Както доказва световният опит, навременната интервенция е ключова за тяхното бъдещо развитие, включително, за да се адресират или преодолеят трудности при постъпването и напредъка	Приема се за сведение	Не се съдържат предложения

		им в училище. В този смисъл и на базата на нашия опит, изразяваме опасение, че заложените промени в ЗПУО не са обсъдени достатъчно задълбочено с широки групи заинтересовани страни и отново няма да могат да отговорят в пълнота на така нужната реформа в тази ключова сфера, Фондация "Нашите недоносени деца" се присъединява към становищата на други граждански организации, работещи със и за деца и семейства в България, и изразените притеснения относно заложените промени в ЗПУО и необходимостта те да бъдат обсъдени и обмислени по-задълбочено. **Предлагаме следните коментари и препоръки към текста на ЗИД на ЗПУО на базата на опита и работата ни като организация:** 1. **Вместо мярката за повтаряне на I клас**, предлагаме да се осигури възможност и фокусът да бъде насочен върху ранна, целенасочена и системна подкрепа за учениците, които изпитват затруднения, чрез индивидуални занимания в рамките на учебната година; допълнителна работа със специалисти, когато това е необходимо и ангажиране и включване на родителите в процеса.	Не се приема	И в момента ЗПУО и подзаконовата нормативна уредба предвижда такава ранна, целенасочена и системна подкрепа
		2. Обръщаме внимание на необходимостта от **опростяване и улесняване на процедурите за отлагане от първи клас**, когато това е необходимо. Както сочи нашият опит от работата ни като организация през годините, все още на много места, отлагането от първи клас не се случва или е свързано със значими затруднения, въпреки наличието на становища на специалисти, които работят с децата. Обръщаме внимание и на възможностите и трудностите за отлагане на първи клас за деца, които имат затруднения и/или дефицити, но нямат поставена официална диагноза от специалист. Изтъкваме необходимостта да се обръща внимание и да се признава мнението на родителите при вземането на тези решения, тъй като семейството следи най-отблизо състоянието и има най-дългосрочни и продължителни наблюдения върху възможностите на детето си.	Не се приема	Процедурата е ясна и подробно определена в Наредбата за приобщаващото образование.

		Необходимо е също така да бъде улеснена процедурата за повтаряне на ПУГ особено за децата без диагнози, но с изразени трудности.		
		3. Категорично настояваме **да се запази и засили участието на родителите при вземане на решения за начина на обучение на дете със СОП**. Бихме искали да добавим също така, че следва да се регламентира възможността детето да бъде консултирано и информирано, съобразно възрастта му, при вземането на решения, които го засягат – включително при преместване, санкции, повтаряне на клас, избор на форма на обучение и др.	Приема се	
		4. Настояваме изрично за **прозрачен и ефективен механизъм за контрол на качеството на обучението на педагозите при работа с деца със СОП**. По наблюдения от работата ни и споделен опит от семейства, децата със затруднения на много места са на практика изключени от образователния процес. Работата с тях в клас често е силно ограничена, като не им се дават възможности и не им се отделя целенасочено внимание.	Приема се за сведениие	Не се съдържа предложение
		5. Споделяме **опасение относно разделянето на степените на трудност при определяне на необходимостта на децата със СОП** да получат подкрепа - средна, ниска, висока. При така предложените изменения следва най-висока подкрепа да получат децата с най-значими затруднения, което е логично. Но това не бива да бъде за сметка на децата, които са определени със средна или ниска степен на затруднения, които имат потенциал за развитие на определени знания и умения, но на практика ще получат много по-малко часове със специалисти. Считаме, че предложените от 1 до 3 часа седмично едва ли биха могли да доведат до значим напредък в образованието на тези деца. Всяко дете със затруднения би трябвало да получи максимална и ако е нужно без рамкови ограничения подкрепа, според индивидуалните му нужди и преценката на специалистите, за да може да развие своя пълен потенциал. Присъединяваме се към изказаните опасения и притеснения и от други граждански организации, че предложените промени в обучението на деца със СОП отново дават възможност за сегрегация	Приема се частично Не се приема	В подзаконовата нормативна уредба ще бъде определен механизъм за предоставяне на часовете за ресурсно подпомагане съобразно нивото на интензивност на допълнителната подкрепа. В Законопроекта не се предвижда определяне на такива часове. Децата няма да се „групират“ съобразно нивото на допълнителната подкрепа. Те ще се подпомагат от съответните специалисти в съответствие с функционалната

		на учениците по признак необходимост от допълнителна подкрепа. Има риск промените да доведат до групиране на деца с висока интензивност на нуждата от допълнителна работа в сегрегирани групи, а това противоречи на идеите и философията на приобщаващото образование. Има риск промените да доведат до групиране на деца с висока интензивност на нуждата от допълнителна работа в сегрегирани групи, а това противоречи на идеите и философията на приобщаващото образование.		оценка на индивидуалните им потребности и ще им се предоставят толкова часове за подкрепа, колкото са им определени вследствие на оценката. Това не означава да се „групират“, а тъкмо обратното – да се персонализира подкрепата.
		6. Фондация "Нашите недоносени деца" подкрепя и предложението на различни организации, защитаващи интересите на деца с увреждания, за **въвеждане на образователни асистенти през целия учебен ден, а не само за 1 час дневно**.	Приема се	Въведена е възможност за назначаване на помощник на учителя дори и при едно дете със специални образователни потребности – когато в групата или паралелката има дете или ученик със специални образователни потребности вследствие на емоционално-поведенчески проблеми поради разстройство от аутистичния спектър или поради друго увреждане, нарушение или заболяване.
		7. Бихме искали да се насочи вниманието и към необходимостта за въвеждане на структурирани подходи в училище за развитие на социално-емоционалните умения на децата, превенция на тревожност, агресия и изолация в класната стая, чрез работа с екипи от психолози, социални работници и психотерапевти, каквито на много места липсват. Необходимо е да се обърне внимание на изграждането на **система за подкрепа на психичното здраве в училище** - чрез екипи от психолози и психотерапевти, които да работят активно с действащи програми, а не на базата на административни мерки.	Приема се частично	Психолозите са водещи специалисти както по отношение на общата, така и на допълнителната подкрепа на децата и учениците, и са задължителна част от екипите за подкрепа за личностно развитие. В този смисъл се назначават все повече психолози в детските градини и училищата.
		8. Предлагаме да се включи заявка за **разработване на програми за професионално благополучие и подкрепа на учителите** - превенция на бърнаут, емоционална подкрепа, достъп до супервизия. Също така считаме за необходимо да се инвестира в	Приема се за сведение	Към НП „Профилактика и рехабилитация е включен модул за превенция на бърнаут и изграждане на резилианс

		продължаваща квалификация на учителите, насочена към прилагане на съвременни педагогически подходи, както при специфична работа с деца със затруднения, така и с деца "в норма". Подходи, базирани на **ефективна работа в клас или в група,** така че децата наистина да извличат знания, опит и полезни умения, когато работят по проекти.		
		9. Бихме искали да обърнем внимание и на необходимостта от **по-голям контрол върху обученията и курсовете, които преминават педагогическите специалисти при работа с деца със СОП,** защото опитът ни до момента показва, че при текущата ситуация повечето от тези обучения не са достатъчно качествени и ефективни и на практика не повишават реално компетенциите на учителите.	Приема се	ЗИД на ЗПУО предвижда мониторинг на обученията (чл. 244а)
		10. Смятаме, че наред с развитието на електронни учебници, следва да се предвиди и създаването на **стратегия за дигитално образование**, включително часове и програми, свързани с рискове, дигитална етика, медийна грамотност и сигурност в интернет, механизми за защита на личните данни на учениците и отговорно използване на технологиите в училищна среда.	Приема се за сведение	Предложенията не се отнасят до промени, подложени на обществено обсъждане
		11. Необходимо е **да бъде изяснен механизмът за мониторинг и отчетност при прилагане на предвидените промени**, включително кои институции носят отговорност за проследяване на ефектите, как ще се събират и анализират данните, по какъв начин ще се извършват корекции, ако се установят неблагоприятни резултати и др.	Приема се за сведение	Предложенията не се отнасят до промени, подложени на обществено обсъждане
		12. Присъединяваме се към изказаните и от други организации **притеснения относно пълната забрана за използване на мобилни устройства в училище**. Считаме, че подобна стъпка следва да бъде добре осмислена и съобразена и с факта, че това би могло дори да бъде застрашаващо в някои ситуации, особено при деца, които имат по-специфични (здравни) състояния. Надяваме се констатациите и предложенията ни да бъдат взети под внимание и заявяваме нашата готовност за участие в конструктивен диалог с Министерство на образованието и науката, за да окажем подкрепа и да споделим опит и експертиза по посочените от нас теми.	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

599.	Жанин Тодорова, гр. София jani.todorovaj@gmail.com 22 юни 2025 г. в 22:08:53 Електронна поща И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 1105-129/23.06.2025 г.	От години си говорим, че образованието засяга всички ни и че се нуждаем от задълбочен експертен и обществен дебат за неговото осъвременяване Предложените промени в ЗИД на Закона за предучилищното и училищното образованиее.не само не предлага качествена промяна, не само не решава сериозните , съществуващи от години проблеми в системата на образованието, но ще създаде нови, още по-големи проблеми. От години си говорим, че образованието засяга всички ни и че се нуждаем от задълбочен експертен и обществен дебат за неговото осъвременяване. По-надолу излагам моето мнение относно предложени промени в проекта на Закона ЗАБРАНА ЗА ТЕЛЕФОНИ Законът за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование предвижда: § 85. В чл. 172, ал. 1, т. 12 се изменя така: „12. да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства“ Възразявам със следните мотиви: Предложението разширява обсега на сега съществуващата забрана за използване на мобилни телефони по време на учебните часове (ЗПУО, чл. 172. Новата формулировка може да доведе до пълна забрана за използване на мобилни устройства, включително отнемането им за цял ден и налагане на санкции при употребата им при възникване на спор дали е имало уважителна причина за това. Това би могло да има крайно неблагоприятни и опасни последствия. 1. Всяка мислима процедура за задължаване на учениците да оставят телефоните си за целия ден би била унизителна за тях и затрудняваща учителите. 2. Телефоните са буквално спасение за много деца. За тези, които се чувстват изолирани от съучениците си, и в междучасието се обаждат	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		на приятел. За тези, които са станали обект на злепоставяне, вербално насилие или дори физическо от страна на връстници или учители и в междучасието се обаждат на родителите си - не с оглед на разправа, а споделяне и утеха. За тези, които са получили паник атака по време на изпитване или са закъснели за час и искат да обяснят, преди родителят им да види електронния дневник. За тези, които се чувстват зле физически или психически, но медицинската сестра / психологът не е на работа и наблизо няма ДОВЕРЕН учител, на когото да споделят и да им обърне внимание. 3. Крайно време е да започнем да вземаме решения, основаващи се на научни изследвания, анализи и прогнози. През м. февруари 2025 г. в сп. Lancet беше публикувано мащабно изследване, показващо, че сама по себе си забраната за телефони в училищата не води нито до подобряване на образователните резултати, нито до положителен ефект върху благополучието на учениците, нито дори до намаляване на общото екранно време. Училищното образование у нас се намира в тежка криза, част от която е липсата на усещане за смисъл у учениците и чувството, че са бездушни обекти на обучително и възпитателно въздействие в система, предназначена да служи преди всичко сама на себе си. Учебният материал не съответства на потребностите им и не способства развиването на умения, които са им необходими днес и ще им бъдат необходими в бъдеще. Оценяването е фокусирано върху тестове, които не измерват полезни знания и умения и не дават полезна обратна връзка, за сметка на това води до силен стрес, възпрепятстващ ученето, и често се използват като наказателен инструмент от учителите. Липсват възможности за свободно целеполагане, избор на средства за следване на поставените цели и самооценка. Липсва уважение към личността на ученика, възможности за изразяване на мнение и водене на дебати, за реално участие в управлението на училищния живот и мн. др. Всичко това неминуемо води до усещане за безсилие и незначимост, което често стои в корена на агресивното, антисоциално или самоувреждащо поведение и импулса за нарушаване на правилата. В този контекст		

		всеки разговор за санкции и забрани води само и единствено до задълбочаване на проблема. Вместо това следва да работим активно за качествена промяна в подготовката на учителите, учебната програма и училищната култура като цяло, за да създадем човеколюбива и уважителна среда, възпитаваща по естествен път. Най-просто казано: да правим така, че учениците да не злоупотребяват с телефоните си не поради страх от наказание, а от интерес към случващото се в часа и уважение към съучениците и учителя. Не бива да забравяме, че това и сега става изключително успешно в много класни стаи благодарение на добри педагогически практики. Необходимо е да търсим начини да ги подкрепяме и разпространяваме, а не още повече да отблъскваме учениците от училището. ***Предложение***: към сега съществуващия чл. 172, ал. 1, т. 12 от ЗПУО („да не използват мобилните си телефони по време на учебните часове“) да се добави: „освен за образователни цели“.		
		ПРИКРИТАТА ОЦЕНКА ЗА ДИСЦИПЛИНА Извеждам това в изричен пост, защото смятам, че е особено важно. В §47, т. 4 на Закона за изменение и допълнение на ЗПУО се предлага създаване на нова ал. 5 в чл. 117, гласяща: „*Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения*“. Това представлява изключително опасна легитимация на наказателните оценки и смесване на оценката за знания и умения с оценка за поведение. Оценката за поведение/дисциплина дори в явна форма е вредна и опасна. Тя на практика прехвърля отговорността от професионално подготвения възрастен учител към детето и евентуално родителите. Оценката за поведение е чисто и просто наказателна мярка, която в някои случаи може да постигне краткотрайно подчинение , но не и полезен ефект във формирането на личността. Неслучайно всички значими автори в педагогическата и психологическата литература отричат наказателния подход. Децата и подрастващите имат нужда	Не се приема	Законопроектът не въвежда оценка на поведението.

		от подкрепа, насърчение и личен пример, от здрава връзка със зрели и отговорни възрастни, от уважение, което ги учи да уважават себе си и другите, не от санкции и оценки. Последните единствено задълбочават усещането на децата за собственото им безсилие и незначимостта на личността им в училището и в крайна сметка, обществото като цяло. А това именно често стои в корена на агресивното, антисоциално или самоувреждащо поведение.		
		ОЦЕНЯВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ Законът за изменение и допълнение на Закона за предучилищна и училищна подготовка предвижда: „§ 47. В чл. 117 се правят следните изменения и допълнения: 1. Създава се нова ал. 2: „(2) Оценяването в системата на предучилищното и училищното образование се извършва при спазване на следните принципи: 1. обективност и справедливост – използване на ясни и предварително определени критерии за оценяване, а при външно оценяване – и на стандартизирани инструменти; 2. съгласуваност и координация – прилагане на различни форми, видове и инструменти за оценяване и синхрон при оценяването по различните предмети и в различните етапи; 3. прозрачност и проследимост – известяване на критериите за оценяване, възможност за обратна връзка за поставената оценка и информация за напредъка; 4. насоченост към мотивация и стимулиране за подобряване на постиженията и по-широко прилагане на формиращо оценяване, подчертаващо напредъка, а не само крайните резултати.“ 2. Досегашната ал. 2 става ал. 3, като в нея се създава т. 3: „3. насърчаване на постиженията и развиването на вътрешна мотивация за учене чрез осигуряване на навременна обратна връзка на ученика за резултатите от вложените от него усилия и за нуждата от саморегулиране на усилията му.“ 3. Досегашната ал. 3 става ал. 4. 4. Създава се нова ал. 5:		

		„(5) Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения.“ ***Възразявам срещу предложенията в §47 със следните мотиви:*** 1. Те не изпълняват заявеното намерение за пренасочване на оценяването от запаметяване към умения. 2. И сега на различните функции на оценяването, в т.ч. изброените тук, е отделено внимание в Наредба 11, чл. 5. Проблемът е, че не излизаме от рамките на "констатиращата“ и „селективната“. 3. Не е ясно какво следва да означава "синхрон в оценяването по различни предмети". 4. "Саморегулирането на усилията" в този контекст е просто поредното "как да принудим детето да научи това, което ние искаме от него в този момент" и няма нищо общо с важното умение за саморегулиране на ученето, което би трябвало да включва свободно целеполагане, избор на време и средства за следване на поставените цели, умения за самооценка и др. 5. Предложението в §47, т. 4. а именно, създаване на нова ал. 5 в чл. 117, гласяща: „Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения“, е категорично неприемливо. То представлява изключително опасна легитимация на наказателните оценки и смесване на оценката за знания и умения с оценка за поведение. Оценката за поведение/дисциплина дори в явна форма е вредна и опасна. Тя на практика прехвърля отговорността от професионално подготвения възрастен учител към детето и евентуално родителите. Оценката за поведение е чисто и просто наказателна мярка, която в някои случаи може да постигне краткотрайно подчинение , но не и полезен ефект във формирането на личността. Неслучайно всички значими автори в педагогическата и психологическата литература отричат наказателния подход. Децата и подрастващите имат нужда от подкрепа, насърчение и личен пример, от здрава връзка със зрели	Приема се за сведение Приема се Не се приема	Уреждането на тази материя следва да стане в подзаконовата нормативна уредба – в ДОС за оценяване на резултатите от обучението на учениците. Изразът „саморегулиране на усилията“ ще бъде заменен със „саморегулиране на ученето“. Законопроектът не въвежда оценка на поведението.

		и отговорни възрастни, от уважение, което ги учи да уважават себе си и другите, не от санкции и оценки. Последните единствено задълбочават усещането на децата за собственото им безсилие и незначимостта на личността им в училището и в крайна сметка, обществото като цяло. А това именно често стои в корена на агресивното, антисоциално или самоувреждащо поведение. В прикрития вид, който в момента ни се предлага, тази оценка е още по-опасна. Второкласникът, който тича в коридора, защото е бил принуден два часа да седи на чина, без да мръдне, да получава ниска оценка по родинознание, понеже не е усвоил правилата в урока за правата и задълженията на учениците? Седмокласникът с отлични математически умения – защото от скука говори в час? Дванадесетокласникът с развито критично мислене и подчертан интерес към проблемите на гражданското общество – защото си позволява да изрази различно мнение от това на учителя? * Когато говорим за преразглеждане на оценяването, трябва да помислим за какво служи то в крайна сметка. Оценката подменя целта на ученето и убива автентичната мотивация; не е ли крайно време да помислим въобще за мястото ѝ в училище? Цифровата (или еднословна) оценка дълбоко опорочава процеса на учене, подменяйки из основи целта и смисъла. Детето вече не учи, за да задоволи вроденото си любопитство и естествения подтик за развитие, а за да отговори на външни очаквания, да избегне наказание, да почувства моментно възнаграждение. Учителите се превръщат в треньори, чиято цел е подопечните им да се представят добре на поредното НВО и това вече започва от първия досег с училището. Оценяването, чиято масова цел е да покаже какво не знае ученикът, води и до състояние на постоянен стрес, в което устойчивото и автентично учене просто не е възможно – чисто неврологично дори, да не говорим за подменената мотивация и за всички други опасни последици от стреса, в т.ч. за психичното здраве.	Приема се за сведение	Не се съдържа конкретно предложение

		Оценката няма нищо общо с ползотворна обратна връзка, която помага на ученика да подобрява знанията и уменията си, а на учителя - да адаптира и да усъвършенства методите и подходите си. Особено вредни са тестовете, които възпитават опасни нагласи на налучкване, фалшиво усещане за знания, неумение за изразяване. Необходимо е фундаментално преразглеждане на оценяването. То може да се запази единствено за финални изпити, удостоверяващи, че ученикът е овладял определено ниво на компетентности за съответния етап. В процеса на обучение обаче е важно да даваме конструктивна обратна връзка, която подкрепя усилията, очертава конкретни насоки за работа, насърчава мотивацията за развитие и вярата в собствените сили и възможности. Всичко това е изначално невъзможно в сегашната система на оценяване и предложенията в ЗИД по никой начин не способстват за решаването на проблема; напротив, задълбочават го с неясни формулировки и създават нови, още по-опасни проблеми с включването на компонент поведение. **Възразявам със следните мотиви „§ 50 :** Предложение в ЗИД: „§ 50. В чл. 120 се създава ал. 9: „(9) Оценките от националното външно оценяване в края на IV, VII и X клас, както и от държавните зрелостни изпити и от държавния изпит за придобиване на професионална квалификация са окончателни.“ Въпросното предложение очевидно е реакция срещу решението на Върховния административен съд от м. март 2025 г., с което той обяви за нищожна забраната да се оспорват оценките от матурите, въведена в Наредба № 11 от 1 септември 2016 г. Тогава съдът напомни, че с „наредба, която съставлява подзаконов нормативен акт, не може да се уреждат първични отношения извън уредените такива в закона и по този начин да се дописва законът“. Забраната за оспорване на оценки от изпити с изключително голямо значение за бъдещото обучение и развитие на децата и младите хора обаче е сама по себе си порочна. Известни са редица случаи на технически грешки и некоректно оценяване. Важно е да се разработи	Не се приема	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист.

		ефективен механизъм за установяването им и коригирането на оценката, а не да се постулира забрана в закона. Обичайното възражение е, че това би проточило неимоверно много кампаниите за кандидатстване. По отношение на ДЗИ то е несъстоятелно, защото дори да бъде коригирана след първата кандидатстудентска кампания, оценката ще има значение за всички следващи и за ред други аспекти на реализацията на човека. Що се отнася до НВО, опираме до много по-сериозния проблем, а именно употребата им за кандидатстване в прогимназия и най-вече гимназия. През последните години те са изключително скъпо начинание – както за цялото общество, така и за семействата на седмокласниците, без абсолютно никакъв полезен ефект за образованието. Напротив, ясно се виждат вредни последици като разширяване на ножицата между училищата, ограничаване на избора на профилирано/професионално образование, огромен стрес за децата, учителите и родителите, задълбочаване на неравния достъп до качествено образование, невъзможност за отсяване на децата с таланти и сериозни интереси в определена област, невъзможност за анализ на състоянието и проблемите в образованието и ефектите от една или друга реформа. **Предложение:** Да се разработи ефективен механизъм за оспорването и коригирането на оценката от НВО и ДЗИ. Външните оценявания да служат за обективна оценка и диагностициране на проблеми на училищно, регионално и национално ниво и проследяване на ефектите от взетите мерки. Да се преустанови задължителното кандидатстване и избор на профилирана/ професионална паралелка. Да се даде възможност на всяко училище да определя само правилата и критериите си за прием.		И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите
		ПОДПИСВАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕ Предложение в ЗИД: § 100. Създава се чл. 210 а:		

		„Чл. 210а. Родителите подписват споразумение с детската градина или училището за спазване на правилника на институцията.“ ***Възразявам със следните мотиви:*** Законите са задължителни за всички. Оттам нататък споразумения се сключват между равноправни партньори по въпроси, които ги засягат лично и не са изрично уредени в нормативната уредба. Не е ясно: - Какъв правен статут би имало подобно споразумение? Какво следва от отказа да бъде подписано или от неизпълнението на подписано споразумение? - Кой ще го изготвя? Как ще бъдат балансирани ангажиментите на двете страни? - Ще бъде ли индивидуално договорено с всеки родител? - Ще може ли родителят да се възползва от услуги на адвокат при договаряне на споразумението? - Как ще се гарантират правата на родителите, които не могат да си позволят адвокатска услуга? - Какъв избор ми имал родител, който не е съгласен със споразумението, изготвено от училището? Нека да припомним, че родителите често нямат реален избор на училище (класиране по райони, наличие на само едно училище в населеното място, кандидатстване с НВО, ограничено предлагане на определени профили и професии и др.) Те нямат и реално, ефективно влияние върху вземането на решения, в които на теория би трябвало да имат, в т.ч. по въпроси като униформи, правила за мобилните устройства, избираеми учебни часове, чужди езици и нива, на които се изучават, спорт, допълнителни профилиращи предмети и пр. Вместо да се търсят механизми за осъществяване на действителен избор и за разширяване на възможностите за родителско участие в училищния живот, ЗИД на практика предлага те предварително да се подписват, че са съгласни с всичко. Това, заедно с ограничаването на ролята на обществените съвети, също залегнало в ЗИД, още повече поставя родителите в подчинена позиция, вместо да насърчава ролята им на активни партньори – едно от доказаните с	Приема се	Разпоредбата отпада от Законопроекта

		множество научни изследвания у нас и по света условия, необходими за успешното и устойчиво образование на децата. В заключение личното ми мнение е, че трябва да направим всичко възможно да предотвратим подобно извращаване на една от много малкото смислени възможности в ЗПУО		
600.	ИренаИ 20 юни 2025 г. 17:19:52 ч. Портал за обществени консултации	Считам, че с предложенията за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) целите не са да се модернизира и усъвършенства правната регулация на обществените отношения в системата, а да се затруднят още повече родителите и най-уязвимите- децата, чиито интереси следва да бъдат най-голям приоритет на държавата. Предложените промени не само няма да подобрят партньорството между институциите, родителите, социалните партньори и бизнеса, а ще отворят още по-голяма бездна. Държавата спешно трябва да вземе мерки, с които да съобрази спецификата на новите поколения, които идват с коренно различен начин на мислене. Те са нови хора с ново поведение и психика, на които предложените промени за повече санкции и безсмислени предмети няма как да повлияят позитивно. Системата трябва да спре да санкционира различните, защото всички от новата генерация са различават от сегашния шаблон. Училището трябва да открива позитивното в различността. Всъщност системата и учителите трябва да бъдат обучени да работят с новите деца и да разпознават техните нужди, възможности, таланти и емоции, а не да санкционира и наказва и това е промяната, от която има нужда образованието ни. Това няма как да се постигне със забрани. Промени ще има, когато училището започне да подкрепя и разбира. Възразявам, срещу променете в „§ 47. В чл. 117, касаещи ОЦЕНЯВАНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ със следните мотиви: Не е ясно какво следва да означава "синхрон в оценяването по различни предмети". Предложението в §47, т. 4. а именно: „Чрез оценяването в процеса на училищното обучение се насърчава активното учене и придобиването на житейски значими умения и се отчитат и придобитите от учениците социално–поведенчески умения“ е	Приема се за сведение	Обект е на уреждане в подзаконовата нормативна уредба. Законопроектът не предвижда оценка на поведението на учениците.

		неприемливо. Това ще даде възможност наказателните оценки съвсем законно да бъдат смесвани с оценката за знания и умения. Оценката за поведение/дисциплина категорично неприемлива. Оценката за поведение е наказателна мярка, която в някои случаи може да постигне краткотрайно подчинение , но не и полезен ефект във формирането на личността. Децата имат нужда от подкрепа и уважение, което ги учи да уважават себе си и другите, не от санкции и оценки. В прикрития вид, който в момента ни се предлага, тази оценка е още по-опасна. Методите на оценяване следва да се преразгледат изцяло, тъй като сегашните варианти на оценяване, включително НВО И ДЗИ са безполезни тестовете, които възпитават налучкване, но не и креативно мислене. Най-съществения проблем тук е, че НВО и ДЗИ не показват реални постижения на детето и училището, а показват колко усиля е хвърлило семейството, за да покрие безумните изисквания на тестовете чрез частни уроци, помощ вкъщи, частни учители и т.н. Това не повишава знанията на детето, а струва скъпо на семейството, най-вече уврежда здравето и психиката на родители и деца. Неясните формулировки в предложението ще бъдат предпоставка за повече проблеми с включването на компонент поведение.		Прилаганите методи на обучение, в т.ч. и на оценяване са изцяло в правомощията на преподаващия учител. Понятието „тест“ не бива да се свързва само със задачи с избираем отговор, а и такива, които показват логическо мислене и решаване на житейски проблеми
601.	ИренаИ 20 юни 2025 г. 17:20:44 ч. Портал за обществени консултации	**ПРОТИВ ПРОМЕНИТЕ В ЗПУО** Възразявам със следните мотиви срещу промените в „§ 50. В чл. 120 се създава ал. 9, касаещо НВО И ДЗИ: Решение 3305/ 28.03.2025 на Върховния административен съд ,с което той обяви за нищожна забраната да се оспорват оценките от матурите, въведена в Наредба № 11 от 1 септември 2016 г. Съдът заключва, че наредба, която съставлява подзаконов нормативен акт, не може да се уреждат първични отношения извън уредените такива в закона и по този начин да се дописва законът. Невъзможността за оспорване и промяна на оценка при несъответствие нарушава правата на учениците и има огромно значение за тяхното бъдеще. Известни са много случаи на технически грешки и некоректно оценяване. Важно е да има работеща процедура за	Приема се за сведение	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими

		повторна проверка и коригирането на оценката, а не да се въвежда забрана в закона, което е в противоречие с основния закон.		оценители, специалисти в съответната област – учители и/или университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите
602.	ИренаИ 20 юни 2025 г. 17:21:36 ч. Портал за обществени консултации	**ПРОТИВ ПРОМЕНИТЕ В ЗПУО** Възразявам срещу предложението в § 25. В чл. 76 Учебният предмет Добродетели и религии е насочен към ценностно формиране на личността и възпитание, подкрепяйки следните мотиви: 1. Изучаването на религиите в исторически, културен и философски аспект и сега присъства в хуманитарните предмети от задължителната програма. 2. И сега желаещите могат да изучават религия (православие, ислям или т.нар. неконфесионална, но също религиозно насочена програма) като избираем предмет. Не е ясно кое налага превръщането на въпросния предмет в задължителен за всички. 3. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, накърнява светския характер на училището и поставя под въпрос мисията му да гради умения за критично мислене, основаващо се на научни достижения. 4. Въвеждането на религиозно обучение като част от задължителната учебна програма, дори да има възможност за избор, създава предпоставки за опасно разделение и противопоставяне на децата от малки. Училището следва да бъде място на обединение и подчертаване на общото помежду ни.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или

		5. Очевидно липсва обществен консенсус по този изключително важен въпрос, който засяга пряко всички ученици, техните родители и всички граждани на Република България, защото решението крие потенциал да повлияе на облика на образованието и обществото като цяло. Омбудсманът неслучайно призова за прозрачност на процеса по обсъждане и вземане на решение с обществен консенсус. И двете видимо липсват. Отвореното писмо против въвеждането на предмета като част от задължителната учебна програма има 9000 подписа, а МОН така и не отговори на въпросите, зададени в придружаващото писмо при внасянето му. 6. Не е ясно как ще се гарантират фундаментални права. Позоваването на европейската практика („навсякъде се учи религия“) е силно спекулативно. Почти навсякъде, където присъства такъв предмет, програмата няма нищо общо с одобрените у нас към момента (припомням, че според информация от МОН конфесионалните до голяма степен ще се запасят), има възможност за отказ (на места дори само по желание на детето), а в някои държави – избор на друг, коренно различен и напълно неутрален предмет. Много държави, в които тази възможност не е била добре уредена, са понесли осъдителни решения от Европейския съд за правата на човека. У нас обаче се планира въвеждането на общ задължителен предмет „Добродетели и религии“, който да дава възможност за избор между различни програми. Въпросните програми могат лесно да се променят без поправки в ЗПУО. Споменатият чл. 12, ал. 2 гласи само: „Изборът по ал. 1 за малолетните се извършва вместо тях и от тяхно име от техните родители, а за непълнолетните - от учениците със съгласието на техните родители“. Всички знаем, че в реалният избор в българското училище е силно ограничен: за чуждите езици, за нивата, на които се изучават, за спорта, за профилиращите предмети и пр. Няма никаква яснота как ще се случва съставянето на групи. Министър Вълчев „успокоява“, че никой няма да бъде принуден да изучава религия, ако не желае, само че няма никакви гаранции за това. Не е		неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		ясно как ще се случва, когато децата са недостатъчно за сформиране на група. Има разлика дали принуждаваме децата да учат език, който не отговаря на желанието им, или религия, която не отговаря на личните им разбирания и тези на семейството им.		
603.	ИренаИ 20 юни 2025 г. 17:22:08 ч. Портал за обществени консултации	8. В ЗИД не се уточнява кога следва да се въведе въпросният предмет, което на практика позволява той да бъде въведен масово още от следващата учебна година. Но дори да се спази декларираното намерение това да се случи от 2026/2027 г. и само за 1 клас, такъв неприемливо ранен срок не би позволил разработване на качествени програми, адекватна подготовка на учителите, пилотно въвеждане и апробация, задълбочен анализ на резултатите и последващи корекции, създаване на качествени учебници и др. 9. Намерението да се въведе за 1 клас само по себе си е силно обезпокоително. Първо, на тази възраст няма изградено абстрактно мислене. Второ, идеята да преподават началните учители поставя логичния въпрос за дълбокия когнитивен дисонанс у децата: как един и същи авторитет в един час ще говори за креационизъм, а в следващия – за еволюция? Как един и същи учител ще води различни програми? Как ще възпитаваме общочовешки ценности, ако децата от най-малки учат, че са по-добри от съучениците си, защото тяхната религия е по-добра и единствено вярна? 10. Особено тревожни са прокрадващите се сигнали, вкл. в изявления на министър Вълчев, че програмата, предвидена за деца, които не желаят да изучават религия, също ще съдържа значителна част религиозен материал. Възпитанието в добро обаче не е прерогатив на религията и внушението за обратното има опасни последици. Безспорно училището има важна възпитателна роля, но поставянето на знак за тъждество между морала и религията е манипулативно и нередно. Силно неоснователно е също да смятаме, че с час по „добродетели“ може да се постигне полезен възпитателен ефект, намаляване на агресията, ограничаване употребата на вредни вещества и др. Изследванията показват, че тези проблеми имат дълбоки корени, които следва да се адресират с промяна в	Приема се за сведение	Не се съдържа конкретно предложение

		цялостната култура, в т.ч. семейството, училището и обществото, а не с „час по добродетели“. 11. Страната ни е на последните места в Европа по ред показатели, свързани с образованието: академични и социално-емоционални умения, критично и творческо мислене, мотивация за учене през целия живот, здравна култура, толерантност, гражданско самосъзнание и други важни компетентности. Учениците ни се представят под критичния минимум на собствените ни и международните изпити. На този фон МОН предлага… религия. 12. Дори да говорим за час по етика, това не бива да се случва прибързано, както в момента. Вместо да пилеем огромни ресурси за въвеждането на нов предмет, за който още не знаем какво ще съдържа, как ще се впише между останалите и как ще повлияе на учениците и тяхното израстване, трябва да започнем сериозен и задълбочен експертен и обществен дебат за целите на образованието; да очертаем нужните реформи, стъпвайки на надеждни данни, анализи и научно обосновани принципи и прогнози; да набележим стъпките в близък и далечен план за осъществяването им, включително адекватно проследяване на резултатите и своевременни корекции. Едва тогава ще видим как, къде и в каква форма има място подобен предмет. В заключение изразявам категорично мнение против въвеждането на задължителен учебен предмет „Добродетели и религии“.		
604.	ИренаИ 20 юни 2025 г. 17:22:27 ч. Портал за обществени консултации	**ПРОТИВ ПРОМЕНИТЕ В ЗПУО** Подкрепям изцяло следните мотиви против промяна „12. да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства“ : Предложението разширява обсега на сега съществуващата забрана за използване на мобилни телефони по време на учебните часове (ЗПУО, чл. 172. Новата формулировка може да доведе до пълна забрана за използване на мобилни устройства, включително	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		отнемането им за цял ден и налагане на санкции при употребата им при възникване на спор дали е имало уважителна причина за това. Това би могло да има крайно неблагоприятни и опасни последствия. 1. Всяка мислима процедура за задължаване на учениците да оставят телефоните си за целия ден би била унизителна за тях и затрудняваща учителите. 2. Телефоните са буквално спасение за много деца. За тези, които се чувстват изолирани от съучениците си, и в междучасието се обаждат на приятел. За тези, които са станали обект на злепоставяне, вербално насилие или дори физическо от страна на връстници или учители и в междучасието се обаждат на родителите си - не с оглед на разправа, а споделяне и утеха. За тези, които са получили паник атака по време на изпитване или са закъснели за час и искат да обяснят, преди родителят им да види електронния дневник. За тези, които се чувстват зле физически или психически, но медицинската сестра / психологът не е на работа и наблизо няма ДОВЕРЕН учител, на когото да споделят и да им обърне внимание. 3. Крайно време е да започнем да вземаме решения, основаващи се на научни изследвания, анализи и прогнози. През м. февруари 2025 г. в сп. Lancet беше публикувано мащабно изследване, показващо, че сама по себе си забраната за телефони в училищата не води нито до подобряване на образователните резултати, нито до положителен ефект върху благополучието на учениците, нито дори до намаляване на общото екранно време. Училищното образование у нас се намира в тежка криза, част от която е липсата на усещане за смисъл у учениците и чувството, че са бездушни обекти на обучително и възпитателно въздействие в система, предназначена да служи преди всичко сама на себе си. Учебният материал не съответства на потребностите им и не способства развиването на умения, които са им необходими днес и ще им бъдат необходими в бъдеще. Оценяването е фокусирано върху тестове, които не измерват полезни знания и умения и не дават полезна обратна връзка, за сметка на това води до силен стрес, възпрепятстващ ученето, и често се използват като наказателен		

		инструмент от учителите. Липсват възможности за свободно целеполагане, избор на средства за следване на поставените цели и самооценка. Липсва уважение към личността на ученика, възможности за изразяване на мнение и водене на дебати, за реално участие в управлението на училищния живот и мн. др. Всичко това неминуемо води до усещане за безсилие и незначимост, което често стои в корена на агресивното, антисоциално или самоувреждащо поведение и импулса за нарушаване на правилата. В този контекст всеки разговор за санкции и забрани води само и единствено до задълбочаване на проблема. Вместо това следва да работим активно за качествена промяна в подготовката на учителите, учебната програма и училищната култура като цяло, за да създадем човеколюбива и уважителна среда, възпитаваща по естествен път. Най-просто казано: да правим така, че учениците да не злоупотребяват с телефоните си не поради страх от наказание, а от интерес към случващото се в часа и уважение към съучениците и учителя. Не бива да забравяме, че това и сега става изключително успешно в много класни стаи благодарение на добри педагогически практики. Необходимо е да търсим начини да ги подкрепяме и разпространяваме, а не още повече да отблъскваме учениците от училището.		
605.	Кети 20 юни 2025 г. 17:31:51 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1/4 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на

		несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права.		родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
606.	Кети 20 юни 2025 г. 17:32:03 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 2/4 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено

		Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди. Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми –		изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		
607.	Кети 20 юни 2025 г. 17:32:19 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 3/4 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответствуващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания	Прима се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		
608.	Кети 20 юни 2025 г. 17:32:51 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 4/4 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението

		право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Керанка Димитрова		относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
609.	mimi.todorova76 20 юни 2025 г. 19:32:50 ч.	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО),**	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на

	Портал за обществени консултации	Като родител на дете със СОП съм твърдо против тази промяна в закона! Ние родителите сме най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Ние сме естествените защитници на техните интереси и имаме право и отговорност да вземаме решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Смятам , че това се прави с цел да се улесни работата на уилището и учителите , да се отърват от оговорноста за това дете и да се се остави в ъгъла без никой да няма мотив да се занимава с него. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на:		обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
610.	mimi.todorova76 20 юни 2025 г. 19:34:15 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), с** Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в

		осигуряват по начин, съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1.Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2.Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3.С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване		текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека		
611.	mimi.todorova76 20 юни 2025 г. 19:34:54 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), с** чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца. Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Тази наредба дескриминира децата със специални образователни потребности!		
612.	Eli_153 20 юни 2025 г. 21:27:29 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** **ЧАСТ 1/4 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права.		
613.	Eli_153 20 юни 2025 г. 21:47:54 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** **В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България** Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди. Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение-	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна

		Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес.		функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
614.	20 юни 2025 г. 21:49:42 ч. Eli_153 Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето. Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответствуващ на развитието на	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния

		способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания		екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
615.	20 юни 2025 г. 21:52:52 ч. Eli_153 Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено,

		1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца. Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност		че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването.		
616.	Eli_153 20 юни 2025 г. 21:56:10 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно

		експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Елис Талят Хасан		определянето на формата на обучение.
617.	Silviq1983 20 юни 2025 г. 21:33:31 ч. Портал за обществени консултации	**Част 1 Предложената промяна в чл.107, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образувание** ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той

		Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди.		има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
618.	Silviq1983 20 юни 2025 г. 21:35:41 ч. Портал за обществени консултации	**Част 1 Предложената промяна в чл.107, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образувание** Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено,

		2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
619.	Silviq1983 20 юни 2025 г. 21:48:46 ч. Портал за обществени консултации	**Част 2 Предложената промяна в чл.107, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образувание** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето:	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за

		Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане.		подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
620.	Silviq1983 20 юни 2025 г. 21:50:58 ч. Портал за обществени консултации	**Част 2 Предложената промяна в чл.107, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образувание** Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено,

		лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
621.	20 юни 2025 г. 21:55:13 ч. Silviq1983 Портал за обществени консултации	**Част 3 Предложената промяна в чл.107, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образувание** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с

		право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение.		него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
622.	Silviq1983 20 юни 2025 г. 21:58:21 ч. Портал за обществени консултации	**Част 3 Предложената промяна в чл.107, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образувание** Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на

		Име; Силвия Красимирова Цветкова-Мирчева		родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
623.	ИИИ 20 юни 2025 г. 23:36:15 ч. Портал за обществени консултации И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 1105-128/20.06.2025 г.	**Допълнения в ЗИД на ЗПУО – стимули за ученици и учители - 1 част** **До Красимир Вълчев – министър на образованието и науката** Вх. № 1105-128/20.06.2025 г. Във връзка с цялостната философия за промяна на действащия от 2016 г. ЗПУО и натрупания опит от неговото функциониране в реалната практика, считаме за целесъобразно да се намерят работещи механизми за стимулиране на учениците за активно участие в организационните процеси в училищната общност чрез ученическото самоуправление като колективна форма на детско участие. Предлагаме в ЗПУО да се направят следните **допълнения**: 1.чл. 171 ал. 1 от ЗПУО като т. 14 от правата на децата/учениците: **Чл. 171 (1) 14. да получават обобщен сертификат за организационната им и творческа активност в училищната възраст за бъдещата им реализация в университетите и на пазара на труда.** Предложението осигурява приемственост между средното образование с университетите и пазара на труда като стимулира учениците към „придобиване на различни групи компетентности – комуникативни, личностни, социални и граждански“ (из „Частична предварителна оценка на въздействието“, с. 7), включително чрез	Приема се за сведение	Предложенията не засягат тестове от ЗПУО, предложени за обществено обсъждане.

		ученическото самоуправление като учене чрез правене. Данните за сертификата са извадка от ЛОД на ученика в системата НЕИСПУО. 2.§ 95 чл. 203 се изменя така: (2) Предупредителната мярка „забележка“ се налага от класния ръководител или всеки учител, който преподава на ученика, **след становище на Ученическия съвет на паралелката, от която е ученика,** а всички останали предупредителни мерки - от директора. Предложението ще задвижи „механизми за въздействие върху вътрешната мотивация и за преодоляване на проблемното поведение на учениците“ (из „Частична предварителна оценка на въздействието“, с. 7) чрез прилагане на подхода „деца помагат на деца“. 3.§ 141. В § 1 от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения: 9. Създава се т. 33а: „33а. „Социално-емоционални умения“ са уменията за осъзнаване и управление на вътрешни състояния, нагласи и поведение на индивида и включват себепознание, самоконтрол, социални умения, **самоинициатива и творческа активност в процеса на ученическото самоуправление за** взаимодействие с останалите и отговорност при вземане на решения.“ Ако не се направи това допълнение, не става ясно кой, къде, как и защо си взаимодейства с останалите и проявява отговорност при вземане на решения.	Приема се за сведение	Законопроектът стъпва на международно признати определения и рамки за социално-емоционални умения.
624.	ИИИ 20 юни 2025 г. 23:38:42 ч. Портал за обществени консултации И	**Допълнения в ЗИД на ЗПУО – стимули за ученици и учители - 2 част** **МОТИВИ** Дошло е време политиката на държавата за правата на децата да стане видима за всички в училищната общност и извън нея. Днешните деца не могат да бъдат само обекти, независимо от възрастта им. Докато учениците не станат съ-субекти с възрастните чрез структурите на ученическото самоуправление на всички нива (паралелка, клас, училищен етап, училище), учителите много трудно	Приема се за сведение	

	Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 1105-128/20.06.2025 г.	ще постигат образователно-възпитателните цели в конкуренция с технологиите и изкуствения интелект. Като допълнителни мотиви Ви представяме само част от възможностите, ценностите и ползите, които носи със себе си ученическото самоуправление: Много по-активно участие в живота на училищната общност и придобиване на социални умения. Осъзнаване и практикуване на връзката между упражняване на правата и носенето на отговорност като осъзнато гражданско поведение. Реализиране на гражданско образование за научаване чрез правене (информално учене). Увеличаване на броя на социално активните деца и млади хора в училището, чрез които могат да се постигат по-високи образователни и възпитателни цели. Превенция на нежелано поведение. Възпитаване на доброволчество и социална ангажираност с обществени каузи. Повишаване на личната отговорност към обществото. **ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО** Предложение 1 е изпратено в писмен вид до УС на Съвета на ректорите и до Председателя на БСК в етапа на обществено обсъждане на ЗПУО. Предложението се приема по принцип и ще продължим съвместната работа за конкретизиране и формализиране на идеята. Подобен стимул за бъдеща приложимост на придобити меки умения ще повиши интереса на учениците към дейности, които практически развиват личностните им и бъдещите им професионални качества. Всички предложения, свързани с ученическото самоуправление, са апробирани чрез анкети за ученици, класни ръководители, родители, директори и медиатори от 28 училища от всички области в България, а резултатите от тях са публикувани в сборника с добри практики „Управляваме училището с ученическо самоуправление“, включен в колекция „Материали за ученическо самоуправление“ от Каталог на образователни ресурси със свободен достъп в Дигиталната раница на МОН тук: https://oer.mon.bg/s/oer/item-set/28594, с. 250-280. **Настоятелство на Фондация „Институт за информални иновации”**		

		Председател - д-р Таня Желязкова-Тея		
625.	KatqF 21 юни 2025 г. 12:18:31 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 1 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право.		
626.	KatqF 21 юни 2025 г. 12:19:39 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди. Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето;	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна

		- какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
627.	KatqF 21 юни 2025 г. 12:21:30 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 2 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответствуващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура,

		1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека		съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		
628.	KatqF 21 юни 2025 г. 12:23:52 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 3 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Катя Филкова		
629.	Стефава 21 юни 2025 г. 13:16:54 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО)** **В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение** Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението

		гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Стефка Илиева		относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
630.	Стилиан 21 юни 2025 г. 14:07:55 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в

		Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Стилиан Георгиев		училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
631.	milena_ivo@yahoo.com 21 юни 2025 г. 17:23:24 ч. Портал за обществени консултации	**Несъгласие с промяна в чл. 107 от Закона за изменение на Закона за предучилищно и училищно образован** Дъщеря ми е дете със специални образователни потребности. Категорично не съм съгласна с предложените промени за отпадане ролята на родителя при вземане на решение за формата на обучение. Всеки родител има най-точната преценка за възможностите на детето си. Въпреки диагнозата всяко дете е различно и има индивидуални граници, които са известни най-добре на хората, които са най-близо до него. Затова е от изключителна важност да се вземе решение от екип с окончателно решение от страна на родителя. В противен случай се стига до ситуация, човек който не е запознат в основи с процеса на равитие на детето ми да определя капацитетите му. Къде остава ролята на родителя цитирана в чл.12 ал.2 от този закон? Как се получава интеграция на децата ни когато безпроблемно без наше съгласие биват изключвани от заниманията в клас и извеждани в индивидуална форма? Къде остава социализацията, за която толкова много се говори? За мене това са недопустими корекции в закона, отнемащи права, които имат родителите на деца в норма.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален

				център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
632.	milena_ivo@abv.bg 21 юни 2025 г. 17:46:53 ч. Портал за обществени консултации	**Несъгласие с промяна в чл. 107 от Закона за изменение на ЗПУО** Като родител на дете със специални образователни потребности изказвам несъгласието ми с предложените промени в чл.107 (4), а именно отпадане мнението на родителя при вземане на решение за формата на обучение. Децата ни са с индивидуални нужди, възможности и необходимости и само един родител може да прецени каква форма на обучение е в полза на детето му. **Въпреки че**, *експертното мнение на външен екип е важно за независима оценка с цел определяне мястото на детето в обществото, естествено и логично идва следния въпрос:* *Доколко обществото е склонно да приеме разликите и да осигури жизнено важната социализация на хората със специални образователни потребности?....* *Интеграция? ? ?....* *- ПО-СКОРО препоръката на екипа ще е естествено насочена към изолация и избягване на трудностите по прием на такава личност в група, т.е. към индивидуално обучение без социализация.* БЕЗ СОЦИАЛЕН ЖИВОТ ЧОВЕК НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ ПЪЛНОЦЕНЕН И ВСЕКИ ОПИТ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА МАЛКОТО МУ РАДОСТИ В СЪЩЕСТВУВАНЕТО МУ ВОДИ ДО ТЪЖЕН КРАЙ. *Изключването на изречението в чл.107(4) води до риск на еднолично решение, което може да не е най-доброто решение за съдбата на детето. Отнемат се правата на родителите по чл.12 ал.2 от този закон в частта отнасяща се за малолетни и непълнолетни лица.* *ИНТЕГРИРАНЕТО НА ДЕЦАТА* със специални образователни потребности става когато се даде възможност на двете страни да се опознаят и социализират, а слабостта ни като общество да не можем практически да осигурим защитата на интересите на едната	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		„нормална“ страна (виж *чл.107(3)*) НЕ БИ ТРЯБВАЛО ДА води до ИЗКЛЮЧВАНЕТО НА ДРУГАТА !!!!		
633.	viktor.halov@abv.bg 21 юни 2025 г. 17:43:02 ч. Портал за обществени консултации	**Несъгласие с промяна в чл. 107 от Закона за изменение на ЗПУО** Сестра ми е със специални образователни потребности. Свидетел съм на постоянните борби на родителите ми да осигурят нормалните гарантирани от закона образователни обучения и дейности на сестра ми. Категорично съм против предлаганата промяна. Така много деца в същото положение като сестра ми няма да имат шанса за подходяща форма на обучение. Категорично родителя трябва да има окончателен избор. Моите родители решаваха всичко свързано с моето обучение. Защо когато трябва да се решава формата на обучение на сестра ми те са изключени от този процес?	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
634.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 13:56:31 ч.	**Допълнения към чл. 178 във връзка с предоставяне на обща подкрепа от учителите**	Не се приема	Общата подкрепа, в частност допълнителното обучение по учебни предмети, не се осъществява от

	Портал за обществени консултации	**Раздел II. Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците** **чл. 178. (1) Общата подкрепа за личностно развитие включва:** 2. Допълнително **индивидуално** обучение по учебни предмети **и направления** при условията на този закон, **предоставено от учителите**; Обучителните затруднения на децата и учениците със СОП са сериозно предизвикателство, с което образователните институции не винаги се справят. Към настоящия момент ресурсното подпомагане би трябвало да подкрепя работата на учителите, за да могат децата и учениците по-лесно да усвояват учебния материал. Факт е, обаче, че ресурсните учители нямат необходимите знания и подготовка да осъществяват качествено подкрепата на децата в тази посока, особено в сферата на училищното образование, което прави тяхната работа неефективна и понякога безсмислена. Обучителните затруднения на децата и учениците изискват допълнителни часове работа с цел адаптиране на материала, разясняване, усвояване и упражнения. Сложността на учебния материал по математика, химия, физика, например, след 4 клас често пъти е сериозна пречка за провеждане на ефективни занимания с ресурсния учител, който няма необходимите знания и подготовка, за да подпомогне ученика в усвояването на учебния материал. В детските градини също се наблюдават сериозни проблеми в тази посока. Поради това, че се грижат целодневно за много и то малки деца, учителите не отделят време на децата със СОП с цел индивидуални занимания с обучителна цел, а разчитат на ресурсния учител. Подпомагането на децата със СОП по време на педагогическите ситуации е спорадично, а не целенасочено и задълбочено в зависимост от индивидуалните потребности на детето. Ресурсните учители в детските градини не винаги подпомагат работата на учителите като работят индивидуално по образователните направления с децата, което включва работа с		ресурсните учители, а от учителите в началния етап и от учителите по съответните учебни предмети. Ролята на ресурсния учител е да подпомогне обучението на учениците със специални образователни потребности като адаптира учебното съдържание съвместно с общообразователния учител спрямо потребностите на учениците, както и като запознае общообразователния учител с подходящите методики и с методите на работа с учениците съобразно конкретните им специални образователни потребности.

		книжките. Случаите на подпомагане в групата по време на ситуации също са много редки. Липсва ясно регламентирани правила за работа, контрол и отчетност за работата на ресурсните учители, които играят основна роля в подкрепата на децата с цел преодоляване на обучителните затруднения. Би трябвало да се преосмисли предоставяното висше образование за тази специалност с цел диференциация на професията за различните етапи от образованието, регламентиране на точни и ясни правила за работа, както и придобиване на необходимите знания за подпомагане на учениците в по-горните класове по учебните предмети, особено природните и точните науки, за да се постигне ефективност и ефикасност в работата.		
635.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 14:12:19 ч. Портал за обществени консултации	**Включване на допълнителни точки към чл. 178 (1) Обща подкрепа за личностно развитие** **Раздел II. Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците** **чл. 178. (1) Общата подкрепа за личностно развитие включва:** 12. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; **<u>Предложение 1: Включване на допълнителни точки към съществуващата 12 т.:</u>** **12. 1 Работа с родители** **12.2 Работа с учители** Дейността по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение е приоритет на психологическата работа в институцията, която изисква провеждане на консултации освен с детето/ученика, така и работа с родители, учители и други значими възрастни. Това е основен метод за работа, особено при малките деца в предучилищна възраст, който е свързан с влагане на професионален ресурс, анализ на получената информация, предоставяне на	Не се приема	Условията и редът за предоставяне на видовете дейности за обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците се уреждат с държавния образователен стандарт за приобщаващото образование. Ранното оценяване на потребностите и превенцията на обучителните затруднения е вид дейност за обща подкрепа и тя не се осъществява с участието на ресурсните учители, а на учителите в групите в детските градини, тъй като се реализира чрез скрининг тест за деца на възраст от 3 г. до 3 г. и 6 месеца със съгласието на родителя. Ако след скрининга се установи необходимост от извършване на функционална оценка на потребностите на съответно дете такава може да се извърши след заявление на родителя. В случай че

		консултации както на родители, така и на учители с цел осъществяване на психо-корекционна промяна, работно време и т.н.. Работата на психолога не може и не трябва да бъде обвързана единствено с работа с дете или ученик! Тя представлява комплекс от различни дейности и консултации, които трябва да се отчитат в работното време на психолога в образователната институция! В тази връзка са необходими сериозни законодателни промени, които да регулират дейностите на психологическата работа, с които да се отчита и оценява справедливо труда на училищния психолог! **Предложение 2:** Към точка 13. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; **<u>Да се включи работа на ресурсния учител</u>** Ранното оценяване на потребностите и превенцията на обучителните затруднения изискват специално внимание, задълбоченост, професионализъм и добро познаване както на изискванията по ДОС, така и на приобщаващото образование. Това са процеси, които трябва да се случат преди предоставянето на общата подкрепа (тъй като е свързано с индентифициране на проблема) и след това в рамките на общата подкрепа. В тези първоначални етапи от приобщаващото образование, обаче, нормативната уредба предвижда само и единствено учителите да са хората, които могат да идентифицират риск от обучителни затруднения и само те да осъщствяват обща подкрепа в посоко превенция на обучителните затруднения. С оглед на това, че в задълженията на учителите е това те да се грижат и отглеждат останалите деца в групата в ДГ, както и да преподават и да обърнат внимание на всички останали деца/ученици, смятам, че е редно в този процес да бъде включен ресурсният учител, който активно да съдейства за установяване на обучителните затруднения на дете/ученик след сигнализиране от страна на учителите. Към настоящия момент ресурсните учители работят единствено и само с децата със СОП и те не са вкючени по никакъв начин в		вследствие на оценката се установи необходимост от подпомагане на детето от ресурсен учител такъв се осигурява.

		процеса на установяване на проблема, както и предоставянето на обща подкрепа (3 месеца) на децата с обучителни затруднения, което не кореспондира по никакъв начин с тяхната функция и роля на подкрепящи работата на учителите в процеса на преодаляване на обучителните затруднения при децата. Смятам, че е редно, както логопедът и психологът в образователната институция провеждат диагностика, терапия и психологическа работа с децата, провеждат консултации с родителите с цел преодаляване на затрудненията, така и ресурсният учител би могъл навреме да се включи със своята компетентност, знания и опит, за да подпомогне превенцията на обучителните затруднения на децата и учениците, предоставяйки обща подкрепа.		
636.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 14:36:12 ч. Портал за обществени консултации	**Допълнения към чл. 178 във връзка с предоставяне на обща подкрепа** **Раздел II. Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците** **чл. 178. (1) Общата подкрепа за личностно развитие включва:** **Да се включат нови точки:** 15. Дейности, свързани с адаптацията и реадаптация на децата в ДГ 16. Консултации и работа с родители и учители **Мотив 1:** чл. 185 ал. 2, т. 3 – „партньорство с родителите“ – за преодоляване на тормоза **Мотив 2**: чл. 208. (1) Сътрудничеството и взаимодействието между родителите и детската градина или училището се осъществяват чрез индивидуални консултации, родителски срещи, обучения, както и всеки път, когато конкретна ситуация или поведение на детето или ученика го прави необходимо. (2) Средство за постоянна връзка между училището и родителя е бележникът за кореспонденция. **Мотив 3:** Чл. 209. Родителите имат следните права: 1. периодично и своевременно да получават информация за успеха и развитието на децата им в образователния процес, за спазването на правилата в детската градина и в училището и за приобщаването им към общността;	Приема се за сведение	Такива дейности са част от задълженията на психолога и педагогическия съветник.

		2. да се срещат с ръководството на детската градина или училището, с класния ръководител, с учителите и с другите педагогически специалисти в определеното приемно време или в друго удобно за двете страни време; **Мотив 4:** чл. 210. (1) Родителите имат следните задължения: 7. да се явяват в училището след покана от учител, директор или друг педагогически специалист в подходящо за двете страни време. **Мотив 5**: Чл. 219. (2) Педагогическите специалисти имат следните задължения: 3. да зачитат правата и достойнството на децата, учениците и другите участници в предучилищното и училищното образование и да сътрудничат и партнират със заинтересованите страни; Психолозите, заети в сферата на предучилищното образование, имат съществени задачи, свързани с консултиране на родители и подкрепа на децата по време на адаптационния период в детските градини, който често пъти продължава от месец септември до месец декември. Дейностите включват участие в родителски срещи, провеждане на обучения, индивидуални консултации на родители, наблюдение на децата в първите и ясленските групи, идентифициране на различни проблеми, свързани с хранене, режим на сън и бодърстване, преодоляване на тревожността както на децата, така и на родителите, които за първи път се отделят от своите малки деца. Адаптацията на малките деца, постъпващи за първи път в детските градини е сложен и дълъг процес, изискващ много отдаденост, време и ресурс. Провеждат се дълги наблюдения на децата в групите, анализира се тяхното поведение, провеждат се многократно консултации с учителите, а след това и с двамата родители, предоставят се насоки за работа с детето, както и такива с цел промяна начина на живот и режим на хранене и спане, проследява се процеса на адаптация в продължение на няколко месеца, докато той приключи. Всичко това не е включено като ангажимент на психолога в общата подкрепа, въпреки че всички психолози в детските градини		

		извършват тези дейности, които не се зачитат като работа, тъй като тя не е описана като такава в нормативната уредба. **Работата на психолога, който предоставя и допълнителна подкрепа, и обща подкрепа включва много повече дейности и задължения, които изисква естеството на нашата професия, но нито ролята, нито множеството отговорности, нито натовареността на психолозите за оценени достойно като престиж и заплащане.** **Неравностойното положение на психолозите спрямо логопедите и ресурсните учители, както и тяхната свръхнатовареност с много професионални отговорности и задачи, но и с много несвойствени дейности, поставят вече крещящо въпроса за преоценка на труда и политиките, свързани с регулацията на професията и свързаните с това промени в нормативната уредба на страната.** Моля, обърнете сериозно внимание на коментарите в Портала за обществено обсъждане на Наредба 4 !!!! Очакваме адекватни промени от Вас – законодателите!		
637.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 14:40:47 ч. Портал за обществени консултации	**Допълнения към чл. 186 - включване на нови две точки, свързани с дейността** Чл. 186. (1) Видовете и съдържанието на дейностите по мотивация и преодоляване на проблемното поведение се определят от детската градина и от училището и може да включват: **Предложение:** *Включване на нови точки:* 9. Консултация с родителите 10. Консултация на учители	Приема се за сведение	Такива дейности са част от задълженията на психолога и педагогическия съветник.
638.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 14:49:18 ч. Портал за обществени консултации	**Наложителна промяна в нормативната уредба и регулация на професията "училищен психолог"** По настоящем в нормативната уредба в предучилищното и училищното образование не се отчита спецификата на психологическата работа, която включва много и разнообразни дейности **(Виж коментари в портала за обществено обсъждане Наредба 4):** работата с учители, консултации с родители,	Приема се за сведение	Направените предложения са обект на подзаконовата нормативна уредба.

		институции, провеждане на диагностика, анализ на данни, писане на становища и доклади, провеждане на наблюдения и оценки и пр. И пр.. Реално отчитането на работното време на училищния психолог по нормативна уредба към настоящия момент е 30 часа седмично работа с деца! **В ежедневната си работа психологът работи по график с децата със СОП със същата натовареност, каквато е на ресурсният учител и логопеда, които имат съответно 25 часа САМО работа с деца със СОП, и 21 ТЕРАПЕВТИЧНИ!!!! Часа седмично.** **А след последните обсъждания на Наредба 4 се очаква 25 астрономически часа на ресурсния учител да станат УЧЕБНИ!!!!!** **Освен това, обаче,** докато тяхната работа приключва с изпълнението на графика за деня, то психологът е продължава с работните задачи. Той е длъжен да обърне внимание на проблемите, свързани с останалите деца в институцията като всеки казус изисква индивидуално внимание и методи за разрешаване. Следват разговори с учители, родители, близки и роднини, осъществяване на срещи, писане на документи, протоколи и становища до институции. Справянето с проблемите изискват отдаденост в работата, професионализъм, много голям времеви и психо-емоционален ресурс. Разговорите с родителите понякога са трудни и много тежки. Очакванията на общността са психологът да бъде медиатор и добър професионалист, който да умее да общува качествено с всички, да балансира добре взаимоотношенията и да се справя успешно с възникналите проблеми. Често пъти психологът се включва в разрешаването на конфликти и между колеги. Той предоставя индивидуални консултации и психо-емоционална подкрепа на всички служители в институцията, когато бъде поискана такава. В допълнение към тези специфични за психологическата работа функции, може да се включи и **работата като координатор без допълнително заплащане** на повечето от психолозите в сферата на образованието с вменените допълнително немалко отговорности и		

		несвойствени работни задачи, които вкарват допълнително натоварване и напрежение в работата, тъй като координаторът е човекът, който изисква документацията да бъде изрядна, сроковете на изпълнение на задачите да бъдат спазвани, т.е. **функциите му са предимно КОНТРОЛНИ!!!** И поради това, изисквайки от своите колеги учители, психологът приема друга роля, на изискващ администратор, какъвто не е! Този конфликт на професионални роли не хармонира положително върху взаимоотношенията психолог – педагог! **Редно е тази работна позиция да се изпълнява от директор, зам.директор или главен учител. Това са служители, заемащи по-високо йерархично ниво в организацията, чиито задължения включват осъществяването на контролни функции.** Моля, обърнете сериозно внимание на коментарите в Портала за обществено обсъждане на Наредба 4 !!!! Очакваме адекватни промени от Вас – законодателите!		
639.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 14:51:42 ч. Портал за обществени консултации	**Наложителна промяна в нормативната уредба и регулация на професията "училищен психолог"-продължение** Огтоворността, стресът и натоварването са огромни! Повечето от колегите, които си вършат съвестно работата работят извънредно, за да могат да се справят с поставените им задачи в установените от нормативната уредба срокове. Издъхваме, но всички се правят, че не виждат! Във всяка една институция психолозите са самостоятелна единица, чиято професия с нейните трудности и особености не е разбрана от останалите педагогически специалисти и непедагогически персонал. Качеството на живот на психолозите, заети в сферата на образованието е ниско поради свръхнатовареността, която имат, обезценяването на труда им, липсата на заплащане за допълнителния труд, който полагат, както изкуственото занижаване на престижността на работата им чрез липсата на регулация на професията Липсва удовлетвореност и мотивация! Психолозите се отказват да работят в такива неравностойни условия на труд и често пъти се преквалифицират в ресурсни учители или логопеди, чиито професии и длъжности са	Приема се за сведение	Направените предложения са обект на подзаконовата нормативна уредба.

		регулирани с ясно установени и регламентирани правила за отчитане на работното време и дейностите!!! Поемането на толкова много отговорности, допълнително натоварване с несвойствени задачи и бумащина, не ни позволява да обърнем достатъчно голямо внимание и да отделим време на обществено значими проблеми, свързани с необходимостта от превенция на психичното здраве на подрастващите! Очакванията на обществото също са насочени към това да подпомогнем всички деца да се развиват нормално, да живеят спокойно и да получат съответните знания, грижа и подкрепа от нас. За съжаление, обаче, обществото все още не е запознато с проблемите и трудностите, които среща училищния психолог! Родителите също не си дават сметка за това. Нашето желание е да работим, да практикуваме и да бъдем полезни в сферата на нашата професионална квалификация като психолози, а не да вършим административна работа, да запълваме дупки и да изпълняваме безброй несвойствени задачи! Ние сме невидими за синдикатите, на които плащаме членски внос и които не защитават по никакъв начин интересите ни като гилдия!!! Ние сме невидими и за МОН, и за РУО, и за обществото като цяло! Нашата значимост и авторитет са обезценени и сринати! **Уважаеми законодатели! Психолозите имат желание да практикуват професията си в рамките на своята квалификация, спазвайки етичните принципи в работата си, получавайки равностоен и справедлив статут в нормативната регулация на МОН, равнопоставеност в трудовата ангажираност и достойно заплащане!** Моля, обърнете сериозно внимание на коментарите в Портала за обществено обсъждане на Наредба 4 !!!! Очакваме адекватни промени от Вас – законодателите!		
640.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 15:53:13 ч.	**"Психо-социална рехабилитация" - неточно определение на психологическата работа** Чл. 187. (1) Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:	Приема се частично	Направена е редакция на определението за „психо-социална рехабилитация“.

	Портал за обществени консултации	1. работа с дете и ученик по конкретен случай; **2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;** Предвид дефиницията за психо-социална рехабилитация на Световната Здравна организация, която гласи: https://iris.who.int/handle/10665/60630 https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/60630/WHO_MNH_MND_96.2.pdf?sequence=1&isAllowed=y **"ДЕФИНИЦИЯ** Психосоциалната рехабилитация е процес, който улеснява възможността на лица, които са с увреждания, инвалидност или инвалиди от психично разстройство, да достигнат оптималното си ниво на независимо функциониране в общността. Това включва както подобряване на компетентността на индивидите, така и въвеждане на промени в средата, с цел да се създаде живот с възможно най-добро качество за хора, които са преживели психично разстройство или имат увреждане на умствените си способности, което води до определено ниво на инвалидност. ПСР има за цел да осигури оптималното ниво на функциониране на индивидите и обществата, и минимизиране на уврежданията и недъгите, като набляга на избора на индивидите как да живеят успешно в общността. ПСР е сложна и амбициозна, защото обхваща много различни сектори и нива, от психиатрични болници до домове и работни среди. Следователно тя обхваща обществото като цяло. Въпреки това, тя е съществена и неразделна част от цялостното управление на лицата с увреждания от психични разстройства. Вследствие на това, органите, участващи в ПСР, също са разнообразни, напр. потребители, професионалисти, семейства, работодатели, мениджъри и администратори на обществени агенции и самата общност като цяло. Предвид тази сложност, средствата за предоставяне на ПСР варират в зависимост от географските, културните, икономическите, политическите, социалните и		

		организационните характеристики на условията, където се предоставя ПСР.." И която не кореспондира с дефиницията в т. 28 от ЗПУО от Допълнителните разпоредби, а именно: „"Психосоциална рехабилитация" е комплекс от дейности за подпомагане на учениците със затруднения, увреждане или разстройство на тяхното психично здраве за постигане на оптимално ниво на самостоятелност и за придобиване и прилагане на умения, необходими за пълноценно участие в училище.“ Смятам, че определението в нормативната уредба за психологическата работа, насочена към предоставяне на допълнителна подкрепа на деца и ученици, трябва да бъде преформулирано поради следните причини: 1. Определението на СЗО е с медицинска насоченост и обхваща дейности, насочени предимно към лица със сериозни ментални проблеми и заболявания. Предвид българското законодателство и Наредбата за приобщаващото образование, в която детет със СОП би могло да бъде както дете с леки артикулационни нарушения или дете с поведенчески проблеми с положителна перспектива за отшумяване, дължащи се на етапи от развитието, или дете с таланти и т.н., смятам, че това определение е абсолютно неточно. 2. В дефиницията на т. 28 от Допълнителните разпоредби присъства само думата „ученик“ и липсва думата „дете“. От влизането в сила на Наредба за приобщаващото образование през 2017 година допълнителна подкрепа получават както учениците, така и децата в предучилищна възраст. Предлагам думата психо-социална рехабилитация да се замени с подходящ/и термин/и: психологическа работа, психологическа консултация, когнитивен тренинг, психологически тренинг игри или други, след провеждането на сериозно обсъждане в професионалната общност.		
641.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 16:05:11 ч.	**Предложение за допълнение към Чл. 187 (1)** **Чл. 187. (1) Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:**	Приема се частично	Въведена е разпоредба за съвместна работа на учителите в групите в детската градина, респективно на

	Портал за обществени консултации	Предложение за допълнение на чл. 187 с нова точка 6: **6. Индивидуална работа на учителите с децата с цел подпомагане усвояването на учебния матриал** **Аргумент:** Обучителните затруднения на децата и учениците със СОП са сериозно предизвикателство, с което образователните институции не винаги се справят. Към настоящия момент ресурсното подпомагане би трябвало да подкрепя работата на учителите, за да могат децата и учениците по-лесно да усвояват учебния материал. Факт е, обаче, че ресурсните учители нямат необходимите знания и подготовка да осъществяват качествено подкрепата на децата в тази посока, особено в сферата на училищното образование, което прави тяхната работа неефективна и понякога безсмислена. Обучителните затруднения на децата и учениците изискват допълнителни часове работа с цел адаптиране на материала, разясняване, усвояване и упражнения. Сложността на учебния материал по математика, химия, физика, например, след 4 клас често пъти е сериозна пречка за провеждане на ефективни занимания с ресурсния учител, който няма необходимите знания и подготовка, за да подпомогне ученика в усвояването на учебния материал. В детските градини също се наблюдават сериозни проблеми в тази посока. Поради това, че се грижат целодневно за много и то малки деца, те не отделят време на децата със СОП с цел индивидуални занимания с обучителна цел, а разчитат на ресурсния учител. Подпомагането на децата със СОП по време на педагогическите ситуации е спорадично, а не целенасочено и задълбочено в зависимост от индивидуалните потребности на детето. Ресурсните учители в детските градини не винаги подпомагат работата на учителите като работят индивидуално по образователните направления с децата, което включва работа с книжките. Случаите на подпомагане в групата по време на ситуации също са много редки. Липсва ясно регламентирани правила за работа, контрол и отчетност за работата на ресурсните учители, които играят основна роля в		учителите в началния етап и на учителите по учебни предмети, с ресурсния учител или с помощника на учителя в групата в детската градина и в класната стая в училището.

		подкрепата на децата с цел преодоляване на обучителните затруднения. Би трябвало да се преосмисли предоставяното висше образование за тази специалност с цел диференциация на професията за различните етапи от образованието, регламентиране на точни и ясни правила за работа, както и придобиване на необходимите знания за подпомагане на учениците в по-горните класове по учебните предмети, особено природните и точните науки, за да се постигне ефективност и ефикасност в работата.		
642.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 16:30:51 ч. Портал за обществени консултации	**Постигане на равнопоставеност при стажантски програми между учители, психолози и логопеди** **Глава единадесета. УЧИТЕЛИ, ДИРЕКТОРИ И ДРУГИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ** **Раздел I. Общи положения** Чл. 214. (1) В детските градини и училищата от системата на предучилищното и училищното образование се провежда практическа подготовка на: 1. студенти, които се обучават за придобиване на степен на висше образование в професионално направление, съответно на длъжностите на педагогическите специалисти; 2. лицата, които са придобили степен на висше образование и се обучават за придобиване на професионална квалификация "учител", **„психолог“, „логопед“.** (2) Лицата по ал. 1, които самостоятелно участват в образователния процес под ръководството на учител-наставник, са стажант-учители, **стажант-психолози, стажант-логопеди** Чл. 218. (2) Държавният образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти определя условията и реда за организиране и провеждане на практическа подготовка на стажант-учителите, **стажант-психолозите, стажант-логопедите по чл. 214.** Чл. 219.	Не се приема	Психолози и логопеди не са учителски длъжности и няма изискване да притежават професионална квалификация „учител“. Нормативните тектове регламентират стажантската практика за придобиване на ПК „учител“ и не се съотнасят към длъжностите „психолог“ и „Логопед“

		(2) Педагогическите специалисти имат следните задължения: 4. да поддържат и повишават квалификацията си съобразно политиките за организационно развитие на съответната институция и специфичните потребности на децата и учениците, с които работят с цел подобряване качеството на образованието **и подкрепа на личностното им развитие.** **С цел постигане на равнопоставеност на педагогическите специалисти смятам, че е редно да се добавят и стажант-психолозите, и стажант-логопедите. Практическа подготовка на бъдещи психолози, например, към настоящия момент се извършва от назначени в ДГ и училищата психолози, които не получават абсолютно никакво възнаграждение за своя труд, тъй като няма регламентирани правила затова. Наставничеството е доброволно и понякога неефективно поради липса на мотивация и регламентирано време за извършването му.** **Липсата на регламент и адекватно заплащане е пречка за получаване на реална представа за професията както на бъдещите психолози и логопеди, така и за университетите, които трудно намират възможност за стаж за своите студенти.** **Времето на наставника, предназначено за обучение на младите специалисти, трябва да бъде включено в работното време, да се зачита за реално отработено време, а не обучението на студентите да се осъществява в извънработно време, което е абсолютно недопустимо и неправомерно!** **Аргумент:** Чл. 219. (2) Педагогическите специалисти имат следните задължения: Основно задължение на педагогическите специалисти включва индивидуален подход и **подкрепа на личностното развитие на децата!**		
643.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 16:37:38 ч.	**Постигане на равнопоставеност при стажантски програми между учители, психолози и логопеди** **Глава единадесета. УЧИТЕЛИ, ДИРЕКТОРИ И ДРУГИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ**		

	Портал за обществени консултации	**Раздел I. Общи положения** Чл. 214. (1) В детските градини и училищата от системата на предучилищното и училищното образование се провежда практическа подготовка на: 1. студенти, които се обучават за придобиване на степен на висше образование в професионално направление, съответно на длъжностите на педагогическите специалисти; 2. лицата, които са придобили степен на висше образование и се обучават за придобиване на професионална квалификация "учител", **„психолог“, „логопед“.** (2) Лицата по ал. 1, които самостоятелно участват в образователния процес под ръководството на учител-наставник, са стажант-учители, **стажант-психолози, стажант-логопеди** Чл. 218. (2) Държавният образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти определя условията и реда за организиране и провеждане на практическа подготовка на стажант-учителите, **стажант-психолозите, стажант-логопедите по чл. 214.** Чл. 219. (2) Педагогическите специалисти имат следните задължения: 4. да поддържат и повишават квалификацията си съобразно политиките за организационно развитие на съответната институция и специфичните потребности на децата и учениците, с които работят с цел подобряване качеството на образованието и **подкрепа на личностното им развитие.** **С цел постигане на равнопоставеност на педагогическите специалисти смятам, че е редно да се добавят и стажант-психолозите, и стажант-логопедите. Практическа подготовка на бъдещи психолози, например, към настоящия момент се извършва от назначени в ДГ и училищата психолози, които не получават абсолютно никакво възнаграждение за своя труд, тъй като няма регламентирани правила затова. Наставничеството е**		

		доброволно и понякога неефективно поради липса на мотивация и регламентирано време за извършването му. **Липсата на регламент и адекватно заплащане е пречка за получаване на реална представа за професията както на бъдещите психолози и логопеди, така и за университетите, които трудно намират възможност за стаж за своите студенти.** **Времето на наставника, предназначено за обучение на младите специалисти, трябва да бъде включено в работното време, да се зачита за реално отработено време, а не обучението на студентите да се осъществява в извънработно време, което е абсолютно недопустимо и неправомерно!** **Допълнение към чл. 219:** **Аргумент:** В задълженията на педагогическите специалисти се включва индивидуален подход и **подкрепа на личностното развитие на децата. (Съгласно Наредба за приобщаващото образование и др.)**		
644.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 16:51:46 ч. Портал за обществени консултации	**Недопускане на дискриминационни елементи в ЗПУО при психолози и логопеди спрямо статута на учителите** **Раздел III. Повишаване квалификацията на учителите, директорите и** **другите педагогически специалисти** Чл. 224. (2) Повишаването на квалификацията на конкретния педагогически специалист е насочено и към напредъка на децата и учениците, както и към подобряване на образователните им резултати. **Включване на нова алинея:** **Аргумент:** Работата на психолозите е свързана с обучение и консултации на учители, и на родители, което предполага да обученията на специлистите да бъдат насочени към подобряване на техните умения и знания в областта на консултирането и тренингите. Нова: (3) Повишаването на квалификацията е свързана с обучения, насочени към подобряване на работата с родители, учители и институции.	Не се приема	Направените коментари не се отнасят до предоставения за обществени консултации ЗИД на ЗПУО.

		(3) Професионално-квалификационните степени се присъждат от висши училища, които провеждат обучение за придобиване на професионална квалификация "учител" и имат програмни акредитации за провеждане на обучение за придобиване на образователно-квалификационна степен "магистър" по специалност от професионално направление съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления и за придобиване на образователна и научна степен "доктор" по докторска програма, съответстваща на учебен предмет от училищната подготовка или професионалното направление, в което работи педаготическият специалист. Докторските програми за психолози и логопеди не са свързани с учебен пердмет от училищната подготовка! Допълнението се налага, за да не се допусне дискриминация между професиите на педагогическите специалисти.		
645.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 17:22:50 ч. Портал за обществени консултации	**Дискриминационен елемент в кариерното развитие при психолози и логопеди спрямо статута на учителите** **Раздел IV. Кариерно развитие на педагогическите специалисти** Чл. 227 (4) Кариерното развитие на педагогическите специалисти, с изключение на учителите и възпитателите, се осъществява чрез последователно придобиване на втора и първа степен. Присъждането им се извършва от работодателя. **Степените не се запазват при прекратяване на трудовото правоотношение.** Дискриминационен елемент в определяне на степените за кариерно развитие на психолози и логопеди спрямо това на учителите както и по отношение на техния характер. При психолози и логопеди степените не се запазват при промяна на работното място, докато при учителите те са с постоянен характер. Чл. 227. (5) Основа за кариерно развитие на педагогическите специалисти са учителският стаж, получените квалификационни кредити, придобитата професионално-квалификационна степен или **придобитите следдипломни или други допълнителни**	Не се приема	Направените коментари не се отнасят до предоставения за обществени консултации ЗИД на ЗПУО.

		квалификации, участие в проекти, научни изследвания и публикации както и резултатите от атестирането им. (6) По-големият брой квалификационни кредити и по-високата професионално-квалификационна степен са основание за по-бързо кариерно развитие на педагогическите специалисти, независимо от учителския стаж. Да се включи: **Основание за по-бързо кариерно развитие независимо от педагогическия стажа за психолозите и логопедите са придобиването на допълнителна академична степен „бакалавър“ или „магистър“, следдипломната квалификация във висше учебно заведение, свързани със заеманата длъжност в сферата на образователната институция, участие в изследователски проекти и наличие на научни публикации.** Към момента изискване за придобиване на първа степен от кариерното развитие на психолозите и логопедите е 10 години учителски стаж и придобиване на 3 ПКС. Отново бихме желали да алармираме, че логопедите и психолозите не са педагози и че придобиването на ПКС не трябва да има задължителен характер, както и че трябва да бъде предложена друга алтернативна възможност, чрез която колегите психолози и логопеди да получат втора или първа степен на кариерно развитие. Това биха могли да бъдат: допълнителна квалификация във ВУЗ по съответна специалност, допълнителна магистратура, бакалавърска степен, свързани с основната специалност, участие в изследователски проекти, наличие на публикации в реномирани издателства и други.		
646.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 17:25:38 ч. Портал за обществени консултации	**Дискриминационни елементи в кариерното развитие в ЗПУО при психолози и логопеди спрямо учителите** **Раздел IV. Кариерно развитие на педагогическите специалисти** Чл. 227 (4) Кариерното развитие на педагогическите специалисти, с изключение на учителите и възпитателите, се осъществява чрез последователно придобиване на втора и първа степен. Присъждането им се извършва от работодателя.		

		<u>Степените не се запазват при прекратяване на трудовото правоотношение.</u> Дискриминационен елемент в определяне на степените за кариерно развитие на психолози и логопеди спрямо това на учителите както и по отношение на техния характер. При психолози и логопеди степените не се запазват при промяна на работното място, докато при учителите те са с постоянен характер. Чл. 227. (5) Основа за кариерно развитие на педагогическите специалисти са учителският стаж, получените квалификационни кредити, придобитата професионално-квалификационна степен или **придобитите следдипломни или други допълнителни квалификации, участие в проекти, научни изследвания и публикации** както и резултатите от атестирането им. (6) По-големият брой квалификационни кредити и по-високата професионално-квалификационна степен са основание за по-бързо кариерно развитие на педагогическите специалисти, независимо от учителския стаж. <u>Да се включи:</u> **Основание за по-бързо кариерно развитие независимо от педагогическия стажа за психолозите и логопедите са придобиването на допълнителна академична степен „бакалавър“ или „магистър“, следдипломната квалификация във висше учебно заведение, свързани със заеманата длъжност в сферата на образователната институция, участие в изследователски проекти и наличие на научни публикации.** Към момента изискване за придобиване на първа степен от кариерното развитие на психолозите и логопедите е 10 години учителски стаж и придобиване на 3 ПКС. Отново бихме желали да алармираме, че логопедите и психолозите не са педагози и че придобиването на ПКС не трябва да има задължителен характер, както и че трябва да бъде предложена друга алтернативна възможност, чрез която колегите психолози и логопеди да получат втора или първа степен на кариерно развитие.		

		Това биха могли да бъдат: допълнителна квалификация във ВУЗ по съответна специалност, допълнителна магистратура, бакалавърска степен, свързани с основната специалност, участие в изследователски проекти, наличие на публикации в реномирани издателства и други.		
647.	Мерилоу 22 юни 2025 г. 17:39:48 ч. Портал за обществени консултации	**Атестация от колега - практик** чл. 228. (2) Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти се извършва на всеки 4 години от атестационна комисия, определена от работодателя, съгласувано с педагогическия съвет, като в нейния състав задължително се включват: 1. представители на работодателя, на финансиращия орган в случаите, когато той е различен от работодателя, на педагогическия съвет, на регионалното управление на образованието, както и родител от обществения съвет - при атестиране на директорите; 2. представители на работодателя, на регионалното управление на образованието и на педагогическия съвет - при атестиране на учителите и другите педагогически специалисти. Работата на психолозите и логопедите може да бъде оценена адекватно само от човек, работещ в сферата дейността. Нито в РУО, нито в образователната институция има други назначени специалисти на длъжност „психолог“ или „логопед“. **Предложение:** В атестационния процес да бъде включен специалист с доказан опит и знания, практикуващ в друго учебно заведение или ДГ. Това не би могъл да бъде представител от РЦППО, тъй като логопедите и психолозите там нямат същите задължения и дейности при предоставяне на обща и допълнителна подкрепа, както назначените в съответните ДГ и училища психолози и логопеди.	Приема се за сведение	Направените коментари и предложения не се отнасят до предоставения за обществени консултации ЗИД на ЗПУО.
648.	Ирина Манушева 22 юни 2025 г. 18:06:46 ч.	**Възражение срещу предложенията за санкции (§91-§96)** Фокусирането върху санкциите издава устойчиво неразбиране на тяхната безполезност и вредност, както и на фундаменталното значение на подкрепата в развитието на личността. Всяко наказание на практика представлява абдикация от отговорност на възрастните,		

	Портал за обществени консултации	при това изрично квалифицирани и професионално подготвени, и прехвърлянето ѝ върху детето. Неслучайно всички значими автори в педагогическата и психологическата литература отричат наказателния подход. Децата и подрастващите имат нужда от подкрепа, насърчение и личен пример, от здрава връзка със зрели и отговорни възрастни, от уважение, което ги учи да уважават себе си и другите, не от санкции. Последните единствено задълбочават усещането им за собственото им безсилие и незначимостта на личността им в училището и в крайна сметка, обществото като цяло. А това именно често стои в корена на агресивното, антисоциално или самоувреждащо поведение. Културата на санкции и наказания е особено опасна за множеството деца със СОП, при които не става въпрос за нежелание, а за невъзможност за спазване на част от правилата, изисквани в класната стая (макар и често в разрез с детската природа по принцип). Неразбирането, демонстрирано от някои учители, има двойно негативен ефект: както върху самото дете, така и върху съучениците му, които стават свидетели и възприемат за норма нетолерантно и неуважително отношение. За способстване израстването на отговорни граждани е нужна преди всичко промяна в училищната култура и подготовката на учителите, както и създаване на условия за адекватна подкрепа в работата им. Нужно е разбиране, че правилата се спазват не от страх от наказание или само когато някой те гледа, а защото са важни за благополучието на общността. Нужно е уважение към личността и достойнството на детето във всеки един момент, а не дехуманизиращо и унизително отношение, на каквото често сме свидетели в българското училище и което лесно се мултиплицира в обществото от порастващите деца, превръщащи се един ден самите те в родители и граждани, включително учители, лекари… и полицаи. Всички виждаме резултатите от неумението на училището да изгради фундаментално разбиране за достойнството и ценността на всяко човешко същество.		

		Настоящият ЗИД не само не показва мислене в тази посока, но напротив, задълбочава проблема, при това в противоречие с водещите образователни и възпитателни принципи на педагогиката и правата на детето. Особено неприемлив е §93: „(4) Когато в рамките на една учебна година на ученика са наложени три предупредителни мерки, до края на учебната година той няма право да участва в мероприятия, изяви и дейности, извън обучението по учебен план.“ Първо, това означава, че за 3 забележки за говорене в час, тичане по коридора или липса на домашно, някое дете може да се окаже лишено от всички онези дейности, които – доказано – помагат за изграждане на вътрешен усет за необходимостта от спазване на правилата, отговорно поведение в общността и интерес към същината на учебния материал. Второ, придаването на подобна сила на предупредителните мерки – напълно основателно – ще накара много родители много по-решително да ги оспорват както в директен конфликт с учителите и ръководството, така и по административен път. В заключение, предложените мерки в ЗИД 1) нямат научни основания, 2) не стъпват на задълбочен анализ на съществуващите проблеми с поведението на учениците и на възможните стъпки за решаването им, 3) не са подкрепени със сериозна оценка на въздействието, отчитане на позициите, аргументите и интересите на всички засегнати страни, 4) не отразяват предложенията за промени, способстващи устойчивото възпитание в училищна среда на редица психолози, специалисти в работата с деца и организации с дългогодишен и успешен опит в сферата.		
649.	ЕренМ 22 юни 2025 г. 18:30:10 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ “ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН”** Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в

		Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"		училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
650.	РадкаКосева 22 юни 2025 г. 18:38:22 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ “ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН”** Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази

		възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"		редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
651.	КорнелияХристова 22 юни 2025 г. 18:41:59 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ “ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН”** Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с

		Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"		което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
652.	АниДончева 22 юни 2025 г. 18:46:31 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за

				извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
653.	Ани Дончева 22 юни 2025 г. 18:48:27 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ “ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН”** Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно

				определянето на формата на обучение.
654.	MonikaD 22 юни 2025 г. 18:53:20 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 1 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
655.	MonikaD 22 юни 2025 г. 18:54:14 ч.	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"**	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на

	Портал за обществени консултации	Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди.		обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
656.	MonikaD 22 юни 2025 г. 18:56:11 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в

		Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето. ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 2 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с		текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответствуващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция.		
657.	MonikaD 22 юни 2025 г. 18:59:45 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна

		2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
658.	MonikaD 22 юни 2025 г. 19:02:50 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"** ЗАГЛАВИЕ: ЧАСТ 3 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на

		потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Моника Даматян		родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
659.	Milena Markova 22 юни 2025 г. 18:59:23 ч.	**Позиция отоносно плановете за реализация на Цел 6** Като родител на две деца, съответно в начален и прогимназиален курс, както и като психолог, **остро възразявам и изказвам**	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите

	Портал за обществени консултации	**абсолютното си несъгласие да има ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН предмет Религия и добродетели. В модерно и светско общество, каквото надявам се, е българското, през 2025 г. считам, че религията отдавна няма ролята, която е играла през Средновековието, когато е имала ролята на обучителна, възпитателна и пазеща българския дух и култура поради липса на други институции.** Да се опитваме отново да й вменим тази роля означава, че считаме, че всички съществуващи в момента институции и структури – от семейството, през съдебната система, до образователните институции не могат да свършат своята работа. Отделно, но не по-маловажно, немалка част от българското общество не се причислява към нито една религия или се причислява към религия, различна от православие или ислям. Заявките, че ще има свобода на избор, не се приемат насериозно от никого, при положение, че в момента тази привидна свобода на избор по други предмети, чужди езици, например, не се случва почти никъде поради логистични причини или липса на преподаватели. Да не говорим, че голяма част от децата дори и в момента имат прекомерно много часове и включването на допълнителни само ще влоши ситуацията. Имаме деца, които от 2. клас учат втора смяна и седят в училище до 18.30 ч. вечер. Сега. При още 1 час това означава някои от тях да приключват училище в 19.20 ч. Съжалявам, но не. **Нравствената култура и добродетелите не се формират „на теория“, а с адекватно поведение на значимите възрастни около децата, които да дадат пример. В контекста на училищната среда това означава учители, които да се държат с уважение към учениците си без да считат, че това уронва авторитета им, да показват емоционална зрялост в поведението си, и да третират всички свои ученици по един и същи начин, без фаворитизиране или отхвърляне.** **В този ред на мисли, бих предложила друг подход, който да спомогне за развитието на нравствена култура и добродетели у учениците, а именно курсове за учители, свързани с Управление на конфликти, Емоционална интелигентност, Ненасилствена**		общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		комуникация и други теми, свързани с развитието на т.нр. меки умения. Работата на учителя е изключително емоционално натоварена и считам, че това ще има ползотворен ефект както за самите преподаватели, така и за учениците им в дългосрочен план. **В допълнение, бих предложила също да се помисли за допълнителна социална придобивка за преподавателите и всички, работещи с директно с деца в сферата на образованието, да има безплатни консултации с терапевт с цел избягване на „емоционално прегаряне“, т.нр. „бърнаут“.** Това са придобивки, предлагани от много от големите работодатели в България, и мисля, че биха били особено ценно за хора, които спомагат за отглеждането и обучението на бъдещето на България. Отново, ще има двустранен ефект, тъй като ще е в полза както на самите преподаватели, така и на учениците. Психическото здраве е тема, която продължава да се подценява в България, а е много важна и е нужно да е фокус при високостресови професии - учители, лекари, пожарникари, полицаи.		
660.	fusi_87 22 юни 2025 г. 23:17:26 ч. Портал за обществени консултации	**НЕСЪГЛАСИЕ С ПРОМЕНИТЕ ЗПУО КАСАЕЩО ДЕЦАТА СЪС СОП** Изразявам категорично несъгласие с предложените промени в чл.107 на ЗПУО. Децата с увреждане са много специални деца. Да се прави избор на формата им на обучение без участие на родител не може да бъде добре обосновано. Предложението е непедагогично и антихуманно. Ще постави децата със СОП в изолация и ще попречи на тяхната бъдеща социализация в обществото.	Приема се частично	С предложената промяна се цели изборът на формата на обучение за конкретния ученик да се основава на обективна функционална оценка на индивидуалните потребности на ученика, извършена от екипа за подкрепа за личностно развитие в училището. Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение.

				Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

661.	Milena Markova 23 юни 2025 г. 00:00:09 ч. Портал за обществени консултации	**Организация на учебния ден в прогимназиален етап** Бих искала да предложа промяна по отношение на организацията на учебния ден в прогимназиален етап за децата, които са на полудневен режим (чл. 102-103 от действация Закон). В немалко училища училища, особено такива с допълнителни часове, извън задължителната подготовка, часовете в периода V-VII клас са 36-40 седмично или 7/8 учебни часа дневно. При едносменене режим тези деца приключват училище между 14 и 15 ч. Предлагам в случаите когато краят на часовете преминава значително 13 ч., да се обособи по-голяма почивка, в рамките на 20-30 минути, в която учениците да могат да обядват, включително да се възползват от стола на училището. Това ще им даде възможност за пълноценен обяд, нещо от което повечето от тях са лишени в момента, при нуждата да се хранят "на крак" за 5-10 минути, докато тичат между кабинети, както и ще подпомогне добрата им концентрация през последните часове.	Не се приема	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта. Продължителността на учебните часове и почивките между тях се определя с държавния образователен стандарт за организация на дейностите в училищното образование.
662.	Aziti 23 юни 2025 г. 08:47:14 ч. Портал за обществени консултации	**АКО липсва задълбочен анализ** Уважаеми дами и господа експерти! Този път ще пропусна да си губя времето да Ви пиша коментари и становища предвид големия брой коментари и становища, част от който се повтарят като разглеждат едно и също, но от различен ъгъл и аргументират	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение

		по различен начин. Дано да успеете да разпознаете нюансите и всички аргументи да не Ви звучат в една тоналност. Очаквам като винаги да отговорите по стандарт с - Приема се - Приема се по принцип - Не се приема А като мотив или ще цитирате някой си Закон, наредба или или ИЛИ ще напишете: "Направените предложения предполагат да бъдат подложени на задълбочен анализ и обсъждане със заинтересованите страни при следващи актуализации на ..." И тук въпросът е ЗАЩО липсват задълбочени анализи и обсъждания със заинтересованите страни до сега?! Защо пропускате да обсъдите предложенията с част от заинтересованите страни, а оставяте някакви си НПОта, но и синдикати, да говорят от тяхно име, да Ви превеждат чужди думи на институционален език и да Ви пригласят по зададен тон?! Сега ако искате да бъдете коректни, би трябвало преди да изготвите табличката с приема се, не се приема, приема се по принцип, да направите задълбочен анализ и в мотиви да НИ опишете какво казват заинтересованите страни и да се обосновете КОЯ страна взимате ВИЕ. Мотив няма задълбочен анализ НЕ СЕ ПРИЕМА. Моля направете си анализа, преди да качите таблицата на портала! Благодаря Ви за разбирането и светкавичната промята в начина на работа! Как я наричате?! - Българска, традиционна. Сега предлагам да преминете към европейска, нетрадиционна за ВАС (но не и за НАС). Все пак искаТЕ да приемем евроТО и да станем част от ОИСР. Може да се почнете да свиквате какво се очаква от ВАС и как да работите с НАС.		
663.	Aziti 23 юни 2025 г. 09:28:58 ч. Портал за обществени консултации	**Задълбочени анализи** Моля да предоставите задълбочените ВИ анализи по всяка една точка. Нямам предвид Идентифицирани проблемни области в предварителната оценка на въздействието, а истински задълбочени конкретни анализи за	Приема се за сведение	Не се съдържат предложения

		всяка една поставена цел. Например Цел 1: Гарантиране на правото на образование на всяко дете и на всеки ученик; За изпълнение на целта в ЗПУО са посочени всички институции, пряко отговорни за гарантиране правото на децата и учениците да получат ранен и равен достъп до качествено образование. ТУК посочвате ВСИЧКИ институции, пряко отговорни за гарантиране правото на децата и учениците да получат ранен и равен достъп до качествено образование. Какво е новото в ТУК?! Кои са новите институции, които предвиждате да са отговорни, за кои институции отпада отговорността?! Какви стари и нови задачи имат конкретно вменени, кои от тях се изпълняват съвместно с други институции, как работят сами или съвместно, какви проблеми имат и как предвиждате да им бъде помогнато в работата конкретно, ЗА ДА БЪДЕ гарантирано правото на ВСЯКО дете и ученик да получи ранен и равен достъп до качествено образование. Приложете статистика относно ранен и равен достъп до качествено образование по възрастови групи, по професионален и финансов статус на родителите, по населени места и области, по тип училище, итн. Как дефинирате и измервате качеството на образованието и как проследявате във времето както качеството на образованието, така и пропускливостта до достъп до качествено образование? Кои са ограничителните мерки за да бъде получен достъп до качестено образование? И така за всички други точки до точка 11.		

		Благодаря Ви за разбирането. Надявам се, че всички тези доклади Ви стоят по чекмеджета и папките и само трябва да ги качите на платформата, за да ги прочетем и НИЕ.		
664.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:12:17 ч. Портал за обществени консултации	**Крайно време е образованието да започне да работи НАИСТИНА в полза на децата, а не против тях!** Фондация "Нашите недоносени деца" се присъединява към становищата на други граждански организации, работещи със и за деца и семейства в България, и изразените притеснения относно заложените промени в ЗПУО и необходимостта те да бъдат обсъдени и обмислени по-задълбочено. **Предлагаме следните коментари и препоръки към текста на ЗИД на ЗПУО на базата на опита и работата ни като организация:** 1. **Вместо мярката за повтаряне на I клас**, предлагаме да се осигури възможност и фокусът да бъде насочен върху ранна, целенасочена и системна подкрепа за учениците, които изпитват затруднения, чрез индивидуални занимания в рамките на учебната година; допълнителна работа със специалисти, когато това е необходимо и ангажиране и включване на родителите в процеса.		
665.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:28:21 ч. Портал за обществени консултации	**Крайно време е образованието да започне да работи НАИСТИНА в полза на децата, а не против тях!** Фондация "Нашите недоносени деца" се присъединява към становищата на други граждански организации, работещи със и за деца и семейства в България, и изразените притеснения относно заложените промени в ЗПУО и необходимостта те да бъдат обсъдени и обмислени по-задълбочено. 2. Обръщаме внимание на необходимостта от опростяване и улесняване на процедурите за отлагане от първи клас, когато това е необходимо. Както сочи нашият опит от работата ни като организация през годините, все още на много места, отлагането от първи клас не се случва или е свързано със значими затруднения, въпреки наличието на становища на специалисти, които работят с децата. Обръщаме внимание и на възможностите и трудностите за отлагане на първи клас за деца, които имат затруднения и/или дефицити, но нямат поставена официална диагноза от специалист. Изтъкваме необходимостта да се обръща внимание и да се признава мнението на родителите при вземането на тези решения, тъй като	Не се приема	Процедурата е ясна и подробно определена в Наредбата за приобщаващото образование.

		семейството следи най-отблизо състоянието и има най-дългосрочни и продължителни наблюдения върху възможностите на детето си. Необходимо е също така да бъде улеснена процедурата за повтаряне на ПУГ особено за децата без диагнози, но с изразени трудности.		
666.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:29:42 ч. Портал за обществени консултации	**Категорично настояваме да се запази и засили участието на родителите при вземане на решения за начин** Фондация “Нашите недоносени деца” се присъединява към становищата на други граждански организации, работещи със и за деца и семейства в България, и изразените притеснения относно заложените промени в ЗПУО и необходимостта те да бъдат обсъдени и обмислени по-задълбочено. 3. Категорично настояваме да се запази и засили участието на родителите при вземане на решения за начина на обучение на дете със СОП. Бихме искали да добавим също така, че следва да се регламентира възможността детето да бъде консултирано и информирано, съобразно възрастта му, при вземането на решения, които го засягат – включително при преместване, санкции, повтаряне на клас, избор на форма на обучение и др.	Приема се за сведение	И към момента родителите на деца и ученици със специални образователни потребности участват активно при вземането на решения относно обучението и подкрепа на децата им.
667.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:31:06 ч. Портал за обществени консултации	**Настояваме изрично за прозрачен и ефективен механизъм за контрол на качеството на обучението на педа** 4. Настояваме изрично за прозрачен и ефективен механизъм за контрол на качеството на обучението на педагозите при работа с деца със СОП. По наблюдения от работата ни и споделен опит от семейства, децата със затруднения на много места са на практика изключени от образователния процес. Работата с тях в клас често е силно ограничена, като не им се дават възможности и не им се отделя целенасочено внимание. Фондация "Нашите недоносени деца"	Приема се за сведение	Не се отнася до предложенията в Законопроекта.
668.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:35:05 ч. Портал за обществени консултации	**Реална подкрепа за децата със СОП, която да развие пълните им възможности** 5. Споделяме опасение относно разделянето на степените на трудност при определяне на необходимостта на децата със СОП да получат подкрепа - средна, ниска, висока. При така предложените изменения следва най-висока подкрепа да получат децата с най-значими затруднения, което е логично. Но това не бива да бъде за сметка на децата, които са определени със средна или ниска степен на затруднения, които имат потенциал за развитие на определени знания и умения, но на практика все така получават малко	Не се приема	Децата няма да се разделят съобразно нивото на допълнителната подкрепа. Те ще се подпомагат от съответните специалисти в съответствие с

		часове със специалисти. Нали никой не се заблуждава, че от 1 до 3 часа седмично работа с ресурсен учител биха могли да доведат до значим напредък в образованието на тези деца. Всяко дете със затруднения би трябвало да получи максимална и ако е нужно без рамкови ограничения подкрепа, според индивидуалните му нужди и преценката на специалистите, за да може да развие своя пълен потенциал. Присъединяваме се към изказаните опасения и притеснения и от други граждански организации, че предложените промени в обучението на деца със СОП отново дават възможност за сегрегация на учениците по признак необходимост от допълнителна подкрепа. Има риск промените да доведат до групиране на деца с висока интензивност на нуждата от допълнителна работа в сегрегирани групи, а това противоречи на идеите и философията на приобщаващото образование.Има риск промените да доведат до групиране на деца с висока интензивност на нуждата от допълнителна работа в сегрегирани групи, а това противоречи на идеите и философията на приобщаващото образование.		функционалната оценка на индивидуалните им потребности и ще им се предоставят толкова часове за подкрепа, колкото са им определени вследствие на оценката. Това не означава да се противопоставят, а тъкмо обратното – да се персонализира подкрепата.
669.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:35:49 ч. Портал за обществени консултации	**Образователни асистенти за деца с увреждания през целия ден, вместо 1 час дневно!** 6. Фондация "Нашите недоносени деца" подкрепя и предложението на различни организации, защитаващи интересите на деца с увреждания, за въвеждане на образователни асистенти през целия учебен ден, а не само за 1 час дневно.	Приема се за сведение	Въведена е възможност за назначаване на помощник на учителя дори и при едно дете със специални образователни потребности – когато в групата или паралелката има дете или ученик със специални образователни потребности вследствие на емоционално-поведенчески проблеми поради разстройство от аутистичния спектър или поради друго

				увреждане, нарушение или заболяване.
670.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:36:41 ч. Портал за обществени консултации	**Необходимост от изграждане на система за подкрепа на психичното здраве в училище** 7. Бихме искали да се насочи вниманието и към необходимостта за въвеждане на структурирани подходи в училище за развитие на социално-емоционалните умения на децата, превенция на тревожност, агресия и изолация в класната стая, чрез работа с екипи от психолози, социални работници и психотерапевти, каквито на много места липсват. Необходимо е да се обърне внимание на изграждането на система за подкрепа на психичното здраве в училище - чрез екипи от психолози и психотерапевти, които да работят активно с действащи програми, а не на базата на административни мерки. Фондация "Нашите недоносени деца"	Приема се за сведение	Психолозите са водещи специалисти както по отношение на общата, така и на допълнителната подкрепа на децата и учениците, и са задължителна част от екипите за подкрепа за личностно развитие. В този смисъл се назначават все повече психолози в детските градини и училищата.
671.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:37:47 ч. Портал за обществени консултации	**Професионално благополучие на педагозите** 8. Предлагаме да се включи заявка за разработване на програми за професионално благополучие и подкрепа на учителите - превенция на бърнаут, емоционална подкрепа, достъп до супервизия. Също така считаме за необходимо да се инвестира в продължаваща квалификация на учителите, насочена към прилагане на съвременни педагогически подходи, както при специфична работа с деца със затруднения, така и с деца “в норма”. Подходи, базирани на ефективна работа в клас или в група, така че децата наистина да извличат знания, опит и полезни умения, когато работят по проекти. Фондация "Нашите недоносени деца"	Приема се за сведение	Не се отнася до предложенията в Законопроекта.
672.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:38:41 ч. Портал за обществени консултации	**Реално повишаване на компетенциите на учителите, особено при работа с деца със специфични затруднени** Бихме искали да обърнем внимание и на необходимостта от по-голям контрол върху обученията и курсовете, които преминават педагогическите специалисти при работа с деца със СОП, защото опитът ни до момента	Приема се за сведение	Не се отнася до предложенията в Законопроекта.

		показва, че при текущата ситуация повечето от тези обучения не са достатъчно качествени и ефективни и на практика не повишават реално компетенциите на учителите. Фондация „Нашите недоносени деца“		
673.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:40:09 ч. Портал за обществени консултации	**Какъв ще бъде механизмът за мониторинг и отчетност при неблагоприятни резултати от новите промени?** 10. Необходимо е да бъде изяснен механизмът за мониторинг и отчетност при прилагане на предвидените промени, включително кои институции носят отговорност за проследяване на ефектите, как ще се събират и анализират данните, по какъв начин ще се извършват корекции, ако се установят неблагоприятни резултати и др. Фондация „Нашите недоносени деца“	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния

				регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
674.	nadya.drenska 23 юни 2025 г. 10:42:14 ч. Портал за обществени консултации	**Категорично не сме съгласни с преложението за пълна забрана на мобилните устройства в училище** Присъединяваме се към изказаните и от други организации притеснения относно пълната забрана за използване на мобилни устройства в училище. Считаме, че подобна стъпка следва да бъде добре осмислена и съобразена и с факта, че това би могло дори да бъде застрашаващо в някои ситуации, особено при деца, които имат по-специфични (здравни) състояния, но и за всяко дете без оглед на здравословното му състояние. Следва да се намери друг механизъм за въвличане на децата в образователния процес, задържане на вниманието и интереса им, ограничаване на използването на мобилни устройства в час. Фондация "Нашите недоносени деца"	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.
675.	Веселина Стоянова 23 юни 2025 г. 10:20:32 ч. Портал за обществени консултации	**Против предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** **Становище на Фондация Елия – организация в подкрепа на деца с разстройства от аутистичния спектър и техните семейства** **Против предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Като организация, подкрепяща семействата с деца с разстройства от аутистичния спектър (РАС), заставаме зад правото на родителите/настойниците на децата със специфични образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение за своите деца, като имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето си – Правото и задължението за вземане на решения, свързани със здравето, развитието, възпитанието и образованието на детето са конституционно и	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с

		законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на формата на обучение, нарушава този фундаментален принцип. В същото време родителят най-добре познава специфичните особености на детето със СОП и трябва да има водеща и заключителна роля в този избор. Всяко дете със СОП има уникален профил, нужди и темпо на развитие и родителят е единствения, който в дълбочина познава моментното състояние, способите за развитие, социалните и медицински фактори, както и подходите за развитие на образователния процес на своето дете. Никой външен специалист, включително и екипа за подкрепа на личностно развитие (ЕПЛР), не познава в такава дълбочина спецификите на детето така, както родителя. На този етап образователната система не е подготвена да предложи адекватни условия за обучение на деца с РАС, тъй като в училищата и детските градини не се осигуряват асистенти, липсват подходящо оборудвани помещения за качествено протичане на учебния процес, учителите не са подготвени, дори екипите за подкрепа не винаги имат уменията и средствата да се справят с конкретни ситуации, поради което родителите са пряко ангажирани в този процес. Не се предоставят комуникационни средства на невербалните деца и няма обучени кадри, които да въвеждат Допълваща и алтернативна комуникация, липсват поведенчески терапевти, които да подпомогнат детето да се интегрира в училищната среда като развива добри социални умения. Следователно проблема произтича от готовността на системата и компетенциата на специалистите, че да се оставя избора на формата на обучение и окончателното решение в техните ръце. Такова решение би създало предпоставки специалистите да избират формата на обучение, която е най-удобна за системата, а не такава, която да е най-подходяща за детето. Ето защо правилното решение е екипа за подкрепа да консултира и информира за всички възможности, а родителите да вземат информирано решение в интерес на своите деца, съобразено с техните специфични нужди и особености. **Веселина и Станислав Стоянови - Съучредители на Фондация Елия**		което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
676.	23 юни 2025 г. 10:37:44 ч. SSKI	**В подкрепа на новата ал. 8 на чл. 76 ЗПУО**	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

	Портал за обществени консултации	Разпоредбата на чл. 26 ЗНА въвежда ясни изисквания за процеса на изработване на нормативни актове. Намираме, че проектозаконът е точно и ясно формулиран, обоснован с реалистично заложена оценка на въздействие предвид изследваното съотношение между формулираните цели и очакваните резултати. 1. Необходимост: Съвременната образователна среда показва ясна потребност от формиране на позитивни нагласи, универсални човешки ценности и добродетели сред учениците. Наблюдават се случаи на агресия, тормоз и липса на емпатия, което обуславя необходимостта от ранна превенция чрез възпитание в добродетели. 2. Обоснованост: Има солидна педагогическа и психологическа обосновка за ползите от възпитанието в добродетели и формирането на морална отговорност още в началния етап. Въвеждането на алтернативни програми, които родителите и учениците могат да избират, допълнително аргументира ползата от възможността да бъде направен избор съобразен с ценностната система, която изповядва всяко отделно семейство, която да бъде допълвана и обогатявана в образователния процес. 3. Предвидимост: Ясно е структурирано, че предметът „Добродетели и религии“ е с точно определена цел и съдържание, разграничен от задължителната догматична религия и без оценки. Учениците и родителите предварително знаят методите на преподаване, очакваните резултати и темите, по които ще се работи във всяка една възрастова група. 4. Откритост: Изготвянето на учебната програма се извършва с участието на учители, университетски преподаватели, психолози, родители и обществени организации, осигуряващи широко обсъждане на проекта. Предвидена е открита процедура по обсъждане и възможност за корекции според общественото мнение, което гарантира прозрачност и демократичност на процеса.		

		5. Съгласуваност: Новият предмет не измества съществуващи задължителни предмети, а рационално преразпределя задължителни и избираеми часове, като гарантира хармонична интеграция в образователния процес. Съдържанието е съгласувано с други предмети като гражданско образование, литература и история, осигурявайки цялостна интегрирана визия за морално възпитание. 6. Субсидиарност: Изборът между три алтернативни програми предоставя възможност на учениците и техните родители да решават в рамките на училищната общност, т.е. най-ниското възможно ниво, кой конкретен подход е най-подходящ за тяхната общност. Учителите имат свободата да адаптират методиката към специфичните нужди на своя клас. 7. Пропорционалност: Мерките са съразмерни на поставените цели – не се налагат вяра и ценности на изучаващите предмета, а се разширява познавателния им апарат (мирогледа). Методологията на обучение е насочена към поощряване на диалога, дискусията и свободния избор. Оценяването чрез качествени, а не количествени показатели (без оценки) отговаря точно на целите за формиране на личността и морална отговорност. 8. Стабилност: Предвижда се поетапно и устойчиво въвеждане от 1. до 12. клас с ясно разписани цели и методи, което гарантира последователност и стабилност на учебното съдържание. Съдържанието на учебните програми е устойчиво и дългосрочно приложимо, защото ценностите и добродетелите, които ще се преподават, са универсални и непроменливи във времето. Предложените изменения на ЗПУО по отношение на въвеждането на задължително избираем предмет намираме, че постигат целите предвидени в чл. 26 ЗНА като осигуряват качество, ефективност, правна сигурност и обществено доверие към новата правна уредба. Същата ще допринесе за създаването на качествена, социално ангажирана и етично ориентирана нормативна уредба в областта на духовното образование на подрастващото поколение, следвайки примера на останалите държави-членки на Европейския съюз.		

677.	SSKI 23 юни 2025 г. 10:40:33 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на новата ал. 8 на чл. 76 ЗПУО** III. Необходимост на предлаганите изменения на ЗПУО: 1. Запълване на ценностен и светогледен вакуум в съвременното образование: Светското училище днес предоставя знания за обективния свят, но почти не засяга въпросите за смисъла на човешкия живот, произхода на света и моралните устои. Именно религиите – макар и по различен начин – предлагат обяснения за произхода на материалния свят, мястото на човека в него и целта на човешкото съществуване. В този смисъл, запознаването на децата с религиозните идеи и добродетели запълва важна празнина в мирогледното им формиране. То дава контекст за големите въпроси от съществена важност за младежите (“Кой съм аз?”, “Защо съм на света?”, “Какво е доброто и злото?”), на които чисто научното знание не отговаря пряко. 2. Историческа традиция и прекъсването ѝ: До 1944 г. вероучението (катехизисът) е било неразделна част от българското училище. Децата са били обучавани в православно вероучение – семействата редовно са посещавали църква, учениците дори се причастяват организирано, а държавният глава (Царят) открито изповядва упование в Бога. След 1944 г. тази традиция рязко е прекъсната от тоталитарната власт, наложила държавен атеизъм. В продължение на десетилетия религиозното образование отсъства от училище. 3. Актуална среда и рискове: В днешното глобализирано общество децата се сблъскват с разнообразни идеологии и информация, включително радикални и деструктивни възгледи, без да имат нравствен филтър, изграден върху устойчиви ценности. Липсата на познание за собствената духовна традиция ги прави по-уязвими към секти, псевдодуховни течения или дори консуматорския нихилизъм. материалните ценности често изместват духовните. В този контекст въвеждането на предмет, който системно преподава добродетели, е навременна мярка срещу нарастващата агресия, егоизъм и липса на уважение, наблюдавани сред подрастващите. Практиката показва, че там, където вече се преподават религия и етика	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		(макар и факултативно), децата стават по-дисциплинирани, по-ученолюбиви и проявават по-малко агресия. 4. Предпоставки за успешно въвеждане: През последните години са налице редица стъпки, подготвящи почвата за този предмет. От 2018 г. в училищата съществуват одобрени учебни програми по религия – православие. Светият Синод на Българската православна църква разработи нови учебници по „Религия – Християнство-Православие“, които МОН официално одобри през 2020 г. Това показва институционална готовност – налични са както учебни програми и материали, така и подкрепа от страна на традиционните вероизповедания. Време е този дълго обсъждан въпрос да намери и необходимия политически консенсус, за да бъде доведен докрай.		
678.	SSKI 23 юни 2025 г. 10:41:03 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на новата ал. 8 на чл. 76 ЗПУО** 5. Право на избор и свободата на съвестта: Едно от ключовите достойнства на предложения модел е, че той съчетава задължителността с право на избор, гарантирайки уважение към личните убеждения. Родителите и учениците няма да бъдат насилвани да изучават чуждо на тях вероизповедание – напротив, ще избират измежду различни програми в зависимост от своите възгледи и принадлежност. Същевременно, задължителният характер на часа гарантира, че всяко дете ще получи определено ниво на познание по тези въпроси. Хората трябва да имат право на избор, но за да бъде той истински свободен, трябва да е информиран. Ние не можем да изберем или отхвърлим нещо, което не познаваме. Затова е по-добре децата първо да научат какво представлява православието (или съответно исляма), пък после – когато съзреят – сами да решат дали да го следват или не. Всяко дете след определена възраст така или иначе ще формира свое отношение към религията – нека този избор да се основава на познание, а не на предразсъдъци или слухове. Идеята за задължително религиозно образование с алтернативни модули напълно кореспондира и с международните стандарти за свобода на вероизповедание. В редица европейски страни съществува именно моделът „задължително, но с право на избор между религия и етика“ – това се прилага напр. в Гърция, Белгия, Испания, Полша, Унгария, Хърватия, Литва, Финландия, Словакия и др., без това да поражда конфликти. Важно е да се отбележи, че обучението по	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		религия ще съчетава културно-историческо съдържание (историята на църквата), с художествени елементи (иконография, църковна музика), с философски въпроси (за смисъла на живота, за доброто и злото). 6. Науката и религиозното знание: Една от често обсъжданите теми е съвместимостта на религиозното образование с секуларния характер на училището и с научния мироглед. Преподаването на религия не означава отказ от обективната истина и противоречие със науката. В действителност такъв конфликт няма – науката и теологията имат различни области на компетентност и могат да се допълват взаимно. Още средновековните мислители са казвали: “Philosophia ancilla theologiae est” – философията е слугиня на богословието, т.е. светската наука служи за по-доброто разбиране на вярата – двете не се изключват, а подкрепят. В часовете по „Добродетели и религии“ децата няма да бъдат учени да отхвърлят научния метод – напротив, Ще се разгледат и митове за религията, които често битуват сред обществото маскирани като „народни традиции“, за да докажат, че истинското християнство не противоречи на разума и науката, а отхвърля суеверията. Всъщност, религиозното образование може да играе роля за изграждане на критично мислене относно псевдонаучни и окултни явления. 7. Запазване на секуларния характер на образованието: Конституцията и законите ни го утвърждават, като въвеждането на религия като предмет не противоречи на установения нормативен ред. Предлаганият модел напълно спазва тези изисквания – преподаването ще е неутрално и образователно, ще се извършва от квалифицирани учители (със съответната педагогическа подготовка). 8. Образователни предизвикателства: Държавното училище работи по стандартизирани програми, с професионални учители, на ясна възрастова периодизация. Това позволява материалът да бъде съобразен с психологическото развитие на децата. Ако религията се учи вън от училище (например в енорийски неделни школи), често се случва деца на различна възраст да са в една група. На следващо място следва да се отбележи, че въвеждането на „Добродетели и религии” в рамките на училищната система осигурява		

		широк обхват, качество, контрол и интеграция, които алтернативните форми не могат да предложат в същата степен.		
679.	SSKI 23 юни 2025 г. 10:41:42 ч. Портал за обществени консултации	**В подкрепа на новата ал. 8 на чл. 76 ЗПУО** IV. Обществени очаквания: В България обучението по вероучението в религия Православно християнство е с вековна традиция. След излизането на държавата ни от комунистическия режим в края на 80-те и началото на 90-те години на XXI век в българското общество се зараждат очаквания, че заедно с отпадане на потисническото отношение на държавата над Българската православна църква ще се възроди и религиозното образование. В последните десетилетия се наблюдават и увеличение на криминалните прояви на малолетни и непълнолетни, девиантно поведение на младежите в училище и в на обществени места, като все повече в публичното говорене се среща мнението, че сегашните времена се характеризират с „криза на ценностите“. Релативизирането на основни човешки ценности и подмяната на съдържанието водят до изостряне на обществения дебат в търсене на причина и изход от ситуацията. Предложението идва в контекста на засилен обществен интерес към моралното образование – социологическо проучване (агенция „Тренд“, март 2025 г.) показва, че 57% от българите одобряват включването на религия в редовната учебна програма, като 60% вярват, че такъв предмет ще спомогне за изграждането на морални ценности у учениците. Тази ситуация обяснява в известна степен високия процент на рейтинг на Българската православна църква и готовността на гражданите да бъде въведено задължително вероучение в проведени и през последните 10 г. социологически проучвания. Основната цел на новия учебен предмет би отговорил на всички тези очаквания като от една страна засили възпитателната роля на училището, а от друга младежите увеличат познанията си относно развитието на основните добродетели и религиозните учения. Същевременно концепцията на МОН е внимателно балансирана, предвиждайки светски вариант (етика/добродетели) за семейства, които не желаят конфесионално обучение. Много от общоприетите ценности на модерната демокрация – свобода, зачитане на човешката личност, толерантност,	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		отговорност – всъщност имат дълбоки корени в християнската етика. Чрез предмета тези ценности ще бъдат предадени по автентичен начин, свързан с контекста на религията, а не като абстрактни идеи. Каква полза от всички останали знания, ако нямаш понятия за добро и зло? Затова, паралелно с математиката, литературата, езиците и науките, децата трябва да усвояват и добродетели: честност, справедливост, милосърдие, трудолюбие, достойнство, отговорност, смирение търпение, способност да се прощава и да се иска прошка. Това би довело до повече уважение към родителите и учителите, до толерантност и уважение към различните в обществото. Ако училището успее да произведе поколения млади хора с изградени добродетели, това пряко ще се отрази на социалните проблеми – по-ниски нива на престъпност, корупция, нетолерантност. И не на последно място по важност пряко измерим ефект ще бъде подобряването на училищната среда. Там, където вече са въведени незадължителни часове по добродетели, се отчита спад в случаите на насилие и тормоз между учениците. С оглед на всичко изложено, предлагаме законодателят (Народното събрание) да приеме съответните промени в Закона за предучилищното и училищното образование, с които още от учебната 2025/2026 г. да стартира поетапното въвеждане на предмета „Добродетели и религии“ в I клас, последователно надграждащо се нагоре по випуските. Това въвеждане може да бъде предшествано от информационна кампания към родителите и квалификационни курсове за учителите, за да се гарантира гладък преход. Очакваният ефект е, че след няколко години ще имаме едно ново поколение млади българи, които твърдо познават своята ценностна система, уважават чуждата, вземат морални решения и имат по-дълбоко разбиране за традиционната вяра, културата и историята ни. Отсъствието на вероучението досега ни е довело до липса на важна част от познанието и на основни житейски ориентири. Ето защо, въвеждането на този предмет е стъпка към по-добро образование и по-здраво общество и следва да бъде реализирано без отлагане.		
680.	LiliLaskova 23 юни 2025 г. 10:55:34 ч.	**Против промяната на чл. 199 и следващите и отнемането на право на защита**	Приема се за сведение	Въвеждането е насочено към осигуряване на гъвкава

	Портал за обществени консултации	**Предложените промени на чл. 199, 200, 201 от ЗПУО** грубо погазват правата на учениците и са незаконосъобразни. Създаването на наказания под форма на предупредителни мерки, които могат да се налагат без право на защита и изясняване на обективната истина създават рискове за пристрастност, субективност и водят до демотивация за децата. Мотивите за тези промени са необосновани - да се свали административната тежест от директорите на училища чрез изключване на съдебния контрол. Този контрол е стимул за всеки административнонаказващ орган да спазва всички законови и подзаконови нормативни актове и да търси обективната истина. Той е част от всяка система на държавно управление, част от правовата държава и премахването му е правен абсурд. Всяко училище самО ще решава за какви неприемливи действия от страна на учениците ще бъде налагана мярка "забележка", което ще доведе до разнопосочни практики в различните училища (в едни може да се налага за сериозни нарушения на дисциплината, а други - за най - невинни провинения). Дори такава сериозна санкция като "предупреждение за преместване в друго училище" с настоящия проект е изведена като предупредителна мярка и отново е лишена от съдебен контрол. Това изключително много улеснява бързото прилагане на най - тежката санкция (преместване в друго училище, преминаване в друга форма на обучение), което сериозно ще увреди интересите на учениците в случаите, когато това е незаконосъобразно и в следствие на пристрастност, предубеденост и необективност. Как може да се защити дете, което несправедливо е обвинено, че нарушава Правилника на училището и му се наложи предупредителна мярка - няма административен контрол, няма съдебен контрол, няма достъп до камерите в училище, няма никаква възможност за защита? Промените ще доведат до по-лесно отпадане на ученици от образователна система и пълната им демотивация. Промените са и в пълно противоречие с новия принцип по чл. 3, ал. 2, т.12, а именно насоченост към благополучието на децата. **Новият чл. 201, ал. 3** гласи, че когато ученик извърши ново нарушение след налагане на предупредителна мярка, то трябва да му се наложи		педагогическа среда и етапно и възпитателно въздействие.

		санкция, съответна по вид на наложената предупредителна мярка. Считам, че тук е допусната правна празнина и липса на всякаква конкретика. Ако на ученик е наложена мярка "забележка", каква санкция ще му бъде наложена след повторно нарушение, след като "забележката" е изключена от обхвата на санкциите? По същия начин е и с "предупреждение за преместване в друго училиюе" - такава санкция вече не е предвидена. Липсата на ясен регламент ще доведе до субективизъм и закононарушения. **Промяната на чл. 201, ал. 4** изисква, когато в рамките на учебната година на ученик са наложени три предупредителни мерки, той да не може да участва в мероприятия, изяви, дейности, извън обучението по учебния план. Това отново противоречи на принципте на ЗПУО, защото по никакъв начин не може да доведе до засилване на вътрешната мотивация на детето да спазва правилата. Напротив - учениците трябва да се насърчават да участват в такива дейности, за да се стимулират да се развиват, да учат нови неща, да са заети с полезни и добри неща, да се уплътнява свободното им време със смислени занимания. Отделно от това тези мерки не могат по никакъв начин да бъдат оспорени, което може да превърне всяко дете в жертва на лично негативно отношение от страна на определен учител. Всеки ученик трябва да спазва нормативните и вътрешните разпоредни на училището си и да понесе наказание, ако не го прави. Но не и чрез създаване на условия за произвол, субективност, поставяне в положение да не можеш да докажеш правотата си, в ограничаване на права за обучение, за развитие чрез други извънкласни занимания, лишаване от стипендия и т.н. Това би демотивирало възрастен човек, а какво остава за дете/подрастващ? Ето защо предлагам да не бъдат извършвани промени в членове 199, 200, 201 от ЗПУО!		
681.	V.K.T. 23 юни 2025 г. 10:56:11 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1-Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се

		Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право.		подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди.		
682.	V.K.T. 23 юни 2025 г. 10:57:56 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1-Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Продължение на част 1 Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно

		семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		определянето на формата на обучение.
683.	V.K.T. 23 юни 2025 г. 10:59:41 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 2 -Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответствуващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за

		законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека		подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		
684.	V.K.T. 23 юни 2025 г. 11:03:06 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 3 -Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно

		информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Виктория Костадинова Томова		определянето на формата на обучение.
685.	Aziti 23 юни 2025 г. 11:51:53 ч. Портал за обществени консултации	**Премахване на възможността за обжалване на оценките от матурите** Премахването на възможността за обжалване на оценките от матурите да важи само АКО оценките от матурите ДЗИ и НВО е равна или по-висока от средните оценка от класните работи в класовете, за които материалът е релевантен за съответната матура, И от поне една пробната безплатна матура. Поне една безплатна пробна матура да бъде задължителна по програма. Освен на задължителна пробна матура учениците да минават И на тест, който да се проверява дали знаят какво се очаква от тях и за какво ще им се дадат точкиТЕ на матурата. Този тест да може да се прави неограничен брой пъти, НО да се съхранява само теста с най-много точки. За целта всички класни работи от съответните години и предмети, както и задължителната пробна матура да се скенират и съхраняват в портфолиото на ученика. Също така да се качва И теста с познания за очакванията към ученика и за какво ще му се раздават точкиТЕ.	Не се приема	Следва да се прави разлика между резултат и оценка. Оценките от НВО и ДЗИ са окончателни по начина, по който окончателни са и оценките от държавните изпити в дипломите за висше образование. Нито в исторически план в България, нито в друга образователна система оценката от матура подлежи на преразглеждане. Оценката се поставя в резултат на преглед и оценяване на изпитната работа от двама независими оценители, специалисти в съответната област – учители и/или

				университетски преподаватели, а при разминаване между двамата – работата се оценява и от трети специалист. И към момента са създадени възможности учениците, съответното зрелостниците да се запознаят с оценените си изпитни работи и в случай на техническо несъответствие между резултатите. Разпоредбата е допълнена и прецизирана.
686.	Aziti 23 юни 2025 г. 12:15:15 ч. Портал за обществени консултации	**Нова организация за работа с деца със СОП** Във всяко училище да има сборни класове за деца със СОП 1-4 клас, 5-7 клас, 8-10 клас, 11-12 клас, в които да работят специалисти по индивидуални планове с децата и в кооперация с основните учители по предмети. Да се описва от специалисти и след проверка от основния учител конкретно какво е научило дете и какви компетентости е развило за определен период от време, като се проследява развитието му в сравнение с първоначалните му знания и умения, констатирани при започването на отчитания период от време. За всяко дете със СОП да се изготвя индивидуален план - колко време да прекарва с връстниците си, какви конкретно часове ще посещава, колко часа ще прекарва в сборния клас. Да има минимум хорариум, който да трябва да се прекарва с връстниците в основния клас. В зависимост от развитието на детето часовете прекарани в основния клас може да се	Приема се за сведение	Не се отнася до предложенията от Законопроекта

		напасват нагоре, но да не могат да падат под минимума по Закон и наредба. Всяко едно влизане и излизане от основен и сборен клас да се документира.		
687.	Aziti 23 юни 2025 г. 12:31:59 ч. Портал за обществени консултации	**Нов учебен предмет добродетели и дефиницииТЕ на добродетелиТЕ** Новият предмет да е задължителен за всички деца и всички деца в България да познават и да могат да дефинират добродетелите по един и същ светски начин, без значение от дефиницията според религия ИМ. Обучението по религии да остане в свободноизбираема форма, както е И сега. По религиозните програми да се обръща специално внимание на религиозните дефиниции на добродетелиТЕ, които се различават от светските дефиниции и да се обяснява конкртно от къде идва различието между едната и другата дефиниция.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото

				си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
689.	bellissimaV073 23 юни 2025 г. 12:51:18 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование.	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно

		Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" **Виктория Саркизова**		която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
690.	simonzhekoff 23 юни 2025 г. 13:04:56 ч. Портал за обществени консултации	**Становище против предлаганите изменения в чл. 107 от ЗПУО** Като родител на дете със специални образователни потребности, изразявам своето несъгласие и тревога по повод предложената промяна, при която формата на обучение вече се определя изцяло от *екипа за подкрепа за личностно развитие*, а родителите се изключват от процеса. **1. Отнемане на родителски права и участие** • Родителите са най-добре запознати с индивидуалните нужди и потенциал на своите деца. Автоматичното им изключване противоречи на основния принцип “най-добрия интерес на детето” заложен в чл. 3, ал. 2 от ЗПУО и българската Конституция . • Липсата на възможност за информирано съгласие подкопава доверието между семейство и образователната система. **2. Риск от едностранни и неподходящи решения** • Формата на обучение трябва да бъде персонализирана спрямо индивидуалните нужди – училищният екип може да вземе неправомерно решение, което да навреди на развитието и мотивацията на детето .	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на

		• Реални случаи показват, че без активното участие на родителя често се налагат неподходящи мерки – пример за това е, когато ресурсен учител или психолог не се вземат предвид. **3.Неспазване на правови и етични норми** • Предложеното отнемане на родителски права противоречи на чл. 4, ал. 1 от Конституцията, която изисква ясни, точни и недискриминационни закони . • Това може да доведе до административен произвол, липса на прозрачност и дори предпоставки за корупция в образователния процес . **4. Препоръчителни корекции в законопроекта** Предлагам промяната да бъде реформирана по следния начин: **„Формата на обучение се определя от родителя и екипа за подкрепа за личностно развитие, при съблюдаване на изискванията на ЗПУО, след провеждане на задължителни консултации и информирано съгласие.“** Това ще гарантира: • **Равноправие** между родител и екип; • **Прозрачност** в решенията; • **Защита** на права и интереси на децата със СОП.		родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
691.	gundie 23 юни 2025 г. 13:31:11 ч. Портал за обществени консултации	**Относно създаване на нов учебен предмет Религии и Добродетели** Като майка на три деца в системата на образованието се обявявам категорично против въвеждането на този предмет. Не смятам,че ще има някаква алтернатива и тази, която е посочен като такава, реално не е. Като историк-етнолог смятам,че религиите са застъпени достатъчно в образованието и няма нужда от повече. Като човек смятам,че добродетелите се учат през всички предмети и като личен пример, а не чрез определения.	Приема се за сведение	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е

				и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение. Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при

				обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

692.	LiliLaskova 23 юни 2025 г. 13:34:49 ч. Портал за обществени консултации	**Несъгласие с промяна по чл. 199, ал. 6 от ЗПУО** Изразявам пълно несъгласие с предложението за **нова алиниея 6 към чл. 199,** даваща право ученик да бъде отстранен от училище за срок до 3 дни. Това противоречи на принципите на образователната система, необосновано е и създава рискове за нарушаване на законните интереси на учениците поради липсата на правна възможност за оспорване, както и поради следните причини: - Не е регламентирано по никакъв начин какво означава "значително" възпрепятстване на провеждането на дейности, а е оставено в субективната преценка на всеки учител; - посочено е, че ученикът възпрепятства провеждането на дейности, а не провеждането на учебния час, както до сега, което прави текстът още по-неясен - кои са тези дейности? - не е регламентиран по никакъв начин въпросът с отсъствията през тези 3 дни, което отново се оставя в субективната преценка на всяко училище. Към настоящия момент законът предвижда ученик да бъде отстранен от часа, който възпрепятства, да остане в училището през това време и да получи неизвинено отсъствие. С промяната, ако получи отсъствия за 3 дни, това означава, че би имал приблизително 21 броя неизвинени отсъствия, които съгласно повечето Правилници на училища водят до налагане на санкция "преместване в друго училище". Освен това, съгласно изменението на чл. 201, ал. 1 мерките по чл. 199, ал. 4, 5, 6 се налагат независимо от санкциите по чл. 199, ал.2, т.е. едно и също действие на ученик, окачествено от субективната преценка на учител като значително възпрепятстване на дейност, може да доведе до отстраняване от училище за срок от 3 дни и преместване в друго училище поради натрупан определен брой неизвинени отсъствия. Това е абсурден правен регламент, който дори създава риск да се превърне във възможност за по-лесно преместване на ученици в други училища и освобождаване на места в определени школа. - С какво отсъствието на ученик един, два или три дни от училище ще помогне за подобряване на неговото поведение, мотивация, самоконтрол?	Не се приема	Отстраняването се прилага само в краен случай и в зависимост от конкретната ситуация

		Той ще пропусне голям обем учебен материал по много предмети, като е възможно никой друг учител да няма проблеми с този ученик в своя час (или пък в случаи, в които ученик е безупречен в училище, но е нарушил някое правило при извънучилищно мероприятие). - не е предидена никаква защита за ученика при неправомерно налагане на такава мярка - отстраняването не може да се оспори, родител няма достъп до камерите в училище при съмнение, няма никакъв контрол, дори не може да се възрази срещу субективната преценка на учител дали деянието е "Значително". Предложението за нова чл. 6 към чл. 199 е недомислено, нарушава принципите по чл. 3 от ЗПУО, създава повече рискове за учениците поради времето, прекарано сами вкъщи или навън, пропускане на учебен материал, натрупване на неизвинени отсъствия, липса на възможност за оспорване при съмнение за предубедено или неправилно отношение. ЗАтова всички тези нови предложения за предупредителни мерки не трябва да бъдат приети. Или в краен случай, да се предвиди за всяка една мярка възможност за съдебен контрол, за да може всеки ученик да има право на независима защита, в случай, че законните му интереси са били нарушени. В противен случай, всички тези мерки могат да бъдат използвани субективно, пристратно, неправилно, защото налагащият ги субект знае, че не подлежи на никакъв контрол.		
693.	23 юни 2025 г. 13:45:00 ч. priqtel5 Портал за обществени консултации	**Коментар относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от ЗПУО** Коментара е относно - Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение. Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование.	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на

		Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"		обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
694.	uchiteli 23 юни 2025 г. 13:52:55 ч. Портал за обществени консултации	**За НВО - БЕЛ - 7 клас** Изразявам позицията на учители по БЕЛ, които преподават в 7.клас. След последното олекотено и безкрайно опростено НВО по БЕЛ, смятаме, че е редно вече изцяло да бъде променен изпитният формат, който трябва задължително да включва и други общообразователни предмети. Не е по силите ни да носим цялата отговорност за бъдещето и реализацията на новото поколение, което не може да чете, не разбира какво чете и трудно формулира мисли в текст. Върху нас се фокусира вниманието и яда на цялото общество: родители и ръководство, а натискът, който сме принудени да търпим още от 5. клас при оформянето на годишните оценки, е винаги в ущърб на работливите и умни деца. Провеждането на НВО вреди на учебния процес, който е формален 2 седмици.	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно

		НВО нека не се превръща в оценка за учителите, защото никой, който обича своя предмет и го преподава с любов и лична отговорност, не би си позволил да неглижира учебния материал, а резултатите ... резултатите са според материала, който имаме. Занижаването на изискванията и елементарните задачи на изпита, няма да направят учениците по-умни, само изкривява чувството за реалност. Молим Ви, помислете или за премахването на НВО, а кандидатстването да става с изпити, организирани от всяка гимназия по нейните правила и критерии, или променете този формат! Нека се оценяват цялостната подготовка и компетентности на учениците.		формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
695.	Христо Златанов 23 юни 2025 г. 17:05:29 ч. Портал за обществени консултации	**Промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители,		Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се

		като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"		подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
696.	Христо Златанов 23 юни 2025 г. 17:07:24 ч. Портал за обществени консултации	**Промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на

		предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование. Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН		родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
697.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:25:37 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 1** Във връзка с публикувания проект на ЗИД на ЗПУО, подложен на обществени консултации в публичната платформа: https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=9133 сме изключително притеснени от предложените концептуални промени на образователната система, насочени към изграждането на компетентности и умения за живота на учениците, без да е направен какъвто и да е научен и задълбочен анализ, обуславящ инициираните промени. Липсва идентификация на реалните проблеми в образованието, създаващи пропаст и отдалечаване на българския ученик от значението за бъдещето на	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение

		човешкия капитал и цялостното социално-икономическо развитие на България. Промените на ЗПУО, предложени от МОН, са в разрез с императивните изисквания на чл.2 и чл. 3 на Конвенцията за правата на детето, чл. 1 от Конвенцията на ЮНЕСКО за борба срещу дискриминацията в областта на образованието, чл.14 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи, чл. 2 от Протокол 1 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи. Те също така възпрепятстват и постигането на Приоритетна област 2 Компетентности и таланти на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030 г.), в която е заложено доразвиването на базовата и функционалната грамотност в областта на четенето, математиката, природните науки и технологии и дигиталните умения.		
698.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:27:01 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 2** В голямата си част предложените от МОН промени в ЗПУО, ще задълбочат негативните последици в образованието и ще създадат условия за открита дискриминация за голяма част от българските ученици. Нещо повече, по повод достъпа до разширено математическо образование се предлага концепция на тотален монопол на елитните училища, обучаващи по специализирана програма и тотален погром за всички останали училища. Липсва концепция за равнопоставеност между различните образователни институции в образователна система, липсват реални възможности за развитие на 98% от децата, не попаднали в елитните два процента, липсва елементарно разбиране за проблемите на прогимназиалното образование, което произвежда неподготвени кандидат-студенти за университетите, и което нееднократно сме комуникирали към МОН. Няма визия за развитие на качествени експертни кадри за индустрията, което да доведе повишаване на брутния вътрешен продукт и просперитет на държавата. Липсва национална стратегия за конкуренция спрямо световните тенденции в годините на яростна надпревара между Китай и САЩ в образованието. Предлага се училищна посредственост, имплементирана чрез енкапсулация, експлоатация и монетизация на капитулиращото образование, облагодетелстваща конкретни образователни кръгове. Създават се огромни социални неравенства и бездни, обричащи родителите на децата да поемат товара на липсващото качество в обучение като	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение

		компенсират тези липси с частни уроци на всяка стъпка на образованието - при приема в прогимназията, гимназията и университета. В защита на предложенията се цитират позициите на директорите на гимназиите, директора на ИМИ-БАН и Съюза на математиците в България - всички в конфликт на интереси, в частност в СМБ членуват основно учители по математика от математическите гимназии.		
699.	sstavreva 23 юни 2025 г. 17:27:21 ч. Портал за обществени консултации	**Цялостно преработване на предложеното** Предложените промени са резонни, но предвид кратките срокове, бързането да минат всички текстове общо се създава възможност за натрупване на много грешки. Не са налице сведения за предварително създадени работни групи по всяка една от предложените за промени области с участието на специалисти , където да са индикирани проблемите. Необходимо е да не се бърза с внасянето и общото разглеждане, докато не се мине по процедурата на обсъждане на спецификите във всеки един от проблемите. Прецизиране на текстовете без възможност за различни тълкувания.	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение
700.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:28:03 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 3** Категорично се обявяваме против подмяната на реформа и опитите за монетизация на приема в прогимназиалното образование по математика, нужно за развитието на точните сектори в страната и ключ към иновативна икономика. Настояваме включването на промени в ЗПУО, които да овладеят кризата, в която е затънало българското образование, в частност по математика, като: • предоставяне на качествено образование по математика, решаващо проблемите с понижена базова и функционална грамотност на българските деца • елиминирането на дискриминацията на база уседналост и решаване проблемите с недостигат на места за разширено математическо образование в прогимназията, пред която са изправени децата от големите градове като се представи широк достъп до разширено математическо образование в прогимназията в тези локации	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение
701.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:28:29 ч.	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 4** I.	Не се приема	И до момента ЗПУО дава възможност за

	Портал за обществени консултации	Предложенията на МОН в ЗИД на ЗПУО в **§ 12, § 13, § 14 и § 15 се премахват.** **Мотиви:** Предложението основният прием в математическа гимназия да се извършва в 4-и клас, а приема в 7-и клас да бъде редуциран до запълващ и ще окаже огромен натиск над психологичното здраве на четвъртокласниците, борещи се за достъп до силно ограничено качествено средно образование в големите градове, при липса на каквито и да е адекватни алтернативи за образование. Няма извършени анализи нито в това направление, нито в посока на социалните неравенства, които и към момента ограничават значителен брой от децата от бедните квартали от възможности за развитие и решават съдбата им още в прогимназията. Тези предложения категорично не са в полза на обществото, учениците и държавата. Те са в полза на сектора на частни уроци и е смущаващо, че идват от структурата, която трябва да навигира и коригира неравноправието в системата - МОН. Твърденията, че мярката е нужна, защото учениците на гимназиите не могат да запазят местата си, въпреки качествата си, заради проблеми с лесния прием в 7-и клас, са подвеждащи и неверни. Анализите показват, че точно 51% от учениците на гимназиите в София са сред най-добрите 208 деца на столицата на математически състезания. Останалите деца са извън държавния прием и техния достъп до качествено образование, базиран на съревнование и качества, е ограничен. Те са фантоми за МОН, каквито са и останалите 98% от децата в системата.		прием в МГ и ПМГ на деца с изявени дарби в областта на математиката. Учениците, приети в специализирани училища, в т.ч. и в МГ и ПМГ в края на 7. клас също ще полагат изпити от НВО. В същото време, учениците от МГ и МПГ, които желаят да се включат в приема за други училища в гимназиалната степен, могат да го направят. А в МГ и ПМГ се предвижда прием след 7. клас в допълнителни паралелки. Законопроектът не въвежда оценка на поведението. Предложенията не засягат текстове от ЗПУО, подложени за обществено обсъждане.
702.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:28:59 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 5** Предлага се засилване на дискриминацията - предоставяне на ексклузивни права на математическите гимназии и техните ученици спрямо всички останали училища и ученици в страната като се задълбочават настоящите неравенства в системата. Дискриминация съществува и в текущия момент - математическите гимназии са едни от малкото училища	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение

		в страна, които могат да осъществяват широкомащабен прием в 5-и клас и резултатите от този монопол разделят училищата в прогимназията на привилегировани да създават паралелки по интереси чрез широка селекция и непривилегировани, които се обучават в паралелки по местоживеене, борейки се с последствията за своята среда от селекцията на гимназиите. Очевидният продукт на тази стратегия се вижда от резултатите на НВО-то по математика в 7-и клас, където XX процента от учениците на България не могат да покрият 60 точки на външното оценяване (минимумът според световните стандарти), а тези, които успяват го правят е с помощта на частни уроци. Смущаващо е, че образователна система не вижда възможност за късно профилиране на децата, а на всяко ниво достъпа до качествено образование се обвързва с частни уроци - в 4-и, в 7-и и в 12-и клас. Това ще доведе до удвояване на сектора на частните уроци до 80 млн. на година и разширяване на социалната пропаст, което ще доведе до неминуеми щети на икономиката на държавата заради липса на квалифицирани кадри. Учудващо е, че МОН и Министерски съвет не виждат особен проблем в тези предложения и се планира образование на две нива - качество за елита и посредственост за всички останали.		
703.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:34:30 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 6** **§ 29. В чл. 86 се правят следните изменения и допълнения:** **1.Добавя се нова ал. 5:** 5. Специализирани паралелки могат да разкриват училища, които отговарят на следните условия: 1.да има поне един ученик от IV клас, явявал се на математически състезания от държавния прием за V клас през съответната учебна година на съответната учебна година на отваряне на паралелката. 2.да има по-висок среден резултат на учениците си на националното външно оценяване по математика в VII клас от най-слабия среден резултат, постигнат от всички математически гимназии в страната с право на прием по ал.8 през съответната учебна година на отваряне на паралелката.	Приема се за сведение	Урежда се в подзаконовата нормативна рамка

704.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:35:36 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 7** **2. Добавя се нова ал. 6:** 6. Базов достъп в градовете с математически гимназии е най-малкото число от съотношенията между броя на населението на общините с прием в V клас по чл. 142, ал. 3, т. 5 ЗПУО към общия брой на местата по чл. 142, ал. 3, т. 5 ЗПУО в съответните общини. **3. Добавя се нова ал. 7:** 7. Право на прием в специализирани паралелки имат: 1.Райони на териториално деление, за които важи Закона за териториално деление на Столична община и големите градове 2.Общини, за които не се отнася Закона за териториално деление на Столична община и големите градове, и в които не се осъществява прием в V клас по чл. 142, ал. 3, т. 5 ЗПУО.	Приема се за сведение	Урежда се в подзаконовата нормативна рамка
705.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:38:06 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 8** **4. Добавя се нова ал. 8:** 8 Броят на специализираните паралелки в райони и общини по ал. 7 се формира на база броя на местата в специализираните паралелки: 1.Броят на местата в специализираните паралелки в райони и общини по ал. 7, се определя като отношението между броя на населението на района (общината) към базовия достъп в градовете с математически гимназии по ал. 6. 2.Броят на местата в специализираните паралелки в райони и общини по ал. 7, не може да надвишава общия брой явили се ученици на математически състезания за ДПП в V клас през съответната година в съответния район (община). 3.Когато броят на местата по т.1 и т.2 в райони и общини по ал. 7, е над минималния, но под максималния норматив за формиране на допълнителна паралелка, се утвърждава прием на допълнителна паралелка. 4.Когато броят на местата по т.1 и т.2 в райони и общини по ал. 7, е под минималния норматив, паралелка не се формира.	Приема се за сведение	Урежда се в подзаконовата нормативна рамка
706.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:39:14 ч.	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 9** **5. Добавя се нова ал. 9:**	Приема се за сведение	Урежда се в подзаконовата нормативна рамка

	Портал за обществени консултации	9 Осъществяване на прием в специализирана паралелка в V клас имат право училищата в районите и общините по ал. 7: 1.В случай, че броят на училищата, които отговарят на условията по ал. 5, т. 1 и т. 2 да откриват паралелка е по-голям или равен на предложения брой паралелки (Х) по ал. 8, то отварят паралелка първите Х училища в низходящ ред според средния резултат на националното външно оценяване по математика в VII клас през съответната учебна година. 2.В случай, че броят на училищата, които отговарят на условията по ал. 5, т. 1 и т. 2 да откриват паралелка е по-малък от предложения брой паралелки по ал. 8, то паралелките се разпределят пропорционално между училищата докато остатъка не стане по-малък от броя на участващите училища. Остатъкът се разпределя по ал. 9, т.1. 3.В случай, че няма училища, които да отговарят на критериите да откриват паралелка по ал. 5 т.1 и т.2, ал.9, т.1 може да се прилага по решение на началника на Регионалното управление на образованието за най-добрите училища в района (общината) в низходящ ред според средния резултат на националното външно оценяване по математика в VII клас през съответната година.		
707.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 17:39:43 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца 10** **Мотиви:** Липсата на физическо пространство в градовете София, Пловдив, Варна и Бургас е причина такива паралелки да не могат да се открият в математическите гимназии, Желанията на родители и ученици да се обучават в математически паралелки след 5-и клас идват именно от четирите големи града на страната. Към настоящия момент на територията на Република България математически гимназии няма във всяка област. Това създава условия за ограничение, препятствие и дискриминация на свободата за достъп до образование. В резултат на извършен национален анализ от ГГ “Математика за всички” чрез публично достъпна информация, придобита	Приема се за сведение	Алгоритъмът не следва да се урежда в Законопроекта, а в поднормативната уредба.

		по реда на ЗДОИ, е установено, че в областите Търговище, Велико Търново и Кърджали няма математически гимназии, което лишава децата от посочените области до достъп до качествено образование по математика. Констатирахме, че достъпът до математически паралелки в София, Пловдив и Варна е най-нисък от всички градове, където се отварят такива. В София и Пловдив, 1 на всеки 51 деца е прието в математическа гимназия, във Варна – 1 на 34, докато в Кюстендил – 1 на всеки 5. Освен това от анализа се установи, че има деца с конкурентни резултати, които отпадат от държавния план прием в математическа гимназия в 5-и клас заради това, че няма достатъчно разкрити паралелки в съществуващите училища по реда на чл. 38, ал. 3 от ЗПУО. За целта предложението ни е да се създаде специален алгоритъм, с който се позволява отваряне на математически паралелки в училища за градове, за които се отнася Законът за териториално делене на Столична община и големите градове след четвърти и след седми клас. По този начин децата от бедните и отдалечени райони в големите градове и СО, които са постигнали успешни резултати, ще могат да се обучават в по-близък и достъпен район до тях. Въведеният алгоритъм за определяне на училищата, които откриват математическа паралелка в даден район в V клас стимулира училищата да информират и работят с повече деца за математически състезания, както и да работят върху подобряване на резултатите на учениците си от националното външно оценяване по математика в VII клас.		
708.	Денис Хасан 23 юни 2025 г. 17:45:48 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** **ЧАСТ 1/4 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** **В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение** Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на

		семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права.		вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
709.	Денис Хасан 23 юни 2025 г. 17:48:41 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право.	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса

		Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди. Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес.		на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
710.	Денис Хасан 23 юни 2025 г. 17:49:55 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** **Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа** Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на

		представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето. Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане.		вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Конвенция за правата на хората с увреждания		
711.	Денис Хасан 23 юни 2025 г. 17:52:09 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** **Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на:** Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно

		Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването.		определянето на формата на обучение.
712.	Денис Хасан 23 юни 2025 г. 17:53:41 ч. Портал за обществени консултации	**Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на

		на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Денис Тахсин Хасан		родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
713.	Красимир Коев 23 юни 2025 г. 18:06:27 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1-Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни		Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно

		лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди.		която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
714.	Красимир Коев 23 юни 2025 г. 18:06:59 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1-Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** Продължение на част 1 Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово		Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С

		признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
715.	Красимир Коев 23 юни 2025 г. 18:09:37 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 2 -Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"		Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след

		3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на:Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания.		обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		
716.	Красимир Коев 23 юни 2025 г. 18:10:35 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 3 -Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството;		Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за

		- образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. Име: Красимир Стоянов Коев		извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
717.	Teacher 23 юни 2025 г. 18:19:23 ч. Портал за обществени консултации	**Атестиране на педагогическите специалисти** 1. Относно премахването на атестацията и въвеждането на ежегодно оценяване: По-гъвкав и актуализиран подход към оценяване на педагогическия труд е необходим. Трябва да се търси алтернатива на формализираното атестиране, стига новата система да бъде обективна,прозрачна, балансирана и насочена към развитие. 2. Липса на яснота относно методиката на оценяване: В законопроекта липсва конкретна методика и обосновани критерии за това как ще се извършва оценяването, особено при условие, че е записано, че „педагогическата работа не може да се оценява въз основа на задължителната документация“. Това създава риск от субективност, неравнопоставеност и възможност за административен произвол.	Приема се за сведение	Направените предложения ще бъдат обсъдени при изменения и допълнения на ДОС, който урежда реда и условията за статута и професионалното развитие на педагогическите специалисти.

		3. Премахване на подкрепящите механизми при ниска оценка: Сериозна тревога буди предложението да се отменят: * анализът на причините за ниска оценка; * изготвянето на план за методическо подпомагане; * назначаването на наставник. Това е в противоречие с принципите на професионално развитие чрез подкрепа, заложени в съвременните педагогически и управленски практики. Вместо възможност за подобрение, се въвежда наказателен модел, който не предлага изход, а води директно до санкция. 4. Автоматично освобождаване при най-нисък резултат: Предложението учители, директори и други педагогически специалисти да бъдат освобождавани от длъжност при най-ниска оценка, без етап на подкрепа, рехабилитация или обжалване, е крайно несправедливо и демотивиращо. Това противоречи на принципите на развитие, управленска етика и добри практики в образователните системи на ЕС.		
718.	Teacher 23 юни 2025 г. 18:24:11 ч. Портал за обществени консултации	**Атестиране на педагогическите специалисти** Предложените промени създават риск от въвеждане на "страхова атмосфера и несигурност сред педагогическите специалисти", вместо да се стимулира качество чрез доверие, сътрудничество, професионализъм и развитие. Какво може да се направи? Въвеждане на ясна, прозрачна и професионално обоснована методика за оценяване; Запазване и усъвършенстване на подкрепящите механизми при трудности в професионалното изпълнение; Превръщане на оценяването в инструмент за насърчаване на развитие, а не за административно отстраняване. Широко обсъждане на критериите с участието на учители, директори, синдикати и професионални общност	Приема се за сведение	Направените предложения ще бъдат обсъдени при изменения и допълнения на ДОС, който урежда реда и условията за статута и професионалното развитие на педагогическите специалисти.

719.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 18:45:44 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца - Мандатност РУО_1** Предлагаме промяна в чл. 252 на ЗПУО, изразяваща се в следното: 1.В чл. 252 се добаея нова ал. 6 (6) Районът на дейност на всяка от регионалните управления на образованието обхваща цялата територия на една област по смисъла на Закона за административно-териториалното устройство на Република България.	Не се приема	Предложената промяна е действаща разпоредба на чл. 252, ал. 1 и ал. 2 и чл. 253 от ЗПУО
720.	ZornitsaStratieva 23 юни 2025 г. 18:53:20 ч. Портал за обществени консултации	**Становище от Гражданска група Математика за всички деца - Мандатност РУО_2** **СВ чл. 252 се с**създава нова ал. 7: (7) Министърът на образованието и науката след провеждане на конкурс сключва за срок 5 години договори за управление с началниците на регионалните инспекции по образование. Създава се нова ал. 8: (8) За началник на РУО се избира лице: 1. с висше образование с образователно-квалификационна степен "магистър"; 2. с трудов и/или служебен стаж като педагог, не по-малък от 7 години, придобит след завършване на висшето образование по т. 1; 3. което не е осъждано на лишаване от свобода за престъпление от общ характер.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
721.	BAOSR-U 23 юни 2025 г. 19:30:51 ч. Портал за обществени консултации	**Предложение** Предлагам следното допълнение към предложения проект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО): *„В чл. 252 се създава алинея 6:* *„(6) По инициатива на РУО контролната дейност и методическата подкрепа може да се реализират и в група институции - междуинституционални мрежи за обмен на опит, добри педагогически практики, създаване на интелектуални продукти, свързани с напредъка на децата и учениците и подобряване на образователните резултати на учениците.“* *МОТИВИ:*	Не се приема	Предложението е действащ текст от ПУФРУО „По инициатива на РУО контролната дейност и методическата

		Предложението е в подкрепа на политиките, които Министерството на образованието и науката прилага за постигане на целите, заложени в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030), включително Цел 9.2. „Сътрудничество между институциите и свързване в мрежи“ от Приоритетна област 9 „Ефикасно управление и участие в мрежи“. Целите на предложената нормативна промяна се отнасят до следното: • Поставяне на акцент в контролната дейност и в методическата подкрепа, осъществявани от РУО, върху ефективността на политиките, прилагани от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, с приоритет към резултатите и напредъка на децата и учениците. • Постигане на синхрон в разпоредбите на нормативните актове, по-конкретно между ЗПУО и ПУФРУО. В чл. 9, ал. 5 от ПУФРУО е регламентирано: „по инициатива на РУО контролната дейност и методическата подкрепа може да се реализират и в група институции (междуинституционални мрежи)“. Съществуващите към момента регламенти в ЗПУО относно функциите на Регионалните управления на образованието не осигуряват в пълна степен условия за осъществяването на посочените цели. Предложеното допълнение в ЗПУО ще подпомогне дейността на РУО за постигане на стратегическите цели, както и да бъде съобразена в по-висока степен с обществените очаквания – повишаване ефективността на училищните политики, свързани с резултатите от обучението, възпитанието и социализацията, и с напредъка на децата и учениците.	Не се приема	подкрепа може да се реализират и в група институции (междуинституционални мрежи).“ Устройството, функциите, организацията на дейността и структурата на регионалните управления на образованието се определят в ПУФРУО
722.	BAOSR-U 23 юни 2025 г. 19:50:05 ч. Портал за обществени консултации	**Предложение** Предлагам следното допълнение към предложение проект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО): „В чл. 3, ал. 2 се създава т. 12: „Сътрудничество между всички заинтересовани страни в сферата на образованието, включително чрез сдружаване и партниране в мрежи за усъвършенстване на предучилищното и училищно образованието.	Приема се за сведение	

		МОТИВИ: Създаването и функционирането на мрежи в сферата на училищното образованието е стратегически приоритет на повечето европейски държави, а ползите от функционирането на такива мрежи и насърчаването на тяхното създаване с участието на училищата и другите заинтересовани страни се доказват както от научните изследвания, така и от примерите на добрите практики. Добър пример в това отношение са страни като Северна Ирландия и Португалия, в които училищата си сътрудничат в мрежи през последните 10-15 години, обединени от постигането на обща цел – подобряването на различни аспекти на училищното образование, като си партнират не само помежду си, но и с други заинтересовани страни, постигайки положителни резултати и общо ноу-хау. Сътрудничеството в мрежа е регламентирано и подкрепено чрез националното законодателство в сферата на образованието в двете страни.		
723.	Plamena89 23 юни 2025 г. 20:21:59 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 1 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното обра** ОСНОВЕН ТЕКСТ: В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна.	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в

		Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им. Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди. Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето - Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип.		училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение- Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на детето.		
724.	Plamena89 23 юни 2025 г. 20:22:51 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 2 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното обра** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" 3. Противоречие с международни и национални правни актове Предложената промяна противоречи на:	Приема се чаастично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С

		Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация		тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца.		
725.	Plamena89 23 юни 2025 г. 20:26:37 ч. Портал за обществени консултации	**ЧАСТ 3 Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование** В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. ЗПУО	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на

		чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4.Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи - Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права.		вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск. ИМЕ: Пламена Пенкова Павлова		
726.	pobeda72 23 юни 2025 г. 20:34:23 ч. Портал за обществени консултации	**Да се прецизира текста на чл.57, ал.2 от ЗПУО** Да се прецизира съдържанието на чл.57 ал.2 от ЗПУО. В момента в детските градини в провинцията(София област) се злоупотребява с чл.57 , ал.2. В първите групи на детските градини масово се приемат двегодишни деца, независимо от наличието на детска ясла и места в нея. Това поставя тези деца в неравностойно, дискриминационно положение спрямо децата в яслена възраст отглеждани, възпитавани и обучавани в самостоятелните детски ясли или яслени групи към ДГ, защото не са изпълнени нормативните изисквания за грижа, възпитание, обучение, хранене, материална база, физическа среда. Първите групи на детските градини не могат да предложат изискващите се според нормативната уредба условия за деца в яслена възраст-4 броя персонал на всяка група, две мед.сестри или мед.сестра и педагог и две детегледачки, както и педагог на самата ясла, не се спазват изискванията за брой деца в група, за здравословно хранете според Наредба 2 за деца до 3 години. Не са спазени изискванията за материална среда, съобразена с възрастовите особености на децата до 3 години. Дневният режим също е различен. Да се прецезира текста на чл.57, ал 2 от ЗПУО който заради това "и/или" дава възможност за различна интерпретация и злоупотреба с приема на 2-годишните деца в първа група на ДГ. Чл.57,ал 2 противоречи изцяло на чл.57, ал.1 от ЗПУО. Той е едно изключение, но заради това "или" се превръща в масова практика. Според изложеното в мотивите на законопроекта за промяна на ЗПУО една от целите е да се синхронизират и уеднаквят изискванията за грижа,		

		възпитание и обучение на децата до 3 г. в ясли и яслени групи на детски градини, но липсата на контрол по прилагането на чл.57, ал 2 от ЗПУО води до обратното-напълно различни условия и грижи. РУО удобно си затварят очите за това нарушение, особено в София област. МОН също не упражнява контрол върху броя на приетите двегодишни деца в първа градинска група, когато в населеното място има яслени групи и места в тях.		
727.	pobeda72 23 юни 2025 г. 20:37:16 ч. Портал за обществени консултации	**Чл.57, ал.2 противоречи на чл.57, ал,1 и води до злоупотреби и нарушаване на нормативната уредба** Да се прецизира съдържанието на чл.57 ал.2 от ЗПУО. В момента в детските градини в провинцията(София област) се злоупотребява с чл.57 , ал.2. В първите групи на детските градини масово се приемат двегодишни деца, независимо от наличието на детска ясла и места в нея. Това поставя тези деца в неравностойно, дискриминационно положение спрямо децата в яслена възраст отглеждани, възпитавани и обучавани в самостоятелните детски ясли или яслени групи към ДГ, защото не са изпълнени нормативните изисквания за грижа, възпитание, обучение, хранене, материална база, физическа среда. Първите групи на детските градини не могат да предложат изискващите се според нормативната уредба условия за деца в яслена възраст-4 броя персонал на всяка група, две мед.сестри или мед.сестра и педагог и две детегледачки, както и педагог на самата ясла, не се спазват изискванията за брой деца в група, за здравословно хранете според Наредба 2 за деца до 3 години. Не са спазени изискванията за материална среда, съобразена с възрастовите особености на децата до 3 години. Дневният режим също е различен. Да се прецезира текста на чл.57, ал 2 от ЗПУО който заради това "и/или" дава възможност за различна интерпретация и злоупотреба с приема на 2-годишните деца в първа група на ДГ. Чл.57,ал 2 противоречи изцяло на чл.57, ал.1 от ЗПУО. Той е едно изключение, но заради това "или" се превръща в масова практика. Според изложеното в мотивите на законопроекта за промяна на ЗПУО една от целите е да се синхронизират и оеднаквят изискванията за грижа, възпитание и обучение на децата до 3 г. в ясли и яслени групи на детски	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		градини, но липсата на контрол по прилагането на чл.57, ал 2 от ЗПУО води до обратното-напълно различни условия и грижи. РУО удобно си затварят очите за това нарушение, особено в София област. МОН също не упражнява контрол върху броя на приетите двегодишни деца в първа градинска група, когато в населеното място има яслени групи и места в тях.		
728.	pobeda72 23 юни 2025 г. 20:39:24 ч. Портал за обществени консултации	**РУО София област прикрива нарушенията на директорите на ДГ при приема на двегодишни в първа група** Да се прецизира съдържанието на чл.57 ал.2 от ЗПУО. В момента в детските градини в провинцията(София област) се злоупотребява с чл.57 , ал.2. В първите групи на детските градини масово се приемат двегодишни деца, независимо от наличието на детска ясла и места в нея. Това поставя тези деца в неравностойно, дискриминационно положение спрямо децата в яслена възраст отглеждани, възпитавани и обучавани в самостоятелните детски ясли или яслени групи към ДГ, защото не са изпълнени нормативните изисквания за грижа, възпитание, обучение, хранене, материална база, физическа среда. Първите групи на детските градини не могат да предложат изискващите се според нормативната уредба условия за деца в яслена възраст-4 броя персонал на всяка група, две мед.сестри или мед.сестра и педагог и две детегледачки, както и педагог на самата ясла, не се спазват изискванията за брой деца в група, за здравословно хранете според Наредба 2 за деца до 3 години. Не са спазени изискванията за материална среда, съобразена с възрастовите особености на децата до 3 години. Дневният режим също е различен. Да се прецезира текста на чл.57, ал 2 от ЗПУО който заради това "и/или" дава възможност за различна интерпретация и злоупотреба с приема на 2-годишните деца в първа група на ДГ. Чл.57,ал 2 противоречи изцяло на чл.57, ал.1 от ЗПУО. Той е едно изключение, но заради това "или" се превръща в масова практика. Според изложеното в мотивите на законопроекта за промяна на ЗПУО една от целите е да се синхронизират и оеднаквят изискванията за грижа, възпитание и обучение на децата до 3 г. в ясли и яслени групи на детски градини, но липсата на контрол по прилагането на чл.57, ал 2 от ЗПУО води	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		до обратното-напълно различни условия и грижи за децата до три години в полза на самостоятелните ясли и яслените групи. РУО удобно си затварят очите за това нарушение, особено в София област. МОН също не упражнява контрол върху броя на приетите двегодишни деца в първа градинска група, когато в населеното място има яслени групи и места в тях.		
729.	Керана Иванова taien@abv.bg 23 юни 2025 г. в 1:09:14 Електронна поща	Представям по-долу бележки, становища и предложения по предлагания ЗИД НА ЗПУО. **При нарушения от учителите като:** • учителят говори в час по теми извън темата на урока и не остава време да се изпълнят задачите от урока и те остават за домашно; • учителят не изпълнява задълженията си да контролира спазването дисциплината в час и междучасията. Оставя определени деца да не спазват правилата – закъснение, хранене в час, говорене, разхождане, обиди, агресивно поведение, ползване на телефони, което пречи на останалите. Не създава спокойна учебна среда; • учителят обижда, подиграва с думи ученик или го обижда с поведение и постоянно не му обръща внимание; • учителят дискриминира и обижда определено дете за увреждането му, за финансово състояние, облекло, прическа, външен вид; • учителя прави забележки само на определени деца, а други оставя да си правят каквото искат, да нарушават правилата и учениците стават неконтролируеми; • учителя не знае учебния материал, прави грешки; • учителя поправя верни правописни изречения и пише грешни. (казъх, слага запетая пред да и за да); • учителя поправя контролни и задрасква правилния отговор и пише грешен; • на определени ученици пише незаслужено високи оценки, а други ощетява; • и много други. **защо учителите не се наказват?** Прякото прилагане на рестрикционно-наказателните мерки, предвидени в Кодекса на труда са неприложими по отношение на гореизброените	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		случаи. Този Кодекс може да се приложи само при закъснение или по-ранно напускане на часа от учителя, неявяване на работа, явяване в час след употреба на алкохол и наркотици и т.н., нарушения на трудовата дисциплина, но не и нарушения в взаимоотношенията с учениците, като изброените по-горе нарушения. При нарушения на правилата от учителите децата, като потърпевши и зависими от учителя, не се оплакват. Търпят и страдат. В буквалния и преносния смисъл. Защото едно дете неполучило добро образование заради не добре работещ учител страда после цял живот. Когато се стигне до конфликтна ситуация се пише протокол от представител на училището, в който се взема под внимание само гледната точка на учителя, но не и на ученика. На базата на този протокол се определят санкции на учениците. А санкции за учителите няма, защото учителя по начало се приема, че е прав. Вика се родителя да подпише готовия протокол. Не се разрешава родителя да получи копие на подписания от него протокол. Протокола няма номер, само дата. Установяването на евентуалното административно нарушение не се извършва по обективните критерии и процедури, залегнали в АПК, ЗАНН и т.н., а по разни безразборни и субективни правилници и само по заявеното от учителя. Ученикът и родителите са абсолютно безгласни букви, роби на системата. Ако дете или родител се престраши и се жалва пред директора в по-голяма част от случаите няма резултат, защото директора трябва да накаже учителя по Кодекса на труда. Като станат повече наказания ще трябва да уволни учителя. И затова директорите масово си затварят очите за нарушенията на учителите, а в по-лошия случай необосновано оправдават учителите пред детето и родителя. Натрупва се несправедливост. Родителите и децата почват да не уважават учителите и училището като цяло. Авторитета на училището и учителите рязко намалява. По лошия пример на действията на директори и учители, децата се чувстват безправни, зависими от субективната воля на висшестоящия учител/директор. Децата започват да не спазват правилата, защото системата им показва, че те могат да се нарушават и измислят от директори и учители.		

		За децата е важен личния пример на учителя, а не правилници (които най-малките дори не могат да прочетат и разберат). С този Закон, в който не се предвиждат наказателни мерки за нарушаване на правилата от учителя как ще се формира личният пример? **В този смисъл ЗПУО е дискриминационен за учениците спрямо учителите по отношение на налаганите наказания за едните и липса на такива за другите за еднакви нарушения. Множествена дискриминация по възраст, образование и обществено положение.** Полуграмотните, неподготвени и професионално некомпетентни учители са основната причина за ниската успеваемост и агресията в училище. Не децата, не родителите, а тази непоносима социална среда, която се създава в училище. Липсата на адекватни наказания на учителите води до липса на интерес от тях да изпълняват задълженията си спрямо децата. **Предлагам:** 1. В Глава единадесета да се въведе нов Раздел VII „Мерки и санкции на учителите, директорите и други педагогическите специалисти“, както има такъв раздел за учениците. 2. Да се определят изрично нарушенията, както е направено по-горе, но и да се допълнят и други по ваша преценка. 3. Да се определи адекватно наказание за всяко изрично изброено нарушение. 4. Предлагам да се провеждат ежегодни изпити по компетентност за учителя (педагогическа, психологическа, по конкретния преподаван предмет, по общи познания (особено граматика и правопис)). 5. Предлагам да се предвидят по-достъпни начини за сигнали и жалби от учениците до директорите на училищата и инспектората, включително и поставяне на кутии за сигнали (дори анонимни). 6. Предлагам, когато се пише протокол за възникнала ситуация да се прави в присъствието на учителя, ученика, родителя и другите участници в ситуацията. Да се разрешава на родителите да получават копие на протокола. Протоколите да имат дата и номер.		
730.	Анатоли Андреев	**С Т А Н О В И Щ Е**	Не се приема	Разпоредбата е продиктувана от

	Портал за обществени консултации, 23 юни 2025 г.	Относно: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, публикуван за обществено обсъждане Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект на ЗИД на ЗПУО, изразявам **категорично несъгласие с предлаганите изменения в § 105 и § 115**, поради следните аргументи: **§ 105 – Създаване на нов чл. 217а** Предложението лице, заемащо длъжността „директор“, временно напуснало системата поради заемане на висок държавен пост, да се връща автоматично на предишната длъжност след края на мандата, противоречи на: • **Принципа на равнопоставен достъп до публична длъжност** – всички кандидати за длъжност „директор“ би следвало да преминават през прозрачен конкурс; • **Идеята за деполитизация на образованието** – училището не трябва да бъде резервен план за политическа кариера; • **Стабилността и приемствеността в ръководството на институцията** – дълги отсъствия и смяна на управлението могат да се отразят неблагоприятно на училищния климат.		становище на Главния инспекторат към Министерския съвет, според което в тези случаи е налице перманентен конфликт на интереси, ако не бъде прекратено трудовото правоотношение на лицето за длъжността „директор“. От друга страна, всеки има право да се кандидатира за заемането на изброените позиции, като при това следва да се гарантират, както трудовите му права, така и правото му да заема изброените позиции. Разпоредбата е по аналогия на § 7 от ПЗР на Закона за държавния служител.
		§ 115 – Промени в чл. 228 (отнасящи се до оценяването на труда на учителите) Предложените изменения, включително ежегодно оценяване и възможност за освобождаване от длъжност при най-ниска оценка, създават **непропорционален административен натиск** върху педагогическите специалисти. Основни притеснения:	Приема се за сведение	Ежегодното оценяване осигурява условия за актуализиране на компетентностите на учителите.

		1. **Ежегодното оценяване** ще доведе до формализъм. Учителите стават **заложници на ежегоден контрол**, при това без гаранции за обективност. Няма как всяка година да има същинска и пълноценна оценка – рискуваме да стане **формалност с наказателен характер**, а не възможност за развитие. 2. **Оценяване без право да се представят документи (нова ал. 5)** лишава учителя от възможността да защити труда си, чрез доказателства – а именно документи произвел от своята дейност. Това създава предпоставки за **субективни и дори репресивни оценки, базирано на лични пристрастия или институционален натиск.** 3. **Оценката като основание за уволнение (нова ал. 9)** е крайна и без ясни механизми за гарантиране на обективност и независимост при оценяването, може да бъде използвана като **инструмент за отстраняване на неудобни кадри.** Възниква въпрос: кой ще дефинира "най-нисък резултат", кой ще контролира обективността на скалата и оценяващите? Учителят има право на възражение, но жалбата се подава **пред същата комисия**, която вече го е оценила – **липсва независим арбитър**. **Заключение** Считам, че предложенията в § 105 и § 115 не допринасят за подобряване на качеството на образованието, а напротив – създават **условия за несигурност, политически зависимости и административен произвол** в системата. Образованието има нужда от стабилност, доверие и професионализъм, а не от механизми за натиск и подчинение. Настоявам горните текстове да бъдат **оттеглени или съществено преработени** с участието на действащи учители, синдикати и независими експерти.	Не се приема	Разпоредбата е продиктувана от становище на Главния инспекторат към Министерския съвет, според което в тези случаи е налице перманентен конфликт на интереси, ако не бъде прекратено трудовото правоотношение на лицето за длъжността „директор“. От друга страна, всеки има право да се кандидатира за

				заемането на изброените позиции, като при това следва да се гарантират, както трудовите му права, така и правото му да заема изброените позиции. Разпоредбата е по аналогия на § 7 от ПЗР на Закона за държавния служител
731.	Виктория Янкова vp.yankova@gmail.com 23 юни 2025 г. в 10:12:52 Електронна поща И Портал за обществени консултации, 23 юни 2025 г.	Излагам своите съображения относно предложения Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование. Изцяло подкрепям предложените промени, касаещи въвеждането на предмета "Добродетели и религии". В тази част законопроектът е изцяло обоснован, като е отчетена една огромна празнота в българското образование и са предвидени конкретни мерки, с които тя да бъде запълнена. Разпространено е мнението, че и в момента има възможност за изучаване на религия като свободно избираем предмет, което в достатъчна степен задоволява обществения интерес в тази сфера. Има огромна разлика между това даден предмет да бъде СИП или ЗИП, защото директорите не са длъжни да организират СИП, дори и да има желаещи. В момента една голяма част от обществото - по-голямата, няма право на избор относно изучаването на религия в училище. Предложението на Министерство на образованието до голяма степен задоволява обществения интерес на всички засегнати, предвиждайки три различни профила на предмета. Желанието за въвеждане на предмета "Добродетели и религии", така както е замислен, е стъпка в правилната посока, именно, за да бъдат поправени смущаващите тълкувания и съмнителни прочити, които в момента битуват в	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		образователната ни система по темите за християнството - плод на господстващия дълго време атеизъм. В обществото ни се наблюдава стряскащо невежество относно Православието, което е традиционна религия в България. За съжаление дълго време този проблем е неглижиран, но е крайно време да бъдат предприети мерки за преодоляването му. Считам, че предложеният законопроект в голяма степен го прави.		
732.	Анита Петрова anita.93.2012@gmail.com 23 юни 2025 9:12:40 Електронна поща	**ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ОБЛЕКЧАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ В СИСТЕМАТА НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ** Предвид предложените за обсъждане промени в ЗПУО предлагаме на Вашето внимание още една. Тя би облекчила значително административната тежест във всички училища, които имат начален етап. Става дума за **бележника за кореспонденция**, **описан в чл.208, ал.2 на ЗПУО.** Това е един ненужен документ, който практиката наложи като безсмислен. Към момента няма училище, в което той да функционира. Масово за комуникация с родителите се използват електронните дневници, срещи с родителите и телефонни разговори с тях. Проблемът с този бележник за кореспонденция е, че всъщност той заменя ученическата книжка, която от прогимназията нататък се явява документът, санкциониращ завършен клас. И така, по-големите ученици удостоверяват преминаването си в по-горен клас с ученическа книжка, или ако тя е електронна – с нейна разпечатка, подписана и подпечатана от директора на училището. За малките такава опция не съществува. **Затова и Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование** предвижда за тях издаването на специални удостоверения за завършен клас, описани в **Приложение № 4 към чл. 31, т.3 (3-23) Удостоверение за завършен клас от началния етап на основно образование (втори/трети) и т.4 (3-21)Удостоверение за завършен първи клас**. Според сегашните текстове на ЗПУО дори санкциите би следвало да се вписват в този бележник за кореспонденция. Разбира се, санкциите следва да се отразят и в електронния дневник, и в личното образователно дело на ученика (ЛОД).	Не се приема	Бележникът за кореспонденция е средство за комуникация между родителите и учителите.

		Задължението на училищната администрация за издаването на удостоверения за завършен I, II и III клас ненужно усложнява последните учебни дни, когато всички колеги са претоварени от оформяне на годишен успех, организация и провеждане на НВО и други типични за края на учебния процес дейности. Да не забравяме и регистрационните книги, в които се вписват издадените удостоверения. Тези документи са напълно безсмислени, понеже почти няма ученици, които напускат училището си в тази ранна възраст. А и да се наложи, те имат ЛОД, издава им се удостоверение на преместване. Ако става дума за местене в чужда държава, може да им бъде изготвено удостоверение за завършен клас. В заключение – предлагаме да се премахне бележникът за кореспонденция от ЗПУО и произтичащите от неговото съществуване удостоверения за завършен I, II и III клас. Спокойно би могло да се извърши корекция в закона и ученическата книжка да е валидна за всички ученици от I до XII клас. Това би облекчило сериозно административната тежест и работата по приключване на учебния процес във всички училища с начален етап в страната.		
		Тук искам да спомена още няколко предожения за пормени в ЗПУО 1. Учебната година за начален етап да завършва последния работен ден на месец май. Аргументи: След провеждането на НВО за IV клас учениците нямат мотивация за учене, защото учебният материал е преподаден и съобразен с датите за провеждане на изпитите.	Приема се за сведение	Началото и края на втория учебен срок се регламентира със заповд на министъра на образованието.
		2. Учениците от прогимназиален етап да завършват учебната година на 15 юни, а НВО за VII клас да се провежда след завършване на срока. Учениците от VII клас губят мотивация за учение след изпитите, часовете са непродуктивни.	Приема се за сведение	Началото и края на втория учебен срок се регламентира със заповд на министъра на образованието.
		3. Към чл.76, ал.8 да бъде удължено общественото обсъждане за въвеждане на новия учебен предмет „Религии и добродетели“ и необходимостта от него. Ако бъде въведен да се преподава от специалисти, а не от начални учители.	Приема се за сведение	Обсъждането беше удължено

		4. Учебното съдържание по БЕЛ, Математика, ЧО, ЧП да включва повече упражнителни уроци с практическа насоченост. Препоръчва се да има приемственост на знанията след 4 клас. Да има по-плавен преход между отделните етапи на обучение. Стилът на учебниците по разказвателните предмети ЧО и ЧП да не е академичен, а да бъде съобразен с възрастовите особености на учениците.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
733.	Сребра Сиракова sr.sirakova@abv.bg 23 юни 2025 10:30:43 Електронна поща	**ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ОБЛЕКЧАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ В СИСТЕМАТА НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ** Предвид предложените за обсъждане промени в ЗПУО предлагаме на Вашето внимание още една. Тя би облекчила значително административната тежест във всички училища, които имат начален етап. Става дума за **бележника за кореспонденция**, **описан в чл.208, ал.2 на ЗПУО.** Това е един ненужен документ, който практиката наложи като безсмислен. Към момента няма училище, в което той да функционира. Масово за комуникация с родителите се използват електронните дневници, срещи с родителите и телефонни разговори с тях. Проблемът с този бележник за кореспонденция е, че всъщност той заменя ученическата книжка, която от прогимназията нататък се явява документът, санкциониращ завършен клас. И така, по-големите ученици удостоверяват преминаването си в по-горен клас с ученическа книжка, или ако тя е електронна – с нейна разпечатка, подписана и подпечатана от директора на училището. За малките такава опция не съществува. **Затова и Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование** предвижда за тях издаването на специални удостоверения за завършен клас, описани в **Приложение № 4 към чл. 31, т.3 (3-23) Удостоверение за завършен клас от началния етап на основно образование (втори/трети) и т.4 (3-21)Удостоверение за завършен първи клас**. Според сегашните текстове на ЗПУО дори санкциите би следвало да се вписват в този бележник за кореспонденция. Разбира се, санкциите следва да се отразят и в електронния дневник, и в личното образователно дело на ученика (ЛОД).		

		Задължението на училищната администрация за издаването на удостоверения за завършен I, II и III клас ненужно усложнява последните учебни дни, когато всички колеги са претоварени от оформяне на годишен успех, организация и провеждане на НВО и други типични за края на учебния процес дейности. Да не забравяме и регистрационните книги, в които се вписват издадените удостоверения. Тези документи са напълно безсмислени, понеже почти няма ученици, които напускат училището си в тази ранна възраст. А и да се наложи, те имат ЛОД, издава им се удостоверение на преместване. Ако става дума за местене в чужда държава, може да им бъде изготвено удостоверение за завършен клас. В заключение – предлагаме да се премахне бележникът за кореспонденция от ЗПУО и произтичащите от неговото съществуване удостоверения за завършен I, II и III клас. Спокойно би могло да се извърши корекция в закона и ученическата книжка да е валидна за всички ученици от I до XII клас. Това би облекчило сериозно административната тежест и работата по приключване на учебния процес във всички училища с начален етап в страната.	Не се приема	Бележникът за кореспонденция е средство за комуникация между родителите и учителите.
		Предложения към проекта за Закона за предучилищното и училищно образование 1. Учебната година за начален етап да завършва последния работен ден на месец май. Аргументи : След провеждането на НВО за 4 клас учениците нямат мотивация за учене, защото учебният материал е преподаден и съобразен с датите за провеждане на изпитите.	Приема се за сведение	Началото и края на втория учебен срок се регламентира със заповд на министъра на образованието.
		2. Към чл.76, ал.8 да бъде удължено общественото обсъждане за въвеждане на новия учебен предмет „Религии и добродетели“ и необходимостта от него. Ако бъде въведен да се преподава от специалисти, а не от начални учители.	Не се приема	Обсъждането беше удължено
		3. Учебното съдържание по БЕЛ, Математика, ЧО, ЧП да включва повече упражнителни уроци с практическа насоченост. Препоръчва	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси,

		се да има приемственост на знанията след 4 клас. Да има по-плавен преход между отделните етапи на обучение. Стилът на учебниците по разказвателните предмети ЧО и ЧП да не е академичен, а да бъде съобразен с възрастовите особености на учениците.		предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
		4. Актуализиране или пълна промяна на съдържанието на учебниците за учениците от 1. до 4. клас , съобразени с възрастта , техните комуникативно – речеви възможности и постигането на ключови компетентности в началния етап на тяхното образование. Аргументи : Струпването на нови знания във всеки нов урок или нередуцираната информация , както и еднотипно поднесените или трудни за разбиране задачи или упражнения , карат учениците да работят механично или да губят интерес за учене.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
		5. Замяна на тестовите изпитвания с ограждане на а), б), или в) , а такива , които развиват мисленето на децата, формират и затвърдяват умения за извличане на информация , запомняне и предаването й устно и писмено с прилагане на знанията на практика. Аргумент: При теста ученикът често просто избира един от трите отговора , без да се интересува от това , защо е така или „играе на тото“ , а даже и става по-лесно да преписва.Изискването ученикът сам да формулира отговора си показва и езиковата му култура , и знанията му.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
734.	Десислава Вълкова, директор на ЦПЛР гр. Пазарджик 1300014@edu.mon.bg 23 юни 2025 г. в 10:50:14 Електронна поща	**Предложения от Център за кариерно ориентиране и консултиране гр. Пазарджик** Във връзка с публикуван Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, Център за кариерно ориентиране и консултиране гр. Пазарджик прави следните мотивирани предложения: ➢ В § 19, чл. 51а, ал 3 – Да бъде прецизиран изразът мястото им на работа може да бъде определяно на територията на цялата страна“ Така формулираният израз допуска различни тълкувания и не изяснява, че всеки консултант запазва месторабота си в досегашното населено място.	Приема се	Направена е редакция

		➢ В § 19. чл. 51а Да се създаде и ал.6 - „(6) Директорът и кариерните консултанти на Националния център за кариерно ориентиране, които изпълняват функции по чл. 211, ал. 3, са педагогически специалисти и за тях се прилагат разпоредбите на Глава единадесета.“ Тази алинея е аналогична на предложените в § 142 допълнения на параграфи 19 и 20 и ще регламентират статута и на директора на Националния център за кариерно ориентиране, който не е визиран никъде другаде.	Приема се	Направена е редакция
		➢ В § 101. чл. 211, ал.3 да се добави и „по чл.50, ал.1, т.2, т.3 и по чл.51а“	Приема се по принцип	В предложената промяна се съдържа предложението
		➢ В § 103. чл. 213, ал.2 да се добави и „специализирани обслужващи звена по чл. 50, ал. 1, т. 2, т. 3, т. 5 и по чл.51а“ С промените се предвижда директорите и служителите на тези специализирани обслужващи звена, които изпълняват функции по чл. 211, ал. 3, да са педагогически специалисти и е логично да бъдат добавени в чл.211, ал.3 и чл.213, ал.2.	Приема се за сведение	Направена е редакция
		➢ В Преходни и заключителни разпоредби, § 144. ал.4 да се добави и „длъжността „директор“ на институция по ал.1“ С това допълнение ще се уреди въпросът с трудовите правоотношения и на директорите на шестте центъра, които сформират Националният кариерен център. Въпреки, че изпълняват дейности по кариерно ориентиране и консултиране те не са на длъжност „кариерен консултант“ и трудово им правоотношение е с кмета на съответната община, следователно към момента не попадат под защитата на тази алинея.	Приема се за сведение	Направена е редакция
735.	Георги Богданов, изпълнителен директор на Национална мрежа за децата milena.nikolova@nmd.bg 23 юни 2025 г. в 11:21:22	Становище на Национална мрежа за децата *по Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищно и училищно образование* С настоящото Национална мрежа за децата (НМД) депозира общо **отрицателно становище** по Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за предучилищното и училищното образовние (ЗПУО), целящ да прокара промени в образователната система. Становището следва	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение

	Електронна поща	споделеното разбиране, заложено и в Мотивите към ЗИД на ЗПУО, а именно, че **образованието е национален приоритет**, който следва да се реализира в **съответствие с определени принципи и основни цели** и чрез успешно партньорство между институциите, родителите, социалните партньори и бизнеса. НМД е най-голямото обединение на организации и експерти в страната – работещи със и за деца и семейства. След внимателен прочит и анализ на предложените промени и на мотивите за тях, предлагаме следните коментари и препоръки към текста на ЗИД на ЗПУО: **I. Общи коментари** ЗИД на ЗПУО (Законопроект) продължава да **заобикаля ключови за децата и цялото общество теми** като дефиниция и рамка за качество в образованието; възможност за въвеждане на рамкови учебни програми; определяне на ключови компетентности за всеки образователен етап, които включват не само набор от знания, но общ пакет от умения и способности за решаване на практически проблеми и задачи; инструменти за измерване на въздействието на педагогическите практики и общо на ефекта от образователните политики. Необходима и закъсняла е **широка обществена дискусия за общите цели на образованието**, как то отговаря на динамично променящия се свят и най-вече на новите потребности от знания, модели за учене и опознаване на света. В този смисъл изказваме опасение, че заложените промени в ЗПУО не са обсъдени достатъчно задълбочено с широки групи заинтересовани страни и отново няма да могат да отговорят в пълнота на така нужната реформа в тази ключова сфера, пряко засягаща благополучието на всички граждани и в директна връзка с националната сигурност. В Законопроекта **липсва обща рамка и ясна визия за търсените промени**, като освен това се налага и впечатлението, че заложените промени са **парцелирани между редица подзаконови нормативни документи**, което крие риск от методологически противоречия. ЗИД на ЗПУО **не дава цялостна представа как идеите за изменения ще се случат на практика**, след промяната и на относимите наредби. Също така се **солидаризираме със становището на Дирекция „Координация и модернизация на администрацията“** в Министерски		

		съвет, с което се изразява мнение, че направената от МОН **оценка на въздействието на предлаганите промени не съдържа задълбочен анализ на проблемите** и предложените решения за тях в контекста на очакваното въздействие върху заинтересованите страни. Подкрепяме и текстовете в същото становище, където се твърди, че „Поради важността на темата и факта, че се засягат чувствителни за обществото въпроси, считаме, че всеки проблем трябва да бъде детайлно и поотделно представен. ... По този начин ще се създаде възможност за по-структурирано и подробно разглеждане. Обръщаме внимание, че за всеки проблем следва да се изясни неговата същност, причините за възникването му, пряко засегнатите страни, потенциалните негативни последици от неговото запазване, желаното състояние, както и възможните начини за неговото постигане. С цел коректното им формулиране, препоръчително е да бъдат посочени конкретни дефицити, липси в регулацията, негативни тенденции, понижение в определени индикатори или други неблагоприятни явления и фактори, които обосновават необходимостта от промяна в съществуващата нормативна уредба.“ Обръщаме внимание, че предложените промени в ЗИД на ЗПУО **оставят безадресни значими дефицити в образователната система**, в т.ч. рамка за качество в образованието; промяна в концепцията за национално външно оценяване и превръщането му в диагностичен инструмент, на базата на който да се извеждат способи и механизми за оказване на допълнителна подкрепа на учениците; засилване на автономията на училищата да прилагат иновативни модели и програми на обучение, при заложена обща рамка на компетентности, които учениците следва да получават на всеки образователен етап; подкрепа за директори и учители, за да могат те да създават позитивна училищна среда.		
		II. **Конкретни коментари** Подчертаваме, че разпознаваме и подкрепяме значимостта на част от заложените промени в ЗИД на ЗПУО, в т.ч. **повишаване на обхвата на учениците** в системата на образованието; **регламентация на езиковата подкрепа** за децата, чийто майчин език не е български; подкрепа за **преодоляване на сегрегацията** в образованието и предотвратяване на	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

		вторичната сегрегация; по-силно ангажиране на държавата с интегрираните **политики за ранно детско развитие**; потвърждаване и засилване на ангажимента за преминаване към **едносменен режим на обучение**; стремеж към подобряване на **общите принципи на оценяването на учениците**; **намаляване тежестта на ученическите раници**; възможност **учебниците да се ползват и в електронни издания** и **признаване на социално-емоционалните умения** като ключови за личното благополучие и пълноценната интеграция на учениците. Очертаваме и предложените цели и очаквани резултати в текста на ЗИД на ЗПУО, които **будят притеснение и несъгласие** у членовете на НМД, на първо място въвеждане на **задължителен предмет „Добродетели и религии“** от 1и клас; **риск от ранно профилиране** и засилване на натиска върху децата за кандидатстване след IV клас в математически и природо-математически паралелки; **изключването на родителите от крайното решение** за формата на обучение на децата със специални образователни потребности (СОП); даване на възможност за **повтаряне на клас в начален етап на образование**; улесняване на процедурата за **налагане на санкции на учениците**; **оценяването на учителите**; **пълната забрана на мобилни устройства** в училище; включването на **оценка на социално-поведенческите умения като част от оценяването на академичните знания** и умения; регламентиране на **окончателността на оценките от НВО и ДЗИ и съответно липса на възможност за корекция** дори при явни технически грешки. По отношение на приобщаващото образование и включване в обучителния процес на всички деца, което е сред основните застъпнически приоритети на НМД, изказваме опасение и притеснение, че **предложените промени в обучението на деца със СОП отново дават възможност за сегрегация на учениците** по признак необходимост от допълнителна подкрепа. Има риск промените да доведат до групиране на деца с висока интензивност на нуждата от допълнителна работа в сегрегирани групи, а това противоречи на идеите и философията на приобщаващото образование. Не приемаме предоставянето на възможност на психолога/педагогическия съветник да мотивират налагането на санкции, тъй като това противоречи на основната им подкрепяща функция на изграждане на доверие,	Приема се за сведение	Заявена е готовност за участие в конструктивен диалог и оказване на методическа подкрепа по отношение на част от предложените изменения.

		консултиране и приобщаване. Настояваме и за **възможност за професионални/клинични супервизии за училищните екипи**. Това е наложително поради необходимостта от допълнителна подкрепа за учителите при работа с деца със специални потребности и деца с прояви на психично страдание. НМД заявява готовност **да участва в конструктивен диалог** и да окаже експертна подкрепа на Министерство на образованието и науката за дефиниране на целите на образованието и намиране на устойчиви методи за постигането им, вкл. с изменения в ЗПУО. В допълнение, заявяваме намерение да **изпратим детайлно становище по предложените членове и алинеи** за изменение и допълнение на ЗИД на ЗПУО, ако същият бъде внесен за разглеждане и гласуване в Народното събрание на Република България. ***НМД** е обединение на над 130 граждански организации и правозащитници, които работят със и за децата на България всеки ден. Само за 2024 г. организациите членове на Мрежата са подкрепили над 150 000 деца и 20 000 семейства.*		
736.	Ани Гюрова anizw@abv.bg 23 юни 2025 г. в 11:00:28 Електронна поща	Представям становище по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), публикуван за обществено обсъждане на 23.05.2025 г. Реформите в образованието засягат много и различни аспекти. За да имат промените положителен резултат, всички детайли по тях, вкл. оценката на въздействието и ефектите, трябва да бъдат задълбочено аргументирани, съгласувани с други части на системата и планирани за изпълнение. Този процес не изглежда да е преминат по отношение на много от ключовите предложения в Закона за изменение и допълнение на ЗПУО. В процеса на подготовка на предложенията за законови промени МОН не е използвало в достатъчна степен ресурса, с който разполага. Както се отбелязва и в становището на Администрацията на Министерския съвет относно оценката на въздействието на предложения законопроект, „настоящата оценка не съдържа задълбочен анализ на проблемите и предложените решения за тях в контекста на очакваното въздействие върху заинтересованите страни, което ограничава нейната полезност и приложимост като инструмент за вземане на информирано решение“.	Приема се за сведение	

		Липсват и данни за направена последваща оценка на въздействието на акта, който се променя. По-долу посочвам само част от проблемите, към чието решаване са насочени предлаганите промени, които според мен имат нужда от допълнително премисляне. ***1. Новият задължителен предмет "Добродетели и религии"*** Общественият разговор през последните седмици показа, че в българското общество няма консенсус за въвеждане на обучение с конфесионален характер в рамките на задължително избираемите учебни часове. Освен това редица детайли около промяната остават неизяснени. Сред тях са казуси като този как точно ще се сформират групите по интереси спрямо трите програми на предмета и как ще се процедира в случаи, когато учениците са избрали вариант, за който няма достатъчно желаещи. Не би следвало също Народното събрание да гласува подобна съществена промяна, преди да са готови и публични учебните програми по "Религия-православие", "Религия-ислям" и "Добродетели/ етика". Началните учители, които се предполага, че ще преподават новия предмет от учебната 2026/ 2027 г., нямат информация за бъдещите им ангажименти, вкл. обучения за допълнителната квалификация по "Добродетели и религии". Остава отворен и тревожен и въпросът с разделението на децата в смесените региони на България, което може да постави под риск включително националната сигурност на страната. За въвеждането на новия задължителен учебен предмет от МОН е представена концепция. Нито предложените промени в ЗПУО, нито концепцията не изясняват как точно ще се вмести хорариумът на новия предмет в съществуващите учебни планове, какво точно ще отпадне, за да се направи място за него, как точно ще се организира изборът и обучението по трите варианта, кои учители ще го преподават и как ще се квалифицират те. Не става ясно и каква всъщност е добавената стойност на тази инициатива. Ако целта е в училище да се изучава религия, това е възможно и сега в специализираните духовни училища, както и във всички останали училища, само че незадължително. Обучението се провежда в рамките на избираем предмет с три варианта: „религия (християнство-православие)",		Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или

		„религия (ислям)“ и „религия (неконфесионално обучение)“. Ако целта е религиите да се изучават критично в техния исторически и философски контекст, това се случва и сега – в съществуващите хуманитарни учебни предмети – „човекът и обществото“, „български език и литература“, „родинознание“, „история и цивилизации“, „философия“, „гражданско образование“, „изобразително изкуство“, „музика“. Ако целта е да се развиват добродетели, положителни нагласи и ценности, това също присъства като образователна цел в съдържанието на училищното образование. Ключово влияние върху благополучието на децата има не само какво се учи в даден час, а каква е културата на отношенията в училище – зачитат ли се достойнството и правата на учениците, могат ли да участват в определянето на правилата и тяхното прилагане, има ли доверие между участниците в образователния процес – ученици, учители и родители. <u>Във връзка с тази промяна предлагам:</u> Да се оттегли предложението за въвеждане на задължителен предмет „Добродетели и религии“ и вместо това усилията на МОН и обществото да се насочат към гарантиране на качеството на образованието в двете му свързани измерения – благополучие на децата и учениците и развиване на техните компетентности. Ключов аспект на последното е развиването на нагласи, т.е. развиване на ценности, предразположение и начин на мислене, които мотивират отношението, действието и реакциите на учениците.		неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
		2. Повече санкции за учениците Със законопроекта се предлага въвеждане на нови санкции за учениците – повтаряне на I клас, отстраняване от училище за три дни, забрана за участие в училищни мероприятия и др. Действително учителите имат нужда от подкрепа, за да въведат атмосфера на ефективно учене в класните стаи. Подобни санкции обаче не са решението за това, дори напротив – още повече ще демотивират учениците и няма да улеснят работата на учителите. Ако държавата иска да предложи работещи решения, те трябва да бъдат свързани с качествени обучения и подкрепа за учителите и директорите и с осигуряване на ресурс от помощник-учители, психолози, ресурсни учители, медиатори и други специалисти.	Не се приема	Разделението е насочено към осигуряване на гъвкава педагогическа среда и етапно и възпитателно въздействие.

		Притеснение буди и включването на оценка на социално-поведенческите умения като част от оценяването на учебните постижения на учениците. Това предложение легитимира наказателните оценки и смесването на оценката за знания и умения с тази за поведение. Във връзка с тази промяна предлагам: Да се оттеглят предложенията и да се помисли за друг подход и истински работещи решения.		
		отещи решения. ***3. Разширяването на забраната за мобилни устройства*** Предложението разширява обсега на сега съществуващата забрана за използване на мобилни телефони по време на учебните часове (ЗПУО, чл. 172). Новата формулировка може да доведе до пълна забрана за използване на мобилни устройства, включително отнемането им за цял ден и налагане на санкции при употребата им при възникване на спор дали е имало уважителна причина за това. Считам, че това би могло да има крайно неблагоприятни и опасни последствия. Всяка мислима процедура за задължаване на учениците да оставят телефоните си за целия ден би била унизителна за тях и затрудняваща учителите. На следващо място, телефоните са буквално спасение за много деца. За тези, които се чувстват изолирани от съучениците си, и в междучасието се обаждат на приятел. За тези, които са станали обект на злепоставяне, вербално насилие или дори физическо от страна на връстници или учители и в междучасието се обаждат на родителите си - не с оглед на разправа, а споделяне и утеха. За тези, които са получили паник атака по време на изпитване или са закъснели за час и искат да обяснят, преди родителят им да види електронния дневник. За тези, които се чувстват зле физически или психически, но медицинската сестра / психологът не е на работа и наблизо няма ДОВЕРЕН учител, на когото да споделят и да им обърне внимание. Училищното образование у нас се намира в тежка криза. В този контекст всеки разговор за санкции и забрани води само и единствено до задълбочаване на проблема. Вместо това следва да работим активно за качествена промяна в подготовката на учителите, учебната програма и	Не се приема	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.

		училищната култура като цяло, за да създадем човеколюбива и уважителна среда, възпитаваща по естествен път. Най-просто казано: да правим така, че учениците да не злоупотребяват с телефоните си не поради страх от наказание, а от интерес към случващото се в часа и уважение към съучениците и учителя. Не бива да забравяме, че това и сега става изключително успешно в много класни стаи благодарение на добри педагогически практики. Необходимо е да търсим начини да ги подкрепяме и разпространяваме, а не още повече да отблъскваме учениците от училището. Много по-смислено е да научим децата да използват телефоните си за учене, а не само за забавление. Вярно е, че използването на електронни устройства влияе на мозъка и чисто физиологично, но забраната им само в училище нищо няма да промени. Електронните устройства ги заобикалят отвсякъде. Децата ни се отглеждат с тях и в училище все по-трудно възприемат информацията по традиционния начин, затова е по-добре да ги включим в образователния процес. <u>Във връзка с тази промяна предлагам:</u> Към сега съществуващия чл. 172, ал. 1, т. 12 от ЗПУО („да не използват мобилните си телефони по време на учебните часове“) да се добави: „освен за образователни цели“.		
737.	Траян Траянов, изпълнителен директор на Фондация „Заедно в час“ g.efremova@zaednovchas.bg 23 юни 2025 г. в 11:49:37 Електронна поща И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ –	Фондация “Заедно в час” приветства намеренията на Министерството на образованието и науката да инициира промени в Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО). Тревожните развития в системата на българското образование през последните години, сред които ниските образователни резултати, липсата на социално-емоционални умения в учениците, огромните образователни неравенства между децата на база финансовите възможности на семейства им, бързото отпадане от професията на новоназначени учители и др. изискват цялостна и смела реформа, вкл. на нормативната уредба. В проекта на Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на ЗПУО присъстват редица добри намерения, сред които:	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

	вх. № 1105-130/23.06.2025 г.	● езикова подкрепа за деца и ученици, които не владеят български език в достатъчна степен; ● промени в системата за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти; ● въвеждане на публична обратна връзка за обученията от продължаващата квалификация; ● подобряване на системата за наставничество на стажант-учителите и ● мерки за десегрегация в системата на предучилищното и училищното образование. Ако нормативните текстове по тези намерения бъдат детайлно обсъдени и подобрени с участието на представители на образователните институции и експерти в сферата на образованието, те биха могли да бъдат добра основа за качествена и ефективна реформа в сектора. ***В настоящия си вид обаче предложенията не са достатъчно добре обмислени, конкретизирани и ясно разписани, така че да предизвикат желания положителен ефект.*** Някои от тях - като повтарянето на езиковия клас например, дори представляват риск от изключване на част от учениците дългосрочно от учебния процес. Освен добрите намерения, проектът на ЗИД на ЗПУО съдържа и множество предложения, които будят тревога и за които в професионалната експертна общност в сферата на образованието не съществуват обективни и научно обосновани аргументи за въвеждане. Сред тях са повтарянето на I клас, въвеждането на задължителен учебен час по религии с елементи на конфесионално обучение и повишаването на натиска за кандидатстване в IV клас поради ограничаването на приема в VII клас в математическите и природоматематическите гимназии. Настоящето становище съдържа конкретни предложения за подобряване на проекта на ЗИД на ЗПУО, които стъпват както на 15-годишния опит на фондация “Заедно в час”, така и на мненията на над 300 директори, учители, експерти от регионалните управления на образованието, родители и представители на бизнеса, до които се допитахме във връзка с предложения законопроект. В същото време ***настояваме за отлагане на внасянето на законопроекта в Народното събрание и организиране на експертни***		

		разговори с професионалисти от сферата на предучилищното и училищното образование, така че нормативните текстове да бъдат детайлно обсъдени, подобрени и конкретизирани, преди да се пристъпи към разглеждане от народните представители. **I. Предложения за допълнения и изменения** *1. Езикова подкрепа за децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен* Подкрепата за децата и учениците, които не владеят български език достатъчно, за да учат ефективно, безспорно е важна и спешна реформа. ***За да се случи успешно обаче, е необходимо усилията да бъдат насочени към качествена подготовка и подкрепа за учителите***, които преподават на тези деца и ученици. Основните фактори, които в момента до голяма степен спират ефективното включване в образователния процес на тези деца и ученици, са три: ● липсата на подготовка на учителите в преподаването на български език като втори; ● липсата на подкрепа за учителите в лицето на помощник-учители, психолози, ресурсни учители, медиатори и други специалисти, които ежедневно да се включват в работата с децата и учениците, и ● липса на специализирани ресурси за ученици, които не говорят български в семейството, и техните учители. В създадена през 2023 г. от предишния министър на образованието проф. Галин Цоков работна група беше събран опитът на български университетски преподаватели и граждански организации, специализирани в подготовка на учители, които преподават на деца и ученици с различен майчин език. Бяха обобщени и всички налични в България ресурси по темата, които биха могли да стигнат до повече училища и учители. Препоръчваме МОН да използва този вече изготвен ресурс и да въведе предложенията от работната група, която беше създадена именно с цел да	Не се приема	Не се съдържа предложение

		намери най-добрите практики и да предложи конкретни мерки за езикова подкрепа на деца и ученици, които не владеят български език. Настояваме и за преразглеждане на предложенията от настоящия законопроект, които позволяват повтаряне на езиковия клас и възможност учениците от езиковия клас да се обучават в индивидуална, вечерна или дистанционна форма на обучение по преценка на екипа за подкрепа за личностно развитие. Според нас тези текстове представляват риск ученици, които имат затруднения с напредъка си в училище, да бъдат дългосрочно изключени от образователния процес. Необходимо е също предложенията за промени в ЗПУО да се разглеждат заедно с тези в подзаконовите нормативни актове, в които се уреждат важни детайли за изпълнението на промените. В случая пакетът промени по темата езикова подкрепа трябва още отначало да включва разяснения за процеса по диагностика на нивото на владеене на български език, вкл. кой и как ще изготвя стандартизираните инструменти, както и какви ще са критериите за учебните помагала за интеграционно езиково обучение. Директори и учители от различни населени места съобщават също и за неяснота по отношение на това как ще бъде обезпечено въвеждането на езиковата подкрепа и как ще се процедира в случаи, в които включването на езиков клас ще попречи на сформирането на паралелки в I клас.		
		2. Мерки за десегрегация в образованието Фондация “Заедно в час” оценява положително намерението за мерки за образователна десегрегация в сферата на образованието. Осигуряването на качествено образование за всяко едно дете - независимо от средата, в което е родено, би трябвало да бъде една от най-важните цели на държавните и местните политики. Опасяваме се, обаче, че ***прехвърлянето на отговорността за мерки за десегрегация единствено върху общините, ще създаде повече проблеми, отколкото решения***. Планирането и изпълнението на политики за включване на всички деца и ученици в качествен образователен процес не бива да бъде оставено само на местните власти, вкл. поради риска да породи напрежение на местно ниво. Държавата има важна роля в това да подпомогне общините в изготвянето на индивидуални планове за десегрегация според всеки отделен случай, в	Приема се за сведение	Изразена е принципна подкрепа

		устойчивото прилагане на мерките и в комуникацията с представителите на училищата и на родителите. Препоръчваме законопроектът да включва ясно разпределение на ролите и отговорностите на националните и местните власти при приемането на мерки за десегрегация. Подобно разпределение може да следва следния алгоритъм: ● МОН изготвя и прилага ясни критерии за определяне на общините, в които има нужда от интервенция, както и за случаи, в които РУО се намесва активно; ● РУО издава предписания за протичане на процеса по десегрегация; ● общините организират и съдействат за осъществяването на диалог между заинтересованите страни, прилагат предписания, наемат допълнителни консултанти в помощ на процеса по десегрегация и др.		
		3. Нова система за атестация на педагогическите специалисти Обективното оценяване на работата на директорите, учителите и останалите педагогически специалисти, както и вземането на мерки спрямо резултатите от него, е важна стъпка в посока засилване на професионалната отчетност и отговорност в системата. Записаното в законопроекта условие, че педагогическата работа не може да се оценява въз основа на документи, също е стъпка в правилната посока. За да има промяната положителен ефект и да не бъде поредната административна тежест за училищата, има нужда да се запише ***ясно очакване, че оценяването на труда на учителите включва наблюдение на учебни часове и оценяване на ефективността на преподаването***. Предлагаме в законопроекта да се добави описание на цялостния процес по оценяване на труда на педагогическите специалисти, който по отношение на учителите да включва: ● оценка на преподаването, поставена от комисията по оценяване на труда на база наблюдавани и протоколирани поне два учебни часа в рамките на учебната година; ● степен на приложение на получена обратна връзка след наблюдение на учебен час; ● оценка на напредъка на учителя по плана за професионално развитие, изготвен при предходното оценяване на труда;	Приема се за свенеие	Не се съдържа конкретно предложение

		● самооценка на преподаването от страна на учителя; ● оценка и самооценка на приноса на учителя към развитието на качеството на училището (на база приложение на стандарта за управление на качеството); ● оценка и самооценка на приноса на учителя към развитието на училищния живот, включването на родители и развиването на достъпа на учениците до дейности по интереси и възможности; ● учителска рефлексия с участието на представител на комисията по оценяване на труда и други специалисти от предметната област за обсъждане и сближаване на поставените оценка и самооценка и формулиране на препоръки към оценявания; ● допълнителни критерии, определени от комисията и/или директора; ● окончателен резултат от оценяването, който се определя по формула, включваща самооценката, оценката на комисията, обратна връзка от родители, ученици и др. Недоумение буди предложението в настоящия законопроект при оценяването на труда да се отменят: ● анализът на причините, довели до ниска оценка; ● изработването на план за методическо и организационно подпомагане на получилия ниска оценка учител, директор или друг педагогически специалист и ● определянето на наставник или наставници, които да осъществят методическа и организационна подкрепа. Така излиза, че педагогическите специалисти, получили най-ниския резултат от скалата на оценяване на труда, се освобождават веднага, без възможност да подобрят резултата си. Смятаме, че това би довело до напрежение сред учителите и директорите и невъзможност оценяването на труда да изпълни същинската си функция - подобряване на управлението на училището и преподаването и ученето. Добрите практики в управлението на човешките ресурси включват право на оценения служител да повиши резултатите си, а крайните мерки да се приложат след повторна ниска оценка.		

		Препоръчваме също така процесът по оценяване на труда на директорите да бъде отделен от оценяването на учителите, да стане много по-взискателен посредством обективни и ясни критерии и да се превърне в основен инструмент за отчетност на училищните ръководители. При оценяването на директорите фокусът трябва да бъде насочен към гарантиране на качеството на образованието в институцията, вкл. и увеличаване на пряката административна отговорност на директора по отношение на цялостното представяне на училището. Процесът трябва да включва присъствено наблюдение отстрана на оценяващата комисия на елементи от вътрешноучилищната система за гарантиране на качеството (например срещи на професионалните учебни общности, процес по определяне на цели и индикатори, събиране и анализ на данни, работа на вътрешната комисия по качеството и др.). ***Призоваваме МОН да обсъди с представителите на училищата и професионалната експертна общност в образованието обективни критерии за оценяването на директорите и да представи консенсусно решение преди внасянето на законопроекта в Народното събрание.*** Такива критерии биха могли да бъдат: ● изпълнение на наредбата за управление на качество на ниво училище; ● наличие на споделено разбиране за желаното качество и очакваните резултати сред учители и ученици; ● системата за управление на качеството, която включва индикатори и инструменти за измерването им, съобразени със спецификата на училището; ● създаден процес на качествена оценка и самооценка на педагогическите специалисти; ● наличие на допълнителна подкрепа и наблюдения след незадоволителни резултати от оценяването на труда на учителите; ● наличие на ясен план за собствено професионално развитие и изпълнение на заложени цели от предишни периоди на оценка; ● предприети коригиращи действия с цел подобряване на качеството на учебния процес и на училищната среда;		

		● наличие на план за квалификация на учителите, който отговаря на заложените стратегически цели на училището; ● напредък по наличния план за развитие на училището и вземане на нужните коригиращи действия; ● доказателства за споделено лидерство на училищно ниво, както и за развитието на управленския капацитет в екипа; ● прилагане на вътрешна система за подкрепа в учителския колектив, споделяне на добри практики и др.; ● система за взискателен подбор на нови учители, съобразена с конкретните нужди на училището. В случаи, в които директорите не покриват критериите от оценяването, следва да бъде приложена система от подкрепа за повишаване на резултатите, а при повторна ниска оценка - ясен процес по освобождаване на училищните ръководители. За да бъде процесът по оценяване на педагогическите специалисти пълен, има нужда от повишаване на капацитета на експертите от РУО, които отговарят за него, и обособяване на подразделения на РУО със съсредоточена експертност и отговорност спрямо проследяването и гарантирането на училищното качество, вкл. развиване на капацитет за менторство и подкрепа.		
		4. Промени в продължаващата квалификация на педагогическите специалисти Фондация "Заедно в час" изцяло подкрепя намерението за подобряване на системата за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти. От години милиони годишно се инвестират от националния бюджет и европейските фондове за допълнителни обучения на директорите и учителите, без резултат за качеството на управлението на училищата и за преподаването и ученето. Затова въвеждането на рейтинг на обученията и планирането на квалификацията спрямо индивидуалните нужди на учителите са стъпки в правилната посока. Тези стъпки обаче не са достатъчни, за да се гарантира ефективност на допълнителната квалификация на учителите и директорите. Основен критерий тук би трябвало да бъде доколко обученията са спомогнали за това директорите да развият управленските си умения, а учителите -	Приема се за сведение	Не се съдържа конкрено предложение

		уменията си за успешно преподаване. Предлагаме законопроектът да предложи и система за валидация на приложението на допълнителната квалификация чрез инструменти като наблюдения на класната стая, входни и изходни нива на учениците и др. Стимулите за събиране на брой кредити трябва да бъдат заменени с такива за подобряване на работата на училището и на резултатите на учениците. Ключово е изискванията към обучителните програми, вкл. публичната обратна връзка и рейтингът, да важат за всички обучения, вкл. тези на висшите училища, звената на МОН и синдикалните организации. Още по-ефективно би било, ако продължаващата квалификация на педагогическия специалист се разглежда не като еднократни обучения, а като цялостен и продължителен процес, в рамките на който директорът/ учителят работи с наставник, има ясни и конкретни цели за постигане и регулярно се проследява напредъка по тях.		
		5. Промени при базовите учители и учителите методици Ефективното наставничество на новоназначени учители, както и методическото подпомагане отстрана на опитни педагогически специалисти, са важни мерки за подобряване на качеството на преподаването, както и за дългосрочното оставане в учителската професия. Предвидените в законопроекта стимули за базови учители и учители-методици са добра първа стъпка. Препоръчваме тя да бъде последвана от няколко смели реформи и мерки: ● подобряване на базовото обучение на бъдещите учители, вкл. включването на истинска и достатъчно дълга практика, която да ги подготви за реалността в класната стая; ● система за подготовка на базовите учители, така че да имат умения да менторират качествено бъдещите учители; ● въвеждане на цялостна система за ефективно наставничество; ● въвеждане на общ стандарт за добро преподаване, който учителите-методици да следват; ● описание на ясни очаквания към методиците, вкл. брой и вид посещения, съдържание на протоколи за наблюдение, начин на даване на обратна връзка и др.	Приема се за сведение	Не се съдържа конкрено предложение

		II. Предложения, за които изразяваме категорично несъгласие *1. Въвеждане на задължителен предмет "Добродетели и религии"* Общественият разговор през последните месеци показа, че в българското общество, а и в професионалната гилдия в образователния сектор, няма консенсус за въвеждането на религиозно обучение в рамките на задължително избираемите учебни предмети. Отсъствието на научни доказателства за положителен ефект от религиозното образование и редицата неизяснени детайли около въвеждането на "Добродетели и религии", сред които липсата на: ● широко обсъдени и приети учебни програми по предмета; ● яснота как ще се разпределят учениците в трите варианта, в случай че няма достатъчно желаещи по някой от тях; ● план и процес за качествена подготовка на учителите, които ще го преподават и ● анализ за ефектите от въвеждането на предмета в смесените региони на България, правят въвеждането му от учебната 2026/2027 г. неприемливо и опасно. Тревогите се споделят и от директори и учители. Начални учители са притеснени за въвеждането на този предмет, нямат яснота как ще преподават три различни учебни програми по него и кой и как ще ги подготви за това. Мнозинството педагогически специалисти, до които "Заедно в час" се допита по време на общественото обсъждане, са категорични, че предложението противоречи на светския характер на образованието и ще доведе до разделение, както между учениците, така и между техните семейства.	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или

				религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
		2. Въвеждане на повтаряне на I клас Повтарянето на клас е практика, която не се подкрепя от образователни експерти и психолози, и за която не е доказано, че води до резултат. Дори напротив - още повече демотивира учениците и е предпоставка за етикетиране на децата и ранно отпадане от училище. Освен това, ако няма промяна в подготовката на учителите, не може да се очаква, че учениците ще усвоят необходимите компетентности дори и след още една допълнителна година.	Приема се за сведение	Повтарянето на 1. клас е предвидено само веднъж и само при невладеене на български език, което е ключово за напредък и по останалите предмети
		3. Увеличаване на натиска за кандидатстване в IV клас Предложението учениците, които в IV клас са влезели в математически и природоматематически гимназии, да остават в тях без кандидатстване след VII клас, ще доведе до още по-голям натиск върху малките ученици да се подготвят и явяват на тежки изпити, както и до намаляване на възможността децата, които са развили интереса си към математиката и природните науки на по-късен етап, да учат в специализирано училище. Предложението в законопроекта противоречи на препоръките на международни и български експерти в сферата на образованието за ограничаване на ранното профилиране, което води до огромни образователни неравенства между децата от семейства, които могат да си	Приема се за сведение	И до момента ЗПУО дава възможност за прием в МГ и ПМГ на деца с изявени дарби в областта на математиката. Учениците, приети в специализирани училища, в т.ч. и в МГ и ПМГ в края на 7. клас също ще полагат изпити

		позволят частни уроци, и връстниците им, родени в среда с по-ниски финансови възможности. България би следвало да търси начини за увеличаване на основното образование и повишаване на качеството му във всички училища, а не да стимулира все по-ранното профилиране и кандидатстване. Предложените мерки не стимулират и по-качественото образование по математика и природни науки. Доброто усвояване на тези предмети не би следвало да се ограничава до специализирани гимназии, а да е факт във всяко едно училище поради ключовата роля на тези области за развиването на аналитичните умения на учениците и уменията им за решаване на проблеми.		от НВО. В същото време, учениците от МГ и МПГ, които желаят да се включат в приема за други училища в гимназиалната степен, могат да го направят. А в МГ и ПМГ се предвижда прием след 7. клас в допълнителни паралелки. Законопроектът не въвежда оценка на поведението. Предложенията не засягат текстове от ЗПУО, подложени за обществено обсъждане.
		4. Смяна на статута на началниците на регионалните управления на образованието (РУО) Предложението началниците на РУО да станат органи на изпълнителната власт с териториална компетентност поставя под риск независимостта им от политически натиск, а с това и устойчивостта на политиките в образованието на регионално ниво. Регионалните управления имат важна функция в това да подкрепят професионалното развитие и повишаването на уменията на директорите и учителите, да търсят и разпространяват добри практики за преподаване и учене, да работят с всички институции за повишаване на качеството на образованието в регионите. Нормативните актове би следвало да ги подкрепят в това да изпълняват тези си функции, а не да карат служителите им да работят в страх и подчинение.	Приема се за сведение	Началниците на РУО имат правомощия, които по своята същност са изпълнителни. Съдържанието на тези правомощия причислява началниците на РУО повече към органи на изпълнителната власт, а не към държавната служба.
		5. Санкциите срещу учениците с отстраняване от училище и неучастие в училищни мероприятия	Приема се за сведение	Не се съдържа конкетно предложение

		В професионалната експертна общност в сферата на образованието, както и в гилдията на педагогическите специалисти и училищните психолози, няма обосновани доказателства за ползата от налагане на санкции като отстраняване от училище и забрана за участие в училищни мероприятия. Подобни мерки рискуват още повече да демотивират учениците и да засилят проблемното поведение и съпротивата им срещу училището. Учителите безспорно имат нужда от подкрепа за това да създадат ефективна среда за учене в класната стая. Тази подкрепа обаче не се свежда до авторитарното и едностранно налагане на санкции, а включва: ● подкрепа за учителските умения да овладеят класната стая, да наложат култура на уважение и доверие в нея, както и да бъдат модел на поведение за учениците; ● ясни училищни процедури за идентифициране на деца в криза и навременна подкрепа за тези ученици от отговорни и доверени възрастни; ● обективен процес (напр. училищна медиация) за изслушване на страните и разрешаване на конфликти; ● подкрепа и информация за родители какви мерки биха могли да вземат, за да подобрят поведението на детето. Представители на директорите и учителите остро възразяват и срещу промяната директорът да замести кмета в събирането на глоби от родителите. По думите им това е неприложимо, противоречи на други нормативни актове и ще доведе до още повече разделение между родители и учители.		
		6. Въвеждането на елемента "социално-поведенчески умения" в оценяването Интегрирането на "социално-поведенчески умения" в оценяването позволява злоупотреби и субективизъм и е изключително опасна легитимация на наказателните оценки. Не е редно оценката по математика да отразява дали едно дете говори в час, например.	Приема се частично	Текстът е коригиран
		7. Пазене на мястото на директори, избрани на политически постове Не виждаме убедителни аргументи за предложението директор, избран/ назначен за народен представител, министър, кмет, областен управител, член на политически кабинет и др., да има право след прекратяване на	Не се приема	Разпоредбата е продиктувана от становище на Главния инспекторат към

		пълномощията му да заеме предишната си длъжност. Изборът на директори да се кандидатират за политически длъжности е техен личен. Не би следвало училището да става заложник на този избор. Назначаването на заместници за неясно колко дълъг период от време възпрепятства дългосрочното развитие на училището.		Министерския съвет, според което в тези случаи е налице перманентен конфликт на интереси, ако не бъде прекратено трудовото правоотношение на лицето за длъжността „директор“. От друга страна, всеки има право да се кандидатира за заемането на изброените позиции, като при това следва да се гарантират, както трудовите му права, така и правото му да заема изброените позиции. Разпоредбата е по аналогия на § 7 от ПЗР на Закона за държавния служител.
		8. Намаляване на правомощията на обществените съвети Обществените съвети към детските градини и училищата са важен орган, чиито функции би следвало да се насърчават, а не отнемат. Съветите работят в полза на прозрачността, публичността и отчетността на работата на образователните институции. Призоваваме МОН да предложи промени, които не просто не ограничават правомощията им, но и гарантират ефективната им работа във всяко едно училище и детска градина.	Не се приема	Изборът на учебници и учебни помагала, както и училищният учебен план, са част от професионалната отговорност на педагогическите специалисти, които

				притежават нужната квалификация. В досегашната практиката се наблюдава формално одобряване от страна на обществения съвет на вече направения избор от педагогическите специалисти, което води до дублиране на отговорности без реална добавена стойност. Промяната не е насочена срещу ролята на родителите и гражданите, а срещу нефункционалната практика на формално съгласуване. Същевременно тя оставя достатъчно механизми за обществено участие, контрол и диалог.
		III. Предложения за допълване на законопроекта с ключови за сектора мерки за реформи Считаме, че в проекта на ЗИД на ЗПУО липсват спешни и важни за сектора реформи, за които от години има препоръки както от международни, така и от български експерти в сферата на образованието. Сред тези реформи са: ● промени в подготовката, наставничеството и подкрепата на учители и директори; ● описание на това какво е качество в образованието, как го постигаме и измерваме; ● увеличаване на автономията на училищата, директорите и учителите;	Приема се за сведение	Не се съдържа конкретно предложение

		● гарантиране на институционална отчетност и професионална отговорност за постигнати цели и резултати на всички нива в системата; ● цялостна промяна в системата за оценяване на учениците, вкл. превръщане на националното външно оценяване в истински диагностичен инструмент; ● промени в РУО, така че да минат от контролна към подкрепяща функция. Всички гореописани реформи би трябвало да са част от цялостна визия за промяна на българската образователна система, изготвена с участието на всички заинтересовани страни. Ако промените в образованието са на парче, те не постигат положителен ефект, дори напротив, а най-потърпевши са учениците, учителите и директорите. ***Призоваваме МОН да създаде цялостна визия и план за истинска реформа в предучилищното и училищното образование, едва след което да се пристъпи към разглеждане на актуализиран и подобрен ЗИД на ЗПУО в Народното събрание.*** Базата за тези визия и план вече са създадени. През последните години няколко експертни работни групи към МОН проучиха добри български и международни практики, обобщиха наличните ресурси и изведоха конкретни предложения за промени в различни части на образователната система. Освен това, включително по поръчка на МОН съществуват детайлни анализи и препоръки на експертни институции като Световната банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Института за изследвания в образованието и др. Приемствеността и използването на вече разработен ресурс биха били добра практика и знак, че екипът на МОН взима предвид усилията и резултата от работата на стотици директори, учители и експерти, участвали в разработването на документите. Оставаме на разположение за последващи разговори. Ще очакваме да се свържете с нас при нужда от допълнителна информация във връзка с направените предложения.		
738.	Любомира Нуцова, председател на УС на	**С Т А Н О В И Щ Е** от Православно младежко сдружение „Св. Йоан Рилски”	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа

	православно младежко сдружение „Свети Йоан Рилски“ lyubomiranutsova@gmail.com 23 юни 2025 г. в 12:31:58 Електронна поща И Портал за обществени консултации, 23 юни 2025 г. И Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 1103-183/23.06.2025 г.	**Относно**: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) Във връзка с предложения за обществено обсъждане законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищно и училищно образование (ЗПУО) изразяваме следното становище: Даваме своята подкрепа и одобрение за инициативата на МОН за въвеждане на предмета “Добродетели и религии” като ЗУЧ в училище и в частност на програмата *Религия-православие* – също като ЗУЧ от 1. до 12. клас включително. Преди да изложим становището си в детайли, ще си позволим кратко обобщение на статуквото; на възпитателните предизвикателства пред образователната ни система, а след това ще посочим траекторията, по която считаме, че трябва да се поеме, за да могат тези предизвикателства да се преодолеят успешно във времето. В образователната ни система съществуват редица проблеми, които трябва да намерят своето решение, но безспорно най-основният от тях е наличието на множество деструктивни влияния, на които е изложена психиката на съвременните подрастващи. Тези разрушителни влияния безпрепятствено и отдавна са прескочили училищната ограда и арогантно са влезли в класната стая, пречейки и на педагозите, и на самите ученици. Затова именно съхраняването и облагородяването на детската психика е най-неотложната необходимост, която трябва да бъде адресирана чрез конкретни действия и стратегии за засилване възпитателната функция на образованието още в детска възраст, а след това и в училищна възраст. Семейството, училището и всички отговорни за това институции би следвало да работят заедно, за да се преодолеят тези трудности и подрастващите да имат ясна нравствена посока, чието съзнателно следване да бъде активно подкрепено. Поощряването на нравствените им сили и воля може само и единствено да ги извиси и направи по-добри хора. Към настоящия момент средствата за масова информация възпитават децата ни да бъдат консуматори, егоисти, да не уважават авторитетите, да нямат устойчиви, общовалидни морални ценности и ориентири, от което вече виждаме гнилите плодове. Всички ставаме свидетели на		

		бездуховността, агресията, безотговорността, липсата на съпричастност, която започва все повече да се шири в обществото ни за сметка на състраданието, милосърдието, съпричастността, солидарността и уважението между хората. Десетилетният атеистичен монопол в образованието произвежда личности, които считат самите себе си за последна инстанция в определянето на това какво е приемливо или неприемливо поведение. Това от своя страна подкопава авторитета както на родителите, така и на учителите, които са основните участници във възпитателния процес на нашите деца. Считаме, че тази задълбочаваща се тенденция на разруха застига не само моловете и улиците, но и самото училище, където проявите на вербална и невербална агресия, онлайн тормозът и липсата на емпатия и съчувствие стават все по-често явление. Това системно унищожава не само психиката на множество деца, но и самите устои и главна функция на училището – да изгради високообразовани и нравствени личности. Този феномен създава не само образователни препятствия (враждебната комуникация между учениците пречи и на оптималното им представяне в училище), но белязва психиката на децата и залага в тях вредни светогледни и поведенчески модели за цял живот. Отбелязваме, че тези явления се дължат на дългогодишното пренебрегване на възпитателната функция на училището; на липсата на диалог с учениците и на изкуственото изтласкване на религиозната действителност вън от учебно-възпитателната среда. А знанията за религията като част от живота предоставят на подрастващите възможност за размисъл и ползване на нейните изпитани във времето нравствени критерии, които да им помагат да различават добро от зло и да се включват в социалния живот градивно и ефективно. Във връзка с това считаме, че: 1. При първа възможност трябва да се въведат задължителни педагогически ситуации (в детската градина) и задължителни учебни часове по *Религия-православие.* 2. Държавата има задължение целенасочено да осигури възпитателно-образователната си реформа чрез приоритетно обучаване на		

		преподавателски кадри по „Добродетели и религии“ и тяхното финансово подпомагане в тази насока. 3. Учебното съдържание по „Добродетели и религии“ (вкл. *Религия-православие*) трябва да е обсъдено с върховната пазителка на нравствеността в родината ни – БПЦ-Българска патриаршия, представляваща традиционното вероизповедание в страната ни. 4. Полезно би било да се приложи последователна и диалогична работа по „Добродетели и религии“ с подрастващите, така че те да имат автентични авторитети в противовес на обезпокоителни лъжеавторитети като Тик-Ток инфлуенсъри, хулигани и престъпни групи в социалните мрежи, които към момента са масово и безкритично копирани от децата. От своя страна самите учебни програми трябва да са в съответствие с всички изисквания на правовата държава и недопускането на каквато и да било пропаганда в училище. 5. Ценностният и светогледен вакуум в съвременното образование трябва да бъде запълнен. Светското училище днес предоставя знания за емпиричния свят, но почти не засяга въпросите за смисъла на човешкия живот, произхода на света и моралните устои, освен в часовете по философия, които, видно от резултатите, не са достатъчно ефективни във възпитаването на новите поколения. Именно религиите – по различен начин – могат да предложат обяснения за произхода на материалния и духовния свят, за мястото на човека в него и за целта на човешкото съществуване. В този смисъл, запознаването на децата с религиозните идеи и добродетели запълва важна празнина в мирогледното им формиране. То дава подходящи контекст и атмосфера за големите въпроси от съществена важност за младежите (“Кой съм аз?”, “Защо съм на света?”, “Какво е добро и зло?”). На тях точното научно знание не отговаря пряко. 6. Конституцията и законите ни утвърждават светския характер на образованието, а въвеждането на „Добродетели и религии“ като задължителен учебен предмет не противоречи на установения нормативен ред. 7. Същевременно считаме, че е задължително да има равенство в предлагането и в институционалната подкрепа спрямо различните програми на предмета „Добродетели и религии“. За нас като настоящи и		

		бъдещи православни родители не би било приемливо да се толерира неконфесионалната програма *Добродетели/етика* за сметка на конфесионалната програма *Религия-православие* например. Източното православие е дълбоко залегнало в нашия културно-исторически код. Считаме, че би било несправедливо достъпът в България до познание за православната вяра и нравственост в училище чрез програмата *Религия-православие* да не е подсигурен за множеството православни български деца и семейства. Настояваме да бъдат премахнати основанията за нашите опасения, че в хода на постепенното отпадане на ФУЧ и ИУЧ *Религия-християнство-православие* новата програма *Религия-православие* няма да бъде пълноценно реализирана. 8. Несъстоятелно извинение, противоречащо на предлаганите от МОН реформи, би била тезата за липса на кадри или други „технически“ и организационни усложнения. Нуждата от нравствено възпитание на нашите деца и правото на **българските родители да ги запишат в конфесионалната програма *Религия-православие* трябва да се подсигурят, като държавата е натоварена именно с това призвание и отговорност.** 9. Настояваме предлаганият до този момент предмет „Религия“ – докато се преподава в българското училище – да бъде по-добре осигурен в кадрово отношение и да бъде повсеместно представян на родителите, за да знаят те за възможността децата им да го изучават според избраната учебна програма. 10. Светското училище работи по стандартизирани програми, с професионални учители и ясна възрастова диференциация на учениците и учебния материал. Одобряваме поетапното въвеждане на „Добродетели и религии“ от 1. до 12. клас с ясно разписани цели, методи и компетентности, съобразени с драматичната нужда от ценностно формиране на учениците във всеки етап и клас на обучение. Учебните програми трябва да гарантират последователност и устойчиво надграждане в учебно-възпитателното съдържание, което само по себе си следва да е дългосрочно приложимо, защото ценностите и добродетелите, които ще се преподават чрез него, са универсални и непроменливи във времето.		

		11. Изконно право на всеки човек е религиозното самоопределяне, но за да бъде направеният избор автентичен, той трябва, освен свободен, да бъде и информиран. Ние не можем да изберем или отхвърлим от живота си религията, ако нямаме достъп до коректна информация за нея. Идеята за задължително религиозно образование с алтернативно-избираеми програми напълно кореспондира и с международните образователни стандарти. В редица европейски страни съществува именно моделът „задължително, но с право на избор между религия и етика“ – това се прилага в Гърция, Белгия, Испания, Полша, Унгария, Хърватия, Литва, Финландия, Словакия и др., без това да поражда конфликти. 12. Радва ни фактът, че множество статистики, публични анкети и допитвания към българските граждани от различни независими социологически агенции свидетелстват, че около и над 60% от гражданите одобряват въвеждането на предмет за религия и нравственост като ЗУЧ. Подчертаваме огромната подкрепа, която получава бъдещата задължителна програма *Религия-православие*, която пролича по време на многохилядното шествие за добродетели и религии в училище, проведено на 17.05.2025 г. в гр. София. Това трябва да бъде отчетено от Министерството на образованието и науката при практическото въвеждане на новия учебен предмет. 13. Преобладващата нагласа „ЗА“ предлаганите от МОН промени и допълнения в ЗПУО за духовно-нравственото възпитание се дължи на неоспоримия положителен опит, натрупан в преподаването и изучаването на духовни ценности, както и на солидната психологическа обосновка за ползите от възпитанието в добродетели и религии във всеки образователен етап. Практиката показва, че там, където вече се преподава религия (макар и факултативно), децата стават по-дисциплинирани, по-ученолюбиви и проявяват по-малко агресия. 14. Заявяваме, че едно от ключовите достойнства на предложения от МОН модел е съчетаването на задължителността с право на избор, гарантирайки зачитането на личните убеждения. Родителите и учениците няма да бъдат насилвани да изучават чуждо на тях вероизповедание – напротив, ще избират измежду различни програми в зависимост от своите възгледи и принадлежност. Същевременно, задължителният характер на часа		

		гарантира, че всяко дете ще получи определено ниво на познание за общочовешките добродетели и достъп до базова религиозна грамотност. Убедени сме, че с подходящи мерки ще бъде постигната хармонична интеграция на „Добродетели и религии“ в учебния план и чрез осигурени междупредметни връзки новият предмет еднозначно ще обогати и подпомогне образователния и възпитателен процес. Предложените промени от МОН съответстват на поставените цели – учениците ще бъдат предпазени от индоктринация, но в същото време техният мироглед ще бъде разширен и задълбочен чрез поощряване на диалога, дискусията и свободния избор. Оценяването чрез качествени, а не количествени показатели (без оценки по „Добродетели и религии“) отговаря точно на целите за личностно формиране, преоткриване на духовните ценности и моралната отговорност. До 1944 г. Вероучението (Катехизис, Закон Божий) е било неразделна част от българското образователно и възпитателно дело. След 1944 г. тази традиция рязко е прекъсната от тоталитарната власт, наложила държавен атеизъм. И след демократичните промени у нас в продължение на десетилетия религиозното образование не присъства пълноценно в училището, където властва атеистичният авторитаризъм. Виждаме, че резултатът от това е нравствена деградация и засилване на тенденциите за насилие в нашето общество. Липсата на познание за собствената духовна традиция прави учениците по-уязвими откъм въздействие на секти, псевдодуховни течения, авантюризъм и консуматорски произвол. Въвеждането на предмет, който системно преподава добродетели и религиозни ценности, е навременна мярка срещу нарастващата агресия, егоизъм и липса на уважение, наблюдавани сред подрастващите. През последните години са налице редица стъпки, подготвящи почвата за този предмет. От 2018 г. в училищата съществуват одобрени учебни програми по *Религия*. Светият Синод на Българската православна църква-Българска патриаршия разработи съвременни учебници по *Религия-Християнство-Православие*, които МОН официално одобри през 2020 г. и в следващите		

		години. Това показва институционална готовност – налични са както учебни програми и материали, така и подкрепа от страна на традиционните вероизповедания. Време е този дълго обсъждан въпрос да намери и необходимия политически консенсус, за да бъде доведен докрай. Една от често обсъжданите теми е съвместимостта на религиозното образование със светския характер на училището и с научния мироглед. Преподаването на религия не означава отказ от обективната истина и противоречие с науката. В действителност такъв конфликт няма – науката и теологията имат различни области на компетентност и могат да се допълват взаимно. В часовете по „Добродетели и религии“ децата няма да бъдат учени да отхвърлят научния метод – напротив. Полезно би било да се разглеждат в уроците някои митове за религията, които често битуват сред обществото, маскирани като „народни традиции“, за да се докаже например, че истинското християнство не противоречи на разума и науката, а отхвърля суеверията. Всъщност, религиозното образование може да играе роля за изграждане на критично мислене относно нездрави псевдонаучни идеи и опасни окултни явления. Отсъствието на религиозна грамотност е довело обществото ни до липса на важна част от познанието за основни житейски ориентири и до нарастваща нетолерантност между хората по отношение на религиозните им възгледи. Все повече се засилва изкуственото противопоставяне между вяра и наука, което е манипулативно и не почива на реални факти. Ето защо, въвеждането на този предмет е стъпка към по-добро образование и по-здраво общество и следва да бъде реализирано без отлагане. С оглед на всичко изложено, предлагаме законодателят (Народното събрание) да приеме съответните промени в Закона за предучилищното и училищното образование, с които още от учебната 2026/2027 г. да стартира поетапното въвеждане на предмета „Добродетели и религии“ от 1. клас и нагоре. Препоръчваме това въвеждане да бъде предшествано от активна информационна кампания към родителите и от обучителни програми и квалификационни курсове за учителите, за да се гарантира гладък преход. Очакваният ефект е, че след няколко години ще имаме едно ново поколение млади българи, които твърдо познават своята ценностна система, уважават		

		чуждата, вземат морални решения и имат по-дълбоко разбиране за традиционната вяра, културата и историята ни. В заключение потвърждаваме, че предложените изменения на ЗПУО по отношение въвеждането на предмет ‘’Добродетели и религии” отговарят на критериите, предвидени в чл. 26 от ЗНА като осигуряват качество, ефективност на образованието и адресират по подходящ начин необходимостта от възстановяване на възпитателната функция на училището. Молим МОН да гарантира, че правата на православните българи ще бъдат зачетени наравно с правата на хората, които не изповядват православието като вяра и живот. Ако семействата и училището успеят да произведат поколения млади хора с изградени добродетели, това пряко ще се отрази на качеството на живот на цялото ни общество, защото вярваме, че ще доведе до: по-ниски нива на престъпност, корупция, нетолерантност и до подобряване на училищната, семейната и социалната среда. Законопроектът, който е предмет на настоящото становище, обслужва интересите на българския народ и националната сигурност на България.		
739.	Стоянка Димитрова Портал за обществени консултации, 23 юни 2025 г.	В подкрепа на СТАНОВИЩЕТО НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Относно: Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Подготвяната промяна дискриминира децата със СОП и техните родители, като ги изключва от процеса на вземане на решение за формата на обучение на децата. Считам, че това нарушава правата на децата и освен това освобождава училищата от отговорността да направят всичко възможно за интеграцията на децата. В момента родителите са гарант за това, че училището е предприело всички стъпки спрямо закона и наредбите за приобщаващо образование.	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е

		Промяната също така противоречи на целите на закона, а именно - подобряване на диалога и взаимодействието между училището и родителите. Подкрепям напълно становището на ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН"		и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
740.	Васил Терзиев, кмет на Столична община Система за документооборот „ЕВЕНТИС“ – вх. № 1004-127/23.06.2025 г.	На основание чл. 27, ал. 1 от Закона за нормативните актове и в нормативно установения срок, Ви предоставям становището на Столична община по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, публикуван от Министерството на образованието и науката. Считаме, че в проектозакона не са предвидени изменения, които биха облекчили част от проблемите, с които се сблъскват общините и образователните институции. Пример за подобен пропуск е липсата на промени, които да уредят чрез закон статута на нови или вече съществуващи услуги за ранно детско образование и грижа. Голяма част от общините-двигатели на българската икономика – София, Варна, Пловдив, Стара Загора – са изправени пред фактическа невъзможност едновременно да осигурят места за всички деца в задължителното предучилищно образование и да спазят условията по		

		Наредба № 24 от 10 септември 2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие и Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Децата, за които през последните години системно не достигат места в детските градини, са между 9000 и 12000 в София и около 3500 във Варна. Въпреки усилията на местната власт, този недостиг да бъде компенсиран със строителство на нови сгради, многобройните изисквания, посочени в Наредба № 24, възпрепятстват планирането на балансирано разпределение и устойчиво развитие на мрежата от детски градини по райони. В центровете и в много квартали на големите градове не могат да бъдат отделени подходящи терени за ново строителство. От спешна необходимост е да бъде регламентирано използването на малки сгради, къщи с двор, разкриването на групи в бизнес сгради или партерни помещения в близост до паркове, по модела на големите европейски градове. В същото време, паралелно с недостига в системата, се разраства един нов сектор на самоорганизирани от гражданите услуги, които на практика подпомагат общинската мрежа от градини и предучилищни групи, осигурявайки алтернативни места за най-малките деца. Парадокс е, че тези услуги се ползват от доверието на родителите, но не и от механизма за компенсации, също в тях най-често работят предучилищни педагози, но не са легитимирани от МОН. Поради това предлагаме общините да получат право да управляват регистър на самоорганизираните услуги за предучилищно образование, които да са регулирани в отделна Наредба. По този начин големите общини ще могат да си партнират с гражданите по балансираното разпределение и осигуряване на местата, а малките ще имат финансова гъвкавост за отваряне на по-малки групи. Изразяваме своята готовност да предложим текстове и съдействие при изготвяне на Наредбата и да си партнираме с МОН, МЗ и гражданите, за да осигурим на практика правото на качествено ранно образование за всяко дете.		

		Във връзка с гореизложеното Ви представям становището на Столична община по проекта на ЗИД на ЗПУО, като в него са включени и допълнителни текстове, които се надяваме да бъдат разгледани. Видно от многото коментари във връзка с общественото обсъждане, публикувани на strategy.bg под проекта на акт, както и от становището на администрацията на Министерския съвет, е необходима допълнителна широка дискусия по предложените промени, в рамките на която изразяваме надежда да бъдат включени и настоящите предложения: **Въвеждане на възможност за определяне на такси за посещение на детските градини в периоди на неучебно време, по решение на общинските съвети. Възможността следва да бъде въведена и в правомощията на общините в Закона за местните данъци и такси.** Периодът на неучебно време за детските градини е от 1 юни до 14 септември и съгласно разпоредбите на ЗПУО тези институции не преустановяват работата си в посочения период. Те осъществяват всички свои функции и задължения, като съобразно вътрешните правила за всяко отделно заведение, родителите следва да заявяват присъствието на своите деца предварително. По този начин ръководителите на детските градини изготвят организация за работата в периода. Също така, според броя на заявените деца, които ще посещават детски градини и ясли в периода, се изготвя и план за изхранване. Поради липсата на задължение за заплащане на такса от страна на родителите, към момента се наблюдава бланкетно заявяване на присъствие, като впоследствие децата не посещават детските градини в целия период, заявен от родителя. Т.е. детските заведения се държат в готовност за почти пълен капацитет, а на практика капацитетът е наполовина. Това на свой ред води до допълнителна тежест върху административните ръководители на детските заведения, а също така и върху педагогическия и непедагогическия персонал, който в тези месеци най-често използва годишния си платен отпуск. На следващо място, допълнителните такси биха послужили за временно наемане на заместващ персонал, който да облекчи постоянния такъв при ползване на годишен платен или неплатен отпуск, както и в случаи на отсъствие поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		В случай, че предложението ни за включване на самостоятелните детски ясли в системата на предучилищното образование, то гореизложеното би се отнасяло и за тях. **Във връзка с гореизложеното, предлагаме следните допълнения в Закона за предучилищното и училищното образование:** Създава се чл. 64а.: “Чл. 64а. (1) Неучебното време през учебната година е в периода от 1 юни до 14 септември на календарната година и в периодите на ученически ваканции. (2) За периодите на неучебно време, по решение на общинския съвет, за територията на съответната община може да бъде определена такса за посещение на самостоятелните детски ясли и детските градини. (3) Размерът на таксата се определя в решението на общинския съвет по ал. 2.” За въвеждане на посочената възможност и в специалния закон, определящ правомощията на общините по отношение на определянето и събирането на данъци и такси, предлагаме и следните промени в Закона за местните данъци и такси, които да залегнат в Преходните и заключителни разпоредби на обявения за обществено обсъждане Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, поради функционалната и тематична свързаност на предложенията: В чл. 6, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси се създава нова буква “г”: „г) за периода на неучебно време за посещаване на самостоятелна детска ясла и детска градина. По решение на общинския съвет събраната такса може да остава в бюджета на образователната институция за наемане на заместващ персонал при използване на платен/ неплатен годишен отпуск или при временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест от постоянния персонал на самостоятелната детска ясла/ детска градина, а при остатък от събраната	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		сума, същата може да се използва и за осигуряване на по-добра физическа среда в институцията.“ Предвид това, че ЗПУО трябва да бъде приведен в съответствие с международните изисквания на ЕК и КПЧ за демократични образователни системи, вкл. като предостави своевременни решения в контекста на заведеното от EUROCHILD срещу България дело № 221/2023 пред Европейския комитет за социални права, считаме че: Задължителните детски градини за децата от 4-годишна възраст, съчетани с липсата на алтернативни образователни модели за възрастта 0-7, поставя малките деца в констелация на задължителен образователен монопол, която е недопустима за ЕС. Това противоречи на човешките права на децата и на правото на родителите на избор, които са гарантирани в международните спогодби. Поради тази причина предлагаме в ЗПУО да бъдат направени следните промени: ● засилване на автономността на децата, учителите, родителите, местните общности и образователните институции; ● премахване на унифицирания модел със задължителни педагогически ситуации ● насърчаване на образователен плурализъм: свобода на учителя при избора на средства и методики за постигането на единни рамкови (холистични) стандарти за качество (базово условие за качество в системата из ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 22 май 2019 година за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст - https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01)&from=EN) ● припознаване и насърчаване на международно доказани и/или иновативни подходи към ранното детство. 2. Имайки предвид, че държавата е длъжна да предоставя и реализира в практиката правото на родителите и общностите да създават и управляват услуги за образование и грижа за ранно детско развитие, предлагаме:		

		● системата за образование и грижа за ранно детско развитие да стъпи върху два стълба (институционален и алтернативен) по модела на демокрациите в ЕС; ● Да се регламентира на ниво закон обогатяване и разнообразяване на системата чрез вливане на съществуващите допълващи услуги (детски центрове, родителски кооперативи, детегледачи, читалищни услуги, бебешки групи за игра, групи майка-бебе, алтернативни модели за образование и грижа за ранно детско развитие с малцинствени групи и др.) **Считаме, че следва да бъде добавена дефиниция на "допълващи услуги за образование и грижа за ранно детско развитие" в ЗПУО и същите да бъдат признати като участници в системата на предучилищното и училищното образование, макар да не попадат в обхвата на институциите по смисъла на закона.** Предлагаме следната дефиниция на "допълващи услуги за образование и грижа за ранно детско развитие" да бъде въведена в т. 7а., в § 1 на Допълнителните разпоредби на ЗПУО: "7а. Допълващи услуги за образование и грижата са всички услуги, които не представляват институции по смисъла на Глава четвърта и които се организират в неформална, близка до дома или домашна среда, включително детски центрове, родителски кооперативи, групи за бебета, детегледачки в домашни условия". Предлагаме също да бъде нормативно регламентирана възможността общините да създават регистри на местата, предоставящи допълващи услуги за образование и грижа, като в чл. 4 се създава нова ал. 4: "(4) Общините решават самостоятелно въпросите от местно значение в областта на образованието, в т.ч. по отношение на регулирането на дейността на допълващите услуги за образование и грижа и създават регистър на местата, предлагащи тези услуги" Настояваме в Закона за предучилищното и училищното образование да бъде определена отговорната за самостоятелните детски ясли институция, като считаме, че предложената в законопроекта хибридна форма, с принципали МОН и МЗ би създала затруднения както по отношение на	Не се приема	

		финансирането, така и по отношение на контрола на детските ясли. **Предлагаме самостоятелните детски ясли да бъдат включени в системата на предучилищното образование, като съгласувано със системите на здравеопазването и на социалните услуги да се регламентира дейността им, както и изискванията към персонала в тях.** Считаме, че контролът, осъществяван от РЗИ по отношение на детските градини, както и съдействието при изготвяне на държавен образователен стандарт за ранно детско развитие и при създаване на програми за обучаване на специалисти по ранно детско развитие, биха били необходими и достатъчни ангажименти, които МЗ да поеме. В тази връзка, предлагаме в чл. 5, ал. 3 да придобие следната редакция: “(3) Държавата провежда интегрирани политики за ранно детско развитие в най-добрия интерес на детето чрез системата на предучилищното и училищното образование и в координация със системите на здравеопазването и на социалните услуги.” Във връзка с гореизложеното, предлагаме чл. 2 да придобие следната редакция: “Чл. 2. (1) Системата на предучилищното и училищното образование включва участниците в образователния процес и институциите, и допълващите услуги за образование и грижа, както и отношенията и връзките между тях за осигуряване на условия за разгръщане на потенциала на децата през първите седем години от живота им и за постигане целите на образованието. (2) Участниците в образователния процес са децата, учениците, учителите, директорите, ръководителите на местата, предлагащи допълващи услуги за образование и грижа и другите педагогически и непедагогически специалисти, пряко ангажирани с възпитаването, социализирането, обучаването и отглеждането на децата, както и родителите. (3) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование са самостоятелните детски ясли, детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена.	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		(4) Участниците в образователния процес и институциите, и допълващите услуги за образование и грижа си партнират с общините, и с всички други заинтересовани страни. (5) Системата по ал. 1 включва и обучението, осъществявано от организациите на българите, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно законодателството на съответната държава за извършване на образователно- културна дейност, както и от други организации и институции, посочени в глава шестнадесета.” В чл. 3, ал. 2, т. 12 предлагаме да бъдат добавени и непедагогическите специалисти. Предвид фактът, че същите са част от персонала на образователните институции, част са от колективните трудови договори в системата на образованието и функциите им са неизменно свързани с възможността да бъдат предоставяни образователни услуги от училищата и детските градини, то следва **към единия от изброените принципи на образованието, да бъде добавена насочеността към благополучието освен на децата, учениците и педагогическите специалисти и към благополучието на непедагогическите специалисти.** Предлагаме думите “ и непедагогическите специалисти” да бъдат добавени в чл. 3, ал. 2, т. 12 накрая. Предвид важността на регламентирането на ранното детско развитие в ЗПУО и условията и реда за постигане на качество и предоставяне на услугите по ранно детско развитие, предлагаме в чл. 22, ал. ал. 2, т. 1 да бъде записано “ранно детско развитие”. **Изготвянето на държавен образователен стандарт за ранно детско развитие е от ключово значение за правилното прилагане на принципите на предучилищното образование,** както и на останалите стандарти, изброени в чл. 22, ал. 2. В този стандарт също следва да бъдат добавени изискванията към самостоятелните детски ясли, които да станат и част от системата на предучилищното образование. **Предлагаме да бъде въведена възможност за допълнителна подкрепа за децата със специални образователни потребности и за възрастовата група от 0 до 3 г. Считаме, че навременната подкрепа би се отразила благоприятно на децата с такива потребности и до последващото им интегриране в групите в детските градини, същите биха показали**	Приема се за сведение Приема се за сведение Не се приема	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта. Ще бъде изготвен стандарт Подкрепата за личностно развитие съласно ЗПУО е в предучилищното и училищното

		резултати, които ще намалят необходимостта от последваща подкрепа. Предлагаме допълнителната подкрепа да се оказва и на деца под 3-годишна възраст, тъй като по-ранното преодоляване на дефицити би спомогнало за постигане на по-бързи резултати в следваща възрастова група. Предлагаме чл. 56 да придобие следната редакция: “Чл. 56. (1) Предучилищното образование се осъществява от самостоятелните детски ясли, детските градини и подготвителните групи в училищата. (2) Задължителното предучилищно образование, освен от детските градини, може да се осъществява и от училищата за децата навършили 4-годишна възраст – само когато в населеното място няма детска градина. (3) По решение на кмета на общината задължителното предучилищно образование се осъществява само от детски градини. (4) В случай на извънредни или непредвидени обстоятелства кметът на общината може да определи до три неучебни и/или неприсъствени дни за самостоятелните детски ясли и детските градини на територията на общината. (5) Директорът на самостоятелната детска ясла и на детската градина след решение на педагогическия съвет, може да обявява до три учебни дни в една учебна година за неучебни, но присъствени, а в случай на непредвидени обстоятелства - до три дни за неприсъствени за децата или децата и персонала на самостоятелната детска ясла и на детската градина. (6) Неучебни и неприсъствени са и дните, в които образователният процес в самостоятелната детска ясла и детската градина е временно преустановен по задължително предписание на компетентен орган, определен с нормативен акт.” **С предложените нови ал. 4, 5 и 6 предлагаме възможността за определяне на неучебни дни, в резултат на непредвидени обстоятелства, да съществува и за самостоятелните детски ясли и детските градини.** Обръщаме внимание, че непредвидените обстоятелства (пр. липса на ел. захранване, земетресения, влошени метеорологични услови и т.н.) биха били налични и за посочените институции. Персоналът на тези институции би изпитал затруднения за стигане до работното място	Не се приема	образование. Яслените групи не с форма на преучилищно образование. Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		и за осъществяване на функциите си в подобна ситуация, аналогично на персонала на училищата. В чл. 62, предлагаме да бъде създадена нова ал. 4: “(4) При намаляване на броя на децата в периодите на ученически ваканции, детската градина може да организира разновъзрастови или сборни групи, при спазване на изискванията за максимален брой деца в група, определени с държавния образователен стандарт.” **С предложения текст се регламентират сборните групи в детските градини, като в подзаконов акт предлагаме да бъдат регламентирани реда и условията за формирането им. Сборна група е познат термин, намерил своето място в работата на детските градини и към настоящия момент.** Считаме, че този термин следва да намери своето място и в ЗПУО, за да се създаде и нормативно основание за създаването им. Предлагаме да бъде създаден чл. 68б. със следния текст: “чл. 68б. Разпоредбите на този раздел се прилагат съответно и в случаите, в които задължителното предучилищно образование се осъществява в подготвителна група в училище.” **Считаме, че тъй като разпоредбите, отнасящи се за предучилищното образование не се разделят според институцията, която предлага услугата, то следва да се въведе текст ясно указващ, че подготвителните групи в училищата следва да отговарят на изискванията към групите в детски градини, осигуряващи предучилищно образование.** Предлагаме промени в условията за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места за предучилищно образование в самостоятелни детски ясли, държавни и общински детски градини и училища. Считаме, че сегашната редакция, обвързана с неприемането на дете в ясла или детска градина, мотивира родители, които не желаят детето им да посещава общинска детска градина, да кандидатстват в желани ДГ с голям недостиг на места, за да имат шанс, след като детето не бъде класирано, да получат компенсации. Това създава неудобства както за родителите, така и за общините, тъй като не разполагаме с механизъм чрез който да измерим реалният недостиг на места в детските градини и самостоятелните детски ясли и да планираме	Не се приема	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		правилно бъдещи разширения и нови сгради за предучилищно образование. Също считаме, че родителите трябва да имат право на избор. Съгласно чл. 47, ал. 1 от КРБ отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. Считаме, че финансовото подпомагане трябва да бъде еднакво за всички деца и средствата, които държавата е определила за издръжката на дете в общинска ясла/ детска градина, трябва да се предоставя и за децата, чиито родители са избрали друга форма на грижа - родителски кооператив, детски център и др. Предлагаме да се въведе възможността за деца, които не са приети в общинска детска градина или ясла към 15 септември, дори впоследствие (през същата учебна година) да бъдат приети в общинска детска ясла/градина, да имат право да се откажат от тази възможност и да продължат да получават компенсации до края на учебната година. Считаме, че **възможността на родителя да избира дали да прехвърли по средата на учебната година детето, или да го остави до края на учебната година в избраното детско заведение, позволява по- добро планиране, а и чисто психологически промяната на мястото би била по- натоварваща за децата.** По този начин се предоставя и възможността родител по желание да прехвърли детето си в общинска детска градина, а не по принуда (в случай, че доплащането в единия случай е избор, а в другия е липса на алтернатива). В чл. 283 предлагаме следното: 1. В ал. 1, т. 11 да придобие следната редакция: “11. Разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места за предучилищно образование в самостоятелни детски ясли, държавни и общински детски градини и училища или за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, чиито родители са избрали децата им да посещават частна детска ясла или частна детска градина, или място за допълващи услуги за образование и грижа на територията на съответната община, съвпадаща с настоящия или постоянния адрес на детето или един от родителите;” 2. В ал. 12 да бъде добавена нова т. 3, както следва:	Приема се за сведение	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.

		“ 3. родители са избрали децата им да посещават частна детска ясла или частна детска градина, или място за допълващи услуги за образование и грижа на територията на съответната община, съвпадаща с настоящия или постоянния адрес на детето или един от родителите;” 3. Ал. 14 придобива следната редакция: (14) (Нова – ДВ, бр. 82 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.) Средствата по ал. 12 се изплащат на родителя в размер на действително извършените разходи за отглеждане и обучение за всеки месец, но не повече от размера по ал. 13. Средствата се изплащат до приемането на детето в държавна или общинска детска градина или училище. Родителят има право да се откаже от получено място в самостоятелна детска ясла, общинска детска градина или училище, като в този случай мястото се предлага на следващото по ред дете. както и в случай, че родителят се откаже от предложеното място в самостоятелна детска ясла, общинска детска градина или училище. 4. Създават се нови ал. 15 и ал. 16: “(15) Средствата по ал. 12 се изплащат до края на учебната година, за която детето е одобрено за компенсиране на разходите по отглеждането му. (16) Родителят може да прави отказ от записване на детето в самостоятелна детска ясла или детска градина неограничен брой пъти във всяка от учебните години.“		
741.	Ивайло Василев ievasilev@uni-sofia.bg 23 юни 2025 г. в 16:39:13 Електронна поща И Портал за обществени консултации, 23 юни 2025 г.	**С Т А Н О В И Щ Е** от д-р Ивайло Василев, изследовател първо ниво, Богословски факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ Относно: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, публикуван за обществено обсъждане Предлагам на вашето внимание, с подкрепата на научния ми ръководител доц. д-р Иво Янев и благословението на духовника ми ик. Емил Паралингов, следните забележки и предложения по проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), публикуван за обществено обсъждане на 23.05.2025 г. като гражданин на Република България и вярващ християнин – мирянин, в качеството си на изследовател, първо ниво, след спечелен конкурс от НП	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при

		„Млади учени и постдокторанти“ на МОН на тема *Религиозното образование според проф. прот. Христо Димитров и състоянието му днес (въз основа на неговото научно творчество)* за периода септември 2024 – септември 2025 г. и като автор на едноименна студия, която предстои да бъде публикувана в сп. „Богословска мисъл“, което ще излезе този септември, както и автор на следните публикувани в рецензирани издания научни изследвания по въпроса за религиозното образование: *Обучението по Християнство – Православие и ролята му за намаляване на агресията в училище*, Сборник 100 години специалност Педагогика, Университетско издателство, 2025; *Превантивният ефект на религиозното образование срещу кибертормоза у нас (под печат)*, катедра „Практическо богословие“; *Молитвата за младенеца до 40-тия ден*, XI Научна конференция „Хармония в различията“, 2024; *Мястото на младенеца в храма в XXI век* (под печат), Конф. Детето и детският свят, Педагогически ф-т, СУ, 1.6.2025, 2025; *Моделът за подкрепа на религиозното образование на Пловдивска митрополия в най-ново време*, Терени, 10, 2024; *Пловдивска света митрополия – партньор на училища в епархията в утвърждаване на предмета Християнство – Православие* (под печат), Сборник „Религиозното образование в българското училище“ 2023: 1. По принципите заложени в публикуваната Концепция: 1.1 Тезата „в исторически план нравствената култура се е формирала основно по два пътя – чрез религията и чрез светското образование и правила“ не отговаря на истината. Както пише в студията си *Методи на моралкното образование* изтъкнатият педагог проф. Петко Цонев през 1929 г, „в миналото… и сега, нравственото възпитание е било и е дело предимно на религиозното обучение“. Чак към 1882 г. Франция с нейния краен секуларизъм въвежда нравоучението като „гражданско“, а не религиозно учение, с безпримерния натиск на държавата. 1.2 Представените отношения и съдържание на гражданските и религиозните ценности и добродетели чрез кръгове на Ойлер е несполучливо, неточно и заблуждаващо, защото противопоставя на т.н. „религиозни“ ценности гражданските такива и обратно, като постулира, че има религиозни ценности и добродетели, които не са гражански и		обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		обрантото – граждански, които не са религиозни. Това е част от една целенасочена заблуда, която изразява системата, открито противопоставена и бореща се срещу вярата, изразена още добре и чрез „широкоразпространяваната мълва, че науката е различна от религията“. Нито смирението е чисто религиозна ценност, не имаща отношение към гражданските отношения, още по-малко свободата – и тази на мнение, отстояването му и пр., – е ценност само гражданска. Напротив, свободата е основата, върху която е сътворен човека като образ Божий. 1.3 Аналогични тези четем и в изказванията на уважаемите представители на Министерството, които на места изразяваха съждения и заявки, които будят недоумение. Например, че по-широката аудитория иска предметът да е нравоучителен, докато духовниците да бъде вероучение – това не отговаря на истината, защото всеки запознат, иска вероучение: защо се противопоставя духовенството на народа? Така и за да се угоди на някои крайни фактори в обществото, се отнема от истината: няма да бъде религиозно образованието, няма да отнеме от светския характер на обучението. Споменаваме за този тип позиция, защото той владее и нормотворчеството и създаването на политики. 1.4 Последно, но не на последно място, приветстваме идеята за въвеждане на задължителен час по религия, но с необходимите съществени изменение: това да бъде само час по православно вероучение, в съответствие с Конституцията на Р. България, чл. 13 (3). Високопроблемно е съществуването на модул ислям и модул добродетели, като опция в задължителното изучаване на този час: по отношение на първото, заради историческия опит на българския народ с това вероизповедание в периода 14. – 20. век, а по отношение на второто, доколкото изучаването на Добродетели изключва изучаването на Православие, когато бъде избран модул Добродетели. По-подробна аргументация предлагаме на последващите страници. 2. По принципите зад проекта на Закон за изменение на просветния закон: 2.1 Приветстваме въвеждането на задължителен час по Религия, което обаче за България е и означава единствено вероучение, в най-добрите традиции на православната вяра, практика и живот, и то – минимум два часа седмично.		

		2.2. Въвеждането на добродетели вместо Религия е грешка: 2.2.1. При избор на модул Добродетели, никой няма да може да изучава Религия. Така се отнема и постигнатото до момента в настоящия формат на часове в училище (ЗУЧ и ИУЧ), тъй като ако в училището в мнозинството се изучава добродетели, то няма да може да се изучава Религия дори от малцинството. 2.2.2. Евентуалното приемане на закона, както е предложен, и евентуалната актуализация на учебните планове и програми по Религия крие рискът те да също да са „по-рамкови“ – да се търси отпадането на конфесионалността дори и в този профил. За това свидетелства заявката, че дори в професионалния предмет няма да се допусне преподаването на предметите от духовници. 2.2.3. Добродетели/етика е силно поне двусмислено понятие, тъй като има безброй авторитети и етики, както обяснява и проф. прот. Христо Димитров през 1937 г., когато по подобен начин е предложено разделянето на часовете по вероучение на часове по вяра и на часове по нравоучение, т.е. ограничаване на вероучението за сметка на нравоучението, както той пише: „*в нашата действителност, при недостатъчната и даже отрицателна подготовка по вероучение на някои преподаватели — то може да се предпочете от тях, може дори да измести вероучението или, най-малко (като утилитарно, хедонистично, еволюционистично или обикновено лаическо нравоучение) то може да се постави в противоречие с християнското нравоучение и да внесе ново (още по-опасно от явно атеистическото) раздвоение в душата на още неориентирания ученик от първоначалното училище. При това християнското вероучение се третира като някакво отвлечено и теоритическо религиозно учение, което като че не съдържа в себе си и най-възвишеното нравствено и жизнено-практическо учение, та трябваше и тая нова опасност от още едно вътрешно разделение на вяра и морал да се надвеси над най-крехките души!*“. 2.2.3. Добродетели/етично обучение не може да реши въпроса със сблъсъка на личния интерес с общия, тъй като без краен авторитет се стига логически до релативизъм и правото на силния. Християнството решава този проблем с Христовия избор да приеме кръстна смърт без вина, като единствено		

		правилен избор – тук Бог жертва себе си за ближния, докато навсякъде другаде и всички жертват ближния за себе си. Това е и основен проблем в съвременните ни общества. 2.2.4. Сухото поучение не може да докосне сърцето и философското разглеждане на проблемите не може да доведе до действено изменение в личността. Такъв е опитът на цялото човечество през всички векове от сътворението не света. Израилтяните не успяват да изпълнят Закона Божий, въпреки че го знаят наизуст, като стигат до това да разпнат техния Бог на кръст, защото не могат да приемат изобличението Му за делата им пряко закона. И напротив, с идването на Христос се получава единственото разрешение, което днес почива у православната Църква, имаща апостолско приемство. 2.2.5 Горното е добре известно, всеизвестно, положение на всеки църковно и/или богословски грамотен човек, което уви, е драма днес, тъй като изглежда първо не са толкова много, понеже не се изучава в училище, и второ, мнението им не се взима предвид. Колко православни богослови – църковни християни, изпратени от техните духовници и архиерей – са в съвет за изработване на концепцията и проектозакона? Въпросът е риторичен. Изявленията в медийното пространство, че ще се търси избягване на богословите и влиянието на богословските среди при работа по програмите, че църквата няма да влезе в училище, че на духовниците няма да се позволи да преподават са знаменателни в това отношение. Всъщност, това са същите тези, които прокарва режимът след 9 септември 1944 г., защото именно той ги въвежда и отстоява в продължение на 45 години, а сега – и ние… 2.2.6. Вярата е истинския живот и отвъд, доколкото вероучението е учение за живота тук, професионално и кариерно развитие, технически умения и компетенции, познание и т.н., но още повече и в бъдещия век. Никой не решава проблема за живота след смъртта, освен нашия Господ Иисус Христос. Избягването на името Му не е достояние, но провал. 2.2.7. Компетентните органи във връзка с вероучението са архиереите на Българската православна църква – Българска патриаршия. Редно е те да движат целия процес по въвеждането на този предмет в общообразователното училище (и детски градини). Това не е факт, напротив.		

		2.3. Въвеждането на задължително изучаване на ислям (като избор на модул от задължителен час) е грешка. 2.3.1. Българският опит е различен от този на Германия, например. Нашият народ е избиван, малтретиран, унизяван, възпрепятстван и сриван по всевъзможни начини в продължение на столетия именно от представителите на мюсюлманското вероизповедание. Ние сме потомци на Баташките и Новоселски мъченици, на избитите през 1877 г. по време на Страшното и на всички български мъченици, които не са се отрекли от вярата си, и няма как да се приеме задължителното изучаване на агарянството. Разбира се, никой не вини днешните представители на това вероизповедание, нито отрича съществуването им, или им пречи по някакъв начин. Но това не означава да го въведем в училище за всички и да кажем на директорите на училища: искате ли да изберете ислям, да се изучава задължително от учениците ви? 2.3.2. Истината е единствена, в лицето на нашия Господ Иисус Христос, чиито изразители за църковните представители от всички времена. Не може на институционално ниво да се каже, че България приема ислямското (и което и да е друго религиозно учение, било то и инославно) учение, защото то е в заблуда и не води до живот, а до вечна смърт, според учението на нашите свети отци, предци и убеждението на всички, имащи непосредствен опит от общуването с Бога в Православната църква чрез благоговеен и правоверен живот. 2.4 Изучаването на религия без вероучение е грешка. 2.4.1. Фразеологията, която се е наложила, „неконфесионално с конфесионални елементи“ е без смисъл, доколкото как е възможно неконфесионално да се преподава истината? Това е нонсенс. 2.4.2. Фразата вероятно цели събирането на обществена подкрепа чрез неясното ѝ формулиране. Малко като „кучетата си лаят, керванът си върви“, чисто по български. Но пред Господа сме длъжни да заявим ясно какво правим и как. Иначе как се научат децата, на подправена истина. Няма ли резултатът от сготвеното да е манджа с грозде? 2.4.3. Трябва да се бяга съвършено от всяко омекотяване, олекотяване или отричане, неглижиране, завоалиране или др. на св. евангелското учение,		

		достоянията на православното изповедание и мисъл. Много опасно е „гледането назад“ по почина на Лотовата жена (Бит. 19: 17, 26). 2.5 Не въвеждането на вероучение е грешка. 2.5.1. В личностен план човешкото спасение се постига единствено със осмислен, свободен жест и поведение на отдаденост на нашия Господ Иисус Христос според заложения в човека от Бога при сътворението му копнеж и потенциал да се върне при Бога и да бъде като Него, тъй като човекът е по подобие Божие. Отказвайки това на най-малките и големите, се отнема способността им за информиран избор за спасение на душите им тук и във вечния живот. 2.5.2. В личностен, ако може да се нарече „на развитие“ план, непридобилият християнските начини на поведение, разбиране за нещата в света, правилна йерархическа подредба на ценности и начини за решение на проблеми, стига до провал в лично отношение. Не е способен да се справи с връхлитащите го бури и ветрове от всички посоки и да оцелее. Как ще създаде семейство, изгради кариера, храни себе си или помага на обществото, за да се чувства добре? Крахът е неминуем, което виждаме в нашето съвремие на унинии, депресии, полови и личностни нефункционалности и неспособности, страхове и фобии, пристрастености, престъпности и т.н., които растат с толкова зашеметителни обхвати, че се стига до предложението за настоящия проект на Закон за изменение на просветния закон. Само че както бе посочено по-горе, решението е единствено, и то не включва друго освен вероучението. Без Божията благодат е невъзможен просперитетът, на едно истинно автентично равнище тук и отвъд. 2.5.3 В обществен план рискът от невъвеждане е осъзнат, доколкото вече няколко десетилетия живеем в демократичния строй. Разпадът на западните общества е все по-видим от всички, тъй като мнозина вече са учили и работили на Запад, и виждат разочарованието в сърцата си от техните общества, които се очакваше да бъдат земен рай за човека: липса на семейства, изобилие на разводи, разбити детски сърца, убийства на неродени (аборти) и/или престарели и болни (евтаназия), ръст на наркомания и зависимости и т.н. и т.н. Социалните пенсионни системи са пред фалит поради застаряващото население, имиграцията от други		

		континенти превзема държави, а във вътрешно-политически план надига глава пагубния краен национализъм, за който няма нищо свято. Срещу всичко това се изправя… единия или два часа вероучение, което преподава благодатта Божия на всяко дете чрез истинното Божие слово на спасение и утеха, което съгражда общността, обществото и държавността. Безумни са тези политици, които не съзнават и не искат да приемат това. 2.5.4. Във външнополитически план е особено опасно не въвеждането, доколкото светът е все по-размирен и все по-военен. Без наборна служба с институции, в които българинът вярва, е невъзможно съществуването на държавата в по-далечно бъдеще. Как ще се прояви онази най-голяма любов, братът да положи живота за брат си, когато войнстващият егоизъм и себелюбие управлява всяка човешка душа? С войните на североизток и югоизток от България, които достигат до границите ѝ, е изключително рисково не изучаването на единственото, което може да подготви българските граждани да оцелеят, както ги е подготвяло през всичките векове на съществуване на българския народ от времето на св. цар. Борис, Кирил и Методий, Йоан Рилски до св. патр. Евтимий, през новомъчениците до днес. 3. Поради гореизложените положние предлагаме следните корекции на предложения проект за Закон за изменение на просветния закон: 3.1. Единственият въведен задължителен час да бъде вероучение без избор. 3.2. Часовете да са минимум два във всеки един клас. 3.3. Синодалните архиереи да са водещи в тази политика с право на контрол и надзор.		
742.	Sami Soen samisoen11@gmail.com 23 юни 2025 г. в 16:27:44 Електронна поща	**Добродетели и учители** Във връзка с общественото обсъждане на нововъведенията в образованието бих желала да се включа. Тъй като министър Вълчев иска да включи предмет "Религии и добродетели" моля преди да се въвеждат такива предмети първо да направят оценка на качествата на учителите ,които ще преподават добродетели! На всички е ясно,че добродетели НЕ СЕ ПРЕПОДАВАТ. Децата ги възприемат от обкръжаващите ги възрастни по естествен начин чрез	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене

		наблюдение и подражание. Когато един учител нарича деца идиоти, ненормални деца,животни и невменяеми, как по- точно министър Вълчев очаква ,че тази учителка ще предостави среда за развитие на децата? Става дума за начален учител Ирина Сандова, от град Мадан, училище " Отец Паисий". Тази жена не трябва да има никакъв достъп до деца!!! А министъра очаква тя да преподава добродетели! Моля ,преди да включите такъв предмет да проучите колко са добродетелни тези, които ше трябва да го преподават. Според всичко нормативни документи и етични норми Ирина Сандова не трябва изобщо да работи в училище, камо ли да преподава добродетели.		е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се

				основава на избора на учениците и техните родители.
743.	Проф. Веселин Дафов, ръководител на катедра "Философия" на СУ "Св. Климент Охридски" vhdafov@phls.uni-sofia.bg 23 юни 2025 г. в 16:15:19 Електронна поща И Портал за обществени консултации, 23.06.2025 г.	Бих желал да Ви запозная с резултатите от поредица от обсъждания* относно Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование в частта му за въвеждане на предмет Добродетели и религии, Мотивите към Проекта, отнасящи се до предмета Добродетели и религии, и Частичната предварителна оценка на въздействието. При положение, че все още липсва достатъчно официална информация за инициативата, освен публикуваната https://www.mon.bg/nfs/2025/05/konczepcziya-dobrodeteli-i-religii_07052025.pdf - КОНЦЕПЦИЯ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ДОБРОДЕТЕЛИ И РЕЛИГИИ – ПРОГРАМА „ДОБРОДЕТЕЛИ/ЕТИКА“ и публични изявления, се натъкваме на **противоречива и неясна информация** относно едно толкова мащабно и категорично действие на МОН **– въвеждането на нов предмет в цялото училищно образование**. Може да се каже, че привеждането в действителност на такава инициатива е прибързана и недостатъчно добре обсъдена с академичната и учителската общност. В тази връзка възникват следните въпроси и коментари: *I. **Относно научната и академичната обоснованост** на решението* 1. В редица изявление за мотивите /доколкото в публикуваните за обсъждане Мотиви..., се казва единствено: "Настоящото развитие на обществото недвусмислено показва нуждата от повече и ежедневни усилия както от страна на родителите, така и от страна на образователната система за ценностното формиране на личността и възпитанието в добродетели, изведено като цел на образованието"/, че „училището се е провалило във възпитателната си функция/роля“. **Какви и кои точно академични и научни изследвания или разработки подкрепят подобно твърдение**? (такива в които са разработват критерии, стандарти и индикатори, спрямо които горното може да се твърди – например: брой престъпления, брой	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално

		регистрации в Детска педагогическа стая, брой социални и граждански инициативи, доброволчество, участие в граждански и стопански процеси, брой изобретения, иновации и т.н.) Коментар: На базата на посочените индикатори и критерии би могло да се твърди, че е вярно точно обратното на твърденията в публичното пространство за "провал на училищното образование" 2. На базата на **какви академични изследвания и разработки (философски, психологически, педагогически, методически и др.)** се настоява, че въвеждането на обучение по религия/православие или религия/ислям ще способства за постигането на устойчива нравствена култура, без която е невъзможно и постигането на редица принципи и цели, заложени в Закона за предучилищното и училищното образование.“? *II. Въпроси относно* ***смесване на понятията добродетели, възпитание, ценности (и др.) от една страна и религия (конфесионално и неконфесионално от друга страна).*** 1. **Аргументите, които са валидни за темите, свързани с личностното развитие**, възпитанието, духовното израстване, гражданското образование **автоматично ли биват пренасяни като валидни и за религия?** Коментар: Всички хуманитарни (философия, психология, филология, културология, история, педагогика, методика и много други) дисциплини по определение се грижат за човешките ценности, добродетели и т.н. 2. **Ако чрез образователната програма по „Добродетели/етика“** може „да се постигнат целите за ... ", **каква е академично и научно обоснованата причина да се изучава като алтернатива православие и ислям?** 3. **Има ли академично и научно изследване и оценка на последствията** от това как точно разделението на три части в рамките на учебния предмет „Религия“ спомага за всеобщността и солидарността? **Оценен ли е рискът от** това, че такова **разделение може да се превърне в структуроопределящо** за бъдещето общество? 4. В какви отношения стъпва предмета със семейства, които изповядват други религии (или християнски деноминации), попадащи под границата от		обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет. Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.

		10 процента, според данните от НСИ, на самоопределили се в определено вероизповедания? Коментар: Вероятно децата им ще трябва да се запишат в неконфесионалния компонент, но тогава не е ли именно той достатъчно всеобщ, за да поеме в себе си философия и история на религията, история на културата, съвременни религиозни и културни различия и т.н. **Не е ли именно във всеобщността на философията, психологията, културологията, историята и т.н., по-ясна и по-непосредствено дадена концепцията за толерантност?** 5. На базата на какви научни и академични аргументи се взима решение за оценяването по новия предмет? Твърди се, че няма да има оценка. **Ако по този предмет няма оценка, то какво означава това за самата концепция за възпитание. Какъв индикатор е отсъствието на оценяване?** *III. Въпроси, свързани с **отношението „конфесионално - неконфесионално“*** 1. Получено ли е **академично становище за съответствие с конституцията и законите** на страната, относно допускането на конфесионално преподаване в училище в България? 2. Относно предметът Добродетели и религии се твърди (в Концепцията за изучаване на добродетели и религия - програма "Дободетели/етика"), че „Принципът на изучаване е недогматичен, с обективен и плуралистичен поглед върху религиозните и философските традиции. Насърчават се разбирането и уважението към различните вярвания“. Ако този е принципът на светската програма, а другите два модула са конфесионални, **взема ли се предвид и оценена ли е законността и риска от това, че е налице неравнопоставеност, както концептуално в целеполагането, така и в реалните резултати, които могат да породят напрежение между групите, изучаващи различните програми?** 3. **Как се дефинира „религия с елементи на конфесионално обучение?** Коментар: Ясно е какво е неконфесионално – история и философия на религията, културологичен подход; ясно е какво е конфесионално – въвеждане във вярата и практикуване/въцърковяване според съответната		

		конфесия, но **кои точно са елементите на конфесионално обучение, които са неиндоктриниращи**? (защото ако са индоктриниращи, то тогава се противоречи на ЗПУО и Конституцията на РБ). 4. От документа (КОНЦЕПЦИЯ ЗА ИЗУЧАВАНЕ НА ДОБРОДЕТЕЛИ И РЕЛИГИИ – ПРОГРАМА „ДОБРОДЕТЕЛИ/ЕТИКА“) се подразбира, че тепърва ще се правят програми по религиозните модули, но активни застъпници на предмета Религия в публичното пространство се аргументират с вече съществуващите програми, които са 100% конфесионални и вече написаните по тях учебници. **Какво е становището на МОН,** относно законността и целесъобразността на подобни програми и предвижда ли се да се работят нови програми и учебници? *Становището е изработено във основа на: обсъждания и писмени предложения от (в периода 12 май-20 юни, 2025 г.) сред: • колегията на Философския факултет на СУ "Св. Климент Охридски" **(13май)**, • катедра "Философия" на ФФ на СУ "Св. Климент Охридски" **(12 май)**; • Работна конференция - Философски факултет, специалност "Философия" - за обсъждане на Концепцията за промени в учебните програми **(8 април)**, • Диалогично пространство за обсъждане (в писмен вид) на "Концепцията за промени в учебните програми" **(от 08 април до 13 юни)**, • Обобщителна конференция за обсъждане на Концепцията за промени в учебните програми и отношението ѝ към Проекта за изменения и допълнения на ЗПУО **(17 юни)**, • нарочни писмени предложения от доц. Видински (Ръководител на катедра "История на философията", ФФ, СУ "Св. Климент Охридски"), гл.ас. д-р Варджийска (катедра "Философия", ФФ, СУ "Св. Климент Охридски") и проф. Дафов (Ръководител на катедра "Философия", ФФ, СУ "Св. Климент Охридски").		
744.	Движение „23 септември“ septemvri1923@gmail.com	Остават броени часове докато приключи общественото обсъждане на проекта на Закона за изменение на Закона за предучилищното и		

	23 юни 2025 г. в 15:47:16 Електронна поща	училищното образование: https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=9133 Законопроект от 50 страници, в който тотално се нарушават правата на големи групи от населението. Поради тази причина на Портала за обществени консултации към Министерския съвет вече има почти 400 коментара и становища, огромна част от които са против предлаганите промени. В тези 50 страници законопроект се прави опит за нарушаване правата на децата със специални образователни потребности, на талантливите деца от бедни семейства, които няма да имат право да учат в частни детски градини и училища права, на децата, които искат да учат в математически гимназии с прием след 7 клас, но няма да могат. Освен нарушаване правата на децата, в проекта на Закон личи защита на интересите на частни детски градини и училища, както и на религиозни институции, които са отделени от държавата. Във връзка с това искаме да направим следното предложение, което засяга интересите на огромната част от децата, които един ден ще бъдат наемни работници, служители или учители. Предлагаме в училищното образование да се въведе учебен предмет „Права на работниците и служителите“ както и учебен предмет „История на синдикалните движения в България“. Тези предмети биха дали на подрастващите знания, които са важни за навлизането им в живота като самостоятелни хора. Познавайки начинът, по който функционират синдикалните организации и по който са спечелени всички права и свободи, които имат днес работниците, те ще се интегрират по най-лесен начин в съвременната икономическа система. Можем да видим днес в България колко е объркан пазарът на труда. Все повече млади остават разочаровани при навлизането в живота, в който трябва да се справят сами. Такива предмети биха им помогнали със знания как сами да участват в изграждане на работната среда, в промяна на работните тенденции във всяка област на живота, по един конструктивен за отделните индивиди начин. Това би им дало както смелостта да навлязат с оптимизъм		

		в живота, така и възможността да знаят как да изменят своята и съдбата на цялото общество към по-добро. Както знаете, към момента децата се обучават по Учебни програми за обща професионална подготовка по учебен предмет предприемачество, независимо, че само около 2 процента от възрастните в България стават предприемачи, а останалите 98 % никога не се занимават с предприемачество. За сметка на това огромната част от населението са наемни работници или служители, но за тях образователна подготовка в средното образование не е предвидена. Също така, учениците ще знаят как може да се разкрие фирма, нещо, което никога няма да направят, но няма да знаят, че България има дълга история на синдикални движения, които ще защитават именно техните права като работници, служители или учители. Именно поради това предлагаме да се предприемат действия за промяна на Закона за предучилищното и училищното образование, с което да се въведе изучаване на предмети „Права на работниците и служителите“ и „История на синдикалните движения в България“		
745.	Юлия Иванова yulia.antonova.ivanova@abv.bg 23 юни 2025 г. в 16:10:38 Електронна поща	**ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ОБЛЕКЧАВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ В СИСТЕМАТА НА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ** Предвид предложените за обсъждане промени в ЗПУО предлагаме на Вашето внимание още една. Тя би облекчила значително административната тежест във всички училища, които имат начален етап. Става дума за **бележника за кореспонденция**, **описан в чл.208, ал.2 на ЗПУО.** Това е един ненужен документ, който практиката наложи като безсмислен. Към момента няма училище, в което той да функционира. Масово за комуникация с родителите се използват електронните дневници, срещи с родителите и телефонни разговори с тях. Проблемът с този бележник за кореспонденция е, че всъщност той заменя ученическата книжка, която от прогимназията нататък се явява документът, санкциониращ завършен клас. И така, по-големите ученици удостоверяват преминаването си в по-горен клас с ученическа книжка, или ако тя е електронна – с нейна разпечатка, подписана и подпечатана от директора на училището. За малките такава опция не съществува. **Затова и Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на**	Не се приема	Той е единствената форма на кореспонденция между родители и учители

		предучилищното и училищното образование предвижда за тях издаването на специални удостоверения за завършен клас, описани в **Приложение № 4 към чл. 31, т.3 (3-23) Удостоверение за завършен клас от началния етап на основно образование (втори/трети) и т.4 (3-21)Удостоверение за завършен първи клас**. Според сегашните текстове на ЗПУО дори санкциите би следвало да се вписват в този бележник за кореспонденция. Разбира се, санкциите следва да се отразят и в електронния дневник, и в личното образователно дело на ученика (ЛОД). Задължението на училищната администрация за издаването на удостоверения за завършен I, II и III клас ненужно усложнява последните учебни дни, когато всички колеги са претоварени от оформяне на годишен успех, организация и провеждане на НВО и други типични за края на учебния процес дейности. Да не забравяме и регистрационните книги, в които се вписват издадените удостоверения. Тези документи са напълно безсмислени, понеже почти няма ученици, които напускат училището си в тази ранна възраст. А и да се наложи, те имат ЛОД, издава им се удостоверение на преместване. Ако става дума за местене в чужда държава, може да им бъде изготвено удостоверение за завършен клас. В заключение – предлагаме да се премахне бележникът за кореспонденция от ЗПУО и произтичащите от неговото съществуване удостоверения за завършен I, II и III клас. Спокойно би могло да се извърши корекция в закона и ученическата книжка да е валидна за всички ученици от I до XII клас. Това би облекчило сериозно административната тежест и работата по приключване на учебния процес във всички училища с начален етап в страната.		
		Предложения към проекта за Закона за предучилищното и училищно образование 1. Учебната година за начален етап да завършва последния работен ден на месец май. Аргументи : След провеждането на НВО за 4 клас учениците нямат мотивация за учене, защото учебният материал е преподаден и съобразен с датите за провеждане на изпитите.	Не се приема	Края на втория учебен срок се определя със заповед на министъра на образованието и науката

		2. Към чл.76, ал.8 да бъде удължено общественото обсъждане за въвеждане на новия учебен предмет „Религии и добродетели“ и необходимостта от него. Ако бъде въведен да се преподава от специалисти, а не от начални учители.	Не се приема	Срокът беше удължен
		3. Учебното съдържание по БЕЛ, Математика, ЧО, ЧП да включва повече упражнителни уроци с практическа насоченост. Препоръчва се да има приемственост на знанията след 4 клас. Да има по-плавен преход между отделните етапи на обучение. Стилът на учебниците по разказвателните предмети ЧО и ЧП да не е академичен, а да бъде съобразен с възрастовите особености на учениците.	Не се приема	Предложението не се отнася до въпроси, предложени за обществено обсъждане със Законопроекта.
746.	Ели Павлова pavlova.eli77@gmail.com 23 юни 2025 г. в 13:25:51 Електронна поща	Предложените промени в **Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование** са скандални! В ущърб на всички деца и родители! Никога тази система няма да стане продуктивна и да доведе до някакъв положителен резултат с подобни промени! Намерете време, огледайте се какво работи в другите държави и го въведете и при нас!	Приема се за сведение	Не се съдържа предложение
747.	СУ „Цв. Радославов“, гр. Свищов info-300814@edu.mon.bg 23 юни 2025 г. в 15:08:16 Електронна поща	Обобщение – Начален етап, във връзка с промените относно ЗПУО **§ . В чл. 124** ал. 1 „4. Езикова подкрепа на децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен.“ - Подкрепяме предложението за еднократно повтаряне на ученици в първи клас, които не са овладели българския език в достатъчна степен, тъй като постъпват в училище със сериозни езикови дефицити. Предложението ни е всеки ученик, който не е усвоил учебното съдържание в достатъчна степен, да повтаря съответния клас.	Приема се за сведение	Изразна е подкрепа
		§ . В чл. 76 ал. 4 , ал. 7, ал. 8/9 Учебен предмет „Добродетели и религии“ - Не подкрепяме изучването на отделен учебен предмет „Добродетели и религии“ като избираем учебен час. Смятаме, че религиите се изучават в исторически, философски и културен план чрез учебното съдържание на различни учебни предмети, а не като отделен учебен предмет. Знанията, които получават по „Родинознание“, Човек и общество“ и „Час на класа“ са	Приема се за сведение	Предложеният нов учебен предмет добродетели и религии ще се изучава наред с останалите общообразователни учебни предмети, които

		достатъчни за тази възраст. Възрастта на децата за самоопределяне и изповядване на религия е много ранна. Професионалната ангажираност на учителя не позволява допълнителното му обучение, подготовка и преподаване на учебния предмет „Добродетели и религии“. Нека темите да бъдат добавени в учебното съдържание на гореизброените учебни предмети.		формират характера на светското образование. Критическото мислене е меко умение, включено в ключовите компетентности, което се развива при обучението по всички учебни предмети. Чрез включването му в задължителните учебни часове не се отнема правото на родителите да възпитават децата си. Законопроектът отчита конституционно установените права в чл. 37, като се предоставя избор между алтернативни учебни програми за конфесионално или неконфесионално обучение. Съобразно свободно упражненото си право на вероизповедание или религиозни или атеистични възгледи учениците ще избират измежду вариантите на програми по учебния предмет.

				Разделянето на децата в зависимост от алтернативната учебна програма не е принудително, а се основава на избора на учениците и техните родители.
		§ . В чл. 228 ал. 2 - Не подкрепяме ежегодната атестация на педагогическите специалисти, тъй като периода е кратък и не всеки може да разгърне потенциала си за една учебна година.	Не се приема	
		§ . В чл. 62 ал. 1, т.3 и т.4 - Предлагаме отсъствията по семейни причини да бъдат намалени, поради злоупотреба с използването им от страна на родителите, което е предпоставка за образователни пропуски и неусвояване на знанията у ученика.	Приема се за сведение	Броят на допустимите отсъствия не е предмет на обсъждания Законопроект, а се урежда в подзаконовата нормативна уредба.
		§ . В чл. 172 ал. 1, т.12 - Приемаме изменението на този член в ЗПУО да не използват мобилни устройства за комуникация в училище, освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства.	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа
748.	СУ „Максим Горки“, гр. Стара Загора info-2400106@edu.mon.bg 23 юни 2025 г. в 15:32:14 Електронна поща	Педагогическите специалисти в СУ „Максим Горки“ – Стара Загора обсъдихме внимателно, задълбочено и отговорно предложения законопроект за изменение и допълнение на ЗПУО в рамките на методическите обединения в училището и Ви представяме позицията си по определени въпроси и предложения по някои членове. Позволявам си да изпратя пълния текст на предложението от МО по руски и китайски език, което в голяма степен и останалите бележки от обсъжданията:		

		Становище на МО по руски и китайски език по проекта на Закон за изменение и допълнение на ЗПУО СУ „Максим Горки“, гр. Стара Загора **1. Чл. 117**: Предложените промени са твърде абстрактни и трудно приложими. Формулировките за „мотивация“, „социално-поведенчески умения“ и „формиращо оценяване“ не са подкрепени с конкретни механизми, критерии и примери, което затруднява реалното им прилагане в училищна среда. **Предложение:** • Принципите на оценяване да бъдат обвързани с методически указания и конкретни инструменти; • Да се изключи неясният термин „социално-поведенчески умения“; • Да се включи изрично, че в компетентностно ориентирани предмети като **чуждите езици**, оценяването следва да отчита **напредъка на ученика, а не само крайния резултат**.	Приема се за сведение	Не се съдържат конкретни предложения
		2. Чл. 119: Подкрепяме въвеждането на диагностично, формиращо и обобщаващо оценяване, но: • Формулировките са прекалено общи и не дават достатъчна практическа насоченост; • В т. 3 („обобщаващо“) е посочено, че не се диференцират елементи на компетентност, което е неприложимо за чуждоезиковото обучение, където се оценяват отделно говорене, писане, слушане и четене. **Предложение:** в т. 3 да се добави, че в предмети с компетентностен характер, като чуждите езици, обобщаващото оценяване следва да обхваща всички компоненти на езиковата компетентност.	Приема се за сведение	Изразена е подкрепа
		3. Чл. 151: Предложение: В ал. 4 да се предвиди механизъм за вътрешна педагогическа преценка (напр. от педагогическия съвет) за помагалата, които не подлежат на утвърждаване.	Не се приема	Не е обект на обсъждане в Законопроекта
		4. Чл. 172: Подкрепяме усилието за ясно регламентиране на използването на мобилни устройства от учениците, но смятаме, че изразът „освен за строго образователни цели, по здравословни причини или при форсмажорни обстоятелства“ се нуждае от конкретизация.	Приема се за сведение	Изследвания на ОИСР показват, че учениците у нас използват значително повече от своите връстници в

		Предложение: Да се уточни: • какво се разбира под „строго образователни цели“ и в чия компетентност е определянето им; • какви „здравословни причини“ се признават и по какъв ред се удостоверяват; • какво се приема за „форсмажорни обстоятелства“ в училищна среда. Без ясно тълкуване тези изключения създават предпоставки за различни интерпретации и неравномерно прилагане в училищата.		останалите страни телефоните за цели, различни от образователните, което води до дългосрочни негативни последици.
		5. Чл. 199: Новата ал. 6, която предвижда възможност за **отстраняване на ученик от училище за срок до 3 дни** при „значително възпрепятстване на дейностите“, създава сериозни въпроси относно: • **Критериите за "значително възпрепятстване"** – понятието е разтегливо и подлежи на субективна преценка; • Не е ясно дали се изисква становище от педагогически съвет, уведомление до родителя, документално оформяне или план за подкрепа; • **Рискове от отпадане от училище**, особено за уязвими групи или ученици със СОП. **Предложение:** Да се регламентират ясно: • какво се приема за „значително възпрепятстване“ (напр. повтарящи се действия, които застрашават сигурността или учебния процес); • кои органи вземат решението за отстраняване • как се осигурява **непрекъснатост на обучението по време на отстраняването.**	Не се приема	Отстраняването се прилага само в краен случай и в зависимост от конкретната ситуация
		6. Чл. 228: Предложената промяна, с която се заменя атестирането на всеки четири години с **ежегодно оценяване на труда на педагогическите специалисти**, е значима концептуална трансформация, която би следвало да цели по-динамично развитие и подкрепа на учителите. Вместо това, настоящата формулировка	Приема се за сведение	

		поражда **сериозни притеснения**, тъй като предвижда административно обременяваща процедура с потенциално **санкционен характер**, без достатъчно гаранции за обективност и професионална защита. **Предложение:** • **Натоварването на системата** – ежегодна комисия, документация, процедура за всеки педагогически специалист са практически трудно реализуеми; • **Обективността и прозрачността на оценяването** – не е ясно какви ще са инструментите, как ще се отчита специфичният контекст на преподаване (в т.ч. работа в рискова среда, със СОП и др.); • **Отмяната на мерките за подкрепа** (отмяната на досегашната ал. 9) и **директната връзка между най-ниска оценка и уволнение** пораждат риск от формално, наказателно ориентирано оценяване, вместо стимулиращо и развиващо. Оценяването следва да е инструмент за професионално развитие, а не санкционен механизъм. В този си вид предложението може да демотивира учители, без да гарантира подобрение в качеството.		
		Цялостният анализ на предложенията за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование недвусмислено откроява силно изразен акцент върху математическите, природоматематическите направления и областта на природните науки. Последователното въвеждане на нормативни предимства – включването в категорията на специализираните училища, разширеният прием от V клас, ограничаването на допустимите профили – очертава тенденция към едностранчиво приоритизиране на STEM образованието. Тази нормативна ориентация води до **осезаемо изместване на фокуса от чуждоезиковото образование,** което в съвременния международен и междукултурен контекст е не по-малко стратегически важно. В същото време рамковите учебни планове на профил „математически“, „софтуерни и хардуерни науки“, „икономическо развитие“ или „природни науки“ са с интензивно изучаване на чужд език Учителите по чужди езици изразяваме **категорично несъгласие с подобна едностранна образователна**	Приема се за сведение	Предложенията не са обект на Законопроекта

		политика, която подценява значението на езиковите и културни компетентности в профил „чужди езици“ – основополагащи за успешна реализация в глобализирания свят. Общо предложение на учителите от СУ „Максим Горки“ е, ако продължи провеждането на НВО – IV клас, условията – външни квестори и видеонаблюдение да са прилагат и за тези изпити. Обединяваме се и около предложение ДЗИ и НВО да се провеждат в почивен и работен ден, като работният е неучебен за учениците и почивен за квесторите, работили в почивния ден: Пример: задължителни ДЗИ се провеждат в петък и неделя. Назначените за квестори в неделя нямат такова в петък. Така се осигурява задължителната почивка по КТ за учителите. Същият принцип, но със събота и понеделник е приложим за VII клас. Очакваме публикуване на проекти за изменения на наредбите, свързани с измененията и допълненията на ЗПУО и изменение или изцяло нова Наредба №15/22.07.2019г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. Увеличаването на броя на ежегодните квалификационни кредити за педагогическите специалисти води до комерсиализация на обученията без реална необходимост и приложимост, а присъждането им директора за вътрешно училищни квалификации без училището да е регистрирано с такива права би довело до формализация на обученията. Оставаме отворени за диалог и дискусия по тези и следващи предложения за изменения и си позволяваме да обърнем внимание, че никъде нормативно нерегламентираните методически обединения работят добре и сме ги запазили като ефективна структура.		
749.	Галина Петрова gundie@abv.bg 23 юни 2025 12:32:59 Електронна поща	Като майка на три деца в образователната система, категорично се обявявам против въвеждането на нов предмет религия в училище.	Приема се за сведение	Не е направено предложение
750.	Петя Радева petia_rad@abv.bg 23 юни 2025 г. 13:20:44	**Несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование**	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този

	Електронна поща	Искам да изразя своето несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), която е свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение. Изразявам своята пълна подкрепа на становището на Фондация „Живот със Синдром на Даун“ (прикачено) а именно, че е неприемлива и неправилна п**редлаганата редакция**, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници. Надявам се становището на фондацията, както и исканията на всички засегнати родители да бъдат взети под внимание.		избор се прави след обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.
751.	Никола Арнаудов nikki.a.a@gmail.com 23 юни 2025 г. в 13:03:49 Електронна поща	Във връзка с поредните недообмислени промени, които изолират поредната група деца и дават възможност на училищата самосиндикално и без законов контрол да дискриминират деца с проблеми (т.е. моделът на обучение на децата със специални потребности да се определя САМО от училището, без	Приема се частично	Направена е редакция в текста, съгласно която е определено, че този избор се прави след

		съгласие на родителя), учтиво ви споделям становище, с което съм напълно съгласен. С уважение (за момента), Никола Арнаудов СТАНОВИЩЕ НА ФОНДАЦИЯ "ЖИВОТ СЪС СИНДРОМ НА ДАУН" Предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), свързана с ограничаване правото на родителите на деца със специални образователни потребности (СОП) да избират формата на обучение Като Фондация „Живот със Синдром на Даун“, защитаваща правата и интересите на лицата със синдром на Даун и подкрепяща техните семейства, както и като експерти от опит, които в дълбочина познават специфичните нужди на децата със синдром на Даун, изразяваме от свое име и от името на родителите категоричното ни несъгласие с предложената промяна в чл. 107, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование. Предлаганата редакция, с която правото за избор на форма на обучение за ученици със специални образователни потребности се прехвърля от родителите към екип за подкрепа за личностно развитие или към външни лица и експерти, които не са родители или настойници, е неприемлива и неправилна. Родителите са най-добре запознати с нуждите, желанията и особеностите на своите деца. Те са естествените защитници на техните интереси и имат право и отговорност да вземат решения, свързани с образованието и развитието им.		обсъждане с родителя и след писмено изразено мнение от родителя. С тази редакция се подчертава ролята на родителя и на процеса на обсъждане с него на вземането на решението относно формата на обучение. Направено е и допълнение в текста, с което е определена процедура, съгласно която при несъгласие на родителя с определената от екипа в училището форма на обучение, той има право да подаде заявление за извършване на повторна функционална оценка от регионалния екип към съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование относно определянето на формата на обучение.

		Всяко ограничаване на тази роля подкопава основни принципи на семейството, доверието и личната автономия. Външни лица, без трайна емоционална и житейска връзка с детето, не могат да имат пълна и дълбока представа за неговите потребности и желания. Поставянето на такива лица в позицията да определят формата на обучение, без изричното съгласие на родителите, може да доведе до решения, които не отговарят на най-добрия интерес на детето. Считаме, че ролята на екипа за подкрепа или външен оценител и експерт трябва да бъде на консултант и съветник, който подпомага родителите в информирания им избор, а не на заместник или надзорник, който отнема техните права. Настояваме правото на избор на форма на обучение за деца със специални образователни потребности да остане изцяло в ръцете на родителите и/или настойниците им, като те имат подкрепата на компетентни специалисти, но не и ограничение или отнемане на това право. Тази позиция е израз на уважение към семейството като основна единица на обществото и гаранция за осигуряване на оптимални условия за развитие на всяко дете със специални нужди. Обосновка: 1. Родителят е правният представител и носи отговорност за детето Правото и задължението за вземане на решения, свързани с развитието, възпитанието и образованието на детето, са конституционно и законово признати в		

		Република България. Отнемането на правото за избор на форма на обучение нарушава този фундаментален принцип. 2. Родителят познава най-добре индивидуалните особености на детето със специални образователни потребности и трябва да има водеща и заключителна роля при избора на форма на обучение Децата със специални образователни потребности формират изключително разнородна група, в която всяко дете има уникален профил, нужди и темп на развитие. Родителят е единственият човек, който наблюдава детето ежедневно и дългосрочно и познава в дълбочина познава: - моментното състояние и динамиката на неговото развитие; - средовите фактори (семейни, социални, медицински), които влияят върху ученето; - какво работи и какво не работи в образователния и социалния процес. Роля на родителя и взаимоотношения с екипа за подкрепа: Никой външен специалист – включително и екипът за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) – няма дълбочината на познание и контекста, който има родителят за своето дете. Отнемането или ограничаването на правото на родителя да участва пълноценно и да има последната дума при избора на форма на обучение е неприемливо вмешателство в личния и семеен живот и същевременно нарушава правата му като законен представител на детето. Предлагаме случаите на разминаване между мнението на родителя и препоръките на ЕПЛР или друг външен експерт родителят да бъде подкрепен чрез ефективни механизми – психологическа подкрепа, групи за взаимопомощ или други форми на подкрепа, които да му помогнат да вземе информирано и уверено решение в интерес на		

		детето. 3. Предложената промяна противоречи на: Конвенцията за правата на детето: Член 5 Държавите - страни по Конвенцията, зачитат отговорностите, правата и задълженията на родителите или в зависимост от случая на членовете на по-голямото семейство или общност, както предвиждат местните обичаи, на законните настойници или на другите лица, отговорни по закон за детето, да осигуряват по начин, съответстващ на развитието на способностите на детето, подходящи насоки и ръководство в упражняването от него на правата, признати в тази Конвенция. Член 18 1. Държавите - страни по Конвенцията, полагат всички усилия за осигуряване признаването на принципа, съгласно който двамата родители носят обща отговорност за отглеждането и развитието на детето. Родителите или според случая законните настойници носят първостепенна отговорност за отглеждането и развитието на детето. Висшите интереси на детето са тяхна основна грижа. 2. С цел гарантиране и закрила на правата, изложени в тази Конвенция, държавите-страни по нея оказват подходяща помощ на родителите и законните настойници при осъществяване на тяхната отговорност по отглеждане на децата и осигуряват създаването на институции, служби и услуги в областта на грижите за децата. 3. Държавите - страни по Конвенцията, предприемат всички подходящи мерки, за да осигурят на децата на работещите родители правото да се възползуват от		

		услугите за деца и детските заведения, които се полагат за тяхното отглеждане. Конвенция за правата на хората с увреждания Член 5 - Равенство и забрана на дискриминация 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, признават, че всички хора са равни пред закона и имат право без каквато и да било дискриминация на еднаква закрила и еднакво третиране от закона. 2. Държавите - страни по настоящата конвенция, забраняват всякаква дискриминация по признак на увреждане и гарантират на лицата с увреждания равноправна и ефективна защита от закона срещу всякаква дискриминация на каквито и да било основания. 3. С оглед осигуряването на равнопоставеност и премахването на всякаква дискриминация държавите - страни по конвенцията, предприемат всички необходими стъпки, за да осигурят разумни улеснения на хората с увреждания. Член 7 Деца с увреждания 1. Държавите - страни по настоящата конвенция, предприемат всички необходими мерки за осигуряване на пълноценното упражняване от деца с увреждания на всичките им права на човека и основни свободи наравно с останалите деца. Всеобщата декларация за правата на човека чл 26, ал.3 Родителите имат право, с приоритет, да избират вида образование, което да получат техните деца. Конституцията на Република България Чл. 47. (1) Отглеждането и възпитанието на децата до пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата.		

		ЗПУО чл. 7, ал. 2 – приобщаващото образование не може да се прилага чрез ограничаване на права, а само чрез гарантиране на достъп, подкрепа и избор. 4. Нарушаване на принципа на равнопоставеност Особено силно впечатление прави фактът, че учениците без специални образователни потребности и техните родители имат право на избор на форма на обучение, докато се предвижда това право да бъде отнето именно от родителите на деца със специални потребности. Това е очевидна форма на дискриминация, противоречаща на принципите на приобщаването. 5. Недопустимост на прехвърляне на решението към външни органи Да се даде повече тежест на мнението на външен екип, отколкото на преценката на родителя, е: - юридически необосновано – тъй като родителят носи правна отговорност за избора и благосъстоянието на детето; - етично уязвимо – защото ограничава автономността на семейството; - образователно нецелесъобразно – защото външен екип не може да направи обективна и трайна преценка въз основа само на фрагментарно наблюдение. Затова не е допустимо в нормативен текст да се отнема или прехвърля на друг орган правото на родителя да вземе решение за формата на обучение на своето дете. Това право не може да бъде ограничено чрез административен механизъм. Вместо това е необходимо: - да се развиват подкрепящи инструменти, с които може да се въздейства и помогне на родителите, които се нуждаят от съдействие – чрез психологическа		

		подкрепа, групи за взаимопомощ, - достъп до експерти и информирано съгласие – но не и чрез ограничаване на техните законови права. Заключение: Предлаганата редакция на чл. 107, ал. 1 нарушава основни принципи на правото, дискриминира родители на деца със специални образователни потребности и противоречи на международните задължения на България. Настояваме текстът да не бъде променян и да запази законното право на родителя да избира формата на обучение на своето дете, в сътрудничество с екипа за подкрепа, но не под негов натиск.		